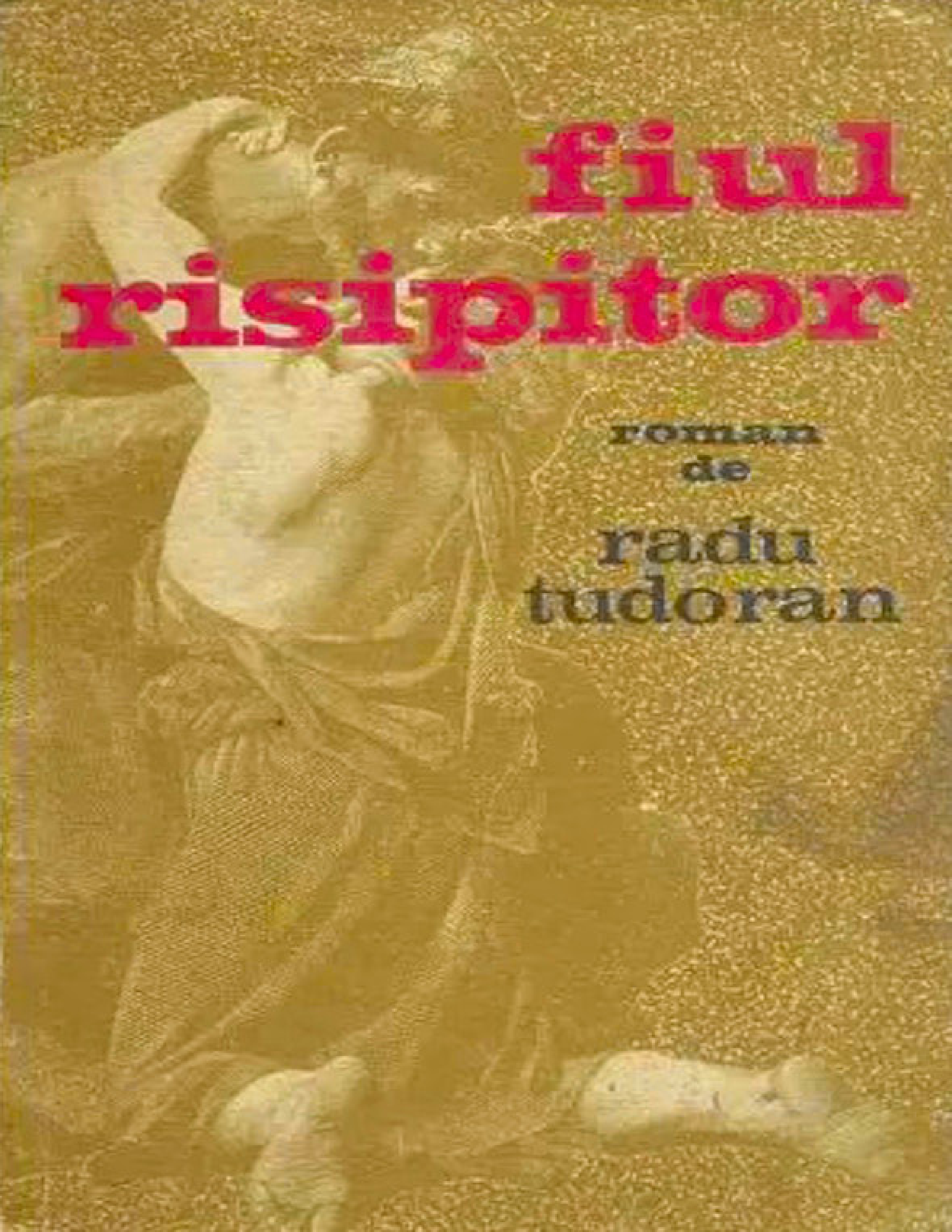

fiul
risipitor
roman
de
radu
tudoran

RADU TUDORAN

FIUL RISIPITOR

1970

PARTEA ÎNTÂI

1

Pe fereastra sufrageriei veneau glasuri amestecate. Cineva întrebă:

— Sunteți rudă cu generalul Alion care a luptat la Plevna?

Eva îl auzi pe Maior răspunzând repede în locul bătrânului:

— Nepot.

Nu-i păsa, altfel ar fi trebuit să se mire că nu știuse. Ocoli casa pe la bucătărie și ieși în față, o dată cu soarele, care, trecut de vârful acoperișului, inunda terasa de scânduri. Vagonetele funicularului continuau să alunece migălos, uniform și interminabil pe liniile lor aeriene.

Ceva mai târziu, Eva auzi pași repezi în sufragerie, scările de lemn care duceau sus trosniră, o ușă se trânti la mansardă, după aceea pe fereastra din acoperiș răzbiră drăcuielile Gettei. Abia acum își dădu seama ce urmări va avea fapta ei necugetată, dar nu se sperie și nu găsi altceva mai bun de făcut decât să se îndepărteze de locul primejdios.

Porni pe scări, din terasă în terasă, strâmbându-și picioarele subțiri pe trepte, în mișcările ei pocite de toate zilele. Nu-și îngrijea nici mersul, nici înfățișarea; se lăsă să crească la voia întâmplării, încovoindu-se într-o parte și în alta, fără să caute un arac pe care să se îndrepte.

La ultima terasă, se opri și se așeză, fără rost, pe bordura de piatră. Aici vagonetele îi treceau pe deasupra capului, atât de aproape că simțea mirosul lemnului adus de peste munte.

Ședea ades în locul acesta, deși nu-i plăcea priveliștea din față; dincolo de râu și de calea ferată, muntele se ridica întunecat și puternic, zdrobindu-i privirea. Peisajul i se părea concentrat, avea prea multe detalii și prea puțină întindere. Era altfel când cobora la câmpie; atunci orizontul se lărgea puțin câte puțin, cu fiecare gară, până ce la sfârșit se pierdea în depărtări fără densitate, și ea se simțea despovărată.

Dar, cu toată apăsarea și neliniștea venite dinspre munte, ar fi vrut să se agațe odată de un vagonet și să se ducă în necunoscut, spre creste, până la locul acela inimaginabil unde se încărcau lemnele, poate un altfel de continent, numai de păduri și fără oameni.

Cum ședea astfel, Eva rămăsese cu ochii la unul din vagonetele care coborau, cu un contur deosebit de al celorlalte. Curând își dădu seama că deasupra lemnelor ședea un om ceea ce i se părea ciudat și de necrezut. Și totuși era un om viu, de pe pământ, deși ai fi spus că vine din cer. Când

ajunse aproape de marginea terasei, inexplicabilul personaj, agățat cu o mână de lanțuri, se aplecă, gata să cadă.

— Hei, fetițo, Maiorul e acasă?

Eva era atât de uimită, încât nu putu scoate o vorbă. Făcu numai un semn afirmativ cu capul. El își dădu drumul de pe lemne și rămase agățat în mâini de cadrul vagonetului.

„O să-și rupă picioarele!” gândi Eva.

Puțin mai departe, omul zbura prin aer; înălțimea nu atingea trei metri, dar ei i se părea mortală. O clipă închise ochii fără voie. În clipa următoare, îl văzu pe străin apropiindu-se teafăr.

— Tu ești de sus? o întrebă fără ocoluri.

— Dar tu, de unde ești?

El se așeză pe piatră, alături.

— Cine te-a învățat să răspunzi așa?

— Mă privește! Dacă ai treabă cu domnul Maior, îl găsești sus. Dar are musafiri și supărări, așa că n-ai picat bine.

— Ia te uită! zise el deodată. Tu semeni cu Walewska!

Ea îl privi:

— Care Walewska?

Știa ceva despre o Marie Walewska.

— Da, semeni! Ești cumva nepoata Maiorului?

Ea încuviință din cap.

— Te credeam mai mare.

— Aia e soră-mea, Getta.

— Acum știu! Tu ești Eva!

Chipul ei se lumină.

— Și tu ești Secătura! Am ghicit?

El începu să râdă:

— Cine îmi spune așa? Maiorul?

— Da. Spune că nu ești bun de nimic. Că ai plecat de acasă și ai prăpădit toți banii la Paris.

— E adevărat că așa se obișnuiește, dar eu am umblat prin alte părți.

— Și când te-ai întors, de supărare, tatăl tău a murit.

— Nu-i așa! Când m-am întors, tatăl meu s-a bucurat și a pus să se taie vițelul cel gras.

— Îmi spui parabole din Biblie!

— Îți spun cum a fost. A tăiat vițelul cel gras și a băut și s-a înveselit și a mâncat atâta friptură de vițel, încât a murit.
— Îți bați joc de mine!
— Nu! A murit de apoplexie. Atunci l-am înmormântat, și pe urmă am vândut fabrica.
— Fabrica asta! Nu-ți pare rău după ea?
— Deloc!
— Dar banii oricum i-ai pierdut!
— Nu i-am pierdut; i-am cheltuit. E altceva.
— Înțeleg! Cred că e ceva destul de frumos. Acum ce faci?
— Am o pădure, sus; tai lemne și le trimit aici, la fabrică. E o treabă din care se poate trăi. Am acolo o cabană; mai am și un gater.
— Care face scânduri? Îmi plac foarte mult scândurile! Sunt drepte și albe și au ceva curat, dar ceva al lor, din naștere, curat cum nu se mai poate!
El se ridică în picioare și îi apucă mâinile.
— Nu mi-ar fi trecut prin minte una ca asta! Dacă ai fi mai mare te-aș iubi, așa, dintr-o dată!
Îi privi cu o nedumerire gata să devină spaimă și schimbă vorba, numai că pretutindeni se nășteau spaime:
— Cine e Walewska?
— O actriță care s-a sinucis.
Cum putea să conceapă astfel de asemuire, îngrozitoare și fantastică? Eva simțea că se clatină.
— Dacă vrei să vorbești cu Maiorul du-te sus și încearcă.
— Nu mergi și tu?
— Nu. Sunt supărați pe mine.
— Dar ce-ai făcut?
— O poznă. Le-am stricat toate socotelile. Getta plânge, și ofițerii au venit degeaba. Cred că după ce pleacă ei, Maiorul o să mă bată cu cravașa. Ca să-ți spun drept, mi-ar conveni să mă bală acum, ca să scap de grijă,
— Am să pun eu o vorbă bună pentru tine. Hai sus!
— Nu merg. Du-te singur!
— Atunci stau și eu aici. Ce ofițeri sunt la voi?
— Nu-i știu.
— Și de ce-au venit?
— I-a invitat Maiorul, pentru Getta, că ea nu vrea să se mărite decât cu un ofițer.

— De ce nu te piepteni mai frumos?
Se ridică, veni în fața ei și, fără s-o întrebe, îi despleti cozile, răsfirându-i părul pe umeri.
— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Eva.
El își privea mâinile.
— Vreau sa văd dacă nu mi-a rămas aur pe degete.
— Nu e urât ce spui, dar am citit așa ceva prin cărți.
— Și eu! Ba încă în cărțile proaste!
— Și pe urmă, părul meu nu e blond.
— Are să fie. Îl simt că își caută culoarea. Știi unde are s-o găsească? În soare!
— Dacă te ascult crezi că sunt proastă?
— Nu! Ești mică! Nici o femeie nu e proastă.
Atâtea vorbe puteau și s-o amețească! Își aplecă privirea, își văzu pantofii de școală, urâți, de box negru, cu tocuri joase și cu paftale de metal galben, ca niște botine de slujnică. Încercă să și-i ascundă, acoperindu-i inutil pe unul cu celălalt.
El îi apucă obrazul în mâini și o privi cu luare-aminte.
— Tu ai să fii o fată frumoasă!
Eva nu putea ști că în sentința lui avea să-și găsească originea un filon bogat de suferințe viitoare.
— Da, ai gene lungi și ochi limpezi. Restul e făgăduința… Peste cinci ani, nu, mai curând, peste doi, peste trei, dacă am să te întâlnesc undeva, am să te iubesc de la întâia privire.
Își duse mâna la frunte; nu mai făcuse niciodată acest gest; avea să-l facă de multe ori de acum înainte. Simțea că se înăbușă. Atunci auzi glasul Maiorului.
O căuta în jurul casei. Ieșiseră cu toții pe terasă; ofițerii plecau, zornăindu-și pintenii.
— Trebuie sa mă duc, zise Eva.
Și o luă repede pe scări, fără să observe că își mișca picioarele altfel decât în celelalte zile. Un resort viu îi stăpânea gleznele și dădea pașilor o elasticitate necunoscută înainte.
La jumătatea drumului, se întâlni cu ofițerii. Coborau gălăgioși, cam amețiți de vin, râzând în hohote și lovindu-se cu cravașele în carâmbii cizmelor. Unul întrebă:
— Cine-i urâta asta?

Ea se strâmbă în urma lor.

— Voi sunteți urâți, împintenaților! le strigă, furioasă.

Nu mai îndura vorba care o lăsase nepăsătoare până astăzi. Maiorul o aștepta pe terasă.

— O cunoști? Ce-a fost în ea?

Era o cutiuță rotundă; o aruncase pe jos, lângă patul Gettei. Eva privi devale; omul care venise din nori ședea acolo, pe bordura de piatră. Răspunse:

— Praf de scărpinat.

— Tu l-ai turnat pe rochie?

— Numai la subțiori.

— Bine! Du-te la tine și pregătește-ți spinarea. Și să nu te mai prind afară din casă cât o ține vacanța!

Ajunsă în odaia ei, Eva se opri la oglindă și se privi, cum s-ar fi văzut întâia oară. Se privi în ochi, de aproape, își flutură genele, își mângâie obrazul slăbuț și palid, își trecu mâinile prin păr, cercetându-l ca pe părul alteia. Avea simțământul că nu este singură în odaie, descoperea în sine o a doua ființă, de care se temea ca de o străină. Niciodată nu se gândise atât la ea însăși. Și acum aștepta de la cea de a doua ființa o lămurire.

Dar ființa ei străină nu vroia să spună nimic, trăgea înapoi, s-ar fi dus pe scări, spre ultima terasă, unde stătea omul din munți și unde Eva nu mai avea voie să coboare până la sfârșitul vacanței. N-avea să-l mai vadă…

Strânse dinții, se îndepărtă de oglindă și începu să-și adune părul răsfirat de el, refăcându-și cele două coade pocite. Apoi se întinse pe covor, cu mâinile sub cap. Privea pe luminatorul din acoperiș cerul amurgind.

2

Astfel, Eva rămase închisă în casă o vara întreagă. Trebuia să învețe, ca să-și dea o corijență, dar nimic nu o îndemna să pună mâna pe carte. Privea cerul și asculta huruitul vagonetelor. În lipsa Maiorului, cobora în sufragerie ca să vadă munții, pe ușa de la terasă. Află, ca despre un străin, că taică-su bolește, închis în odaie. Maiorul îl ura și nu putea să-l ierte. În ziua când fuseseră ofițerii la masă, făcuse o ispravă, într-un fel mai mare decât a Evei. Ofițerii îi atribuiau gradul acela colosal sub care le fusese prezentat și-i tot spuneau: „Domnule general, poftiți!” „Domnule general, mai doriți?” El tăcea, cu capul în farfurie, până ce deodată se ridicase în picioare și le-o retezase scurt:

— Ia, mai slăbiți-mă! Sunt căpitan în retragere! General n-am fost niciodată! Am onoarea sa vă salut!

Cu aceste cuvinte, dus fusese în odaia lui, de unde nu mai ieșise nici ca să vină la masa. Curând începuse să bolească.

Zile în șir, Eva urmărea vagonetele funicularului, cu inima strânsă, tot așteptând să vadă un om coborând.

Într-o seară de furtună, căzu trăsnetul la fabrică, pe remiza camioanelor. Remiza se aprinse, focul trecu alăturea, la niște magazii. Ploaia vijelioasă, în loc să-l stingă, părea că mai mult îl ațâță. Toată noaptea jucară flăcările la geamuri; în casă fu destulă neliniște, le era frică să nu-i ajungă focul. Maiorul alerga de colo până colo, zăpăcit, poruncind să se scoată mobilele afară, dar din ai casei nimeni nu era destul de voinic. Slujnica își adună lucrurile într-o boccea, le duse pe deal, se așeză deasupra lor și cu umbrela deschisă sub ploaie, așteptă să se aprindă casa. Doar o dată se ridică de pe boarfe și alergă la bucătărie, să-și ia o pereche de papuci vechi, uitați sub răcitor.

Doamna Alion își scosese din dulap cutia cu bijuterii. Era o cutie de bomboane, în care adunase câteva podoabe necăjite: o broșă veche, câteva inele, o pereche de cercei, ceasul de aur și cele două decorații ale domnului Alion.

Getta își întinsese pe pat rochiile, ciorapii de mătase, pantofii și pachetul legat cu panglică albastră, cuprinzând scrisorile primite de la admiratori. De bolnav nu se ocupă nimeni.

Eva văzu că fiecare își poartă de grija lui. Ea nu avea ce să-și salveze. în zori focul se stinse. Aproape îi păru rău.

Tot în vara aceea, o funcționară de la fabrică se aruncă înaintea trenului. Nimeni nu înțelegea pentru ce; abia se măritase de câteva săptămâni.

Spre toamnă, slujnica fu alungată din casă, cu burta la gură. Maiorul aduse alta în loc, o fată de la țară, lucrătoare cu ziua la gatere.

Odată, coborând scările, Eva o auzi pe doamna Alion mustrându-l pe Maior, dar cu destulă sfială:

— Vezi acum, nenorocește-o și pe asta!

Se temea de el, fiindcă se bucura de azilul lui.

La începutul lui septembrie, Eva plecă la școala. O săptămână înainte trebuiră să se ocupe de ea, să-i pregătească lucrurile cerute de regulamentul internatului. Pe urmă, doamna Alion se târgui mult timp cu frate-su pentru niște bani. Eva știa că sunt banii de taxe și se simțea umilită. În ziua aceea o cuprinse deznădejdea. Desfăcu șuruburile oglinzii de pe masă, și scrise cu creionul pe partea dinăuntru a suportului de lemn „2 septembrie 1930 – ziua cea mai nefericită din viața mea.” Prinse sticla la loc și se simți ușurată, de parcă s-ar fi destăinuit cuiva.

În dimineața plecării se trezi în zori, cu mult înaintea tuturor și, tremurând de frig, privi mult timp, de pe terasă, vagonetele care urcau în munți. Nu știa până unde se duc și nici nu credea posibil ca ea să ajungă vreodată acolo; locul unde se sfârșea linia funicularului rămânea inimaginabil.

Îndată răsări soarele și atunci se întoarse în cameră să-și strângă ultimele lucruri. Mai târziu, când cobora scările, cu slujnica în urmă ducându-i bagajele, căci altcineva n-o conducea la gară, se opri puțin pe ultima terasă, sub cablurile funicularului. Se vedea fumul ieșind pe burlanul de la bucătărie; fum alb. Totuși era bine acasă; s-ar fi întors. Dar trebuia să-și urmeze drumul – și se simțea izgonită.

Înainte de a porni mai departe, își așeză coadele pe spate; făceau parte din uniformă – și din viitorul ei fără speranțe.

3

În vara care trecuse, la 15 iunie Eva împlinise paisprezece ani și era o fată urâtă. Părul ei, împletit în coade, nu avea nici o culoare, și n-avea să capete una precisă decât mai târziu. Până atunci, când cenușiu, când blond, când roșcat, în nuanțe spălăcite, în loc să fie o podoabă femeiască, de multe ori o sluțise. Dar apoi deodată prinsese viață, parcă prin răzmeriță sau prin vreo invocație disperată, și devenind negru așa rămăsese, cu o strălucire definitivă. Totul în ființa ei urmase aproape aceeași cale.

Venise în vacanță, la familia ei de care se simțea înstrăinată. Doar pe taică-su ar fi putut să-l iubească, fiindcă era blând, singur și neajutorat, cu priviri de animal bolnav; el însă nu avea nevoie de dragostea ei, nu avea nevoie de nimic.

Locuiau cu toții la fabrica de cherestea, unde Maiorul, fratele doamnei Alion, era administrator delegat. Aveau o casă mare pe versantul dealului, deasupra gaterelor, cu o terasă de lemn de jur împrejur. Alte terase, săpate în coastă, se înșirau ca niște trepte mari până în vale și făceau legătura familiei cu restul lumii.

Camera Evei, la mansardă, cea mai urâtă din toate, n-avea fereastră, ci un luminator în acoperiș, așa că nu vedeai decât cerul, dar ea se bucura că stă singură; îi plăcea să viseze întinsă nu pe pat, ci pe covorul de jos, de unde urmărea ore în șir mișcarea norilor pe cer, unicul element al peisajului ei. Prin comparație, camera vecină, a Gettei, părea un budoar de prințesă, însă Eva nu o invidia pe sora ei și nici nu intra vreodată la ea. Ceilalți, adică Maiorul, apoi domnul și doamna Alion locuiau la parter, în camerele din jurul sufrageriei. Pe coridorul care ducea la bucătărie mai exista o odaie mică, a slujnicei.

Stăpânul casei și protectorul tuturor, Maiorul, era un om scund, pântecos, cu mâinile păroase, cu obrazul fumuriu. Avea gura atât de roșie, încât părea fardată, mai ales prin contrast cu o mustăcioară subțire și foarte neagră, cănită însă, ca și părul cârlionțat, de meridional. Aceste detalii îi clădeau o fizionomie de om foarte vioi, ceea ce nu era contrazis nici de gesturile lui, nici de apucături.

Doamna Alion nu avea nimic din vioiciunea fratelui ei. În prezența lui stătea cu ochii în pământ, supusă până la lașitate, neîndrăznind să discute, să-și dea vreo părere, să-și apere bărbatul de vreo jignire sau de vreo nedreptate. Preferata Maiorului, Gettei nu-i trebuia altă protecție, și cu ea

maică-sa era servilă și lingușitoare. Evei, în schimb, nu-i păstra decât indiferență, în cazul cel mai bun, iar în alte cazuri, ciudă și dușmănie. Niciodată nu protesta când Maiorul o pedepsea cu brutalitate, nu vroia să-și însușească nici o răspundere, se lepăda de greșelile fetei cu o grabă slugarnică și poate regreta că nu se poate lepăda de ea în întregime.

Ultima greșeală, datorită căreia Eva rămăsese închisă în casă până la sfârșitul vacanței, fusese nu o răzbunare și un atentat, cum spunea Getta, ci o răzvrătire.

În ziua aceea, stătea întinsă pe covor în odaia ei, când îl auzi pe Maior strigând de pe terasă:

— Fetelor, haide, fiți gata, că vin ofițerii!

Îndată, în odăile de la parter se stârni mișcare, se auziră pași grăbiți, uși trântite, scaune mutate din loc, zgomote care trădau graba și tulburarea. Getta stătea în ușa terasei, cu degetele răsfirate la soare, să i se usuce lacul proaspăt de pe unghii. Slujnica așeza scaunele în jurul mesei.

— Haide, grăbește-te! îi strigă Maiorul, intrând asudat, cu pălăria de pai dată pe ceafă.

Getta se întoarse pe călcâie, străbătu sufrageria, cu degetele tot răsfirate, și lovi cu cotul în ușă la odaia domnului Alion.

— Tată, haide că vin ofițerii!

Pe urmă dispăru pe coridor, spre bucătărie.

— Mamă, terminați, că vin ofițerii!

Se întoarse și se opri lângă scară, de unde strigă spre mansardă:

— Tâmpito, ești sus? Vezi unde dispari, că vin ofițerii.

Eva nu avea altă îmbrăcăminte decât uniforma de școala și, ca să nu facă impresie proastă, i se pusese în vedere să nu apară în fața musafirilor. N-o interesau nici aceștia, nici masa care se pregătea de trei zile, cu fripturi și cu înghețată; îi plăcea mai mult să se plimbe prin plantație, sau să numere vagonetele funicularului, așa că primise bucuroasă decretul familiei. Acum însă, tonul soră-si, plin de ifos și de dispreț, o scoase din sărite.

Getta nu-și îmbrăcase încă rochia pregătită pentru oaspeți; aștepta s-o pună în ultimul moment, ca să n-o șifoneze. Eva intră în budoarul de prințesă, văzu rochia întinsă pe pat, țeapănă, și presără la subțiori tot praful de scărpinat pe care-l avea într-o cutioară. Nu se gândea să nege, nici să-și ceară iertare și nici nu s-ar fi mulțumit cu atât dacă ar fi putut merge mai departe. Să fi avut cum, i-ar fi pus praf de scărpinat și Maiorului, pe ceafa

asudată, le-ar fi pus și ofițerilor, pe sub guler, ar fi pus sare amară în vin, și în supă tot piperul din bucătărie.

Ofițerii mâncară cu poftă și băură cu voie bună, în timp ce Getta, care fugise de la masă fiindcă nu mai putea să suporte mâncărimile, se zvârcolea în pat și bocea cu obrazul îngropat în pernă. Din când în când, câte unul din oaspeți întreba din politețe, cu o halcă de carne în gură:

— Dar unde s-a dus domnișoara?

— Nu se simte așa bine.

Ajunseră să și uite de ea până la urmă. Eva fu socotită răspunzătoare de întreaga nenorocire. Și astfel, toată bătaia de cap, toată cheltuiala, toată alergătura, se duseră de râpă. Maiorului îi era mai cu seamă necaz că tăiase unul din cei trei curcani mari, pe care îi păstra pentru evenimente însemnate.

Ziua aceea adusese un eveniment însemnat, însă pentru Eva, nu pentru ceilalți.

4

Când veni în vacanța Crăciunului, greșeala ei încă nu fusese uitată, fiindcă Getta tot nu se consolase, dar erau cu toții prea obosiți de atâta pedeapsă, așa că prizonieratul nu fu reînnoit și o lăsară în pace. Începând de a doua zi, Eva se așeză la pândă, în sufragerie; vagonetele aduceau numai lemne albite de zăpadă. În timpul sărbătorilor, funicularul înțepeni, și ea începu să bată drumurile, umblând ceasuri întregi prin ger, cu speranțe neclare. Până ce, fiind de față la o discuție între doamna Alion și Maior, află că omul aceia era plecat de două luni, nu se știa unde și până când.

Atunci se închise în cameră, singură toata ziua, meditând, pe marginea patului, cu capul în palme și cu ochii închiși. Se gândea la întâmplarea de sub funicular, care pe măsură ce trecea timpul, i se părea mai nedreaptă și mai de neuitat. Începea să se întrebe ce legături existau între faptele ei și faptele altora; cine hotărâse și cu ce scop, ca o ființă străină, un om necunoscut, să-i apară în viață, să-i spună: „Ce bine semeni cu Walewska!”, să-i răsfire părul pe umeri și apoi să dispară? Ce trebuia să însemne întâmplarea aceea? Trebuia să însemne ceva pentru el, pentru ea – sau pentru funicular?

Își aducea aminte cum îi luase obrazul în mâini. Ce mâini mari și grele, și câtă siguranță în mișcările lor! Și felul cum sărise de pe vagonet, de la înălțime, fără să pățească nimic! Să fi avut, oare, puteri supraomenești? Nu mai scrisese nicăieri, despre vreuna din zilele acelea, că ar fi fost cea mai nefericită din viața ei. Consumase superlativul, o dată pentru totdeauna, și o precoce onestitate sufletească o împiedica să trișeze cu conștiința ei. În realitate, toate zilele de singurătate erau nefericite, foarte nefericite, cele mai nefericite!

În ziua plecării la școală, mergea iarăși pocit, strâmbându-și gleznele pe scări. Astfel începea să uite. Era bine, fiindcă nu mai existau speranțe; nu-l regăsi nici la Paști, nici în vacanța mare. Acum știa toată lumea că e plecat din țară, și cine ar fi putut spune dacă va mai veni înapoi?

Mai târziu, în altă vacanță, Eva se opri o dată pe terasa de sub funicular și, privind vagonetele, se întrebă dacă o mai emoționau. Nu! Le privea cu indiferență; prea le urmărise mult timp. Totul se tocise; rămăsese tristețea.

Trecuse a doua vară, era ultima zi de vacanță, când Maiorul, la masă, între două sorbituri de supă, spuse din senin:

— Secătura aia de sus s-a întors.

Acestea se întâmplau la începutul lui septembrie 1932. Eva împlinise șaisprezece ani. Se făcu albă.

Maiorul urmă:

— Săptămâna viitoare o să-l invit la noi. Să faceți o înghețată, sau o tartă, ceva ca lumea.

Și privind-o pe Getta, i se adresă prima oară cu glasul ridicat, probabil datorită eșecurilor matrimoniale de până azi:

— Că de unde moașta să-ți găsesc ofițer!? Mai bine pune-ți ochii pe ăsta. Dacă mă asculți pe mine, o să-l dăm noi pe brazdă.

În odaia lui, bătrânul se răsucea în pat. Getta se făcuse roșie. Doamna Alion tăcea, cu chipul înghețat.

A doua zi, Eva plecă, în timp ce la bucătărie se curățau nuci pentru tort.

5

Era alt Crăciun, și nu veni acasă. „Rămân la internat, îi scria pe o carte poștală doamnei Alion. E prea frig în tren. Dacă vă prisosește, trimiteți-mi un cozonac.” Primi cozonacul târziu, spre sfârșitul vacanței.

Nu se duse acasă nici de Paști. „Rămân să învăț.” Și învăță, într-adevăr, însă aplecată cu ură pe cărți.

Ceea ce făcea astfel, în numele acelei zile îndepărtate, din urmă, însemna prea mult, chiar și pentru un suflet exaltat.

O dată cu venirea vacanței mari, când nu mai putea rămâne la școală, trebui să se întrebe dacă era vindecată sau nu. Pentru ea, vindecarea avea alt înțeles decât cel comun: iubise un om, el nu mai exista, altul nu putea să-i ia locul, niciodată și cu niciun preț. Era în iunie 1933; împlinea șaptesprezece ani. Înainte de a găsi răspunsul, primi o telegramă: tatăl ei murea.

Ajunse în ziua când îl îngropau. Acasă nu era nimeni, afară de slujnică, una necunoscută, care tocmai făcea curățenie în odaia mortului; în aer persista mirosul de flori veștede, de tămâie și de lumânări, tot ce rămânea de la tatăl ei.

Ieși pe terasă și privi vagonetele funicularului, cu o tristețe îndepărtată. Curând, se întoarseră cu toții de la cimitir; Maiorul mergea în frunte în haine negre și cu pălăria de pai dată pe ceafă.

— Ce căldură, domnule, ce căldură! Începuse să miroase a hoit!

Chemă slujnica să-i șteargă praful de pe ghete. Erau ghete de lac, cu gumilastic, din vremea când fusese militar. Doamna Alion și Getta aveau rochii de doliu.

— Ai sosit? întrebă Getta.

— Vino să-ți punem ceva negru! zise doamna Alion.

Merseră sus și răscoliră coșul cu vechituri de sub scara podului, până ce dădură peste o rochiță neagră, purtată de Getta cândva. Așa căpătă Eva prima rochie de domnișoară, în locul șorțului cenușiu.

Seara, la cină, o priviră cu toții, surprinși. Lumina electrică era oprită de la uzină. Pe masă ardeau lumânări. Primul vorbi Maiorul; după ce se uită la ea stăruitor, remarcă uimit:

— Eva noastră a crescut!

Doamna Alion oftă:

— Cresc fetele, cresc și grijile!

În glasul ei era o lamentare al cărei tâlc Eva nu îndrăznea să-l descifreze, de teamă că ar putea sa se înșele. Puțin mai târziu, Getta i se adresă enervată și autoritară:

— Ia apleacă-te la lumină! Mamă, dumneata vezi? Parc-ar avea părul blond.

Eva simți o lovitură în inima. Stătea împietrită, cu buzele întredeschise, cu obrazul de alabastru, sub lumina tremurată a lumânărilor rămase de la priveghi, în ființa ei se trezea o amintire veche, dureroasă și amenințătoare.

Maiorul o privea din ce în ce mai admirativ.

— S-a făcut frumușică, arde-o-ar!… O să se țină droaie golanii după ea!

— Să n-o deochi! îl întrerupse doamna Alion.

Getta se posomori. Eva era înspăimântată de cele ce puteau să i se întâmple, începând de a doua zi.

6

În prima săptămână nu se întâmplă nimic. Ar fi vrut s-o întrebe ceva pe soră-sa, dar știa că gura i s-ar fi încleștat de la primul cuvânt. Timpul trecea într-o așteptare înfrigurată, cu speranțe și cu descurajări. Într-o zi, Maiorul veni de la fabrică supărat.

— Ce ai? îl întreba doamna Alion, pe când îi punea mâncarea în farfurie.

— Nimic! Secătura aia îmi face încurcături.

Eva nu ascultă mai departe. Un zâmbet de izbândă, neclar și nesigur, i se ivi în colțul gurii. O privi pe Getta și o văzu tulburată, cu nasul în fața de masă, strângând nervoasă gogoloașe de pâine între degetele ei cu unghii carmin.

„Secătura! Mai trăiește, minunata, neasemuita mea Secătură din munți! Nu l-au omorât!” se gândi, amețită de bucurie.

Nu, nu era vindecată, acum vedea limpede – și mulțumea lui Dumnezeu că nu se vindecase. Noaptea îl visă: înalt, puternic, cu pieptul gol, cu părul ca aurul, fluturat de vânt, cu o spadă mare în mână, coborând din munți pe un nor, sau pe un cal sălbatic… Citise de curând „Nibelungenlied”, și eroul din vis se confunda cu cel din legendă.

Se trezi confuză, îl visase limpede, dar dacă încerca să și-l amintească din realitate, nu izbutea; îl văzuse prea puțin și nici nu-l privise fățiș. Trecuseră trei ani de atunci. Îi uitase înfățișarea, dar pe el nu.

7

În a doua săptămână, Eva se duse mai în fiecare zi la cimitir, la marginea satului, sub munte.

Odată, când se întorcea, văzu ieșind pe poarta fabricii un om care, deși încă departe, îi atrase privirea hipnotic; îl recunoscu instinctiv. Se opri; îi venea să se așeze în iarbă, pe marginea drumului, să moară sau să nu mai știe nimic,

Omul se apropia, negrăbit. Se învinse și merse spre el, cu mișcări aproape înțepenite. Nu izbuti să-i întindă mâna; zâmbi prăpădită. El o recunoscu abia după un timp.

— Tu ești mica Walewska! De unde ai aterizat aici?

Îi apucă mâinile și rămase surprins de răceala lor.

— De ce ești atât de înghețată?

— Nu știu; nu-s înghețată.

— Mica Walewska! E adevărat că ți-am spus așa?

— Da; mi-ai spus așa.

— Și altfel, cum te cheamă?

— Eva.

— Așa-i. Dar sora ta nu vorbește niciodată despre tine. Nu vă iubiți?

De unde se înroșise, redeveni palidă. El observă frecvența nefirească, aproape alarmantă a acestor alternanțe. Acum era iar roșie; obrazul îi ardea ca o flacără. Căuta să vadă ce se schimbase în înfățișarea ei. Își dădu seama că stătea pe pragul acela unic și insondabil, când o fetiță începe să semene a femeie. Dacă i-ar fi cuprins mijlocul subțire în palme, ar fi simțit că, mai jos, șoldurile au început să se rotunjească. Făptura ei trebuia să aibă gustul acrișor și proaspăt al fructelor abia pârguite.

— De ce ți-ai strâns părul?

Ridică mâinile și își despleti coadele repede, fără să-și ia privirea speriată din ochii lui. El spuse:

— Ai tocmai părul care îmi place mie!

Iar deveni palidă. Dar încet, spaima îi trecea și în locul ei se năștea o beție necunoscută. Deși îl privise tot timpul, pironită, abia mai târziu izbuti să-l vadă. Purta cizme până la genunchi, pantaloni din piele de drac și o bluză albă, neîncheiată decât la ultimul nasture; o neliniștea puțin pieptul lui parcă prea puternic.

— Ce este îmbrăcămintea asta?

— Vin de sus.
— Acolo așa umbli?
Sângele i se încălzise, își găsea un curaj mai vechi, își amintea felul nestânjenit cum îi vorbise prima oară. Începu să-l cerceteze deschis, curioasă să confrunte cu realitatea cele imaginate atâția ani. Greșise visându-l ca pe Siegfried; nu avea ochii albaștri, nici părul auriu.
— Ești foarte bătrân?
— De ce mă întrebi? Par?
— Nu, nu cred… Adică, nu știu… E nevoie de mult timp să crești atât de înalt; de aceea te-am întrebat.
— Am treizeci de ani.
— Nu știu să număr anii, până la treizeci. Trebuie să fie tare frig până la ei. Și nu doar frig. Trebuie să fie și cald, și ninsori, ploi, arșițe…
— Vorbești cam ciudat.
— Da, foarte ciudat. Mă sperie atâția ani. Dar munții sunt și mai bătrâni… Mi-e milă de ei… Ba nu, mi-e frică!
Vorbea și nu știa de ce, și nu știa ce. Se opri. Zâmbi firav, pe urmă zise, încurcată:
— Mă duceam spre casă.
— Du-te! Când mai treci pe aici? Mi-ar place să te întâlnesc.
— Nu crezi că sunt prea mică?
El începu să râdă:
— Ești foarte, foarte mică, dar stai să vezi!
O apucă de subțiori și o ridică spre el; ea se saltă pe vârfuri; obrazul aproape că i-l atinse pe al lui. El nu prelungi această îmbrățișare fugară, neașteptată, nedefinită. Eva își duse mâna la frunte și se așeză pe iarbă, ca o frunză; când pierduse legătura cu pământul, simțise că se pierde pe sine.
— Ce ai? o întrebă, aplecându-se spre ea, îngrijorat.
— Mi-a trecut. Aș vrea să te mint, și nu pot; mi-a venit rău de emoție. Sunt prea mică.
— Nu mai știu… Ai farmec cât un om mare. Cât un om cu mult farmec!
— Îmi prinde bine ce spui… Cu Getta te-ai purtat cam urât.
— Nu urât.
— Dar altfel decât cu mine.
— Și tu ești altfel!
— Am înțeles. Nici nu știi ce bine am înțeles! Acum mă duc. Pentru cât sunt de mică, am stat destul.

— Nu mi-ai spus: când mai pot da de tine?

— Nu știu; poate am să visez la noapte.

— Mai bine altfel. Dacă vrei să ne vedem, du-te pe rampa funicularului și agață o batistă la un vagonet. Am să pun pe cineva să pândească. Să zicem, dimineața, de pe la ora nouă, până la prânz. Admițând că nu pot veni, îți trimit batista înapoi.

— E un procedeu foarte ingenios? merită să-l patentezi. Și unde ne întâlnim?

— La al patrulea pilon, dincolo de plantație.

Lângă zidul fabricii, Eva se opri să-și strângă părul; era încă amețită. Ajunsă acasă, traversă repede sufrageria și urcă scările într-un suflet. Îndată ce închise ușa, își desfăcu părul din nou, și-l răsfiră pe umeri, apoi se întinse pe covor cu ochii închiși. Afară auzea vagonetele trecând. I se părea ca pereții se leagănă. Tot mai era beată – dar se simțea bine așa, beată și înspăimântată. Avea, într-un fel, senzația de la sfârșitul băii, mai ales în zilele de iarnă când, cu picioarele în apa caldă, în creștet o mitralia dușul ca gheața. Cu cât era mai rece apa de sus, cu atât i se părea cea de jos mai fierbinte. Amintindu-și cele întâmplate, gest cu gest, spaima se mărea, și din spaimă beția îi creștea geometric.

Mai târziu, cu o bucurie amânată, își răscoli geamantanul să caute o batistă albă. Nu avea niciuna destul de mare, își făcu drum pe jos, și luă pe furiș una din dulapul Maiorului. Acum nu mai lipsea nimic pentru a-și începe viața. Pornea, cu părul pe umeri, cum dorise el, cu brațele în lături, cu pieptul liber. Viața n-avea decât să o săgeteze.

8

A doua zi se trezi înaintea zorilor. În ființa ei pornise să se învârtească un mecanism care nu se mai oprea nici noaptea, un carusel mobilat cu toată mitologia ei naivă, scurtul ei trecut proiectându-se peste un viitor fără limite.

Nu vroia să piardă nici o zi, nici o oră; îi părea rău după fiecare vagonet care se ducea fără mesajul ei. Dar nu putea să plece prea devreme, de teamă că ar stârni bănuieli. Așteptă întâi să-și bea Maiorul cafeaua; fabrica fluiera de opt. Când să iasă pe ușă, unchiu-su o văzu, se apropie și o ciupi de obraz.

— Ce faci, urâto?

Avea degetele noduroase; mângâierea lui brutală o făcu să se crispeze. El îi cuprinse umărul cu un gest părintesc și o sărută pe obraz.

— Nu fi supărată! Unde sărută unchiul Alfons, nu mai doare!

După plecarea lui se duse la bucătărie. Ar fi vrut să se miște cât mai ușor, să ocupe cât mai puțin spațiu, să pară cât mai nevinovată, ca să n-o bage nimeni în seamă. Getta își încălzea apă să-și spele părul.

— Mamă, eu plec!

— Ai strâns sus? Las că mă duc eu să văd! mârâi Getta.

Nu așteptă vreo încuviințare; se strecură înapoi, ștergându-se de zid, cu pașii neauziți. Numai când se văzu afară, în capul scărilor, liberă, îndrăzni să respire în voie. Ar fi vrut să aibă aripi, să se arunce în aer și să planeze până jos. Nu trebuia să ocolească împrejmuirea fabricii, ca să intre pe poartă. Știa o spărtură în zid, pe unde putea să alunece ușor, cu trupul ei firav. La rampă era un singur om, care manevra pârghiile vagonetelor. O cunoștea pesemne, fiindcă o lăsa să treacă, fără o vorbă. Ea merse înainte, liniștită, ca la plimbare. La capătul rampei nu era nimeni; oamenii de jos, care rostogoleau lemnele pe panta betonată spre sala gaterelor, nu puteau să vadă afară. Cercetă locul, de jur-împrejur, apoi scoase batista din sân; îi tremurau atât de tare mâinile, încât se temea că nu va fi în stare s-o înnoade. Vagonetele treceau goale, unul după altul, cu aceeași alunecare domoală și uniformă. Apucă lanțul unuia și, repede, din mers, trecu capul batistei prin zale…

Își reveni abia după un timp; nu-și dădea scama câte vagonete trecuseră. Ieși din fabrică, traversă șoseaua și luă poteca pe sub linia funicularului. Mesajul trebuia să fi ajuns departe, la al cincilea pilon, la al șaselea… între

al șaptelea și al optulea cablurile făceau o buclă imensă, peste prăpastie; amețea numai gândindu-se.

După ce trecu puntea lungă de peste râu, ajunse în plantație și o străbătu repede, cuprinsă puțin de teamă, puțin de răcoare, izgonită de întuneric. La pilonul al patrulea alese un loc însorit și se așeză pe iarbă.

Când îl zări venind, departe, sus, i se păru de necrezut, o clipă se temu că visează cu ochii deschiși. El se ridicase în picioare, se ținea numai cu o mână de lanțuri, cu cealaltă îi făcea semne largi, amplificate panoramic de cerul boltit. Vântul îi flutura părul și, cum silueta i se profila pe un fundal nelegat de pământ, ei i se păru că seamănă cu eroul din vis.

Îl întâmpină cu zâmbetul înspăimântat de altădată; îi fusese frică sa nu sară greșit, să nu cadă pe lângă platformă și să se zdrobească în postamentul de beton, la picioarele ei. Presimțea că totdeauna o să fie înspăimântată. El scoase batista din buzunar.

— Ia-o; o să-ți mai trebuiască.

— O luam chiar dacă nu mi-ar fi trebuit; nu-i bine să dai batista!

Cum să nu fii superstițios când lumea nu mai e reală, când viața și-a promulgat deodată legi noi, și inimile zboară prin aer, dar totul se poate prăbuși în clipa următoare!?

— Ce ai în sân?

— Ți-am adus pe unul din prietenii mei.

Un căpșor de puf alb cu urechiușe lungi se ivi în despicătura bluzei, adulmecând afară. Eva nu văzuse niciodată un iepure de casă. Câte nu văzuse, câte mai trebuia să afle! Întinse mâinile; era plăpând și moale, de parcă nu avea oase și o privea curios, cu ochii lui roșii, mirosindu-i rochia, poate fiindcă stătuse în iarbă.

— Daca i-ai da acum un morcov ar fi cel mai fericit iepure din împrejurimi.

— Altădată am să-i aduc. Ai mulți prieteni?

— Printre iepuri, destui. Oameni, mi-e teamă că niciunul.

Se asprise deodată. Eva schimbă vorba repede, simțind că făcuse o greșeală:

— Cum îl cheamă?

— Petrică.

— Râzi de mine! Petrică nu-i nume de iepure!

— Știu, dar n-am fantezie. Poți să-i dai drumul.

El se întinse jos, cu fața spre cer. Iepurele, eliberat, porni să exploreze poiana.

— Poate că îi place trifoiul, dar aici nu crește trifoi, zise Eva. (Nu știa ce are să urmeze, ce trebuia să spună.) Are părul foarte curat, îi faci baie?

— Ascultă, crezi că l-am adus ca să avem subiect de convorbire?

Era firesc; nu puteau să vorbească tot timpul despre iepuraș!

— Lasă-l în pace! Se descurcă singur.

— Dar dacă fuge?

— Îl fluier și se întoarce. Stai cu fața la soare!

Se întinse în iarbă lângă el. Iepurașul se învârtea prin apropiere. Se auzeau vagonetele alunecând pe cabluri; din când în când, departe, pe șosea trecea un automobil – și atât. Eva simțea căldura soarelui pe tâmple, nu prea puternică, blândă și bună; în restul trupului îi era frig, poate de emoție, dar încetul cu încetul, frigul se topi. Era bine în iarbă – îi aspira, uimită, fiindcă o simțea prima oară, mireasma stârnită de soare.

El nu spunea nimic, și era fericită că respirau același aer. Avea un simțământ de siguranță și o încredere deplină în ea și în tot. La început fusese neliniștită de cele ce ar fi putut să urmeze. Știa că nu s-ar fi împotrivit la nimic; orice ar fi venit de la el era acceptat mai de mult. Atunci când pusese batista și-l chemase, înțelegea că făcuse un gest definitiv. Când un om atât de mare și de puternic se urnește din vârful muntelui și vine cu funicularul peste prăpastie, are dreptul să ceară orice oamenilor din vale. Știa, și nu înțelegea să-și schimbe destinul. Se temea de altceva, de nepriceperea, de stângăcia ei. Se temuse că el îi va vorbi într-un fel greu de înțeles, și ea nu va ști ce să răspundă. Se temuse să nu pară proastă și înțepenită.

Acum, pe măsură ce treceau clipele, căpăta mai multă încredere. Nu era greu să-i țină tovărășie. Se ridică într-un cot și-l privi în voie, fiindcă el stătea cu ochii închiși. Chipul lui atât de asprit adineaori devenise ca de copil.

— Dormi? îi șopti.

— Da.

Eva râse, naiv:

— Atunci de ce răspunzi?

El deschise un ochi.

— Vorbesc prin somn.

Închise iarăși ochii, și chipul iar i se destinse. Ea se rostogoli prin iarbă, spre el, îl privi, nedecisă, se mai rostogoli o dată și fu alături; îl auzea cum respiră. Smulse un fir de iarbă și începu să-i gâdile obrazul; nu se putea opri, orice ar fi fost să se întâmple.

Gura lui îi plăcea: deși puternică, avea pielea buzelor ca de fată, subțire și neagresivă. S-ar fi speriat tare dacă ar fi sărutat-o; încă nu o sărutase nimeni, dar dacă el ar fi dorit sau ar fi fost într-o stare când nu știi ce-i cu tine, sub puterea unei vrăji, de pildă, i-ar fi plăcut să-și lipească buzele de ale lui, de voia ei, și numai o clipă.

El simți firul de iarbă.

— Ce faci? întrebă, cu ochii închiși.

De ce s-ar mai fi temut, din moment ce tot era în mâna lui?

— Nu vreau să dormi!

— Nu mai dorm; aștept.

— Ce aștepți?

— Să crești.

Se ridică într-un genunchi și o privi: văzu că înlemnise. O apucă de umeri, o întinse în iarbă. Corpul ei era înțepenit, altminteri nu întâmpină nici o împotrivire. Ea rămase cu ochii deschiși, mari, urmărindu-l supusă. Cum stătea așa, puțin aplecat deasupra ei, semăna cu cavalerii medievali, stând îngenuncheați pentru a-și primi învestitura. În cartea de istorie era un desen reprezentând această ceremonie din alte vremuri. Aici lipsea seniorul care să-l atingă cu spada pe un umăr, apoi pe celălalt. Pe spadă trebuia să fie gravat: „Viața, regelui; onoarea, mie; inima, femeilor.” Nu-și amintea dacă formula era tot din cartea de istorie; în istorie nu se scriu vorbe atât de frumoase.

El îi puse o mână pe frunte, apoi o coborî, mângâind-o, până ce îi acoperi ochii. Eva aștepta, cu un tremur ascuns, neștiind ce are să urmeze. Auzi glasul lui.

— Îmi place să te privesc cum crești. Nimic, mai târziu, nu are să fie atât de frumos ca astăzi. Stai cuminte și crești mai departe!

Rămase așa, puțin amețită. Niciodată n-ar fi visat că în viață pot fi întâmplări atât de uimitoare. Uită tot ce era în jurul ei, uită de casă, de întoarcere; auzea numai zgomotul vagonetelor, dar nu-l identifica, nu știa de unde vine. Soarele îi trecuse de pe o tâmplă pe alta. Mai târziu îl simți pe el ridicându-se; întredeschise ochii și îl văzu că își căuta iepurașul. Vraja se rupse; sări în picioare, îngrijorată; probabil era târziu.

— Pentru azi cred că am crescut destul.
O privi, de sus până jos.
— Când ai să crești pe deplin ai să fii foarte frumoasă. Acum du-te acasă. Când vii să mai crești lângă mine?
— Nu știu. Aș vrea să vin în fiecare zi.
— Am să aștept semnul.
— Da! Te rog, așteaptă-l! Poate mâine.
Nu făcu mai mult de doi-trei pași și se opri.
— Spune-mi, cât trebuie să cresc?
Se sperie abia după aceea. El se apropie, o apucă de umeri cu o mână și o privi de aproape. Și atunci, încă speriată de primele vorbe, adăugă, cu o îndrăzneală pe care n-o înțelegea, nu și-o recunoștea, pornită poate dintr-un chin, din nevoia de a se elibera odată:
— Aș vrea să cresc mai repede! Ce trebuie să fac?
El clipi de câteva ori.
— Hai, du-te acasă!
Eva porni în fugă. „Dacă n-ar fi ținut iepurașul în mâna cealaltă m-ar fi luat în brațe.” Într-adevăr, se simțea eliberată.
La marginea plantației se opri să-și strângă părul.
Getta era în ușa sufrageriei. Vru s-o întrebe de unde vine, dar, privind-o cât părea de șleampătă, cu mersul împiedicat, de gloabă, își schimbă gândul.
— Tu ai picioarele strâmbe?
— Le am cum m-a făcut mama.
— Vezi mai bine cum mergi, tâmpito! Uită-te în oglindă. Nu stă o rochie cum trebuie pe tine.

9

După miezul nopții, începu să plouă. Eva auzi răpăiala pe acoperiș și coborî din pat, consternată. Nu se așteptase; i se părea o nedreptate. Ascultă mult timp, apoi, văzând că ploaia nu contenește, se urcă pe masă, sub luminator, ca să poată privi afară. Spera să zărească o stea. O spărtură în nori: cerul era o pânză neagră.

Atunci coborî și îngenunche la marginea patului, să se roage. Și acasă, și la școală, o învățaseră să creadă; știa rugăciunile, nu uita niciodată să le spună, dar nu medita asupra lor. Nu avea păreri proprii despre Dumnezeu. Își împreună mâinile pe piept și începu mecanic: „Tatăl nostru, carele ești în ceruri…” Simți nesinceritatea rugăciunii; nu o interesau nici pâinea de toate zilele, nici celelalte care urmau. Dacă Dumnezeu exista, era mai bine să-i vorbească deschis. „Te rog din toata inima, fă să stea ploaia. Dacă e nevoie de ea, pentru plante, trimite-o în zilele când nu pot pleca de acasă, sau noaptea, când toată lumea doarme.

Ascultă-mi această singură rugăciune adevărată, și voi crede pentru totdeauna în mila și în puterea Ta: fă să stea ploaia până dimineață!”

Afară tot ploua și încă nu se vedea vreo stea prin nori. Ea însă se culcă liniștită, cu speranța că o rugăciune atât de fierbinte va fi ascultată.

Dimineața, când deschise ochii, luminatorul era posomorât. Alergă să privească afară; ploaia nu se mai auzea limpede, fiindcă se statornicise. Curgea mărunt, domol, fără sfârșit. I se părea că toată fericirea ei se topise în ploaie și se ducea, cu șuvoaiele cenușii, la vale, în glodul șoselelor, s-o calce trecătorii în picioare, s-o spulbere automobilele.

Coborî la bucătărie, atât de pierdută, de rătăcită, încât crezură că e bolnavă.

— Ce-i cu tine? o întrebă doamna Alion.

N-avea nici măcar puterea să răspundă. Se așeză zgribulită pe un scaun, lângă sobă,

— Mamă, râse Getta, ar trebui să punem pe ea ceva mai ca lumea. Ne face de râs în lume.

După ce termină de așezat bucatele în oale, doamna Alion se șterse pe mâini. Nu vorbea niciodată prea mult.

— Haide!

Răscoli prin dulapuri, prin cuiere, până ce între rochiile aruncate de Getta găsi una neagră, care putea fi refăcută. Se apucă să măsoare, să taie, să

coase, să probeze. Eva stătea supusă, nemișcată, ca un manechin de paie. Numai din când în când întorcea capul și privea pe fereastră vagonetele, cum coborau din neguri.

După prânz, o mai ținură vreo două ceasuri, cu probele, pe urmă o lăsară în pace.

— Să vii la mine, să-ți dau o pereche de ciorapi negri; să nu te mai prind în picioarele goale! zise Getta.

Eva se închise în cameră și privi cerul. În amurg începu să-și refacă speranțele pentru ziua următoare. Stătea întinsă pe covor, cum stătuse pe iarbă lângă el. Își amintea vorbele lui, își simțea sângele alergând pe sub piele, se auzea respirând, auzea parcă întregul ei organism trăind. „Chiar dacă nu l-am văzut cresc în lipsa lui.”

O cuprinse o dragoste mare pentru propria-i făptură, pentru părul răsfirat în secret pe umeri, pentru ochii mângâiați de mâna lui, pentru corpul pornit să freamăte.

Peste noapte, ploaia încetă, dar numai scurt timp. În zori, când se trezi, Eva o auzi iarăși pe acoperiș. Tot timpul urâse muntele, se temuse de el, și acum știa cu câtă dreptate: la câmpie nu ploua așa decât toamna.

Se duse la bucătărie, unde era cald. Maică-sa frigea măruntaie de pasăre, pentru Maior. În fiecare zi, pe la ora zece Maiorului i se trimitea o gustare.

— Ia, du-te și vezi ce face Stanca de nu vine! îi porunci doamna Alion.

— N-o mai trimite degeaba, interveni Getta. Ți-am spus ca e bolnavă.

— Vreau să văd și eu ce boală are. Cu cine am să trimit astea jos?

— Mă duc eu mamă, spuse Eva.

— O să te ude leoarcă.

— Nu-i nimic!

Getta deveni generoasă:

— Ia pelerina mea!

Eva alergă în odaia soră-si, răscoli prin sertare, găsi un plic și, pe marginea mesei, scrise repede, cu creionul: „Sunt foarte nenorocită. Dacă și mâine plouă, aștept la zece un răspuns. Mi-e dor. Dacă stă ploaia, voi fi la pilon. Sărută iepurașul din partea mea.” Ascunse plicul în sân, îmbrăcă pelerina, trecu alături să ia batista și coborî. Doamna Alion pregătise gustarea Maiorului.

— Spune-i să nu întârzie la prânz, că fac papanași. Și vezi să nu aluneci pe scări.

Getta veni după ea până în ușa sufrageriei.

— Pune-ți gluga în cap, nu umbla ca proasta!

Îl găsi pe Maior în birou. Avea ochelarii pe nas și fuma dintr-o țigară de foi care mirosea urât.

— Am adus mâncarea. Stanca e bolnavă.

El mormăi ceva, lăsă țigara, își saltă ochelarii pe frunte și zâmbi.

— Vino să te sărut!

Se supuse în silă.

— Zi, i-ai adus mâncare lui unchiu Alfons! (Umbla cu furculița în crăticioară.) Să crești mare! Așteaptă, c-o dau gata repede!

Îl așteptă să-și termine mâncarea – și-i făcea greață. După aceea, el se răsuci cu tot cu scaun, deschise un dulăpior, scoase o sticlă de vin negru și își turnă în pahar. Eva luă crăticioară de pe birou.

— Mama a spus să nu întârzii, că face papanași.

— Papanași? Dacă-i vorba de papanași, nu întârzii niciun minut. Vino să te mai sărut o dată!

În sfârșit, scăpă. Ajunsă la rampă, lăsă crăticioară lângă zid, scoase batista, puse înăuntru plicul, și lângă plic un morcov.

Acasă, trecând pe coridor, auzi glasul doamnei Alion în odaia slujnicei:

— Dar n-ai avut mâini, nemernico? Și de ce n-ai strigat? Nu era nimeni în casă să te-audă?

Slujnica plângea:

— N-am putut să strig, zău n-am putut sa strig, că dacă am deschis ochii, am văzut lumina aprinsă, și pă domnul Maior în ușă, cu paltonu pă umeri; că n-am știut ce vrea. Și-am sărit în picioare: „Vă trebuiește ceva, dom Maior?” am zis; și el a zis: „Tu îmi trebuiești.” Și eu: „Dom Maior, lasă-mă, bre!” am zis. Da el, până să fac ceva, a scos revolveru și mi l-a pus între ochi. „Dacă scoți o vorbă, te pușc!” a zis…

Eva tremura.

— Să-ți strângi boarfele și să pleci, spurcat-o! N-o să te țin așa; am fete mari în casă.

A doua zi încă ploua.

— Mă duc tot eu cu mâncarea, nu mi-e greu.

Trebui să stea iarăși în biroul Maiorului, să-l vadă mâncând și bând vin. Se prefăcea liniștită, dar inima îi era bolnavă de nerăbdare și teamă. Trebuia să fie la funicular înainte de a sosi răspunsul lui. Dacă nu era acolo, omul de la rampă ar fi găsit batista.

Alergă la intrarea vagonetelor. Nu avea niciun adăpost de ploaie; așteptă mult, îngrozită de gândul că ar putea să vadă prea târziu. Se puteau întâmpla atâtea fapte neprevăzute! Mâinile îi înțepeniseră când veni batista. Nu-și dădu seama cum o desfăcuse, cum o băgase în sân, cum ajunsese acasă, cum urcase scările. Se trezi în camera ei, rezemată de tocul ușii; apa îi picura pe piele.

El îi scrisese – nu-i venea sa creadă! Nu-i scrisese mult, dar avea ceva de la el, o foaie de hârtie, udă și mototolită, un rând scris la repezeală: „Petrică îți mulțumește pentru morcov. Te așteaptă, împreună cu mine, în prima zi după ploaie."

Privi mult timp scrisoarea, cercetând-o pe o parte, pe alta, citind-o și recitind-o, cuvânt cu cuvânt, luând-o iarăși de la capăt, literă cu litera. Ce drum făcuse până aici! De la două mii de metri, peste creasta muntelui, peste prăpăstii, pe deasupra pădurilor, prin ploaia necontenită! Era sigură că niciodată o scrisoare trimisă de un om altuia, nu putuse să urmeze o asemenea traiectorie.

Căutând un loc unde s-o ascundă, se opri la oglinda de pe masă; îi deșurubă suportul de lemn și găsi însemnarea făcută odinioară. Scrise dedesubt: „4 iulie, 1933, cea mai fericită zi din viața mea."

După-masă intră în odaia slujnicei. Ședea pe un scaun, la fereastră, prostită, cu mâinile pe genunchi; părul îi atârna de sub basma pe fața sluțită de plâns.

— Pleci de la noi?

— Plec. Du-te, să nu te prindă conița.

Ar fi vrut s-o mângâie, dar nu știa cum, și nici nu știa dacă ar fi fost de folos, îi întinse o monedă de o sută de lei; erau singurii ei bani.

— Ține, să ai de drum.

Slujnica luă banii și începu să plângă, cu gura înfundată în basma.

Spre seară, ploaia conteni; înainte de a apune, soarele se arătă, roșu, printre nori, prevestind timp frumos. Văzând că vremea se îndreaptă, Eva socoti că, poate, Dumnezeu așteptase să adauge la rugăciune o faptă buna.

Dimineața următoare, cum scăpă din biroul Maiorului, ieși în goană pe poartă, ascunse crăticioara în bălării și luă drumul cunoscut. El o aștepta. Cerul era limpede, dar soarele mai puțin arzător decât deunăzi. Iarba fiind udă, se așezară pe postamentul de beton.

— Oare unde s-or fi dus toți norii? întrebă Eva. Credeam că n-au să se mai risipească. Ce-ai făcut tot timpul?

— Am stat la gura sobei.
— Faci foc în toiul verii?
— Acolo e frig seara, mai ales când plouă, îmi place căldura.
— Și mie. Ce faci când stai la gura sobei?
— Visez.
— Ce-ai vrea să ai?
— Știu eu? Uneori mult, alteori puțin. Aș vrea uneori să am pământul, cu munții și apele, numai că așa ar trebui să fie și oamenii. Atunci visez să mă trezesc undeva, departe de lume, într-o casă cu o singură odaie, dar foarte mare, cu tavanul scund, de bârne… Să fie un divan în fața căminului, și nimic altceva decât multe covoare groase, sau blănuri… Să-mi fie cald, să am o țigară bună… E mult?
— Nu-i mult!… Ce ți-au făcut oamenii?
— Mie? Nimic! Luați unul câte unul pot să fie chiar simpatici, măcar cinci la o mie.
Era urâcios, se răsfăța, sau avea o nemulțumire adevărată? Eva regretă iar întrebarea. El reluă, ca venit de departe:
— Ce spuneam? A, da! Și lângă mine să fie o fată frumoasă, să stea cu capul pe pieptul meu. E mult?
— Nu-i mult!
— Focul să pâlpâie, fata să fie fericită, și eu să-i mângâi părul.
— Ce păr să aibă?
— Ca al tău cred că mi-ar place.
Eva amuți o vreme, până își luă inima în dinți să continue:
— Și cum să mai fie fata?
— Să fie caldă de la foc. Flăcările să-i facă obrazul arămiu. Să i se vadă o arteră mică, lângă tâmplă, și să pulseze ca să știu că trăiește.
— Și?
— Afară să viscolească.
— Nu. Spune-mi despre fată. Ce ochi să aibă?
— Nu m-am gândit. Ar trebui să stea cu ochii închiși.
— Eu am ochii verzi.
— Nu-i o culoare urâtă.
— Crezi că se potrivește cu părul blond?
— Chiar dacă nu s-ar potrivi, la lumina focului, verdele se mai închide.
— N-am știut… Și ce gură să aibă?
— Nu pot s-o descriu.

— Gura mea ți-ar place?
El o privi.
— Da; și gura, și dinții. Ai dinți mici, de șoricel, îmi plac, că sunt sănătoși și albi. Să ți-i păzești. Cu dinții pierduți, începe moartea. Îmi place gâtul tău, e lung, fără să pară firav. Are culoarea sidefului; nu, sideful bate în roz; o nuanță între sidef și alabastru. Mi-ar place să-ți pui un șir subțire de perle; acum! – mai târziu te-ar îmbătrâni. De ce porți sutien?
Ea sări în picioare.
— Promite-mi că n-ai să-l mai pui niciodată – și aruncă-l!
Eva începu să tremure; el se ridicase, venea spre ea, nu se putea opri, nu se putea întoarce.
— Am să te ajut eu. Știu de ce ți-e frică, micuță Cenușăreasă! Ai o rochie urâtă și nici cămașa nu poate fi mai frumoasă. Ai tăi nu prea te răsfață!
Era atât de adevărat, încât nu mai avea niciun înțeles să se împotrivească.
— Ai oase mici, zise el, pe când îi descheia netulburat copcile rochiei. Aș fi crezut că ești slabă. Îți mai lipsește foarte puțin ca să fii o ființă bună de ținut în brațe, ești mlădioasă, și pielea ta e catifelată, dar să nu-ți închipui că există vreo catifea atât de fină, care să mai fie și caldă, și să miroase atât de proaspăt. Iar cârpa asta slută și inutilă am s-o arunc foarte departe de tine.
Îi îndepărtă de pe umeri bretelele cămășii, lăsându-le să alunece pe brațe; încet, blând, îi cuprinse sânii în palme, cu o liniște nefirească, de parcă ar fi făcut doar o delicată expertiză anatomică.
— Îmi plac: au personalitate. Aș vrea ca fata să aibă sânii tăi.
Nu mai putea asculta fără să amețească, își duse mâna la frunte. El o cuprinse în brațe, cât să o sprijine.
— N-ai de ce să te temi, când ești cu mine. Am destulă putere să te țin dacă te lasă picioarele.
Ea se sili să râdă.
— Trebuie să mă mai aștept și la altceva, pentru ziua de astăzi?
— Nu. Dar să juri că n-ai să mai pui niciodată pe tine asemenea lucruri urâte. Spune: „Jur ca de azi înainte să-mi las corpul liber, soarelui și vântului…” Spune!
— Jur!
— „… ca iarba și florile; să nu strivesc nimic din ce e frumos, al corpului și al sufletului meu…” Spune!
— Jur!
— „… acum și pururea, până în ultima zi a vieții!” Jură!

Acasă se strădui să-și amintească vorbele lui și le transcrise pe biletul ascuns în spatele oglinzii. După prânz, se întinse pe covor, își descheie rochia la piept și cuprinzându-și sânii în mâini, rămase așa, cu ochii la cer, până în amurg.

A doua zi, la bucătărie, găsi o slujnică nouă. Era o fata de la țară, ca și cealaltă, tânără, aproape un copil, frumușică și curată.

— Cum te cheamă?

— Leana.

— Ai un nume frumos! (Ce-i putea spune?) Ești de pe-aici?

— Din sat. Am lucrat la fabrică. Lucrează și tata.

— De ce nu te țin acasă? Sunteți săraci?

— Săraci, domnișoară!

Dacă ar mai fi avut măcar încă o suta de lei! Părea atât de mică! Poate n-avea nici cincisprezece ani. Ar fi vrut să-i spună ceva: să încuie bine ușa, serile, să se ferească de Maior. Îi părea rău de biata fată și se bucura de venirea ei. Fiindcă avea cine să ducă mâncarea la fabrică; ea putea astfel să plece mai devreme. După cele trei zile cât ploaia o ținuse în casă, mărindu-i dorința să evadeze, după întâmplarea de ieri când începuse să se cunoască în chipuri nebănuite și interzise, simțea nevoia să, se arunce înainte, fără frâne, ceea ce însemna înflăcărare, nu nesocotință.

De teamă să nu-i pună vreo piedică, nici nu mai ceru încuviințarea doamnei Alion. Alergă jos, la rampă, trimise batista și porni spre pilonul care se vedea de departe, marcând locul celei de a doua ei nașteri. El o găsi întinsă în iarbă, cu mâinile sub cap. Se prefăcea adormită, dar îl privea printre gene, năpădită de bucurie, până ce, dându-și seama că o studia, îl înfruntă cu o îndrăzneală nebănuită:

— Getta spune că am picioare strâmbe. Crezi că are dreptate?

— Nu; e invidioasă.

— Nici nu te-ai uitat.

— M-am uitat când te-am întâlnit prima oară.

— N-am băgat de seamă.

— Nici n-ai fi putut; observ fără eforturi vizibile. Este, cum să spun, un fel de specializare.

Eva râse înveselită și puțin intimidată. Era și firesc să o studieze și acum, înregistrând impresii, în vreme ce ea rămânea cu totul neștiutoare, ca și cum ar fi judecat-o în lipsă.

— Nu crezi că ți-ar fi fost mai de folos dacă te-ai fi specializat în ceva mai practic?

— Așa spunea și răposatul meu tată.

— După cum vorbești despre el, aș crede ca nu l-ai iubit prea mult.

— Nu l-am iubit de loc!

Era cu putință? Și se cuvenea să spună?

— De cât timp e mort?

— De vreo șase-șapte ani.

— Nu știi precis?

— Ar trebui să mă gândesc.

Probabil glumea, altfel s-ar fi temut de atâta indiferență. Îl privi neîncrezătoare; fața lui era foarte rece.

— Și mama ta trăiește?

— Cred că da. Cel puțin trăia acum zece zile.

După asemenea răspuns, întrebarea ei următoare dovedea doar că nu putea înțelege:

— Locuiți împreună?

El începu să râdă; trecea ușor de la o stare la alta.

— Unde, sus la cabană? Nu, ferească Dumnezeu! Ce-ți trece prin minte? Mama este o doamnă foarte, foarte… nu știu cum să-ți spun, foarte demnă. Când o vezi, îți vine să te lipești de zid, ca să nu-i încurci calea.

— Nici pe ea n-o iubești prea mult!

— Nu știu: nu m-am gândit.

Eva era din ce în ce mai nedumerită; sperase ca el s-o dezmintă.

— Unde este acum?

— Nu locuiește în țară. Fiindcă era belgiană, după moartea tatei s-a întors la ca acasă, la Namur.

— Ce bine să umbli așa, din țară în țară!

— Nu-i chiar așa bine cum crezi.

— Dar eu n-am fost nicăieri; numai aici și la București. Când eram mică, am stat la Panciu. Într-o vară fusese vorba să mergem la Constanța; pe urmă mama s-a răzgândit. Spune-mi, ce-i cu picioarele mele; sunt strâmbe?

— Ți-am spus; nu.

— Am auzit, dar credeam că vrei să repeți, ca să mă convingi.

— Atunci să le studiem!

Simți mâinile lui pe glezne.

— Uite colo un nor… (Ce-ar fi putut face să-și ascundă spaima? Ce-ar fi putut spune să pară nepăsătoare?) Îl vezi? Seamănă cu harta Italiei. Ai fost în Italia?
— De multe ori.
— Când spun Italia, îmi vine în minte Dante Alighieri; am citit anul trecut „Divina Comedie”, adică am încercat s-o citesc; nu mi-a plăcut de loc. Nu-i o carte pentru fete de șaisprezece ani. Am o colegă care a rămas repetentă de patru ori până acum…
Îi simți deodată respirația pe picior, deasupra gleznei, apoi buzele lui i se lipiră de piele, aproape imperceptibil, ca o clipire de pleoape. Și din această atingere nedecisă întregul corp, din tălpi până în creștet, i se înfioră, cu o senzație alarmantă deși neclară. Fără voie își smuci picioarele, îndoindu-le din genunchi.
— Mă gâdili, spuse, străduindu-se să găsească un ton inocent.
Și își întinse repede picioarele la loc, ștergând astfel urmele înfiorării trecătoare. Rochia îi rămase însă ridicată, cum ajunsese din smucitură. Triunghiul alb, al rufăriei de dedesubt, părea un sigiliu la îmbinarea celor trei mari linii ale feminității ei care avea să vină.
— Cred că niciodată n-am avut în față un lucru atât de desăvârșit pentru desăvârșirea lui viitoare.
După aceste vorbe, chiar dacă el le-ar fi negat în minutul următor, chiar dacă nu credea în ele de pe acum, nimic din ființa ei, gol sau încă nedezvelit, nu l-ar fi amânat și nu l-ar fi respins. Se socotea o dată pentru totdeauna dăruită, rămânea deocamdată în propria ei păstrare, dar la îndemâna lui, cum rămân uneori la magazin unele obiecte vândute până ce vine cumpărătorul să le ridice.
— Eu nu sunt un lucru, dacă vrei să știi! (Ce putea spune, ce putea face?) Sunt o ființă, fiindcă am suflet, minte, voință – gândesc și vorbesc. (Râse.) Mai mult vorbesc, decât gândesc…
— Ai terminat?
Amuți. El spuse:
— Într-o zi am să te iau în brațe!
Ea închise ochii. Șopti:
— Știu.
Ardea.
— Te-ai gândit dacă e drept, sau nu?
Tremura.

— Nu m-am gândit.
— Vrei să te gândești?
— Nu.
— Ce știi despre mine?
— Puțin.
— Ce vrei să știi?
— Nimic.
El se ridică, apoi întinse mâinile, și o trase sus; rămaseră în picioare, la o jumătate de pas.
— Te cheamă Eva! Dacă aș avea o putere, n-aș da voie oricui să poarte numele tău și, dacă l-ar purta fără voie, l-aș pedepsi ca pe falsificatorii de bani.
Soarele trecuse de zenit și le întindea umbrele spre plantație.
— Acum du-te. Ții minte unde am rămas? Vino mâine să-ți spun mai departe.

10

De data asta, Eva ajunse acasă târziu; masa era pe sfârșite. Getta o privi cu o răutate iscoditoare.

— De unde vii?

— Am fost la cimitir.

— Vrei să iei locul groparului?

Nu se întâmplă altceva, dar a doua zi, când se pregătea să iasă, soră-sa, gătită de plecare, îi ținu calea.

— Unde te duci?

— Să mă plimb.

— Hai cu mine!

Trebui să se supună. Trecu pe sub linia funicularului, privi vagonetele cum se duceau sus. Ar fi vrut s-o ia la fuga, să meargă orbește după ele, la nevoie să se ducă până în munți, mai departe, să nu se mai întoarcă niciodată acasă.

Văzând că Getta apucase spre cimitir, se opri.

— Nu mai merg! Am fost ieri.

— Haide, dacă-ți spun.

Nu putea să se lupte. Privi cablurile funicularului, pe deasupra plantației, și-i veni în minte iarba încinsă de soare, locul unde stătuse întinsă, cu picioarele dezgolite. Iar acum mergea pe potecă, pocindu-și mersul, cu Getta alături, păzind-o să nu fugă. Se simțea urâtă. De ce trebuia să se ascundă în ea însăși? De ce n-avea voie să-și strige gândurile la răspântii? Să-și despletească părul pe umeri în fața lumii, să se înalțe pe vârfuri, cu brațele în lături, gata să se arunce înainte și să spună: „Lume, privește-mă! Sunt tânără și fără minte, dar îmi place un om, mai mult decât soarele, mai mult decât cerul – și pentru că mi-ajunge tinerețea, nu-mi trebuie minte! El are minte și pentru mine, și dacă nici el nu are, ce bine! Privește-mă, lume! Mă cheamă Eva! Așa m-a chemat totdeauna, dar abia acum mi-e consfințit numele!”

— Vezi că te împiedici, proasto. Uită-te unde pui piciorul!

Nu! Nu voia să se uite; vroia să meargă orbește, înainte, să se împiedice dacă îi era sortit – să-și frângă gâtul.

O femeie bătrână umbla printre morminte, îngrijind candelele – candele sărace și urâte, în cutii de lemn prinse de crucile nevopsite.

— Bună ziua, mătușă!

Bătrâna se îndreptă de mijloc.
— Bună ziua! Ați mai venit pe la noi? Că tocmai era să vă trimit vorbă, pentru untdelemn, că nu mai e de fel și candela nu arde de alaltăieri.
Eva se înroși.
Afară din cimitir, Getta șuieră printre dinți:
— Să-mi spui unde ai fost ieri!
— M-am plimbat.
— De ce-ai mințit?
— Altfel nu pot trăi cu voi.
— Bine! Ai să vezi tu!
Și Eva fu închisă în casă, ținută ca la pușcărie, cu dreptul să iasă numai pe terasă, doar o oră pe zi și să nu stea de vorbă cu nimeni. Era timp de vară, frumos, trecea încet, în zile lungi și goale care se duceau scurtându-i vacanța. Privea funicularul.
Noaptea, târziu, când toți dormeau, aprindea o lumină mică și, în cămașă de noapte, albă, scurtă, sărăcuță, ca un înger de pe dricul de clasa a treia, scria bilete de dragoste pe care n-avea să le trimită niciodată.
Poate ar fi fost gata să facă o nebunie, să fugă de acasă sau să se spânzure de luminator, dacă n-ar fi avut într-una presimțirea că trebuie să vină o izbăvire. I se părea împotriva firii, a dreptății, a tuturor legilor și destinelor să nu-l mai vadă niciodată. Și aștepta, cu un amestec de suferință și de speranță, să fie eliberată prin sabie, prin miracol, prin cutremur și incendiu, prin bunătate omenească sau prin calamitate. „Vino și mă scapă, iubitul meu! scria. Dacă nu vei primi niciodată rândurile mele, atunci auzi-mi strigătul și coboară…”
Într-o dimineață, simți că în casă se fac pregătiri pentru musafiri. Nu înghețată – se stricase mașina – ci un tort cu nuci. Getta cânta în odaia de alături, cosându-și tivul la rochia neagră de tafta. (Și-o scurtase.) După prânz, Maiorul nu se mai duse la fabrică; rămase pe terasă, în fotoliul de răchită, fumându-și țigara lui groasă cu miros urât. Getta despacheta plăcile de patefon pe care tocmai le adusese slujnica de la vecini.
Eva stătea închisă în odaia ei; nu avea voie să iasă când veneau oameni străini. Pe la cinci, auzi patefonul; luminatorul dădea pe panta acoperișului dinspre terasă; nu vedea jos, însă deslușea destul de bine tot ce se vorbea. Rămase împietrită când recunoscu glasul lui. Un timp nu putu să-și explice nimic – i se părea că visează, sau că e moartă și începuse altă viață. Pe urmă înțelese că el n-avea de ce să vină, decât ca s-o scape. O podidiră lacrimile;

se întinse pe covor, locul de reculegere. Aştepta să se întâmple ceva; dacă el venise, trebuia să ştie ce are de făcut, îi auzea glasul din când în când; nu vorbea prea mult. Maiorul era mai guraliv, Getta însă îl întrecea; ea şi patefonul se auzeau necontenit. Apoi glasurile se stinseră, patefonul tăcu, şi Eva văzu că luminatorul se întunecase, îşi dădu seama că el nu mai era aici – şi nu se întâmplase nimic.

La cină, ai casei discutau mai altfel ca de obicei, păreau mai însufleţiţi.

— Lasă, Gettuţo, că-l dăm noi pe brazdă! zicea Maiorul, satisfăcut. Se pricepe unchiul Alfons la secături.

— Unchiule, de ce vorbeşti aşa?!

— Bine, nu te supăra! mai glumesc şi eu. Parcă altfel nu ştiu că-i băiat bun?!

— Eu spun că duminică să-l chemăm la prânz, propuse doamna Alion. Tot facem parastas în ajun. Să tăiem curcanul.

Maiorul aprobă, bine dispus:

— Îl tăiem! De rândul ăsta n-am nimic împotrivă.

— Mamă, cu rochia asta nu mai merge; cred că vezi şi dumneata. Trebuie să dăm o fugă la oraş.

Maiorul se cam ameţise de vin:

— Gettuţo, rochia de mireasă ţi-o fac eu!

— Lasă, unchiule, să nu ne grăbim.

Eva stătea cu ochii la farfurie. Era o farfurie de desert, cu marginile aurite şi cu o pictură la mijloc, reprezentând trei femei, la marginea unui lac: una în picioare, alta culegând flori, alta întinsă în iarbă. Toate aveau câte un coc mare şi obrazul trandafiriu.

— … şi să ne mai dea Alfons o mie de lei, se auzea, slugarnic, glasul doamnei Alion.

— Da, cu ăştia ne-ar ajunge; la tren luăm bilet de a treia; dar atunci plecăm cu cel de cinci, că nu e aglomerat. Tu ce stai aşa?

Eva tăcea. În înflăcărarea ei renăscută, Getta simţea nevoia să fie generoasă:

— După ce ne întoarcem ai voie să ieşi din casă, dar numai să nu umbli hai-hui.

— Şi pe mine mă lăsaţi singur, se plânse Maiorul, nu prea necăjit. Uite pedeapsă, că am rămas burlac la anii mei! Păi dacă-i aşa, nu mă mai prinde nimeni pe-acasă. Leano, mâine la prânz, nu vin.

— Atunci să nu mai gătească. Asta mică sa-şi ia ceva din cămară.

Eva nu auzea nimic.

Auzi numai deșteptătorul a doua zi dimineață, la patru, sunând alături. La patru și jumătate, doamna Alion și Getta coborâră scările; la cinci, trecu trenul pe de vale cu frânele scrâșnind; puțin după aceea, în gară, se auzi locomotiva fluierând. Afară se luminase pe deplin. Mai așteptă o jumătate de oră, timpul în care, dacă ar fi pierdut trenul, puteau să fie înapoi, dar ele nu se întoarseră.

Coborî scările în vârful picioarelor; din camera lui, se auzea Maiorul sforăind. Slujnica mătura în sufragerie; era cu spatele spre ușă, așa că n-o văzu ieșind.

La marginea terasei șovăi puțin, surprinsă de necunoscut sau de răcoarea dimineții. N-avea decât rochia pe ea, dar mergând se încălzi; soarele răsărise undeva, se vedea vârful munților luminat, valea în schimb rămânea într-o umbră vânătă, rece și aspră.

Funicularul încă nu pornise; vagonetele dormeau, ca niște găini mari, cocoțate pe cabluri.

De la al patrulea pilon nu mai știa drumul; poteca se îndepărta de funicular, ca să ocolească prăpastia. Nu-i era însă greu să se orienteze; din loc în loc se vedea un triunghi roșu, pe stâlpi sau pe copaci, semne de recunoaștere pentru excursioniști.

Locuia din copilărie aici și nu urcase niciodată pe munte. Într-un an, la 1 mai, se dusese cu toată familia la un fel de grotă, unde făcuseră obișnuita petrecere la iarbă verde. Nu era deloc curioasă să recunoască locul acela; se simțea desfăcută de trecut. Drumul de astăzi făcea parte dintr-o viață nouă și numai a ei.

Urcă fără odihnă, fără să se uite înapoi, printre brazi cât cupolele catedralelor gotice, atât de nemișcați, de tăcuți, că nu păreau reali. Poteca se strecura printre ei, în zigzag, parcă înfricoșată de neclintirea lor. Pe celălalt versant al văii curgeau fire de apă, cascade mici, care se uneau, se încrucișau, se ramificau, îmbrăcând piatra într-o dantelă înspumată.

Din când în când, la cotituri, prin luminișuri, se vedea valea lăsată în urmă, cu fabrica și locuințele funcționarilor presărate în pantă, cu șoseaua, râul și calea ferată. Toate din ce în ce mai departe, mai mici, mai în altă lume. Acum brazii începeau să piardă din înălțime. Cu fiecare pas înainte, muntele dădea viață mai puțină. Ramurile se întindeau în părți căutând în lățime spațiul pe care nu-l mai puteau lua de sus. Păreau obosiți.

Eva se opri într-un luminiș. Se auzi țignalul fabricii, sunând de opt. Erau două ore de când urca, și creasta nu părea mai aproape. Muntele o amăgise, o atrăsese în imensitatea lui, ca să-i arate cât e de mică și de neajutorată. Alături, în iarba săracă, se vedeau urmele unui foc; niște drumeți poposiseră aici și își făcuseră mâncare. Dar unde se duseseră pe urmă? Ajunseră undeva? Mai erau în viață?

Mai departe poteca devenea stâncoasă; pământul se sfârșea, încetul cu încetul, dezgolind piatra; copacii erau tot mai rari, mai plăpânzi, până ce apărură unii degenerați, cu trunchiurile strâmbe, noduroase, cu ramuri sărace, pândiți de moarte.

Eva se gândi că muntele nu priește înălțimii; chiar și oamenii lui, în afară de unul, erau mai mici și mai noduroși. Dar pesemne aveau și ei, și copacii, multă îndârjire, dacă izbuteau să trăiască în locuri unde totul se dovedea potrivnic.

Copacii se sfârșiră pe neașteptate, învinși înaintea oamenilor; ultimul, scos din regnul vegetal prin triunghiul roșu, părea un far ca la ieșirea din porturi. De aici înainte începea un alt necunoscut; i se părea că merge pe o mare împietrită, cățărându-se din talaz în talaz, printre prăpăstii. Din loc în loc, pe un colț de stâncă, mai zărea o dată triunghiul roșu, și iar i se părea că e un far, pentru corăbiile blestemate să navige oblic pe aceste mări de granit.

În ultima parte a drumului, poteca se uni cu funicularul, și urcușul fu mai ușor. Creasta se vedea aproape, laolaltă cu norii și cu cerul. Numai vagonetele, care veneau din vale, de-acolo de unde pornise ea, o sileau să țină seama că totul se petrece pe pământ.

Era strivită când ajunse la creastă, primul liman și singurul posibil – și se opri, dezorientată, nu știa dacă bucuroasă sau dezamăgită. Să se fi întrebat mai înainte cum este muntele în partea lui nevăzută, n-ar fi fost în stare să-și imagineze nimic; nici măcar o inexistență. Ar fi putut să fie în multe feluri, dar nu așa cum îl vedea acum.

În față se deschidea prima făgăduială adevărată a infinitului, un ținut fără limite posibile, cu coame rotunjite prelung, fugărindu-se unele pe altele, într-un galop plutitor și foarte încetinit, topindu-se în pâcla de la orizonturi, unde se zăreau neclar alte vârfuri de munte, care continuau infinitul. Crezuse că aici era un sfârșit; abia începea istoria pământului.

Nici linia funicularului nu avea un capăt; se ducea înainte, pe câmpul fără măsuri. Pilonii erau singurele detalii ale peisajului gol; păreau niște jaloane

fără înțeles, sau poate trebuiau să marcheze a treia dimensiune a spațiului, neexistând decât două de nedezminițit.

Abia mai târziu descoperi un pâlc de copaci mărunți și încâlciți, în stânga, pe o coamă incertă, care ar fi putut să fie o depresiune percepută invers. Peisajul era greu de înregistrat și de tălmăcit.

Porni pe sub funicular, o dată cu vagonetele, încercând să înțeleagă ce s-ar fi întâmplat, dacă ar fi venit batista în locul ei. La primul pilon se opri; un băiețaș stătea întins în iarbă, la adăpostul postamentului de beton. Văzând-o, se ridică într-un cot. Poate era un cioban, deși nu se vedeau oi primprejur.

— Bună ziua! Ești de pe-aici?

— Dapăi cum vezi!

Părea foarte preocupat de apariția ei, dar nu scapă din ochi vagonetele.

— Aștepți ceva?

— Oi fi așteptând

— De mult stai așa?

— De mult.

— Cunoști batista asta?

Băiatul sări în picioare.

— Unde-i stăpânul tău?

— Colo! (Arătă peste coama cu pâlcul de copaci.)

— Du-mă la el! Uite batista, prostule! Ce mai aștepți?

Porniră – dovada era clară. Eva întrebă din mers:

— Cum te cheamă?

— Niculiță.

— Și-al cui ești tu?

— Al lui tata!

— Bravo! El ce treabă are aici?

— La gater.

— Mamă ai?

— Păi cum nu?!

— Ea unde e?

— E și ea prin vreun loc.

— Stăpână-tu ce face?

— Ce să facă? Umblă hai-hui.

Eva începu să râdă.

— Măi, Niculiță, nu ți-i frică să vorbești așa?

— Nu, că mă am bine cu el.

Se liniștise și-i părea bine că venise, nu-i mai era teamă, se socotea în siguranță, îi dădea o bucurie caldă felul în care băiețașul spunea, țărănește și atât de convingător: „Mă am bine cu el!”

Și ea se avea bine cu el; tot atât de convingător.

— Umblă încet, să nu te împiedici de buturugi! o sfătui Niculiță.

Pâlcul de copaci o uimi. Nici nu erau copaci, ci altceva, nemaiîntâlnit, un fel de reptile noduroase, care se întindeau pe pământ, încolăcindu-se unele cu altele, în mișcări zvârcolite. Numai la capete se ridicau puțin spre cer, abia atingând înălțimea unui om.

— Ce-s ăștia, Niculiță?

— Ce să fie? Jnepi!

Cine și-ar fi închipuit că există undeva pe lume asemenea copaci? Poate în ținuturi îndepărtate, pe vreo insulă stâncoasă de la ecuator sau sub ghețurile de la poli. Dar cum puteau să trăiască oamenii în vale, fără să știe de existența lor? Nu le vorbise nimeni despre ei? Nu urcase nimeni pe munte? „Trebuie să umbli ca să înveți, gândi Eva. Cărțile nu pot să spună tot ce-i pe pământ… Bieții copaci!”

De la jnepi poteca începea să coboare; ceva mai departe era un fir de vale orientat ca linia funicularului, adâncindu-se și lărgindu-se din ce în ce mai mult, peste liziera unor păduri îndepărtate și incerte, poate doar umbre de nori.

Înaintea acestor detalii greu de descoperit și de definit, Eva văzu, la mai puțin de o sută de pași, o cabană cu pereții de scânduri negre și cu acoperișul de șindrilă, aruncată acolo ca din greșeală, fiindcă prea era singură, cu prea multă sălbăticie în jur.

— Aici stă el, Niculiță?

— Păi unde să stea?

— Dar voi?

— Noi? Devale, la gater.

Cabana nu avea nici o împrejmuire. Pe terasa de piatră din fața intrării, stătea tolănit la soare un câine. Când Eva ajunse aproape, câinele se ridică, urmărind-o atent, fără vreo ostilitate, dar nici cu prietenie. Era un câine lup, mare, cu părul sur, blană înnobilată de vechime și de sălbăticia pădurilor; stătea drept, pe toate patru picioarele, solemn și demn ca un majordom rămas de pe urma imperiilor.

Dinăuntru se auzea un glas de om, cântând ceva, fals, dar voios. Îl recunoscu și-i veni să râdă. El apăru în ușă, ștergându-se cu prosopul pe

obraz. Avea sandale și un short alb, mototolit; încolo era gol. Eva se apropie, stânjenită de îmbrăcămintea lui incompletă. Pe el, apariția ei părea să nu-l mire de fel.

— Bine ai venit!… El e Rex; Rex, ea e Eva!

Câinele întoarse capul, o privi, apoi își mișcă de câteva ori coada puternică, semn c-o accepta ca prietenă. Evei i se năzări că, într-un fel, îi zâmbise. Dar zâmbetul câinelui nu făcea mai călduroasă primirea ei aici, care i se păruse de gheață. „Rex! își zise, privind cu ciudă animalul nevinovat. Ce nume! Pe toți câinii lupi îi cheamă la fel de pretențios!”

Stăpânul câinelui băgă de seamă ezitările ei.

— Te supără îmbrăcămintea mea? Când nu e frig, umblu numai în short. Stai să-mi pun o bluză și vin.

Când se întoarse, aduse mirosul proaspăt, pe jumătate dulce, pe jumătate acid, al unei ape de colonia cunoscută de altădată; îl simțise, nu știa de la cine, la intrarea unui cinematograf, și-i rămăsese de atunci în nări, ca mirosul care credea că se potrivește mai bine unui bărbat. Corpul lui era foarte frumos, după părerea ei, dar se simțea mai bine văzându-l cu bluza; așa numai picioarele rămâneau goale, arse de soare, puțin acoperite de păr, cam animalice, însă blânde și armonioase.

— Nu vrei să-ți pui și tu un short?

Se înroși. Nu purtase niciodată asemenea îmbrăcăminte, pe care o socotea nu sportivă, ci frivolă; ar fi vrut să refuze, dar după atâta drum, cum era obosită și plină de praf, rochia ei neagră devenise greu suportabilă.

Înăuntru era cam întuneric, datorită obloanelor doar întredeschise; în trecere, nu putu să vadă nimic. O duse într-o mică odaie de baie, cam primitivă, dar foarte curată, unde stăruia mirosul proaspăt al apei de colonie. În timp ce se spăla, el îi întinse, prin crăpătura ușii, o bluză și un short. Îmbrăcându-se, Eva se gândea cine le mai purtase, fiindcă, deși prea mari pentru ea, după croială se vedea că sunt femeiești. Își băgă bluza, prea largă, sub short, iar shortul îl strânse bine pe talie. Privindu-se în oglindă, se rușină puțin de picioarele ei goale, dar cum știa că nu-s urâte, îndrăzni să iasă la lumină. El o aștepta pe terasă, în fața unei mese pe care se vedea o pâine neagră, mare.

— Credeam că ai picioare mai slăbuțe, dar mă înșelasem. Sau te-ai îngrășat între timp?

— Poate am crescut?!

— Nu ne-am văzut de mult. Ce s-a întâmplat cu tine?

În sfârșit o întrebare! În sfârșit, își dădea seama că trecuse vremea.

— N-am putut să vin!

Ce să-i spună mai mult? Ar fi înțeles el ceva? Era puțin dezamăgită. Pentru ceea ce însemna venirea ei aici, fugind de acasă, urcând atâta înălțime, fără nici o pregătire, fără nici o călăuză și fără nici o încurajare, pentru întreagă această aventură, purtarea lui însemna cu mult prea puțin. Dar ce să-i spună? Că îi scrisese bilete deznădăjduite? Că îl strigase în gând de atâtea ori, cu speranța că el ar putea s-o audă. Datorită unui acord între sufletele lor?

— Într-o zi am fost la voi. De ce te-ai ascuns?

— Eram pedepsită. De ce-ai venit?

— Am vrut să te văd. Cum ai scăpat acum?

— Mama și Getta au plecat la oraș. Fac pregătiri să te invite la masă, duminica.

— Pregătiri pentru mine? Îmi dai voie să le înjur?

— Dacă așa devii mai tu, înjură-le!

O privi mirat, în sfârșit!

— Ce-i cu tine? (Îi luă obrazul în palme.) Mi se pare că te-am dezamăgit și nu-mi dau seama cum.

Nu-și dădea seama cum, și ar fi putut să-i spună ea. Era de ajuns să-și simtă obrazul mic și speriat în mâinile lui mari, ca să înțeleagă. Nu-și dădea seama de unde venea mâhnirea ei, fiindcă ea era mică și slabă, iar el era mare și puternic; fiindcă niciodată oamenii puternici nu vor simți amărăciunea, neliniștea, teama, nesiguranța celor slabi.

— Nu m-ai dezamăgit. Mi-a părut rău că n-am putut să te văd atunci.

Fugea de acasă, urca munții, își sfâșia picioarele în pietre, și trebuia să-i spună o vorbă oarecare, ca să pară că înțelege ceva!

El se înseninase.

— Am să-ți dau lapte cald, cu pâine de casă proaspătă. Sau ai vrea altceva?

— Nu. Îmi place laptele cald cu pâine proaspătă. Puteai să-mi dai numai pâine cu sare.

— Pui sare în lapte?

Eva gândea: „E așa de mare, și nu e prost de loc. Nu, sunt sigură că e deștept. Atunci de ce nu înțelege?…” Ea cerea pâinea cu sare care se dă oaspeților bine veniți! „Poate nu-și pune mintea cu a mea; poate nu-și

închipuie că aș fi în stare să-i spun ceva care i-ar da de gândit, de aceea vorbele mele trec pe lângă el”.

Abia după prima cană de lapte își dădu seama cât îi fusese de foame. Și fiindcă încă nu se săturase, deocamdată nu se gândea ce-o să urmeze!

— La cât trebuie să fii înapoi?

Mai exista și o întoarcere!

— Nu știu: poate că ar trebui să plec.

— Acum? Atunci de ce-ai mai venit?

Nu înțelegea: venise să-l vadă!

— Când se întorc ele de la oraș?

— Cred că diseară, cu trenul de opt.

— Dacă-i așa, rămâi până seara!

Hotărâse! – ea trebuia să se supună, cu spaima în suflet: dacă o căuta Maiorul, dacă se afla, dacă nu ajungea la vreme? El plecase și vorbea în spatele cabanei cu o femeie, desigur mama lui Niculiță, întrebând-o ce gătește. Când se întoarse, avea din nou aerul limpede și zâmbetul încrezător, cum îl știuse. Poate îl judecase nedrept; poate avea griji și necazuri.

— De ce locuiești aici?

— Întâi, fiindcă am treabă; al doilea, fiindcă îmi place; al treilea, fiindcă nu-mi place în altă parte!

Părea răzvrătit dintr-o dată. Îl iscodi, trebuia să afle:

— E bine să fii singur?

— Ce răspuns aștepți?

— Pe cel mai viteaz! Nu vreau să te micșorez în ochii mei.

— Ești prea deșteaptă pentru câți ani ai. Dacă vrei să știi, mă simt bine singur!

— E și sincer sau numai viteaz?

— Ești primejdios de deșteaptă!

— Îmi răspunzi? Ești mai mult sincer sau mai mult viteaz?

— Cred că sunt destul de bărbat.

— Și eu cred!

Nu, nu greșise venind. Poate la început fusese ursuz, fiindcă îl găsise bărbierindu-se. Unii oameni își ies din fire dacă-i surprinzi cu săpunul pe obraz; e o pierdere de autoritate. Știa, de la Maior: când se bărbierea el, toți din casă trebuiau să înțepenească.

— După ce te bărbierești, ai o față de copil.

Chipul lui se destinse mai mult; un zâmbet reținut îi flutură prin colțul gurii. „Trebuie să-l măgulesc puțin, se gândi Eva. Probabil că toți bărbații sunt sensibili în legătură cu bărbieritul lor”.

De aici înainte totul merse bine. În spatele cabanei, era bucătăria, iar alături, cotețul iepurilor. Petrică ronțăia o foaie de varză, mișcându-și mulțumit urechiușele trandafirii. Eva îl luă în brațe; iepurele reprezenta o amintire comună; îl socotea un aliat.

Înainte de prânz coborâră până la gater. Nu era decât un pârâu și un șopron mare. Sub șopron mergea un ferăstrău, mișcându-se necontenit în sus și în jos, mânat de niște roți pe care le învârtea apa. Niculiță, împreună cu un om, fără îndoială tată-său, mânuia anevoie trunchiurile de brad, potrivindu-le în fața fierăstrăului. Acesta nu avea foarte mult spor, cine știe câte zile, câte săptămâni hârjâise într-una, până se adunaseră scândurile stivuite sub șopron.

— Ce faci cu ele?

— Le vând.

— Îmi pare rău. Aș fi vrut să le ții așa, de frumusețe, și să le protejezi. Cum au să se simtă printre străini?

Când se întorceau, vorbiră despre munte. Eva spuse tot ce gândise urcând aici, cât o uimise podișul care semăna cu un bărăgan; la înălțimea aceasta era de neimaginat, îi vorbi apoi despre jnepi, ca despre niște ființe vii. El o asculta surprins și puțin umilit.

— Stau de atâta vreme aici și n-am băgat de seamă nimic din cele ce-mi spui tu… (După o tăcere:) Lângă tine, lumea ar putea să-mi pară mai frumoasă. (Și după alt timp:) Aș vrea să te iau prin locurile pe unde am umblat. Poate că mi-ar plăcea abia acum.

După ce prânziră, afară, pe terasă, în tovărășia lui Rex, intrară în cabană. Era o singură odaie, mare, cu tavanul de bârne fumurii, cu pereții tencuiți. Într-o parte se deslușea un cămin, în față, în partea cealaltă a odăii, un divan nu mai înalt de două palme, iar între divan și cămin, pe dușumeaua albă, erau întinse blănuri de urs. Când intrase prima data, în fugă, nu le văzuse. Acum o cam speriau; i se părea că animalele întinse pe pământ o pândesc.

— Aici seamănă cu ceea ce îmi spuneai că visezi.

— Aproape, îți aduci aminte tot? Mai lipsește ceva… Ți-ar place să visăm împreună?

— Mă simt nu știu cum în short. E ceva care merge afară, dar nu în casă. Aș vrea să-mi pun rochia.

— Îmi dai voie să-ți ajut?
— Nu vreau sa-ți par proastă. (Se lupta să nu tremure.) Tot ce pot să-ți spun e că mi-e foarte frică.
— Hai să ne lămurim!
O ridică în brațe, cu o îndemânare care făcea imposibilă orice împotrivire. Era atâta siguranță în mișcările lui, atâta putere și hotărâre, încât se simțea mulțumită că nu mai poate șovăi. El o duse pe sus, o întinse ușor pe divan și se așeză alături, cu o mână dincolo de ea, aplecat asupra ei.
— Să vedem de ce ți-e frică. Vreau să mă privești în ochi. În asemenea împrejurări, oamenii se mint; e poate necesar, și e, în orice caz, mai simplu. Hai să fim curajoși și sinceri; firește, așa e mai complicat, dar merită. Spune-mi, de ce ai venit?
— Am vrut să te văd.
— De ce ai vrut să mă vezi?… Nu închide ochii!
— Nu-i închid. Pentru că îmi place să stau cu tine.
— Îți amintești în ce clipă ai înțeles că-ți place să stai cu mine?
— Cred că în prima clipă.
— Cum îți explici?
— Nu pot să-mi explic ce-a fost atunci. Știu ce se întâmplă acum.
Eva închise ochii; era puțin încordată și avea o mică tristețe pe față.
— Îmi placi în toate privințele și cu toate motivele. E bine că ești înalt și puternic; am văzut de la început, când ai sărit de pe vagonet. Îmi place chipul tău, nu-mi dau seama de ce; mă simt bine când te privesc. Nu știu ce anume mă atrage: părul, fruntea, ochii, gura? Dacă le iau în parte nu găsesc în ele nimic deosebit; dacă le adun, obțin chipul tău. Nu pot să-ți spun altceva. De mult m-am gândit că mi-ar plăcea să-ți mângâi părul, sau obrazul. De ce? Nu știu, jur!
Ridică mâinile și i le trecu încet prin păr, i le coborî pe tâmple, pe obraz. Tremura puțin. El se aplecă, după mâinile ei.
— Vrei să deschizi ochii?
— De ce? E bine așa!
Nu-și luase mâinile de pe obrazul lui. El i le apucă ușor, i le îndepărtă și se întinse alături, lăsând între ei o bună câtime de spațiu.
— Acum uită-te la mine! Privește-mă în voie; închipuiește-ți că aș dormi.
Eva se ridică într-un cot. Așa cum stătea întins alături, i se părea mai puternic și mai mare. Bluza, pe care nu și-o încheia niciodată, lăsa sa i se vadă pieptul larg, cu musculatura parcă turnată în metale necunoscute. Își

lăsă obrazul pe umărul lui, într-o atingere ușoară: auzea mai jos inima bătând și i se părea că, odată cu fiecare bătaie, aude și sângele vibrând în artere. Avea bucuria pe care i-ar fi prilejuit-o o jucărie mare, primită pe neașteptate. Dar atingerea aceasta n-o mulțumi mult timp; coborî capul pe pieptul lui, îl apăsă mai tare, până întâlni duritatea musculaturii; se simți fragilă și se ridică intrigată; ar fi vrut să-și dea seama de unde porneau toate noile senzații. Se pomeni mângâindu-l cu amândouă mâinile, încet, ușor, de parcă ar fi căutat încheieturile marii jucării nesperate. Simțea că se hazardează și totuși nu putea altfel; mâinile îi alunecară spre umeri, le căutară linia largă, coborâtă, și iar se întoarseră, cu un amestec neliniștitor de curiozitate și teamă.

— Eva, vino lângă mine!

Se supuse, își lipi pieptul de al lui, și dintr-o dată i se păru prea mult – era înspăimântată – dar nu se mai putea întoarce.

— Trebuie să ne cunoaștem.

Îi descheie primul nasture al bluzei. Ea se crispă. Îl privi, câteva clipe, cu ochii mari, apoi își lăsă încet pleoapele. El îi descheie al doilea nasture și pe ceilalți, cu pauze de la unul la altul, îi trecu brațele, pe rând, prin mâneci; sânii se iviră neștiutori și uimiți, de parcă vedeau prima oară lumina zilei. Ei îi venea să plângă – goliciunea îi stârnea durere ca o rană. Simți mâinile lui pe talie – tot trupul avea sa-i fie o rană. Se strânse în sine.

Ultima pânză coborî încet, peste ultima goliciune. Atunci el se aplecă și își lipi obrazul de pielea ei fără nici o apărare. Era ca după o bătălie în care nu fusese nimeni învins, nu învinsese nimeni, dar toate se liniștiseră, mai trebuiau doar să devină egale.

Ea stătea cu mâinile la ochi, ferindu-se astfel de ea însăși și de toată lumea. Nu simți nici o mișcare, nu auzi niciun foșnet, dar înregistra o iradiație, și își dădu seama că alături era corpul celălalt, fără lesturile zilei. Mult timp rămase așa, respirând încet, pândind, în defensivă, deși ultima armă era depusă, și ar fi fost inutilă, fiindcă el nemaiavând veșminte, se stabilise și egalitatea – și era deplină.

— Eva, deschide ochii!

Era firesc să ezite, era imposibilă împotrivirea. Își luă mâinile de la ochi și, în singura clipă cât putu să-l privească, înregistră, cu o senzație de arsură pe retină, imaginea unei zeități pământene, un fost arhanghel, izgonit de ceruri, cu trupul modelat la flacără în lunga cădere. Era agresiv și blând totodată, dur și molatic – și altceva nu mai avusese când să se imprime, sau

se voalase. Nu putea să se apere prin fugă de această imagine, ci venind mai aproape, își ascunse capul pe pieptul lui, cum ar fi căutat ocrotire. El îi trecu brațul peste umeri, și ea avu într-adevăr senzația că este ocrotită.

Încet, la adăpost și-n liniște, se regăsea și începea să judece. N-avea nevoie să vadă mai mult și să știe mai multe; el era frumos, fără comparație, ar fi fost frumos totdeauna și oriunde, într-o lume plină de oameni sau pustie. Și înțelegea că frumusețea, ca primă însușire, are dreptul la orice, că nici o altă însușire nu-i dă omului atâtea drepturi, fiindcă nimic altceva al lui nu răspândește atâta bucurie, atâta împăcare și lumină. Frumuseții nu trebuie și nu poate să i se împotrivească nimeni.

Știa tot, își cunoștea destinul; vroia doar ca el să i-l confirme. Șopti:

— Ce aștepți de la mine?

— Pe tine!

Rămaseră așa, pe jumătate înlănțuiți. Ea își simțea capul ridicându-se și coborând o dată cu pieptul lui. Se sili să-și potrivească respirația în același ritm și când izbuti, avu senzația că au pornit alături, la un drum lung, cu un început de contopire.

Nu-și dădea seama cât timp se scursese astfel și cât merseseră împreună, când băgă de seamă că umbrele de pe pereți erau mai dense și mai prelungi. Șopti:

— Trebuie să plec.

— Credeam că ai să uiți.

— N-am uitat. Să mă simt umilită?

— Nu, Eva. Trăim între gratii.

— Nimeni nu poate să scape?

— Numai nebunii; ei sunt singurii suverani nedezmințiți.

Eva zâmbi, puțin poznaș, ca să revină mai ușor pe pământ:

— Fiindcă n-am înnebunit de tot, vreau să mă îmbrac.

— Îți aduc rochia.

Îl auzi în odaia de baie, trăgându-și cizmele, încălțăminte grea care-l apără pe om de intemperii și-i dă o autoritate brutală. Nu se așteptase – era o ofensă. Dar când îl văzu venind își dădu seama că se înșelase, că nu era înarmat, n-avea nici scut, nici lance, nu putea să atace, nici să se apere. Ar fi fost nedrept ca în ea să existe încă rețineri, întinse brațele… Știa că de acum înainte va dori să-l simtă aproape, cum dorea hrana și apa.

El îngenunche la marginea patului; îi simți obrazul pe piele, cald și puțin aspru, și se iubi ca niciodată, pentru că stătea el astfel. Își descoperea

înfiorări necunoscute, ciudate, neconstante, cu senzații de frig și de arșiță. Presimțea că din ele se vor naște altele.

Mai târziu, când era îmbrăcată, în picioare, în fața lui, el îi luă obrazul în palme. Gestul i se părea acum știut, ca dintotdeauna. Toate gesturile lui aveau să-i fie la fel de cunoscute. El se aplecă încet, până ce-i simți dogoarea obrazului. Părea încălzit de o flacără care avea să-l mistuie; se temea că va ajunge prea târziu… Atunci străbătu repede ultima depărtare și-și lipi gura de a ei, cum ar fi vrut să absoarbă flacăra aceea, prea puternică pentru făptura mică. Și Eva avu cu adevărat senzația binefăcătoare a unei descleștări, a trecerii în odihnă. Buzele ei se deschiseră, lăsându-și absorbită dogoarea.

Amețită, obosită, își lăsă obrazul pe pieptul lui. Șopti:

— N-am știut nimic, n-am bănuit!

În clipa asta, orice altă atingere dinainte ar fi chinuit-o, i-ar fi luat dreptul să fie fericită. Și era fericită că avusese instinctul să-l aștepte de pe când nici nu știa că el exista.

La plecare, în ușă, se opri. Era tristă; presimțea că n-o să poată reveni; ar fi trebuit să rămână acum.

— Nu vrei să mergi cu funicularul?

Nu vroia, dar nu fiindcă i-ar fi fost frică; ar fi mers oriunde, oricum. Se gândea la ceea ce o aștepta jos, și fiindcă trebuia să ajungă acolo, dorea să amâne cât mai mult.

11

A doua zi, Eva se trezi sub apăsarea unei neliniști negre, care o chinuise toată noaptea, prin somn. Sosise înaintea Maiorului, dar el fusese la prânz acasă și-i descoperise lipsa. Slujnica spunea că o căutase peste tot, că întrebase la fabrică, pe portar, că era neliniștit și furios, că telefonase la postul de jandarmi.

Se dezbrăcase repede și se băgase în pat, tremurând. Auzise trenul trecând; după un timp, glasurile Gettei și doamnei Alion răzbiseră din sufragerie; nu înțelegea ce spun. După aceea venise Maiorul și începuse să răcnească. Urcaseră cu toții scările; ușa se izbise de perete. Ea se abținuse din toate puterile, să nu tremure.

— Uite, pocitania, ce-i în stare! striga Getta.

Maiorul gâfâia.

— Las-o acum, că doarme! bâiguise, neconvinsă, doamna Alion.

Plecaseră. Îl mai auzise pe Maior, amenințând:

— Așteptați voi până mâine, să vedeți ce-i fac!

Se trezi cu amenințarea aceasta în gând. Îi era frică de bătaie, dar, peste frică, o îngrozea gândul că o vor închide din nou în casă.

La opt, îl simți pe Maior ieșind pe ușă. Se liniști puțin; avea un răgaz, până la prânz. Pe la nouă, intră Getta: ca toți din casă, nu bătea niciodată la ușa ei.

Getta o privi, cu ură și cu dispreț. Nu-și dădea seama ce schimbare pe chipul Evei o înfuria și mai mult.

— Pe unde ai umblat ieri?

— Nicăieri.

— Cum nicăieri? Leana spune că nu te-a văzut toata ziua.

— Aici am fost; citeam. Nici n-a intrat în odaie.

— Dar unchiu, cum nu te-a găsit?

— Eram la closet.

— Și n-ai auzit că te strigă?

— Ba am auzit.

— De ce n-ai răspuns?

— Fiindcă mi-era rușine. Na!

Sora mai mare rămase descumpănită. Pe urmă își puse mâinile în șolduri.

— Dar, mă rog, cât ai stat dumneata pe tron?

Eva se ridică în coate, înfruntând-o.

— Un ceas am stat! Mă durea burta! Acum știi?
— Bine! Lasă că o să aibă grijă unchiu de burta ta!
Mai târziu veni Leana.
— Domnișoară, eu zic să te ascunzi că m-a pus domnu Maior să caut cravașca.
Ea o privi liniștită.
— Se spune cravașa, nu cravașca.
După ce slujnica plecă, își pierdu stăpânirea de sine. Cravașa Maiorului o îngrozea, nu putea să suporte durerea fizică, dacă era o represiune, o pedeapsă fără lege și fără judecata. Apoi o străbătu un val de revoltă. La școală, multe fete erau înscrise în Societatea pentru Protecția Animalelor. O dată cu înscrierea, li se dădea câte o cărticică plină de îndemnuri de blândețe. Ea le înțelegea – și, când avusese prilejul, le urmase, fiindcă îi era milă de animale. Dacă Maiorul ar fi chinuit un cal, de la fabrică, sau ar fi bătut un câine, ar fi putut să-l reclame. Pe ea putea s-o bată fără să-l oprească nimeni.
Se gândi deodată că trebuie să se apere, cu pumnii și cu dinții, să nu suporte barbaria lui umilitoare. Dar când îl văzu intrând, curajul îi pieri; n-avea putere să-l înfrunte.
La prânz el urcă de-a dreptul în odaia ei. Era cu pălăria de pai într-o mână, cu cravașa în alta. Nu părea înfuriat; mai degrabă bine dispus.
— Ia scoală din pat, porumbițo!
Vorbea blând; dacă nu l-ar fi cunoscut, ar fi crezut că nu-i va face nimic rău. Rămăsese în cămașa de noapte din neprevedere sau din apatie – poate își pierduse instinctul de apărare.
— Scoală, n-auzi!
Maiorul ridică mâna și lovi cu cravașa, la nimereală, peste cuvertură.
Nu o atinse, dar știa ce urmează. El smuci cuvertura, lăsând-o fără nici o pavăză, apoi cravașa vâjâi prin aer. Eva simți durerea nu pe coapsă, unde o lovise, ci în inimă. Sări în mijlocul odăii.
— Mamă! Vino, că mă omoară!
Afară nu mișca nimic. Doamna Alion stătea probabil închisă în bucătărie; o cunoștea, zadarnic îi cerea ajutorul. Getta poate asculta, din josul scărilor.
— N-o striga pe mă-ta, că-ți pun căluș în gură, putoare!
Cravașa căzu iarăși și i se îndoi pe mijloc, curmând-o de durere. Se prăbuși pe dușumea, cu fața în jos, aproape leșinată; cămașa i se ridicase, dezvelindu-i coapsele. Maiorul rămase cu ochii la pielea ei. Șovăi,

încercând sa înghită un nod lipicios care nu vroia să alunece pe beregată, pe urma ridică mâna, neconvins, dar lovi cu sete, cum și-ar fi descărcat cleiul din gât. Eva se zvârcoli pe dușumea; nu mai avea putere să se ridice, nici să se ferească – poate nu mai simțea toată durerea, ci numai groaza.

Maiorul văzu răsărind pe coapsele ei urmele de cravașa, ducându-se sub poalele cămășii de noapte. Privea cu ochii zgâiți, vineți și șpanchii, și deodată se prăvăli peste trupul chinuit, înfigându-și dinții în carnea biciuită.

Ea nu deosebi mușcătura de loviturile cravașei. Nu-și dădea seama ce se întâmplase, dar era un răgaz – Maiorul nu mai lovea, își plimba gura udă pe pielea ei, suflând greu și horcăind.

După un timp, se auziră pași pe scări. Atunci el se ridică rătăcit, luă cravașa de jos și vru să lovească din nou.

— Ajunge, c-ai bătut-o destul!

Era glasul doamnei Alion, dincolo de ușă, anemic și umil. Maiorul lăsă brațul în jos. Ochii i se mai plimbară o dată pe trupul chinuit.

— Ridică-te, nu sta așa! zise, înainte de a ieși.

În glasul brutal, se amesteca, neașteptată și ciudată, o undă de blândețe. Dar Eva n-o simți, cum nu simțise decât barbaria cravașei și groaza. Stătea pe dușumea, scâncind și mușcându-și pumnii, îi era milă de trupul ei batjocorit; se iubea cu durere și ar fi vrut să se răzbune cu glonț sau cu sabie, cu ură, să se recâștige pentru dragostea care era atât de aproape.

12

Ai casei rămaseră cu o îndoială: poate Eva nu mințise, poate fusese acasă și o pedepsiseră fără dreptate. Maiorul era cel mai tulburat. Doamna Alion se arătă milostivă:

— Lăsați-o în plata Domnului! Peste o lună pleacă la școală. O să fie destul de închisă acolo.

Numai Getta rămânea neînduplecată:

— Mamă, n-o cunoști! E un drac împielițat! Trebuie să te ții după ea cu nuiaua.

Maiorul nu-i mai era aliat:

— Nu puteți nici chiar așa, s-o închideți, că n-a făcut moarte de om.

Evei îi rămase îngăduit să se plimbe, între anumite ore, în jurul casei, până la șosea, iar pe șosea, într-o parte până la fabrică, în alta până la canton, adică pe bucata de loc care putea fi supravegheată de-sus.

Ea se folosi de primul prilej ca să se strecoare pe rampă și să trimită cu funicularul un mesaj. Din ceea ce scrisese până acum, în zeci de bilete disperate și înflăcărate, nu îndrăzni să aleagă nimic. Scrise doar atât: „Nu pot pleca de acasă; sunt iarăși pedepsită și nu cred că mă vor ierta. Vacanța se termină; încremenesc la gândul că s-ar putea să nu te mai văd. Aș vrea să fug de acasă, sau să mă omor. Învață-mă ce să fac. Aștept mâine la zece răspunsul tău”.

Din clipa când văzu vagonetul îndepărtându-se, cu batista ei fluturând, în loc să se simtă ușurată, rămase sub apăsarea unei neliniști din ce în ce mai mari. Nu dormi aproape toată noaptea, cu ochii la fereastră, să vadă ivirea zorilor. Urmări zgomotele casei, atât de cunoscute, din fiecare dimineață: plecarea Maiorului, măturatul scărilor, bătutul covoarelor… Pe la opt și jumătate, coborî Getta. Eva mai întârzie vreo jumătate de oră, apoi se pregăti să plece. Doamna Alion se ocupa de gustarea Maiorului.

— Ai să te duci cu mâncarea jos. Leana spală rufe.

Nu trebuia să se mai teamă că plecarea ei la fabrică va fi suspectată. Rămase în bucătărie, așteptând crăticioara. Maiorului îi trimiteau de data asta creier pane; era una din slăbiciunile lui.

— Hai, mamă, că e târziu!

Se făcuse nouă și jumătate; niciodată nu văzuse Eva un creier prăjindu-se atât de greu. Se aplecă și băgă lemne în sobă. Doamna Alion o împinse cu genunchiul la o parte.

— Stai, drace, că arzi tigaia!

Abia la zece fără un sfert coborî scările; când ajunse în biroul Maiorului, ceasul de pe perete arăta zece fără zece.

— Mănâncă-l iute, unchiule, că se răcește!

Dar unchiu-su mânca totdeauna pe îndelete, ca să-și prelungească plăcerile gastrice. Duse tigaia la nas, absorbi mirosul. În timp ce mustăcioara îi fremăta zbârlită și nesățioasă, privi, cu ochii încrucișați, fiecare bucată în parte.

— Ăsta-i tot creierul pe care l-am adus?

— Nu știu, unchiule.

— Dar tu ce învârtești prin casă?

Ea nu răspunse. Maiorul se apucă să mănânce.

— Faci pe domnișoara! zise, cu gura plină.

Fața i se strâmbă deodată; pe chipul lui se vedea și disperare, și ciudă.

— Să-i spui maică-ti că a feștelit-o cu creierul ăsta. I-a pus la sare!… Potroacă!

Totuși nu renunță și mâncă înainte, fără grabă, până la ultima bucățică. Eva dădu să strângă de pe birou. Ceasul arăta zece și cinci. Simțea că se înăbușă.

— Stai!

Maiorul se răsuci spre dulăpior, scoase sticla, bău un pahar de vin, pe urmă ridică ochii, mai mulțumit.

— Când pleci tu la școală?

— Nu s-a anunțat încă, unchiule. Cred că pe la întâi septembrie.

— Anul ăsta termini?

— Nu; la anul.

— Ei, când termini, te mărită unchiu Alfons. Și tu vrei tot ofițer? Sau ăi fi vrând să mergi la facultate?

— Nu vreau nimic, unchiule. Mă așteaptă marna.

Era aproape zece și zece. Îi curgea sudoarea pe frunte.

— Mai stai, că și așa, treabă tot nu faci tu prin casă.

În clipa aceea, sună telefonul. Maiorul începu să vorbească despre niște facturi, Eva luă crăticioara de pe masă și dădu să se strecoare prin spatele lui, spre ușă. El o simți și o apucă de încheietura mâinii. Cu ochii la ceasornic, Eva simțea ca înnebunește; poate vagonetul venea chiar acum, poate era la intrarea rampei, poate trecuse.

Maiorul puse receptorul pe furcă. Era plictisit – convorbirea îl obosise.

— Spune-i maică-ti că a feștelit-o cu creierul. Hai, du-te!

Ieși în fugă, ocoli magaziile și se repezi pe rampă. I se păru că toate se întâmplă în vis când văzu, chiar în clipa aceea, la primul vagonet care se apropia, batista nesperată. Se repezi și o smulse fără nici o prevedere…

În capul scărilor, Getta îi ținea calea cu un zâmbet lepros pe jumătate de față.

— Ce ai în sân? Arată!

— N-am nimic.

— Te-am văzut! Arată ce-ai ascuns!

Dădu s-o ia la goană înapoi. Getta o apucă de coade.

— Scoate ce-ai în sân!

Cu o mână o ținea de păr, cu cealaltă încerca s-o caute. Dar Eva se împotrivea, apărându-se, o mușca de mână, o lovea cu picioarele – ar fi omorât-o – nu putea să se lase învinsă. Slujnica se ivi în ușa sufrageriei.

— Du-te și cheamă-l fuga pe domnul Maior! îi porunci Getta.

La sosirea Maiorului, Eva încă se apăra, înverșunată.

— Ce-i aici? Ce înseamnă nerușinarea asta?

— Unchiule, întreab-o ce are în sân! A furat ceva de la un vagonet.

— N-am furat nimic! Lăsați-mă în pace!

Tot mai mușca, tot mai dădea cu picioarele. Maiorul îi puse mâna în ceafă. Ea încercă să-l lovească; o palmă grea, dușmănoasă, îi strâmbă obrazul și o aruncă până în balustrada terasei. Getta îi băgă mâna în sân, dădu de batistă, căută mai departe, dar nu mai găsi altceva; era dezamăgită.

— Asta-i a mea! zise Maiorul, furios. Uite unde-mi dispar batistele!

Nici n-ar fi dat importanță biletului, dacă n-ar fi fost Getta. Ea i-l smulse, îl despături, își aruncă ochii pe el și se schimbă la față.

— Unchiule!

— Ce-i?

— Uite, nerușinata! Scrisoare de dragoste! Citește!

Maiorul își puse ochelarii și citi câteva cuvinte; pe fața lui apăru un aer de uimire și de furie. Se uită la sfârșit.

— Cine iscălește aici?… De unde ai scrisoarea? Răspunde!

— Unchiule, am văzut-o când a luat-o de la funicular.

— Ce prostie mai e și asta?

— Da, unchiule, am văzut-o cu ochii mei, a desprins batista de la un vagonet. Trebuie că are o înțelegere. De-aia pleacă de acasă.

După ce își mai băgă o dată ochii în iscălitură, Maiorul pocni din degete cu satisfacție:

— Secătura! El ți-a trimis porcăria asta! Vorbește, dezmățato!

Obrazul Gettei se făcu pământiu. Eva tăcea, în timp ce Maiorul își plimba ochii de la ea la scrisoare.

— Ei, lasă, că o să avem noi doi de-a face! Du-te sus imediat!

Se ridică zdrobită și urcă scările, fără să știe unde merge. Nu mai înțelegea nimic despre sine și despre ceilalți; nu știa dacă au s-o spânzure, s-o împuște sau s-o arunce într-o prăpastie.

Cineva încuie ușa în urma ei. Se trânti pe pat și rămase nemișcată. Capul începea să i se limpezească; își dădea seama că nu avea nici o scăpare, decât moartea. Soarta ei se hotărâse, era zadarnic să n-o accepte.

După un timp, auzi pași pe scări; ușa se deschise și se ivi Getta, înverșunată.

— Poftim jos, mironosițo! Hai, mișcă-te! Erai mai zglobie azi dimineață.

În sufragerie, în spatele mesei, ședea Maiorul; în dreapta lui, doamna Alion; Getta se așeză în stânga. Eva rămase în picioare, în fața lor, ca la judecată. Maiorul ținea în mână scrisoarea; își ridică ochelarii pe frunte și privi pe sub sprâncene.

— Câți ani are dezmățata asta?

— Întreab-o pe ea! bolborosi doamna Alion.

Nu-și lua nici o răspundere; vroia să arate că n-o privește nimic, nici măcar vârsta Evei.

— Câți ani ai?

Eva nu vedea decât scrisoarea. Răspunse, pierdută:

— Șaptesprezece.

— Bravo ție! Ai început-o devreme! Zi, de asta te țineai tu, nu de școală!

Și, după ce își lăsă ochelarii pe nas, Maiorul începu să citească, amestecând între frazele din scrisoare, comentariile sale indignate:

— „Micuța și dulcea mea Eva” – dulce, c-a îndopat-o mă-sa cu zahărul meu! – „ți-am simțit lipsa mai mult decât aș fi putut bănui.” – Secătura! – „Venirea ta aici mi se pare acum un vis, în care aproape nu aș crede…"

— Când ai fost acolo? se răsti Getta.

— Răspunde! adăugă Maiorul.

Eva bolborosi, cu ochii la scrisoare:

— Săptămâna trecută, atunci când ați fost plecate.

Chipul Gettei se schimonosi de ură:

— Zi, te durea burta, nerușinato?
— Ce s-o doară burta! rânji Maiorul. Că pe ea o mânca între picioare.
Doamna Alion nu-și stăpâni o tresărire:
— Alfons!
— Niciun Alfons! Ascultă aici fason de fată mare: „Dacă n-ar fi atât de vie amintirea făpturii tale, așa cum te-am ținut în brațe…” Bravoo!
Maică-sa o privi consternată; zâmbetul Gettei se schimonosi mai tare, în timp ce unchiu-su relua lectura:
— „Așteaptă cu încredere, mica mea Eva” – Sărăcuța! – „și am să găsesc o cale de scăpare. Mâine după-masa am să vin la voi, caută să nu te țină ascunsă…” – Drepți toata lumea, că vine Secătura. Tăiați curcanul, băgați prăjituri la cuptor, fă-ți unghiile, Gettuțo, pregătește patefonul, că vine Făt-Frumos să te ceară!
Se întoarse spre soră-sa:
— Ai văzut, doamnă, pe cine vroiam să aducem în casă?
— Nu l-am chemat eu.
— Ai văzut, Gettuțo, pentru cine m-ați băgat la cheltuială? Ai vrut rochie nouă! Ptiu, la dracu-ncolo! Că lui îi trebuia rochie! Lui îi trebuia pielea goală, să te țină în brațe, ca pe dezmățata! Ascultă, să vezi ce spune: „Fiecare pernă poartă urma corpului tău gol!” – Auzi, doamnă? Corp gol! Păi tu ai corp gol, mucoaso?
Eva se clătina pe picioare. Unchi-su citea mai departe:
— „Mi-e dor de pielea ta caldă și prietenoasă…” – Cum adică? – „De brațele tale atât de sfioase, să le simt speriate încercuindu-mi grumazul.” – Scrie bine, Secătura! Îți place, hai, puturoaso, cum spune?! – „Aș vrea să-ți mai resfir o data părul în perne, să-i mai absorb parfumul…” Cu ce te dai în păr, fă? – „Aș vrea să-ți mai țin genunchii cuminți în palme, să-mi las obrazul pe pântecul tău mic…”— Ptiuu!
— Ajunge, Alfons!
— Ba n-ajunge! Pe pântecul tău, hai?!
— Alfons, lasă, mai e și Getta aici!
— Nu ajunge de loc, doamnă! Să audă și Getta, puțin îmi pasă. Că are și ea păr de… de… (caută în scrisoare) de răsfirat, are și ea genunchi, și… și… și pântece. Și-or fi mai răsărite ca ale stricatei!
— Alfons!
— Lasă-mă! Spune, stricato! Ce-ai căutat acolo? Acum ți-a pierit glasul?
— O sa te audă Leana și află toată fabrica! zise doamna Alion.

Maiorul se mai potoli, își aruncă încă o dată ochii pe scrisoare.

— Ce facem acum?

Tăcură, toți. După câteva clipe de gândire, Maiorul bătu cu dosul palmei în scrisoare.

— Îl duc la Parchet cu asta! Pușcăria îl mănâncă. Ademenire de minore! Înțelegeți? Ocna!

— Să nu iasă scandal!

— Nu-mi pasă! Să afle toată lumea, până la rege! (Ridică ochii spre Eva.) Tu du-te în camera ta! Să nu te prind pe-afară, că-ți rup picioarele! Până pleci la școală, acolo să înțepenești! Auzit-ai, spurcăciune? Răspunde!

Eva mișcă buzele uscate. Spuse: „Da!” însă nu-și mai auzi glasul.

— Să-i dați mâncare sus! Nu mai are ce căuta în sufragerie. Hai, mișcă!

Ea urcă scările, se întinse pe pat îmbrăcată și încercă să gândească. Încetul cu încetul, bătăile inimii se răriră; simți cum vârfurile degetelor încep să i se răcească; mintea i se limpezise. Era împăcată, fiindcă nu mai avea nimic să spere.

Timpul trecea încet, calm – ea respira liniștită. Odată veni Leana și îi puse mâncarea pe masă. Luminatorul se întuneca treptat; nu auzea niciun zgomot de afară; își simțea urechile ca înfundate cu vată. Înlăuntrul lor însă se rostogoleau valuri peste valuri, într-un vuiet continuu, ca pe închipuitul țărm al mării.

Îi părea rău după marea pe care n-avea s-o vadă niciodată. „Ce-i la sfârșitul munților?” întreba, când era mică. „Dealurile!” „Și la sfârșitul dealurilor?” „Câmpia!” „Și după câmpie?” „Tot câmpie, nouă câmpii, una după alta!” „Dar dincolo de ultima câmpie?” „Marea!…”

Să iasă pe luminator, să se arunce pe povârniș… Era destul de adâncă valea. S-o găsească zdrobită, rostogolită la zidul fabricii, sub cablurile funicularului. S-o ridice, s-o așeze într-un sicriu alb…

Inima îi zvâcni deodată: la el nu se gândise! Avea să vină după-masă, și-avea să pice în ghearele lor… Trebuia să-l scape pe el, înainte de toate. În zori, trebuia să fugă, să-i trimită o veste.

Târziu, noaptea, aprinse lumina și scrise: „Acum eu mor, din nedreptatea oamenilor, pentru dragoste. Dacă aș fi trăit, te-aș fi iubit toata viața. Pot să-ți spun, fiindcă n-ai să mă mai vezi niciodată. Nu mai veni la noi; au prins scrisoarea ta. Rămâi în munți sau fugi cât de departe.”

Până în zori plânse încet, cu capul pe marginea mesei. Atunci se ridică; ușa era încuiată, cum își închipuise. Trase masa sub luminator, luă cele două

cearceafuri de pe pat, le înnodă unul de altul și ieși pe acoperiș. Abia se lumina de ziuă; era răcoare. Nu mișca nimic în toată casa. În curtea fabricii mai ardeau luminile, dar nu se vedea niciun om.

Legă cearceafurile de cârligul luminatorului, capătul celălalt îl aruncă jos, se târî pe țigle și își dădu drumul pe terasă. Gestul era împlinit, acum nu se mai putea întoarce; trebuia să-și caute moartea în alt loc. Se uită în jur, luându-și rămas bun de la toate.

Nu-i era frică și se mira să găsească în sine atâta împăcare.

Tot nu se luminase bine când ajunse la pilonul al patrulea. Funicularul pornea abia la ora șapte. Un vagonet gol era oprit deasupra platformei. Se cățăra pe traverse, în spate, creasta muntelui începea să se înroșească. Trecu batista printr-o za, se urcă pe cadrul vagonetului și rămase așa, înghețată, cu mâinile încleștate pe lanțuri.

Putea să fie ceasul șase; mai avea de așteptat o oră până să pornească funicularul – și apoi zece minute PÂNĂ LA PRĂPASTIE.

13

Funicularul porni în clipa când răsărea soarele la creastă. Închise ochii, lăsându-se să plutească; la piloni, unde roțile treceau pe suporturi neelastice, vagonetul o zdruncina, amintindu-i realitatea. Număra zdruncinăturile: prima, a doua… Avea de așteptat pilonul al șaptelea.

Așa cum se ducea spre moarte, îi veni în minte scrisoarea lui: „Aș vrea să-ți mai răsfir părul o dată… să-ți țin în mâini genunchii cuminți… să-mi culc capul…” Toate acestea n-aveau sa mai fie. Pilonul al șaselea… Simțea, prin pleoape, lumina soarelui, caldă.

Pilonul al șaptelea… Strânse mâinile pe lanțuri. Nici acum nu-i era frică. Moartea i se părea mai ușoară decât cred oamenii; un singur gest, golul, plutirea… Era mai greu să se răzgândească. Trebui să se lupte cu sine ca să nu-și dea drumul; mâinile refuzau să mai rămână pe lanțuri. Dar se învinse și rămase; își găsise curajul să mai trăiască, fiindcă știa ce ușoară e moartea. Trebuia să-și mai lase părul răsfirat o dată, acolo, în odaia aceea ca nici o alta, să-și arunce jos veșmintele, să-și împace corpul prin dragoste, într-o oră mărinimoasă.

Pilonul al optulea, al nouălea… Ajungea la creastă. Podișul ardea în pâcla roșiatică a dimineții; dincolo de jnepi era cabana. Avea să-l mai vadă o dată!

Primul întâlnit fu Rex; stătea pe patru labe, la soare. Se ridică, o privi, apoi întoarse capul spre casă și lătră scurt, alarmându-și stăpânul. Acesta se ivi în prag.

— Ce-i cu tine?

Zâmbi firav:

— Am venit să te văd.

— Dar cum ai scăpat? Și cum ai ajuns la ora asta?

Era liniștită. Tremura puțin, dar s-ar fi zis că de frig.

— Am plecat devreme. Trebuia să iau trenul de cinci. Ce faci, Rex?

— Trenul? Pleci undeva?

— Da. M-au trimis la o mătușă… O mătușă; e bolnavă și n-are pe nimeni.

El îi apucă mâinile și o privi neîncrezător. Vroia să afle, vroia să știe, în loc să se bucure!

— Nu te-a condus nimeni la gară?

— Nu. Nu-și prea bat capul cu mine.

— Dacă au să afle că ai venit aici?

— N-au cum și n-am să stau mult. Nu se poate coborî pe alt drum, să ajung la altă gară?

— Ba da.

— Am să iau trenul următor. Pot să intru puțin? Vreau să mă spăl pe mâini.

— Intră. Cum ai ajuns așa repede?

— Am venit cu funicularul.

— Nu te cred!

— Jur!

— Ești o fată extraordinară! Dă-mi voie să te sărut!

Își lăsă toată deznădejdea în brațele lui. Ar fi vrut s-o sărute altfel, ca rândul trecut; nu mai avea mult timp. Acum, acasă descoperiseră lipsa ei; poate Maiorul era la postul de jandarmi; poate chiar porniseră s-o caute. Trebuia să se grăbească.

Intră în cabană; obloanele nu erau decât întredeschise, nu vedea limpede înăuntru. Clipi, neliniștită de trecerea timpului, apoi zări căminul, blana de urs, divanul. Se mulțumea cu atât.

Când ieși, el era tot în ușă; nu înțelesese, nu simțise,

— Vrei să mă conduci?

— Sigur. Te duc până la gară; altfel nici n-ai nimeri.

Era foarte palidă. Și îl urmărea cu o privire atât de deznădăjduită, încât el se neliniști.

— Ce-i cu tine?

Îi zâmbi:

— Nimic. Mi-e cam frig. Hai să mergem!

— Vreau să trec pe la gater, să las vorbă.

— Nu! Nu mai spune nimănui: încuie și haide!

În pădurice se opri. El îi apucă mâinile; era sfâșiată.

— Eva, ce ai?

— Nimic. Mi-e milă de jnepi, că plec și-i las singuri aici.

Când ieșiră pe podiș el o apucă de braț, brusc:

— Tu ai fugit de acasă!

Îi veni în minte abia acum scrisoarea ei disperată. Eva se înroși, dar, cum stătea cu obrazul în soare, nu putea să se vadă. Zâmbi. De când venise trebuia mereu să zâmbească.

— N-am fugit! Ce-ți trece prin minte?!

— Dar de ce te-au trimis tocmai pe tine?

— Pe cine să fi trimis? Și p-ormă au vrut să mă pedepsească. Ți-am scris că sunt supărați pe mine.

— Și unde ți-e bagajul?

Nu mai putea să mintă, nu mai putea să lupte atât! Îi veni să se arunce de gâtul lui și sa-i mărturisească. Se stăpâni la timp.

— N-am bagaj. (Zâmbea.)

Își dădu seama că era peste putință s-o creadă. Se încurcase, n-avea obișnuința minciunii, nu prevăzuse totul. Dar mai era o ieșire și-o găsi în ultima clipă, când se socotea prinsă:

— N-am vrut să-ți spun, ca să nu mă cerți; am avut geamantanul cu mine…

— Și unde l-ai lăsat?

— Era greu; nu l-am pus bine și-a căzut.

— Din funicular?

— Da, în prăpastie.

— Eva! Ce nesocotință!

Îndată simți că e rău și stupid; o prinse în brațe, cu duioșie.

— Iartă-mă! Sunt îngrozitor de nedrept!

Acum putea să dea drumul lacrimilor, și ele porniră din plin. Dar era fericită că plângea în brațele lui. În față se deschidea podișul nesfârșit. Deasupra era cerul limpede, și soarele strălucind; deocamdată avea destul. Plânse amestecând fericirea și disperarea în aceleași lacrimi, cu același gust.

— Nu mai plânge! N-au să te pedepsească pentru geamantan; am să te apăr eu.

Se liniștea. Ridică ochii și îi zâmbi, plânsă:

— Dă-l încolo de geamantan!

Luară o potecă ștearsă (nu umblau mulți oameni pe aici) care tăia podișul spre răsărit. Din când în când, Eva se uita înapoi. După un timp, pâlcul de jnepi nu se mai văzu. O vreme se mai deslușiră pilonii funicularului, înșirați pe orizont, până ce unul câte unul se pierdură, ca o caravana mistuită de deșert și, cât se întindea privirea, nu rămaseră decât ei, doi oameni și-un infinit.

Eva mergea pe potecă, el alături, prin iarbă, ținând-o de mână. Ea spuse:

— Azi ne vedem ultima oară.

— Te duci direct la școală?

Șovăi.

— Da.

— O să ne întâlnim la București.

— N-ai să mă găsești. Vreau să te rog ceva: poți să te urci cu mine în tren?

— Dar unde te duci? Nici nu mi-ai spus. Unde stă mătușa ta?

Întâi vru să răspundă: la Panciu. Era un orășel pe care-l cunoștea din copilărie. Pe urmă se răzgândi.

— La Constanța.

Constanța, dincolo de munți, de dealuri, dincolo de cele nouă câmpii, la malul mării. N-avea să ajungă acolo; se mulțumea să rămână oriunde, cu el, o singură zi…

— Vreau să te urci cu mine în tren, să mergi o stație sau două, sau cât ai să vrei. Pe urmă te întorci. Mergi?

— Sigur că da. Oriunde!

Îi strânse mâna. Știa că se va înțelege cu el; știuse din clipa când îl văzuse sărind de pe vagonet. Aproape de gară, el se opri.

— Eva, tu ai bani?

Ea își duse mâna la frunte și zâmbi.

— Bani?… I-am… i-am avut în geamantan.

El începu să râdă; o prinsese? Nu!

— Nici eu n-am decât mărunțiș.

Râse, împreună cu el.

— Ne trebuie mult?

— Nu știu. Să văd ce găsesc.

Se căută prin buzunare, adunând mărunțișul risipit, douăzeci de lei ici, douăzeci colo, cinci lei într-un loc, în altul zece – cu totul o sută douăzeci.

— Luăm bilete de clasa a treia până la București. Acolo fac eu rost de bani și te urc în tren.

— Mergi cu mine până la București?

Nu sperase atât; începea să fie prea mult, începea să fie primejdios – celălalt drum devenea mult mai greu. Gemu în ea, în timp ce spunea, zâmbind:

— Îți mulțumesc.

Trenul venea abia peste o oră.

— Eva, tu ai mâncat de dimineață?

Nu mâncase nimic, și nici ieri toată ziua, dar nu-i era foame; simțea doar o slăbiciune.

— Vrei să bem lapte? Hai întâi să luăm pâine.

Într-o cârciumă din spatele gării cumpărară o pâine neagră, mare; pe peron, o țărancă vindea lapte bătut; se așezară pe o bancă lângă ea, rupseră pâinea în două, fiecare prinse sub cot bucata lui, cât era de mare, și începură să mănânce. Înghițiturile îi aduceau Evei lacrimi în ochi; ciudat, fiindcă nu-i venea să plângă. Îi era recunoscătoare, ca un cerșetor miluit.

Prin fața lor trecu o fetiță cu flori, flori de munte, în buchete rigide, parcă de smalțuri multicolore.

— Cât vrei pe ele? Pe toate!

— Douăzeci de lei.

Îi dădu patruzeci și puse buchetele în brațele Evei.

Nu-i dăduse nimeni flori până azi. Ce puțin costa fericirea cu el! Opt lei o pâine dublă, șase lei trei pahare cu lapte, și cu două ale lui, zece, și cu pâinea, optsprezece și cu patruzeci florile, cincizeci și opt… Eva simți că se învârtește pământul, cu gara și cu șinele pe care tocmai venea trenul.

— Mai ai numai șaizeci de lei!

El începu să râdă:

— Ai dreptate! Ce bine știi să socotești!

— Mă duc să dau florile înapoi.

— Nici să nu te gândești! Mergem fără bilet.

Se urcară pe platforma unui vagon de clasa a treia; nu mai era nimeni lângă ei. Trenul mergea repede, la vale; stațiile treceau, una după alta. El fuma nepăsător.

— Poate, până ajungem, nici nu vine șeful de tren!

Veni, tocmai când uitaseră de el; se așezaseră pe marginea platformei, cu picioarele pe scară, și priveau dealurile din te în ce mai joase.

„Acum vine câmpia, se gândea Eva, și pe urmă altă câmpie, și alta, nouă câmpii…”

— Biletele dumneavoastră!

El întoarse capul și răspunse, senin:

— N-avem…

La prima stație, îi duse în biroul de mișcare, unde un impiegat, cu șapca roșie dată pe ceafă, îi privi plictisit.

— Ce Dumnezeu te urci fără bilet, domnule, că te văd om spălat!?

Îi ceru actele și se apucă să scrie procesul verbal.

— Și domnișoara?

— E sora mea.

— Răspunzi pentru ea.

— Răspund.
Era radios. După ce iscăli cele două procese verbale, ieșiră pe peron.
— Acum ce se întâmplă? întrebă Eva.
— Mă cheamă la judecată și îmi pune sechestru pe avere, pentru cinci sute de lei. Haide, camarade, la drum!
În gară aștepta un tren cu pietriș. Se apropiară de un frânar, care mânca la umbra unei roți.
— Ne iei și pe noi?
— Da ce, e trenul meu?
El îi întinse o țigară.
— Suntem lefteri! Mă crezi?
Eva privea mâncarea frânarului; pește sărat cu mămăligă, într-un ștergar cenușiu.
— Și unde mergeți?
— La București. Dumneata ia-ne numai până la Târg.
— Duceți-vă pe partea ailaltă, dar să nu vă urcați, până n-o da semnal.
Rupse o bucată de pește și o întinse Evei:
— Ia, domnișoară, să nu râvnești.
Trecură pe sub vagon.
— Dacă nu luai peștele, s-ar fi supărat!
Ea începu să râdă.
— Se supăra, nu se supăra, l-am luat fiindcă mi-era foame.
Așteptară mult timp. Soarele era aproape în creștet când fluieră locomotiva. Frânarul se urcă în ghereta lui și le făcu semn să vină sus.
Așa merseră până la o haltă mică, ultima oprire înainte de oraș.
— De-aici luați-o pe jos, că în gară vă vede cineva și e belea.
Nu aveau mult de mers, însă se făcuse cald. Pe Eva o chinuiau foamea și setea. El de data asta părea îngândurat.
— Eva, trebuie să rămânem aici până mâine. Am să telefonez la București, să-mi trimită bani telegrafic.
— Și… până mâine?…
— Nu putem sta decât la hotel. Am să spun că ești sora mea. Scrie chiar și-n procesul verbal.
Intrară în oraș plini de praf și istoviți. La barieră, era o tarabă cu fructe. El alese merele cele mai frumoase, plati douăzeci de lei și își continuară drumul, mâncând pe stradă, hămesiți. Dintr-o prăvălioară cu mărunțișuri

cumpărară o fâșie de satin negru; el și-o prinse cu ace de mâneca bluzei. Era ingenios: trebuia să poarte doliu, dacă se declara fratele ei.

— Nu e semn rău? întrebă Eva.

— N-are cine să-mi moară.

Vorbele o loviră în partea cea mai neapărată a inimii.

La colț aștepta o trăsură; el se căută în buzunar, scoase ultimii bani și-i puse în mâna birjarului.

— Ajunge, ca să ne duci la un hotel?

— La care?

— Unde crezi că pot sta doi oameni.

Trăsura porni pe strada bolovănoasă, traversă centrul orașului și ajunse într-o piață murdară. Opri în fața unei clădiri cu etaj. Între ferestrele de sus se vedea o firmă neagră, pe care scria, cu litere albe: „Hotel” – și nimic altceva. Hotel anonim, sărac și puțin cam sinistru. Sub firmă, la parter, se deschidea un gang întunecos. Evei i se păru că intră într-o grotă; aștepta să-i cadă picături de apă în cap. Era o nedreptate să poposească aici, într-o casă hâdă și poate rău-văzută, când exista cabana sus, pe podiș, așa aproape de cer.

O cameră la etaj, unde servea un băiețel șchiop, cu picior de lemn. Eva îi ceru apă de spălat; îi aduse un ibric și o găleată. Lângă ușă era un lavoar cu lighean, alături un dulap cafeniu, în față patul cu tăblii de lemn; pe latura dinspre piață, o altă ușă dădea pe un balcon cu balustrada de fier.

Soarele lumina încăperea din plin, făcând-o să pară mai goală și mai sărăcăcioasă. Se simțeau amândoi stânjeniți. Ea stătea în mijlocul odăii, înțepenită, neștiind cu ce gest să-și înceapă viața în această odaie a oricui.

— Eva, cât te speli, mă duc să telefonez.

Ea îi apucă mâinile; acesta fu, astfel, primul ei gest.

— Vreau să rămâi aici. Nu telefona, nu face nimic. Lasă totul pe mâine dimineață,

— Și ce mâncăm?

— Mere, sau nimic. Te rog să nu întrebi, să nu spui un cuvânt! Vreau să fiu cu tine, atât!

Câteva clipe se priviră în ochi. Buzele ei ardeau. Întregul chip și întregul corp îi ardeau. El se gândea că poate întârziase inutil îmbrățișarea pe care ea o dorea. Poate purtarea lui, sus la cabană, fusese naivă; niciodată nu poți sa știi ce gândește femeia pe care o dezmierzi… întinse mâinile, o cuprinse de umeri, trăgând-o spre el. Eva îl îndepărtă ușor.

— Așează-te pe pat și stai cu spatele la mine cât mă spăl. Mănâncă merele; mie lasă-mi doar unul – sunt mai mică decât tine.

Se supuse: auzi zgomotul ligheanului pus pe dușumea, pe urmă veșmintele căzând, unul câte unul, pe urmă apa curgând. Ea intră cu picioarele în lighean, se săpuni de sus până jos, apoi își turnă apa pe umeri cu ibricul, clătindu-se economic și îndelung. La lavoar nu era niciun prosop. Se duse în dreptul ușii deschise și rămase acolo, dreaptă, cu brațele puțin îndepărtate, așteptând s-o usuce soarele care cobora spre apus, încă fierbinte, și-o îmbrăcă în lumina lui arămie. Apa de pe trup, zbicindu-se, îi dădea, cu toată căldura din aer, o ciudată senzație de frig. Soarele nu mai avea mult până să atingă acoperișul clădirii din față; tabla începuse să sclipească, în piață era un restaurant cu mese afară. Un băiat stropea trotuarul, altul mătura în urma lui; îi vedea fără culori, ca în vis. Dinăuntru ieșiră muzicanții, și ei fără culori, numai în alb și negru – și se urcară pe estradă. Nu era încă lume la mese; chelnerii așezau tacâmuri și pahare. Auzi instrumentele acordându-se, și muzica începu să cânte un foxtrot: „E verișoara, din Timișoara…”

Era o muzică veselă, gălăgioasă, care năvălea pe ușă și umplea întreaga odaie, dând astfel, prin zgomot, impresia izolării, fiindcă pașii de pe coridor nu se mai auzeau. Acum parcă erau singuri, ei doi de o parte, și tot restul lumii de alta.

Soarele se topea pe tabla acoperișului; piața se umbri și păru mai curată; odaia, până atunci cenușie, căpătă culori, dominate de roșu, răsfrânt ca din flăcările unui cămin. Cearceaful de pe pat luă culoarea soarelui și se transformă deodată într-o somptuoasă cuvertură de purpură…

În aer plutea mirosul dulce-acrișor, de mere timpurii; mirosul lor rămase neschimbat, în timp ce pereții se întunecau repede.

Când ultima sclipire a soarelui se stinse pe acoperiș, Eva se întoarse și se apropie încet de pat, căutând drumul cu mâinile prin aer, ca orbii. Tremura.

— Mi-e frig! șopti.

Se întinse pe pat, lângă el, cu aceleași mișcări încete, ca de ritual.

14

Treptat și prelung încăperea începea să se deseneze, scoțându-și liniile din întuneric. Întâi se văzu dreptunghiul cenușiu al ușii de la balcon, cu marginile ondulate și instabile, ca o imagine de sub apă; erau perdelele fluturate de aerul rece al nopții, care intra pulsând în odaie. Pe urmă se desluși ușa dinspre coridor, albă, iar îndată apăru și tavanul, vag albăstrui, sprijinit pe patru coloane negre – unghiurile pereților care se luminau cu întârziere. Se văzură, în sfârșit, dulapul, lavoarul, tăbliile patului; decorul redevenea mizerabil.

Nu începuse mișcarea orașului, când piciorul de lemn al băiatului de serviciu trecu bocănind pe condor; se auzi ciocănind la o ușă, în fund:

— E ora patru!

Călători care plecau cu trenul.

Stătea cu ochii întredeschiși; noaptea ei se sfârșea; dacă s-ar fi putut s-o mai prelungească puțin! Perdelele fluturau; le privi mult timp, până ce se luminară pe deplin. Piciorul de lemn trecu pe coridor: boc, boc… Se auzi iar ciocănind, la altă ușă, unde pleca alt călător:

— E ora cinci!

Noaptea se sfârșea, nu mai încăpeau amăgiri. Respiră adânc. Își simți mâna, strânsă de la încheietură de mâna lui; încercă să și-o desprindă. El șopti, fără să se miște, ca și când s-ar fi temut să nu zdruncine liniștea care le fusese învelitoare, pe patul fără cuvertura:

— N-ai dormit?

— Nu.

— Ce-ai făcut?

— Te-am iubit.

Ar fi putut spune alte cuvinte: „Am stat alături de tine, speriată și fericită, luând căldura sângelui tău, fiindcă era frig; m-am gândit că bunul cel mai mare pe care l-aș fi putut spera în viață, ar fi fost mic pe lângă ceea ce ai fost tu. Mi-am numărat mișcările pieptului, la fiecare respirație, mi-am numărat bătăile inimii și mi-am spus: trăiesc, nu fiindcă împrejurările au făcut posibilă existența mea, ci pentru ca inima mea să poată bate lângă tine.”

Ar fi putut spune cuvinte și mai multe, tot atât de adevărate; spunea, simplu, convingător și definitiv: „Te-am iubit!”

Piciorul de lemn trecu pe coridor.

— E ora șase!

La fiecare oră pleacă un călător, se gândea Eva. Au lăsat de cu seară vorbă, să fie treziți. Ea nu-și anunțase plecarea, fiindcă nu știa ora ei. Privise, încă din ajun, pe fereastră, jos; nu era destulă înălțime.

El își punea bluza.

— Crezi că mai e nevoie să păstrez cârpa asta de doliu?

Zâmbi, sfâșiată.

Iarăși trecu pe coridor piciorul de lemn. Eva își strânse cordonul peste rochie și se așeză pe marginea patului.

— Vino lângă mine. Vreau să-ți spun ceva.

Îl surprinse tonul ei grav, dar nu putea să-l ia în serios.

— Nu cumva să mărturisești că ai un trecut; sunt motive categorice să nu te cred!

Era atât de viu, de copilăros în același timp, într-un cer atât de înalt și de senin, încât nu se îndura să-l coboare pe pământ. Ar fi vrut să-l amăgească încă un timp, dar nu mai avea când.

Închise ochii.

— Te-am mințit tot timpul! Am fugit de acasă. N-ai bănuit?

Pe chipul lui nu se schimbă nimic; părea nepăsător și străin. Doar o clipă avusese senzația unei izbituri, apoi a unei apăsări în trup. Se lepădă de ea în clipa următoare, simplu, senin, cum ar fi aruncat o greutate de pe umeri. Nu murise niciunul din ei, niciunul nu era bolnav, rănit sau infirm. Unde era nenorocirea, la drept vorbind?

— Ar fi trebuit să bănuiesc! Spune-mi, ce s-a întâmplat?

— Au pus mâna pe scrisoarea ta; Maiorul e furios, o să-ți facă un rău, n-am înțeles cum, să te reclame, să te închidă… Am vrut să mă omor; ei credeau că s-a întâmplat ceva între noi; m-au judecat, m-au chinuit… Știam că ai să vii, n-am vrut să încapi pe mâna lor; atunci ți-am scris un bilet, îl găsești sub saltea, acolo, l-am ascuns ieri când mă dezbrăcam.

Povesti tot ce se întâmplase apoi, cum plânsese toată noaptea, cum fugise în zori.

Șchiopul trecu pe coridor:

— E ora șapte!

— Asta-i tot?

Ea deschise ochii, izbită de tonul lui rece. El urmă:

— Acum eu trebuie să fug, iar tu să te omori. Te-ai gândit cum? Să mă duc jos, să-ți caut o lamă de ras? Ai putea să-ți tai venele de la mână. E

foarte spectaculos.

Eva se ridică. El o apucă de încheieturi și o strânse, aproape brutal.

— Ascultă, fetițo! Așa nu se poate!

După atâta încordare și disperare, își revenea. Greu – nu înțelegea, nu credea, nu-și mai dădea seama unde se află, nu mai știa nici cum o cheamă. Buza de jos începea să-i tremure.

— Să nu plângi!

Era o poruncă, iar glasul era aspru. Îl privi obidită. Atunci el ridică mâna și o mângâie pe obraz, cu o mișcare stângace, dar caldă. Nu părea să fie aceeași mâna puternică de adineaori și nu putea înțelege cum trecea de la un gest la altul.

— Nu, să nu plângi!

Și tonul era altul. O privea, citea chipul ei, credea tot ce-i spusese și i se rupea inima de milă pentru ceasurile ei când trebuise să se gândească la moarte. Moartea – și-o fată de șaptesprezece ani, față în față, fără martori, o zi și o noapte! Nu știa cu ce cuvinte ar fi putut s-o liniștească. Abia acum vedea ce sărac îi era vocabularul; își rezolva viața prin gesturi, nu prin cuvinte.

Se ridică în picioare.

— Întâi, uită-te la mine și zâmbește! Și acum ascultă: nu-mi pasă de niciun Maior din lume. Nu m-am gândit ce te-a apropiat de mine; ar fi trebuit să mă gândesc, era datoria mea, știam mai multe… (Schimbă tonul, ca pentru sine.) Știam prea multe!… Am bănuit că vrei să-ți cauți libertatea, să-ți faci o vară frumoasă și mi-a plăcut să-ți țin tovărășie. Dar dacă tu dădeai altă însemnătate gesturilor tale, atunci înțeleg să le dau și cu aceeași însemnătate. De acum înainte te iau sub protecția mea. Nici Maiorul, nici altcineva n-are să se mai atingă de tine.

Piciorul de lemn se auzi pe coridor. Șchiopul ciocăni la ușa lor.

El se duse, răsuci cheia și întredeschise, mirat. Capul Maiorului se ivi în cadrul îngust, cu pălăria de pai dată pe ceafă, săltându-se să privească înăuntru, peste umărul lui. Ochii i se opriră la cearceaful mototolit.

Eva nu simți niciun fel de frică; dar i se păru că, deodată, totul în jurul ei devine murdar.

15

În aceeași după-amiază, aștepta pe platformă, la al patrulea pilon, să se urce în funicular. Nu-și luase de acasă nimic, decât pieptenele; era la el în buzunar.

Umbra acoperise locul în jur. Nu fusese aici decât dimineața, sub soarele plin. Acum totul i se părea necunoscut, și totuși, aici stătuse trântită în iarbă, se jucase cu iepurașul, respirase cu lăcomie și religiozitate aerul alpin, gândind naiv că ar putea crește mai repede.

Crescuse oare de ajuns? Se simțea mai mică și mai slabă decât atunci. Nu, crescuse prea puțin! Și era tristă că n-avea destui ani să se bucure fără mustrare de cuget și fără frică. S-ar fi simțit mai bine acasă, așteptând sfârșitul vacanței, îi era dor de dormitorul internatului, străin și rece, de fetele pe care nu putea să le iubească. Ar fi vrut să se mai poată întoarce…

El o smulsese, cu un braț prea puternic. Nu înțelegea nimic din cele întâmplate de dimineață: era de față, dar parcă nu-i auzise ce vorbiseră. Știa numai cum ajunsese Maiorul acolo: contabilul de la fabrică, aflat la oraș, o văzuse coborând din trăsură. Nu-și dădea seama dacă Maiorul era furios; nu reținea din înfățișarea lui decât ochii roșii, holbați la cearceaf, și nările păroase, adulmecând. El plătise hotelul și biletele de tren. Pe drum, se simțise deodată fericită, fără să știe de ce. Înțelesese abia la venirea conductorului: era fericită fiindcă avea bilet!…

Se apropia un vagonet gol. Se pomeni sus fără să știe ce mișcare făcuse și cum izbutise. Plutea prin aer între piloni. El o ținea de umeri… Era mai puternic, știa mai multe – știa prea multe, după cum spunea chiar el, cu amar. De aceea, acum rămânea între ei un mic perete rece; făcea totul pe măsura lui, crezând că-i și măsura ei. Și a or*ic*ui.

O luase de acasă și nu știa cum, pentru cât timp. Nu știa ce-i spusese Maiorului, Gettei, doamnei Alion. Toți trei păreau niște păpuși de cârpă; îl ascultau și nu puteau să răspundă.

Plecase de acolo ca o străină, fără rămas bun, cu capul în jos, obosită și tristă, ca un animal dus la târg. El o oprise să-și ia vreunul din lucrurile ei. O urmase în cameră, sus, privise în dulapul sărac, o mângâiase pe păr; părea înduioșat.

— Tu ai fost Cenușăreasa lor. Lasă toate astea aici!

Îi îngăduise să-și ia doar pieptenul; el nu avea unul destul de mare pentru părul ei.

Și acum, cu mâinile goale, plutea prin văzduh. La început, în umbră, îi fusese frig; deasupra prăpastiei era soare, dar ea tremura, cu dinții strânși. Nu mai era înarmată, ca rândul trecut, și nu-și mai putea înfrânge frica. El o ținea de umeri cu brațul acela puternic care o smulsese de jos, numai că puterea rămânea a lui, atât de indivizibilă, că ei nu-i transmitea nici o îmbărbătare.

Se simți ușurată când vagonetul trecu de creastă și ieși pe podiș. Deși venea apusul, pe munte lumina soarelui era încă vie și limpede. Pâcla care învăluia alteori crestele de la orizont dispăruse; poate așa avea să dispară și pâcla din sufletul ei.

Mergeau spre cabană, cu umbrele întinse drept în față; acopereau atâta pământ, erau atât de lipite de răceala lui, încât îi făceau frig. El o ținea de mână, și ea venea puțin în urma lui, șovăind.

— Tristă, nu-i așa?

Începea să-l regăsească, îl auzise o zi întreagă vorbind cu Maiorul și cu ceilalți și se temuse că niciodată nu-și va recăpăta tonul pe care îl știuse ea. Dar acum îl recunoscuse; așa îi vorbise când stăteau în iarbă, așa își amintea glasul lui din noaptea trecută, când bocănea piciorul de lemn pe coridor. Da, era tristă – cum s-ar fi ascuns?!

În pădurea de jnepi, inima i se strânse mai mult; acum înțelegea puțin de ce-i era milă de ei; poate se asemuia cu copacii aceștia dezmoșteniți, cărora nu le pria înălțimea. Poate, aici, și ea avea să se târască pe pământ, incapabilă să suporte greutatea cerului de care se apropia prea mult.

Câinele stătea în ușa cabanei, la fel cum îl lăsase ieri. Ferestrele luceau, înroșite de soarele la apus, dar pereții și totul în jur era mohorât.

Rex veni în întâmpinarea lor, cu pașii lui măsurați și demni.

— De ce nu zburdă? E bătrân?

— E un câine sceptic. A trecut pe la mai mulți stăpâni și trebuie să fi ajuns la credința că niciunul nu merită să aibă un câine convins.

— Nu te-am auzit niciodată vorbind așa.

— Mi se întâmplă, când stau mai mult între semenii mei.

Oare ce-i făcuseră semenii lui? Era liber, sănătos și puternic și nu-i lipsea nimic, i se îndeplineau toate dorințele, chiar acelea din vis!

Când intrară, nu se întâmplă nimic deosebit. Eva se gândea că poate o va lua în brațe și o va trece astfel peste prag, după un obicei străvechi. Intrară ținându-se de mână, și ea socoti că-i mai firesc, dar mai gol. Instinctiv,

femeile care se predau simt nevoia să fie duse pe sus, să piardă legătura cu pământul care le amintește măsura lor adevărată și le poate trezi.

Acum îi era cam frică de odaia aceasta, unde dorise atât de fierbinte să revină! Poate fiindcă o dată cu înserarea se făcuse cam frig.

În timp ce el aprindea lămpile, ea se așeză pe marginea divanului, puțin înțepenită, așteptând… Ce?

Nu locuise niciodată într-o casă cu lămpi de petrol. Lumina lor i se părea galbenă și săracă; ardea una atârnată de tavan, alta așezată pe colțul căminului.

Afară se întunecase repede; ai fi spus că noaptea pe munte e mai neagră decât jos. Pe ușa care rămăsese deschisă, simțea intrând liniștea podișului rece. El veni, cu spinarea puțin aplecată; tavanul scund îl făcea să meargă încovoiat, parcă temându-se să nu dea cu capul de grinzi. În lumina nelimpede, umerii i se desenau nefiresc de largi; aproape se sperie.

— Cam frig, nu-i așa?

Ar fi vrut să mintă; i se părea că recunoscând adevărul îl jignește, ca și când frigul ar fi fost emanația lui. El se întoarse și se apucă să aprindă focul în cămin.

Rămasă în colțul ei, singură, Eva plânse puțin; nu atât cât ar fi avut nevoie. Se înfrână, ca să nu se arate cu ochii înroșiți. Curând, flăcările începură să joace pe pereți. El rămăsese lângă gura căminului, cu un genunchi jos, după obiceiul lui cunoscut. Ciudat, Eva nu simțea nevoia să vină lângă ea. Dar părea mai liniștită de când ardea focul. Tăceau amândoi.

Liniștea… Liniștea podișului! O *auzea* intrând, așezându-se între ei.

Nu-și luase nici măcar o cămașă de noapte.

16

Numai serile erau triste, cât dura crepusculul, de la apusul soarelui, până se întuneca. Acum știa și le aștepta să treacă, așa cum aștepți să treacă tot ce doare și nu poate să rămână.

Cu restul se obișnuia. Ziua ei începea târziu după a lui. În fiecare dimineață, înainte de a se trezi pe deplin, se ruga în gând – era un reflex fără cucernicie —: „Dă Doamne să nu plouă!”

Nu ploua. Curgeau zilele frumoase dinaintea toamnei. Soarele nu ardea – era cald, cu prietenie. Se trezea cu lumina lui pe obraz și-i zâmbea recunoscătoare.

Afară, în fața ușii, găsea masa pusă: lapte cald cu pâine de casă – la fel în fiecare dimineață.

El vroia să se ducă la oraș, să-i caute ceva de îmbrăcăminte; îl împiedica zi de zi, născocind pricini cu nemiluita; umbla în short și în bluze de-ale lui, care îi veneau așa de mari, încât o făceau și mai mică.

De cele mai multe ori, când se trezea, îl găsea plecat; își amintea, pe lângă vise, că el se ridica încet, fără zgomot, se ducea la baie, se bărbierea, se spăla, cânta fals, iar la urmă, venea să-și frece ușor obrazul curat de al ei. Mirosul pastei de dinți îi răcorea nările, gata s-o trezească din somn; atunci, mârâia, ca dulăii supărați, și el fugea, prefăcându-se speriat.

În câteva zile învățase atât de bine să se alinte, de parcă se alintase toată copilăria.

În timp ce-și bea laptele, Rex o păzea, privind-o puțin ironic și indulgent. Îi plăcea pâinea de casă, avea mirosul podișului, deși venea de la câmp.

Urma o vizită scurtă la bucătărie, unde mama lui Niculiță punea mâncarea la fiert, îi spunea țărănește „lele Ioana”, ca să nu-i spună mătușă; să-i spună pe nume nu i se părea potrivit – prea era copil pe lângă ea. Femeia o lăsa în bucătărie cât să-și arunce ochii prin cratițe, apoi o izgonea; nu-i acorda niciun fel de încredere în ceea ce privea priceperea ei la gospodărie și, firește, făcea foarte bine.

De acolo pleca la vale împreună cu Rex; câinele o urma cu aerul lui demn, neluând-o în serios, dar păzind-o, parcă socotind că nu trebuie lăsată de capul ei.

Dacă pe stăpânul locului nu-l găsea la gater, îl aștepta; el se ducea uneori mai departe, în locuri necunoscute de ea, unde stătea de vorbă cu logofeții și cu pădurarii; dintr-acolo se auzeau topoarele lovind în copaci; pădurea

emitea zgomotele și le propaga pe întreg podișul, într-un freamăt zburător și înalt.

Îi plăcea să stea la gater, să privească fierăstrăul mișcându-se neîntrerupt, mușcând din lemn și aruncând șuvițe de rumeguș dedesubt.

Pe omul de la gater îl chema Dumitru Capverde. Eva era intrigată copilărește de numele lui, neîntâlnit niciodată, și pentru ea intraductibil. Aflase că nu-i tatăl adevărat al lui Niculiță, că lelea Ioana umblase înainte cam cu mulți, că și acum o mai lua razna, din când în când. Bărbatul o aștepta să se întoarcă din hoinărit, o apuca de coade și o bătea până o lăsa pe jos. Femeia răbda fără să crâcnească, apoi, peste câtva timp, o lua iar razna. Cui vroia, îi dădea ușor explicație:

— Apoi atât poate și el, să mă bată! Că n-aș pleca eu de acasă, dacă ar mai putea și altceva!

Pentru Eva, bărbatul Ioanei devenea un personaj din ce în ce mai ciudat, înțelegea într-un fel abstract vorbele nevestei, neizbutind să le găsească exact sensul material, îl privea pe furiș, curioasă să știe de unde-i vin numele și metehnele, dar nu descoperea semne.

Cu drumul la gater și cu așteptarea trecea aproape toată dimineața; stăpânul locului apărea din vale, tropăind pe potecă, întotdeauna vioi și voios. Nu-și amintea să-l fi văzut vreodată posomorât; pare-se vorbele lui nu erau exagerate – se simțea bine departe de oameni.

Eva se repezea la vale și-i sărea în brațe, gata să-l dea peste cap.

— Aș vrea să am și eu tot atâta demnitate cât măgarul ăsta de Rex! scâncea, înciudată, cuibărindu-se la pieptul lui.

Rex nu se urnea niciodată să vină în întâmpinarea lui, mișca doar din coadă, de două ori, ca un salut, după care rămânea nepăsător, privindu-și stăpânul cu o bunăvoință reținută.

— N-are temperament, spunea el.

— Dar eu?

Numai serile erau triste.

— Dar eu? Haide, spune! Eu?

— Tu ești un pui de panteră, cu patruzeci de grade temperatură.

— Ar mai trebui două ca să mor?

— Nu știu la ce temperatură mor panterele.

— Eu mor după tine. Indiferent de temperatură.

În astfel de momente, Eva își uita cu totul neliniștile; pentru ea nu mai exista nimic dincolo de marginea podișului, nici măcar vagonetele

funicularului, care treceau necontenit, nu îi aminteau lumea din vale.

Până a doua zi dimineața, rămâneau împreună. La prânz mâncau afară, privegheați cu indiferență de Rex, care nu râvnea la nimic.

— E un câine leneș!

— Nu, e sceptic, ți-am mai spus, dar tu nu crezi.

— Ei bine, să fie sceptic cu oricine; mie vreau să-mi arate încredere. Zău, suntem prea puțini aici, ca să ne suspectăm între noi!

Poate că discuțiile acestea, reluate, porneau din nevoia de a mai vorbi și despre altcineva; Rex le ținea loc de lume.

O dată cu sfârșitul mesei, soarele venea în fața cabanei; se întindeau în șezlonguri, unul lângă altul, și stăteau nemișcați, ca la sanatoriu, în căldura plăcută a după-amiezii. Mai târziu se plimbau pe podiș, până departe. Uneori se apropiau de creastă, ca să privească în vale; se vedeau râul, șoseaua, calea ferată, fabrica și acoperișurile roșii ale caselor. Acolo se întuneca mai curând; umbra muntelui era rece și grea; i se părea că oamenii de jos o simt pe umeri.

Întorși acasă, Ioana le aducea cina, apoi pleca la bărbatul ei sau la alți bărbați. Îndată apunea și soarele – de la o zi la alta mai devreme, făcând nopțile să se lungească.

Cât se aprindeau lămpile și se ațâța focul în cămin, erau clipele ei de tristețe, cum i se fixaseră în suflet din prima seară. El o găsea amorțită pe marginea divanului, cu mâinile reci. O lua în brațe și o punea jos, pe blănuri, ca să facă patul; atunci, în clipa cât plutea prin aer, Eva își revenea, și astfel începeau nopțile.

Începeau de fiecare dată cu puțină neliniște, cu puțin frig, până se încălzea așternutul alb.

17

Ziua când venise aici fusese o sâmbătă; ținea minte, fiindcă avea în cap un calendar amănunțit al dragostei lor. Dacă ar fi vrut să-i facă jurnalul, și-ar fi amintit ușor și sigur toate datele, oricât de îndepărtate: „L-am cunoscut joi, 14 august, 1930, când veniseră ofițerii… Era tot joi, 6 iulie, trei ani mai târziu, când l-am reîntâlnit pe drumul de la cimitir; vineri l-am văzut la pilon; sâmbătă, duminică, luni, a plouat; luni i-am scris; marți am primit răspunsul lui; miercuri ne-am întâlnit din nou – era fără iepuraș…”

Venise aici sâmbătă. Trecuse o săptămână. Duminica următoare, după mai multe încercări abandonate, el hotărî:

— Mâine mă duc să-ți caut ceva de îmbrăcat; cu shortul nu mai merge; prea semeni a orfană!

Ar fi vrut să-l însoțească la oraș, dar se gândi că rochia și ceea ce avea pe dedesubt erau prea ponosite ca să poată intra într-un magazin. Apoi se sfia să fie de față la cumpărături. Până acum, tot ce îmbrăcase era rezultatul unor ciorovăieli ticăloase între doamna Alion și Maior; o îmbrăcau din te miri ce, cu mare caznă și cu multe drăcuieli, dar oricât ar fi umilit-o, o îmbrăcau ai ei. I se părea partea cea mai grea a vieții de astăzi, să-i aducă îmbrăcăminte un om, până ieri – și poate de mâine – străin, care să scoată bani din buzunar, să facă socoteli, să știe cât costă fiecare lucru al ei. Accepta situația ca pe o boală, dar îi era peste puteri să facă mai mult decât atât, să intre în magazin, să aleagă, să vadă prețul scris pe etichete și apoi să asiste cum el umblă la bani.

El plecă foarte de dimineață, ca să ia trenul de cinci; numai așa putea să fie înapoi până seara. Încă somnoroasă, Eva nu simți singurătatea imediat. Drept gândind, el pleca și alteori, și lipsea până la prânz. Multe dimineți fusese singură, fără să se îngrijoreze prea mult. Dar atunci îl știa aproape, în orice clipă îl putea lua pe Rex, să plece în căutarea lui.

De data asta, când se trezi de-a binelea, dându-și seama ce se întâmplase, își simți inima sugrumată. Nu bănuise cât trebuia să o coste plecarea lui. Acum se căia că nu-l oprise; n-avea nevoie de nimic, putea să umble în rochia ei neagră sau în short, și dacă așa nu era bine, putea să umble în pielea goală, numai să fie cu el. Se gândi, cu fantezia trezită de panică, la nenumăratele feluri în care ar fi putut să se îmbrace, croindu-și singură rochii bizare, din ceea ce vedea în casă: perdele, cuverturi, fețe de masă; până și din blănurile de pe podea.

Dând urmare primului impuls, se repezi afară, străbătu pădurea de jnepi, până la funicular, iar de acolo alergă la creastă, cu speranța absurdă că l-ar mai putea vedea într-un vagonet, coborând.

Era târziu, trecuse de opt, trenul plecase de mult. Rămase pe marginea podișului, dezamăgită, privind în vale drumul pe unde se dusese el. Acum valea era plină de soare.

Cum stătea astfel, neștiind încotro s-o apuce, văzu departe, pe potecă, un echipaj neobișnuit, care urca: un om ducând de căpăstru un cal de munte, și în spinarea calului un al doilea om. La început crezu că e un turist, deși turiștii veneau prea rar aci. După un timp, imaginile se măriră, văzu că omul de pe cal avea pălărie de pai, și abia atunci îl recunoscu pe Maior.

Fugi la cabană, încredințată că venea s-o ia acasă.

— Lele Ioană, cheamă-l repede pe Dumitru. Să vină cu pușca!

Maiorul o găsi stând curajoasă în ușa cabanei; îi vedea de departe pălăria, prin pădurea de jnepi, apărând deasupra copacilor și dispărând, după cum căluțul se poticnea în buturugi. Apoi echipajul ieși la lumină, și vizitatorul se văzu în întregime, legănându-se în șa, chinuit.

Dumitru Capverde stătea de pază, după colț, cu cartușe de mistreț băgate pe țevile puștii.

Rex se ridică, veni lângă ea și rămase țeapăn pe toate patru picioarele, cu ochii la oamenii străini. Ajuns aproape, Maiorul descălecă greoi; ascensiunea care nu-i priise de loc îl lăsase cu picioarele și șalele frânte.

— Bună dimineața, frumoaso! zise, pe când înainta crăcănat.

Eva se înroși; se așteptase să-i spună „urâto”, ca de obicei. Vorba lui mieroasă îi alungă dintr-o dată teama de până atunci.

— Bună dimineața, unchiule!

Maiorul se apropie și o sărută pe obraz; Rex mârâi.

— Ai rămas singură azi?

Se miră cum de aflase așa de curând; apoi se gândi că era foarte cu putință să-l fi văzut cineva la gară și să-i fi spus. Oricum, se vădea că urmărise să vină în lipsa lui.

— Și unde-i?

— La oraș.

Maiorul o privi, de sus până jos.

— Așa umbli tu, în pielea goală?

Căuta un loc să se așeze. Eva se simțea amorțită; nu putea să facă o mișcare, să-i aducă un scaun, sau să-l cheme în casă. Era poate un instinct

care-i cerea să nu lase pe nimeni peste prag. Într-atât fusese numai cu el în această locuință, așa de mult îi vorbea numai despre ei doi, încât i se părea de nesuportat fie și gândul că ar trebui să împartă imaginile dinăuntru cu un intrus.

Maiorul își uitase apucăturile; sau mersul călare îl istovise, sau înălțimea îl copleșea. Rămase în picioare, ca un străin nechemat.

— Am venit să văd ce faci, zise. O duci bine aici?

— Da.

— Ai tot ce-ți trebuie?… Mâncarea e bună?… Noaptea nu ți-e frig?

După o tăcere, care trecu greu, întrebă:

— Când vă cununați?

Ea ridică din umeri, stânjenită; nu știa nimic.

— Nu ți-a mai spus niciun cuvânt?

Nici nu fusese vorba vreodată.

— Păi tu crezi că așa merge? Ce, te-am crescut ca să facă el cu tine ce-i place? (Tot căuta cu ochii ceva, să se așeze.) Să știi că suntem foarte îngrijorați. Și maică-ta, și Gettuța. Ție nu ți-e rușine?

— De ce?

— Aha! De la el ai învățat să ne înfrunți!

Se mai uită o dată de jur-împrejur.

— Zi, aici stați?!… Atunci, ce să-i spun maică-ti?

— Nimic!

— Și Gettuței?

— Nimic! (Ar fi vrut să transforme cuvântul în adjectiv și să aibă pentru el superlative.)

Musafirul, vexat, se întoarse să încalece, fără s-o mai sărute. Rex mârâi încă o dată, și calul porni, făcându-l pe călăreț să se legene comic în șa. Eva rămase *numai cu câinele*.

Maiorul ajunse acasă târziu; la vale, calul mergea rău, de câteva ori se poticnise, gata să-l azvârle peste cap, la trecerile mai periculoase trebuise să descalece, și nu știa măcar dacă deplasarea meritase atâta osteneala. Era greu de înțeles ce anume urmărea. Poate ceva la care nu se gândea de-a dreptul: o plăcere ciudată. Poate făcuse drumul la cabană numai ca să vadă unde se petrec orele de dragoste. Era dezamăgit ca nu putuse intra, să-și arunce ochii la pat. Paturile în care știa că au dormit oameni tineri îl tulburau.

După prânz, Eva ieși la marginea podișului, se așeză în iarbă, cu Rex alături, și începu să numere vagonetele care urcau. Nu știa cu ce tren are să vină, se putea pomeni cu el în oricare clipă. Număra vagonetele: „Va fi în al o sutălea…” Trecea mult timp până să se împlinească suta de vagonete. „Va fi în al cincizecilea! În al douăzecilea…” Lua iar o cifră mare, care, la sfârșit, iar o dezamăgea.

Soarele apuse, funicularul se opri, se făcu întuneric; din față, de pe crestele celorlalți munți, de dincolo de vale, răsări luna, înspăimântător de mare și de aprinsă, parcă topită. Mai așteptă o vreme, tremurând de frig, în iarbă. Ar fi vrut să rămână acolo până la miezul nopții, până în zori, până l-ar fi văzut venind, îi era frică să se miște; așa cum stătea ghemuită, se simțea la adăpost; nimeni nu putea s-o vadă, s-o simtă.

Câinele se plictisise; căscă, se ridică în picioare, își întinse spinarea înțepenită, privi câteva clipe în vale, unde se vedeau sclipind luminile de la fabrică, se întoarse și porni liniștit spre cabană.

— Rex, stai aici!

Dar el nu se mai opri decât o clipă, după care porni încăpățânat înainte. Fu nevoită să-l urmeze; îi era prea frică să rămână singură. Când se ridică, văzu podișul nins; își duse mâinile la ochi, zăpăcită, până ce înțelese că era luna care îmbrăca pământul în lumina ei somnambulică.

Merse de-a dreptul la gater. Se auzea apa pârâului curgând pe scoc, se auzea foșnetul copacilor și alte zvonuri reci ale nopții. Mai jos, la căsuță, se vedea lumină; Niculiță stătea cuminte pe prispă.

— Tu nu te culci?

— Nu, că încă nu m-a bătut mama.

Dumitru Capverde se ivi în ușă. Aflând despre ce-i vorba își luă pușca.

Eva nu dormi nici o clipă; îl auzea afară, sub peretele cabanei, pe Dumitru, sforăind în șubă. Din când în când, se ridica din pat și alerga la fereastră. Noaptea era albă; în lumina lunii pădurea de jnepi părea geruită. Pe terasă Rex veghea, cu urechile ciulite; poate avea și el o neliniște. Câteodată, când omul de alături sforăia mai tare, câinele întorcea capul spre el, aruncându-i o privire scârbită.

În zori, se îmbrăcă, își luă pe umeri o pătură și ieși în ușă. Rex adormise, cu botul pe labe, în locul unde stătuse toată noaptea. O simți, deschise un ochi, apoi se culcă la loc. Dumitru tot mai sforăia, pe o coastă, cu pușca în brațe. Nu-l trezi. Rex o lăsă să se îndepărteze, până ce se convinse că într-adevăr pleacă; atunci se ridică plictisit și o luă pe urma ei.

Pe podiș căzuse brumă peste noapte; Eva se înfioră – umezeala îi pătrundea prin sandale. Merse iarăși la locul de aseară, unde se ghemui în pătură, cu ochii devale. Soarele răsărea în față. Curând porniră și vagonetele. „Are să fie la al o sutălea… La al cincizecilea…” Numără multe sute.

Soarele se ridicase pe cer, ceața de jos se risipise, acum vedea clar fabrica și casele. Și văzu deodată că nu mai erau verzi decât brazii: ceilalți copaci și iarba păliseră.

Venea și toamna. Iar ea era singură și dezbrăcată, și număra cu ochii umezi vagonetele: „Are sa fie la al o sutălea, la al cincizecilea…” Fiecare sută de vagonete însemna lungi jumătăți de oră.

Trecu amiaza; Rex se ridică, mârâi ursuz și plecă spre cabană. De astă dată, Eva nu-l mai urmă; era hotărâtă să aștepte, neîntrerupt și până la urmă.

În unele clipe de oboseală, i se părea ca așteaptă zadarnic, că nu va mai veni nimeni, niciodată, că va sta așa până îi vor putrezi oasele.

Acolo o găsi, la câteva ore după-amiază, Ioana. O căutase peste tot cu mâncarea. Eva o văzu plină de vânătăi și jumulită.

— Te-a certat bărbatul?

— Ba m-a bătut, nu m-a certat, mânca-l-ar ăla strâmbu!

Eva număra vagonetele: „Va fi acum, la al treizecilea.”

Femeia își povestea necazul; nu auzea decât crâmpeie:

— …unu Manole, e de dincolo, vine vara cu oile; m-am avut și eu bine cu el, că bărbatu-miu!… Și dacă mi-a trimis creștinu vorbă că pleacă – pleacă acum la ei, dincolo, să ierneze – nu m-a răbdat inima și mi-am zis: tot nu-i Dumitru acasă noaptea asta…

„Are să fie la al douăzecilea”

— …mai jos da casa e coșaru, nu te-ai uitat dumneata, n-ai luat seama; am pus eu un braț de frunze înăuntru, că vaca tot e stearpă, o ținem vara sub șopron, să se învețe cu frigu, boala, altfel, la iarnă…

„Are să fie acum, la al zecelea…”

— …că vezi, nici să-i aduc în casă nu îndrăznesc; îmi știu lungu nasului. Da cine-a gândit că o să vină nătângu o dată cu soarele? Manole o luase pe potecă, la stână, eu eram în coșar, îmi strângeam betele; frigu-frig și tare pă jos, da ungureanu mă ține în pielea goală, arde-l-ar și pă el, că mereu am junghiuri! De, domnișoară, nu mai sunt nici eu în toate puterile! Și cum îmi pusesem fota și-mi strângeam betele, numai ce aud glasu boșorogului: Stai, că trag! Boșorog, boșorog, da are niște bojoci! Când strigă, te bagă-n

pământ! Ăla, ce să stea? – Zdup, zdup, la vale, pă potecă: îi sună pașii ca pă tobă, că are o călcăturăăă!…

Îi veneau lacrimi în ochi; o durea tot corpul de atâta neliniște. Ce se întâmplase, ce-l oprise?

— Ia dă mănâncă, domnișoară… Stai că trag, mă, găinarule! Zdup, zdup, ăla la vale. Și-o dată l-aud că umblă la cocoșu puștii. Nu trage, mă omule! strig din ușa coșarului. Da el – pușca la ochi și… Ia, zău, dă mănâncă, domnișoară…

„Are să fie la al cincizecilea…”

— …noroc că dă neisprăvit ce e, nu-i ia nici pușca foc… Stai, mă, n-auzi, că bag plumb în tine!… Așaaa!… Pune-ți mintea cu Manole! Iute dă picior ungureanu, iute ca la toate, al ciorilor, că altfel nu mă zăpăcea el pă mine!… Și iar, scârț, scârț la cocoașe, hâț, hâț la trăgace, nu ia pușca foc și pace. Atunci lasă pușca jos creștinu, și pun-te cu pumnii pă Ioana! Oliu, usca-i-s-ar mâna, cum i s-au uscat alte alea!… Ia uite colea și dincolea ce-a bușit în mine, buși-l-ar boala!…Ia dă mănâncă, domnișoară!…

Veni pe înserat, când Eva încetase să mai numere vagonetele. Era singură; Ioana plecase de mult, iar Rex nu se mai întorsese.

Se ridică în picioare, amețită. Niciodată în viață nu simțise o bucurie mai mare ca în clipa când îl văzu apropiindu-se de creastă – totdeauna superlativul acesta avea să se repete, și el totdeauna avea să i se pară că îl invocă prima dată. O durea inima de atâta fericire; ar fi vrut să se arunce înaintea lui, cu brațele desfăcute – o chinuia neputința de a-i zbura în întâmpinare. Porni pe sub vagonet, cu ochii pe sus, fără să vadă unde calcă, poticnindu-se, așteptând să treacă de pilon, și el să coboare o dată pe pământ. Și când fură față în față, din tot ce era în inima ei, din miile de cuvinte pe care i le pregătise, nu mai știu niciunul.

— Credeam că nu mai vii!

Ei lăsă pachetul jos și-i apucă umerii.

— Îmi pare bine că mi-ai ieșit înainte!

Ieșit înainte?! Dacă ar fi știut de când era aici! Buza de jos începu să-i tremure.

— Te-am așteptat ca un câine! (Făcu un ultim efort sa pară demnă, încercând să glumească.) Nici Rex n-a mai avut răbdare. Te-am așteptat, vezi, mai mult decât un câine!

Își lăsă capul pe pieptul lui, căutându-și locul pe îndelete. Când socoti că și-l sprijinise destul de temeinic, zise:

— Acum, te rog, ține-mă bine!

Începu deodată să plângă, în hohote, aruncând în lacrimile acestea de fericire tot chinul așteptării care o istovise.

18

Altădată, i-ar fi prilejuit multă bucurie desfăcutul pachetului, își amintea cât o emoționau lucrurile sărăcuțe pe care i ie cumpăra doamna Alion. Erau frumoase serile când venea cu trenul de la târguială. Și ce-i aducea? O pereche de ciorapi, câțiva metri de indian, de calitate mijlocie, pentru rufe, un fular, mănuși, câteva batiste… Le întindea pe pat, le privea pe toate părțile, le încerca, se despărțea greu de ele, le împacheta, pachetul îl punea sub pernă, ca a doua zi să-l desfacă iarăși.

Acum stătea pe marginea divanului, cu pachetul în brațe, fără să-l desfacă. Tot nu înțelegea cum de rămânea el atât de liniștit, când o vedea cât se zbuciumase.

El își săpunea obrazul în baie, vorbind prin ușa întredeschisă. Se întunecase de mult, trecuse ora tristeții, dar Eva tot nu-și venea în fire.

— Și cum, nu ți-a fost teamă deloc?

— De ce să-mi fie teamă?

— Nu te-ai gândit că putea să mi se întâmple ceva rău? Nu te-ai gândit că te aștept?

— Ba da; dar ce era să fac, dacă n-am găsit nimic să-mi placă? A trebuit să mă duc mai departe.

— Mai bine te întorceai cu mâinile goale!

— A, nu! Eu, dacă pornesc la o treabă, înțeleg s-o termin. Știam că am să mă întorc – restul nu contează.

— Dar eu nu știam. La mine nu te-ai gândit? Nu te-ai întrebat ce-i în capul meu? Am fost foarte neliniștită… și foarte nefericită.

De mult avea lacrimi în glas – el nu le simți decât acum; ieși nedumerit în ușa băii.

— Nu înțeleg ce-i cu tine!

— Eu înțeleg: am să tremur de câte ori n-ai să fii lângă mine.

— Să nu-ți fie frică; am să mă întorc întotdeauna!

Își șterse lacrimile; nu se putea să mai plângă, plânsese destul de la întoarcerea lui. Începu să desfacă pachetul. Era necuviincios să nu se bucure… Mai târziu el o întrebă:

— A fost Maiorul pe aici? De ce nu mi-ai spus?

— Fiindcă m-a plictisit; nu voiam să te plictisesc și eu pe tine.

— M-am întâlnit cu el jos… Bănuiesc că mi-a ținut calea… Eva… (Șovăia.) Tu, tu crezi că trebuie să ne căsătorim?

Înlemni. Nu știa dacă trebuia sau nu; știa că nu o întrebase nimeni, și nu înțelegea de ce o întreba el acum. El o luase de acasă, el vorbise cu Maiorul; ea se supusese, unuia și altuia.

Chipul lui rămânea întunecat, cu fruntea numai cute aspre. Ce vorbe, ce descântece i-ar fi redat fața cealaltă?

— Într-un fel, Maiorul mi-a cerut socoteală. Crezi că era în dreptul lui? (Parcă vorbea cu el însuși.) E adevărat că mi-a spus ceva atunci când… (Gândul adevărat era: „Când te-am luat de acasă”, dar ceva îl împiedica să-l spună.) Când cu plecarea noastră. Nu-mi aduc aminte cuvintele, știu că ne-am înțeles să… N-am nimic împotrivă, dar asta ne privește pe noi doi, nu pe Maior.

Aici așteptă câteva clipe un răspuns, apoi urmă, cum ar fi combătut o obiecțiune a ei:

— Da, e adevărat că tu depinzi de ei, după lege; ești minoră. Dacă ne obligă să ne supunem legii, sigur că Maiorul are dreptul să dicteze. Dar aș vrea să poți hotărî tu.

Eva respiră adânc, și după ce gândi, și după ce izbuti să se domine, spuse:

— Atunci când te-am întâlnit pe drum, prima oară, am fost fericită să stau de vorbă cu tine. Eu am venit la pilon a doua zi. Nu tu m-ai chemat aici, atunci când ele erau plecate de acasă. Tot ce am suferit din partea lor, a fost numai din cauza mea.

Surprinse pe chipul lui un început de destindere.

— Când te-am luat cu mine, în tren, n-ai avut niciun amestec în intențiile mele. Dacă ne-am gândi bine, aș putea spune că… aproape te-am răpit. Nu-mi ești dator nimic. Aș vrea să le pot arăta că nu le ești nici lor dator mai mult. Nu vreau sa fiu pentru tine altceva decât ceea ce ai dorit atunci când ne-am cunoscut. Ține-mă aici cât vrei, și când nu mai vrei, spune-mi să mă duc.

El se ridică deodată în picioare, o apucă de mâini și o smuci în sus.

— Ei bine, nu! Dacă-i așa, să facem dreptate în lume! Am să te apăr, am să mă lupt pentru tine și cu oamenii și cu sfinții, cu Dumnezeu, și cu Scaraoțchi și cu toți aliații lor, din iad sau din biserici! Am să dărâm munții, am să sec mările, am să cobor luna pe pământ, am să opresc soarele din mers – și dacă tot n-o fi de ajuns, atunci… atunci am să mă însor cu tine!

Dincolo de glumă rămânea vreo hotărâre? Eva izbucni în râs; era un râs puțin nervos și puțin trist. După câteva clipe, el îi dădu drumul și se așeză pe marginea divanului, cu o cută între sprâncene.

— Ție nu ți-e teamă să te măriți?

Eva uită să se înfrâneze. Răspunse repede:

— Nu.

— Adevărat; nu riscăm nimic, în fond, nu mă sperie decât formalitățile. Uite, ceva la care nu m-am gândit: trebuie să-mi adun actele. Actul meu de naștere nici nu știu unde e. Trebuie să scriu la Namur.

Se opri și un timp se gândi, încruntat; pe urmă chipul i se lumină, de parcă ar fi intrat în razele unui reflector.

— Eva, să nu mai vorbim acum. Lasă totul în grija mea. Tot ce fac eu, până la urmă iese cum trebuie; doar asta interesează. Ai încredere în mine?

Ea gândi: „Am încredere, dar cu câtă neliniște, cu câtă teamă!”

Era ca în funicular, peste prăpastie; știa că va ajunge sus și totuși nu putea să uite ce-i dedesubt.

19

Petele ruginii de pe versanți urcau spre creste. Fabrica și casele, despresurate de verdeață, se vedeau golașe și fără pavăză din nici o parte; era ceva știrb în peisaj. Într-o zi, toamna ajunse sus și puse stăpânire dintr-o dată pe întreg podișul, prefăcându-l într-un deșert cenușiu; iarba uscată avea culoarea Saharei. Numai pădurea de jnepi rămânea verde, și fiind atâta deșert în jur, semăna cu o oază.

Eva își pierdea o bună parte din vreme urmărind viața acestor arbori care continuau s-o intrige și s-o întristeze; altceva nu mai era de urmărit până departe, în jurul cabanei. Nu se întâmpla nimic; iepurașii se înmulțiseră, de nu le mai știa numărul; Rex își ducea traiul lui calm și plin de ticuri. Trebuise să încerce o nelegiuire cu el, doar l-o vedea ieșindu-și din fire. Știa un joc mârșav, de maidan, de brute și haimanale: legă o tinichea de coada câinelui. După ce înnodă sfoara cât se putea mai bine, se trase un pas înapoi, cu mâna la gură, speriată de propria ei ticăloșie și așteptându-i urmările.

Rex își examină podoaba nemeritată, se învârti de câteva ori prin fața cabanei făcând-o să zdrăngăne, o privi pe Eva cu aerul lui cunoscut: „Ei, uite, ți-am făcut cheful. Ești mulțumită?” Apoi, cu același aer de nepăsare, se dădu înapoi până ce tinicheaua îi veni în față și cu colții lui ascuțiți desfăcu mai repede, desigur, decât ar fi izbutit Eva, care o înnodase. După această izbândă se ridică, mirosi instrumentul de tortură și, salutându-l cu unul din picioarele de dinapoi, îl stropi, uitându-se în același timp la mica tirană: „Iacă, fetițo, ce fac eu cu tinicheaua!”

Avusese pentru Rex un pic de ciudă, pe lângă o mare simpatie; de atunci înainte sentimentele ei se transformară în admirație.

Celelalte se întâmplau ca mai înainte. Dumitru Capverde își bătea din când în când nevasta.

— Iar ciufulită, lele Ioană!

— Lasă, domnișoară, nu-mi purta de grijă! Când nu m-o mai bate, atunci să-ți fie milă!

Sub șopronul gaterului se strângeau scânduri albe, în stive, până ce o dată dispăreau fără urmă. Îi părea rău că nu apuca să-și ia rămas bun de la fiecare; ar fi vrut să știe unde au fost duse, cui aparțin, ce s-a lucrat din ele.

Serile se făcea mai mult foc în cabană; odaia îi era astfel mai dragă, și nopțile lungi erau mai frumoase. Nimic din ce contura ființa ei ziua, nu lua

cu ea în pat, la culcare. Avea alte vorbe și alte gesturi pentru noapte.

Cât fusese vremea mai caldă, dormise dezbrăcată, fiindcă somnul era prelungirea dragostei, împletite într-o compoziție polifonică și multiformă, de nu mai știa unde-i un sfârșit, unde-i un început.

Cum în prima noapte rece îmbrăcase ce găsise pe întuneric, una din pijamalele lui de iarnă, rămăsese obișnuită cu veșmântul acesta în care se cuibărea, nelăsând afară niciun deget, nici o fărâmă de piele, decât vârful nasului. Umbla astfel prin casă, călcând pe pantalonii prea lungi, încurcându-și mâinile în mânecile nesfârșite, luptându-se cu prisosurile de cârpă, ca un pui de urs aruncat într-o blană prea mare. Avea o înfățișare și comică, și copilăroasă; gesturile ei și exclamațiile, totdeauna noi, umpleau ceasurile deșteptării de neprevăzut și prospețime.

Acum el întârzia mai mult acasă; prezența ei îi era din ce în ce mai necesară. Când umbla după treburi, se trezea făcând gesturi de îmbrățișare. Uneori se pomenea șoptindu-i numele. Numele ei avea o muzicalitate prelungă, cuprindea o chemare continuă. Era bucuros ca o chema așa și nu altfel; toate celelalte nume feminine i se păreau potrivite pentru oricine, dar în ființa ei n-ar fi găsit răsunet.

În alți ani, o dată cu venirea toamnei pleca din munți. Acum prelungea șederea aici, fiindcă tovărășia ei îl făcea să aibă alte dorinți, să simtă și mai puțin nevoia cadrului citadin, care îi era mai degrabă nesuferit. Dar veni o zi, când muntele îi izgoni.

În a doua jumătate a lui octombrie începură ploile; podișul deveni rece și ostil, în cabană focul ardea din ce în ce mai mult, îndepărta frigul, nu și umezeala, nici impresia dezolantă pe care o făceau ferestrele mici, mereu cenușii. Lui, oasele nu i se mai dezghețau, așternutul părea adus din ceață, până și nopțile își pierdeau din căldura de altădată. Un omoplat îl durea adesea, în adânc, o durere pornită parcă din suflet și răsfrântă în trup.

Trebuiau să coboare; Eva era speriată să nu întâlnească pe cineva de acasă. Spre liniștea ei, ocoliră fabrica pe departe. Dumitru, escortat de Rex, transportase bagajul pe doi cai cu samare. Din vagonetul funicularului se duseră de-a dreptul la gară, și peste un sfert de oră erau în tren. Ea nu văzuse niciodată împrejurimile casei sub acest anotimp. Totul era atât de urât, încât nu regreta nimic din urmă. Lăsând la o parte teama pe care i-o dădea necunoscutul, se bucura din tot sufletul că pleacă.

Peste câteva săptămâni avea să se întoarcă. Necunoscutul n-o primise cu căldură; era mult prea rece, mult prea dur pentru ea; nu avusese arme să

lupte cu el – n-avea arme să lupte cu nimeni.

20

În Gara de Nord ajunseră seara, pe ploaie. Eva înregistrase succesiv peronul cu dale gălbui, murdare de zloată; hamalii; vuietul; lumea așteptând la ieșire; oamenii îmbrâncindu-se; automobilul; zidul mohorât al spitalului militar; cheiul Dâmboviței; o statuie urâtă; o învălmășeală de străzi cu nume de medici; un bloc mic, cu două etaje; o scară alunecoasă; o ușă de stejar negru. Apartamentul nu fusese aerisit de cine știe câtă vreme, mirosea a praf, a vară și a naftalină. Din fericire era cald; caloriferul dogorea, iar în baie curgea apă fierbinte. Uneori apa fierbinte ține locul multor nevoi.

— Eva, mai întâi și mai întâi intră în baie.

— Du-te tu. Vreau să mă dezmeticesc puțin.

— Atunci mă lași să stau mai mult? Simt nevoia sa-mi încălzesc oasele.

E greu când vii prima oară într-o casă, e greu și când te întorci după ce-ai lipsit mult timp; nu știi ce să faci mai întâi. O baie fierbinte încălzește încheieturile înghețate. Și puțin sufletul. Eva era tristă.

Deschise ferestrele și porni să se orienteze, luând încăperile pe rând; în vestibul mirosea a cauciuc, de la o manta de ploaie pe care el o uitase în cuier și se copsese toată vara; urma un hol mic, cu fotolii nichelate, cu o măsuță la mijloc, ca în odăile de așteptare la dentiști; apoi două camere cu glaswand între ele, sufragerie și odaie de dormit, legată una cu baia, alta cu bucătăria, o bucătărioară albă, curată, dar abia puțin mai mare decât un coteț pentru Rex.

Prima dezamăgire o avusese mai înainte, aflând că Rex va sta jos la portar; începea să se rupă alianța lor tripartită.

Nu mai văzuse niciodată un apartament de bloc; socotea doar că e comod, altminteri nu găsea nimic care să-i placă; totul era convențional și de calitate mijlocie. Se cunoștea că e locuința unui om care nu se oprește prea mult într-un loc și nu-și investește personalitatea în obiecte; se simțea destul de neliniștită.

Încercă să facă puțină curățenie; nu găsea mătura; în bucătărie era un aspirator de praf, dar nu știa să-l manevreze. Se mulțumi să golească scrumierele răspândite prin toată casa, cu mucuri învechite, poate de luni și de anotimpuri. Șterse praful, acolo unde era mai vizibil, și închise ferestrele.

Când el ieși din baie, o găsi stând în mijlocul dormitorului, pe geamantan, cu picioarele strâmbe și cu pălăria dată pe ceafă, într-o atitudine de sinucigaș… (Mai târziu avea să-și scoată lucrurile și să le așeze în dulap,

dar din seara aceea păstră multă vreme impresia că geamantanul e tot nedesfăcut.)

Câteva clipe rămase și el confuz, în ușa băii; un om în plus făcea mai greu de pornit viața în apartamentul acesta sclerozat. Apoi se dezmetici; știa să ia hotărâri repezi, pe care avea darul de a nu le abandona.

— Eva, dispari! Intră în baie și sa nu ieși până nu te chem.

După plecarea ei, își roti ochii prin încăpere; ca primă acțiune împinse geamantanele sub pat; unul mai mare îl cără la bucătărie. Fără bagaje, casa devenea suportabilă. Deschise dulapurile, scoase cearceafuri, fețe de pernă, cuverturi, pijamale. Nu le mai rămânea altceva de făcut decât să se bage în pat, și patul cu cearceafurile curate era un ținut al făgăduinței.

— Acum vino!

Din ușă, o prinse în brațe – o rupse iar de pământ! – o întinse pe cearceaful curat, o înveli până la umeri, îi răsfiră părul pe pernă. Se așeză alături și o privi mulțumit. Trecuse peste un obstacol – avea să treacă peste toate, îi părea bine ca o luase cu el.

— Eva, la început prezența ta aici m-a speriat. Stăteai așa, în mijlocul casei, pe geamantan… Eu sunt obișnuit să fiu singur. Dar m-am gândit că putem face în așa fel, ca să nu ne încurcăm unul pe altul. Tu știi să gătești? Vrei să fii gospodină?

— Nu știu; cred că nu mă pricep.

— Foarte bine! Portarul o să caute o femeie, care să facă tot ce trebuie. Nu vreau să-ți iei nici o atribuție casnică. O să mâncăm în oraș.

— Nu e prea scump? Nu știu ce bani ai, și eu, eu nu am nimic.

— Tu ai părul, și fruntea, și ochii, și nasul, și gura, și bărbia, și gâtul, și tot. Cunosc câteva femei frumoase, care ar vrea să împrumute de la tine câte ceva. Trebuie să te îmbraci frumos. Ce-ți place în București? Unde ai vrea să mergi?

— La Teatrul Național. (Văzu ochii lui îngroziți.) Am spus vreo prostie?

— Dacă asta ți-e dorința, mergem mâine!

Visase o nebunie: dragostea – o avea din plin, o cunoștea. Dar nici în vis nu-și închipuise că dragostea putea să vină și cu alte desfătări. Fusese o singură dată la teatru, la un matineu pentru școlari; o încântase sala, luminile, cortina, dar mai ales decorurile, costumele, actorii, acea întreagă ficțiune construită armonios, care o făcea să palpite, cu mai multă putere decât orice realitate. Era o realitate concentrată și demonstrată dinainte.

A doua zi dimineața, rămânând singură, desfăcu geamantanele și se strădui să găsească în dulapuri locul fiecărui lucru, ceea ce nu era ușor. Era și mai greu să găsească locul ei în casă; de când sosise, continua să-l caute.

Aproape de prânz, portarul îl aduse pe Rex pentru o jumătate de oră. Câinele inspectă apartamentul, își băgă capul sub pat, strănută, râcâi la ușa terasei, stropi puțin zidul afară, apoi se întoarse în vestibul unde se așeză pe patru labe, așteptând cu indiferență să se termine timpul de vizită.

Seara merseră la teatru. Privind-o în timp ce ea se gătea emoționată, el se gândi că se cam grăbise; ceva în mișcările ei părea neconvenabil și nu era nici bine îmbrăcată. Totuși, nu-și retrase bunăvoința și bunele intenții; în lipsa unei rochii elegante, a bijuteriilor și a fardului, avea frumusețea ei neuzată, surprinzătoare și încă nedefinită.

Stăteau într-o lojă în față, de unde se vedea tot atât de bine sala ca și scena. De aici, Eva descoperea altă perspectivă – ea fusese undeva mai sus – și schimbarea perspectivei la teatru părea un corolar al tuturor celorlalte perspective schimbate. Nu mai purta uniformă, nu mai era elevă, nu mai avea grija niciunui regulament, a niciunei profesoare. Stătea cu un bărbat alături, și nu trebuia să dea nimănui socoteala. Se simțea cam beată de libertate și de luminile strălucitoare.

Se juca „Vlaicu Vodă”. Vedea pentru prima oară însuflețite personajele din cartea de istorie. Asculta cu religiozitate fiecare vers, fascinată, cu sufletul la gură. Pe el piesa îl plictisea, mai ales că era în versuri. Dacă ar fi fost singur, s-ar fi dus la un teatru de revistă, să vadă câteva fete frumoase și să se distreze, cu o rezervă odihnitoare, ascultând cupletele mitocănești. Sau dacă ar fi avut o dispoziție mai puțin vulgară, s-ar fi dus la operă; nu-i plăceau prea mult muzica, nici cântăreții, ci acțiunea frumos colorată, în niciun caz nu s-ar fi dus la o piesă cu voievozi.

În pauzele dintre acte o luă de braț și merse cu ea în foaiere. Eva se strecură printre oameni străini, domni și doamne care nu-i dădeau atenție; femeile își aruncau ochii la îmbrăcămintea ei cu oarecare curiozitate și nedumerire. Ea privea plafonul baroc, privea busturile de pe lângă pereți; ar fi vrut să strige, bătând din palme; „Uite, ăsta e Caragiale! Uite colo și pe Delavrancea!…” Privea tablourile, draperiile, policandrele. Era prea zăpăcită de câte vedea dintr-odată, ca să ia seama și la oameni. Se simțea fericită de tot ce se întâmpla, și-i era recunoscătoare celui care o adusese aici. Îl vedea acum cu înfățișarea schimbată, mișcându-se între oameni de oraș, îmbrăcați îngrijit și măsurați în gesturi, vorbind altă limbă decât cea de

pe munte. La început i se păruse stânjenit, și chiar ea se simțea stânjenită. Se obișnuise cu cizmele lui, cu gesturile largi, cu călcătura apăsată. Descoperea, cu un orgoliu timid, că el nu părea de loc mai prejos decât întreaga lume adunată aici, și încă lume aleasă, în mijlocul căreia se mișcă după voia lui, ca într-o pustietate.

În acest timp, el urmărea chipurile străinilor, încercând să tălmăcească impresia făcută de ea; niciunul nu-i arătase vreun interes vizibil. Dar își aminti că nici el, când o cunoscuse, nu fusese atras numaidecât de înfățișarea ei; nu avea nimic izbitor. Abia după ce o privise mai bine îi descifrase farmecul. Acum se simțea solidar cu ea, îi era foarte dragă, ar fi vrut sa se găsească în altă parte, într-o lume născocită, singuri și invulnerabili.

Câteva clipe trebui să se îndepărteze, ca să schimbe câteva cuvinte cu un cunoscut. (Antipatic.) Văzută de la o oarecare distanță și în aceeași privire cu celelalte câteva femei dimprejur, i se păru prea palidă; poate din cauza luminii, potrivită pentru farduri. „Totuși, gândi, puțină pudră și roșu de buze nu i-ar strica; poate și puțin roșu pe obraji.”

Pe urmă constată că avea brațele cam subțiri. Tot confruntând-o cu femeile din jur, găsea o mulțime de alte amănunte, nebăgate în seamă până atunci, care sărăceau imaginea ei. În ultimul antract, nu mai îndrăzni să iasă din lojă; rămase posomorât, fără să-i vorbească, mângâindu-i mâna absent, obosit și descurajat.

21

Câteva încercări, în zilele următoare, îl obosiră și descurajară mai mult. Prima duminică, dimineața, o luă la un concert de jazz. Se cânta o muzică hibridă, teme clasice prelucrate fără rafinament și fără pudoare, caricaturizări ostentative, cu sincope și cacofonii pline de brutalitate. O parte din ascultători se distrau, alții erau scandalizați. Ea nu înțelegea nimic, nu știa ce se întâmplă, de ce aplaudă unii, iar alții fluieră și huiduiesc. Nu-i plăcură nici oamenii, nici sala, nici orchestra; erau singurele impresii pe care le mărturisi; pe urmă nu mai fu în stare să scoată un cuvânt. În pauză ieșiră în hol; o privi cum stătea, cam friguroasă, lângă un zid, ținându-și mâinile în față, una în alta, stânjenită, cu umerii puțin aduși înainte, fără nimic comun cu oamenii din jur. La teatru cel puțin se crezuse liberă și nu se temuse de nimeni. Acum descoperea un hotar între ea și lume și începea să se strângă în propria ei carapace, temătoare, rezervată și puțin ostilă. Așa își pierdea repede tot elanul și toată prospețimea. Trecerea dintr-un cadru în altul fusese prea bruscă. Din ceea ce însemna Bucureștiul știuse numai internatul și o cofetărie mică de alături, unde o prăjitură costa patru lei. Cum să nu-și piardă cumpătul? Odată bău șampanie într-un restaurant care semăna cu un palat, cu fețe de masă albe de-ți întunecau privirea, cu tacâmuri argintate, cu pahare de cristal, atât de curat și subțire că vibra când îl duceai la gură. Chelnerii purtau fracuri cu plastroane scrobite și fiecare semăna cu un șambelan.

Ascultă o cântăreață spaniolă, mică, neagră și urâtă, nici măcar tânără, fără să înțeleagă de ce lumea o aplauda cu atâta înfierbântare.

La mesele vecine, oamenii vorbeau într-o limbă pe care parcă o auzea acum întâia oară, despre actori, despre pariuri, cai de curse, blănuri, despre acțiuni, despre Abisinia. Toți i se păreau foarte deștepți și foarte învățați, iar ea se simțea disperată și umilă, fiindcă niciodată n-avea să poată folosi cuvintele lor. Tăcu toată seara, cu ochii pe fața de masă; dar chiar fața de masă o umilea, nu mai văzuse niciodată una atât de bogată și de străină.

Nu se regăsi nici acasă; nu mai știa ce să răspundă la întrebările cele mai banale, se simțea prostită, uitase că într-o vreme însuflețea convorbiri îndelungate, de jumătăți de zi, de jumătăți de noapte.

De atunci înainte mai merseră prin câteva magazine, la câteva cinematografe. Într-o zi, el veni acasă cu un plic în mână.

— E de la mama, zise, aruncându-l pe pat, așa ca să se poată vedea mărcile din străinătate.

Inima Evei se strânse.

— Ce spune?

— Nimic. E suferindă.

După câteva clipe ea se ridică și-l privi, liniștită.

— Trebuie să te duci acolo?

Spera să audă o dezmințire. El veni în fața ei, cu o căutătură surprinsă.

— Eva!

Era ca un reproș. Ea zâmbi; inima și-o simțea mereu strânsă. Ar fi vrut să-i spună: „Am fost o experiență nereușită!” Dar nu se putea să-i dea ea însăși arme, ca s-o răpună. Mai spera.

— Eva, sunt foarte neliniștit.

Mai spera; ce?

— Trebuie să te duci, nu-i așa?

— Cred că da. Nu mă are decât pe mine.

Părea că suferă. Eva gândea: Ce simplu ar fi fost ca el să-i spună: „Dar, bineînțeles, te iau cu mine.” Simplu? Poate că nu. Nu vroia să fie nedreaptă. De când venise aici se simțea ca o greutate de plumb de picioarele lui.

— Am să mă întorc, Eva.

— Când trebuie să pleci?

Păru iarăși că suferă; își frământa degetele pe cuvertură; îl mai văzuse așa și altădată.

— Cât de curând ai crede tu.

— Depinde de mine?

— Da; vezi, m-am gândit că o să-ți fie greu. Trebuie să vedem ce faci tu. Cred… cred că… Ar fi bine să te întorci acasă.

„Nu trebuie să fiu nedreaptă; nu i-am cerut și nu mi-a promis niciodată nimic.”

— E o soluție.

Îl uimea și-l neliniștea puțin ușurința cu care ea accepta toate. Dacă se gândea lucid și onest, întoarcerea ei acasă era o imposibilitate.

— Cum crezi că o să fie? Ce-o să spună Maiorul?

Nu răspunse decât mai târziu:

— Ce te privește pe tine, din moment ce n-ai să fii acolo?

Se stăpânea atât de bine, că el nu-și dădea seama de deznădejdea și amărăciunea ei. O privi nedumerit. Nu! Deși ea accepta, nu putea s-o lase în

părăsire.

— Eva, cu voia sau fără voia noastră suntem complici. Trebuie să ne ajutăm unul pe altul și să nu ne trădăm. Uite ce-o să facem: te întorci acasă, cu mine. O să le spunem că ne căsătorim și că eu trebuie să mă duc după acte. Înțelegi? Până să mă întorc cu actele au să uite.

Ea se gândea: „Dar eu?”

— Ești prea tânără să te măriți. Au să-și dea și ei seama. Ce zici? E bine așa?

— Dacă vrei tu, e bine!

Și Eva se întrebă: „Îl iubesc?”

El era mulțumit și puțin febril.

— Apucă-te și scrie chiar acum; uite stiloul. Spune-le că venim, să nu fie mirați când ne-or vedea. Spune-le că totul e bine și ești fericită.

Eva își răspunse: „Da. Îl iubesc!” Nu i se părea de loc ciudat.

După o săptămână, se întorceau la fabrică. El adusese un geamantan întreg cu daruri, care creară de la început o atmosferă călduroasă. Maiorul îi primi cu o explozie de bucurie. Tăiase porcul, cămara era îmbelșugată, puse să se taie și curcanul.

Sosiră după prânz; seara se așeză o masă sărbătorească. În mijloc, pe fructieră, erau mandarine; parfumul lor acid purifica aerul îmbâcsit de celelalte mirosuri, grase.

Maiorul se îmbătă, cu bunăcuviință. Chiar și Getta se ameți puțin, fiind într-o dispoziție excepțională. El îi adusese o poșetă scumpă, foarte modernă, în formă de casetă, din metal aurit; numai o parte a fețelor era acoperită cu piele de șopârlă. Îi mai adusese, ca din partea Evei, ciorapi de mătase și câteva dedesubturi foarte fine – un mic trusou. Dar cauza principală a bunei dispoziții era alta. Citise un anunț în Universul, la Căsătorii: „Ofițer superior, caut domnișoară…” Urmau câteva condiții cărora avea certitudinea că le corespunde, de parcă anunțul fusese conceput anume pentru ea.

Ca urmare, îi scrisese în ajun ofertantului, arătându-și calitățile, și acum aștepta un răspuns care nu putea să fie decât fericit.

— Bea și dumneata, doamnă, un pahar! o îmbia Maiorul pe doamna Alion. Că doar e de nunta fetei! Nu-i așa? Ia spune tu, frumușico, nu te superi daca maică-ta nu bea la nunta ta?

Nimeni nu băgase de seamă că la această masă festivă Eva nu mâncase decât o mandarină.

După masă, Maiorul îi duse până sus.

— Cam îngust patul, cam îngust, he, he, he. Dar nu-i nimica, lasă că vă înghesuiți voi!

Venise cu paharul în mână; cu mâna cealaltă încerca patul. Eva se simțea ștrangulată.

Maiorul plecă. Din ușă mai întoarse capul o dată.

— Noapte bună! He, he, he!

Urarea avea un ton aproape trivial. Îl auziră coborând scările, greoi, cu râsul lui ca un behăit.

Pe masă era oglinda veche; sub sticlă trebuia să mai fie ascuns și acum primul lui bilet. Pe suportul de lemn scrisese odată: „Cea mai nefericită zi din viața mea”. Se gândi cu îngăduință la superlativul perimat, învățase să nu mai exagereze. Dacă ar fi fost să scrie acum ceva, ar fi scris: „22 decembrie, 1934, o altă zi nefericită din viața mea”.

22

În a doua seară, după cină, în timp ce el își fuma țigara la gura sobei, Eva avu simțământul că se întâmplă ceva ciudat.

— Tu nu simți nimic? întrebă, în șoaptă.

— Nu. Ce este?

— Nu știu; mi-e frică. Mi s-a părut că umblă cineva pe acoperiș.

— Poate bate vântul.

Dar ea cunoștea altfel încăperea aceasta; știa toate zgomotele ei, de unde pornesc și ce înseamnă fiecare.

— E cineva sus. Te rog vino lângă mine! Simt că e cineva!

Rămăsese lângă pat, cu pumnii strânși la piept, tremurând, cu privirea în tavan. Și deodată, în cadrul luminatorului apărură doi ochi holbați, uitându-se la ea.

El o auzi țipând, înainte de a-i fi văzut chipul descompus de spaimă, și se repezi s-o prindă în brațe. O simți că tremură, în timp ce mâinile încercau să arate înspre luminator.

— Un om, acolo! Un cap de om.

Atunci auzi și el limpede zgomotul unor pași pe țigla acoperișului. Dintr-o mișcare, trase masa sub luminator, împinse geamul în sus și sări pe acoperiș. Văzu o umbră care se îndepărta, un om mergând în patru labe ca să nu alunece.

— Stai!

Omul șovăi; apoi, fie de teamă, fie dintr-o mișcare greșită, se prăvăli pe țiglă, făcând acoperișul să duduie. La streașină, încercă să se agațe de ceva; corpul se văzu zbătându-se, pe urmă căzu, făcând să pârâie jgheabul de scurgere.

Coborî în fugă; își dădea seama că nu putuse să cadă decât pe terasă, în partea dinspre bucătărie. În ușa coridorului se lovi de servitoarea care venea speriată.

— Săriți, că a căzut dom Maior!

Căzuse pe o canapea veche, aruncată pe terasă, și nu pățise nimic grav; numai mâinile îi erau puțin julite.

Se urcase pe acoperiș, fiindcă văzuse ieșind scântei pe horn; vroise să vadă dacă nu e vreo primejdie.

El ar fi vrut să-l întrebe: „De ce n-ai răspuns când am strigat?”

Era însă inutil să-l suspecteze; poate nu auzise din cauza vântului.

Eva nu credea în explicația aceasta; nu putea să găsească alta, dar avea în minte chipul schimonosit așa cum îl văzuse o clipă în lumina proiectată de jos, cu fruntea roșie de ger, cu ochii bulbucați ca ai unei arătări. Tremura, lângă soba din sufragerie; n-ar mai fi vrut să se întoarcă în camera ei, îi era însă rușine să mărturisească teama pe care i-o dădea fereastra aceea neapărată. El o apucă de după umeri, cu brațul puternic, căruia nu i se putea împotrivi, și așa o duse pe scări. În sobă mai ardea focul, dând o căldură ozonată; mirosea a brad și a mere.

A doua zi era ajunul Crăciunului, și seara el hotărâse să plece. Ar fi putut rămâne măcar încă o zi, spre a-i da la această sărbătoare a familiilor fericite, cel puțin iluzia că are o familie și că este fericită.

Dar pleca – și începea astfel ultima noapte. Stătea lângă sobă; el veni alături, îi trecu mâinile pe subsuori și o înălță, rupând-o de pământ cu mișcarea aceea de la începutul începuturilor. Trunchiul ei se frânse puțin pe spate, de la mijloc.

Mai târziu, când stăteau întinși unul lângă altul pe patul îngust, ea spuse:

— Aș fi vrut să nu fie nimic aici. O să am de suportat încă o amintire.

Restul gândului îl păstră pentru sine: „Da, nu mai am nici o insulă unde să mă izolez de amintirea ta. Și patul are să-mi aducă aminte de tine. Dorm în el de la șase ani. Mi se pare că mi-ai strivit toată copilăria.”

El fuma, urmărind mișcările țigării în întuneric. O întrebă:

— Vrei să dormi?

Era ultima noapte.

— Nu. Vreau să mă gândesc.

— Nu te gândi. Lasă totul la voia întâmplării.

— Trebuie să uit?

— Cum crezi.

— Ai să te întorci?

El se ridică și vru să aprindă lumina. Eva îl opri:

— Mi-e frică să nu ne spioneze cineva, de sus.

— Dar ai văzut bine că nu era nimic.

— Ba da… Ce crezi tu despre Maior, despre întâmplarea asta? Ce căuta pe acoperiș? Mi-a intrat în cap o bănuială; acum înțeleg altfel unele din gesturile lui… Cred că… vroia să… se uite la noi.

— E o aberație; scoateți-o din cap! Aprind?

— Întâi învelește-mă!

— Nu. Stai așa!

Își puse un halat pe umeri, aprinse lumina și se așeză pe marginea patului. O privi, ca și cum n-ar mai fi văzut-o de mult. După zilele searbede de la București, aici, așa cum stătea goală sub lumina crudă a becului din tavan, regăsea, la o temperatură rece, cu luciditate, tot ceea ce îl fermecase altădată în făptura ei. Îi răsfira părul pe pernă. Ce bine, ce definitiv cunoștea Eva gestul lui! El murmură, parcă mirat, parcă necăjit:

— Știi că ești foarte frumoasă!?

Inima ei începu să bată altfel. Poate n-are să plece! Poate are să se întoarcă!

— Da, acum te-ai împlinit. Ai șoldurile mai rotunde și umerii mai stilizați.

— Am crescut!

Era o vorbă de demult.

— Adevărat! Dar te-am crescut eu!

„Și ce folos?!” gândea amar Eva.

El îi cuprinse mijlocul în mâini, cu un gest reținut, atent, de expert.

— Și talia ți s-a subțiat! Înseamnă că ai rasă. Mulți bărbați au să alerge după tine!

— Norocul meu!

— Norocul lor! (O examina mai departe, netulburat și mulțumit.) Să știi că abia acum îmi dau seama cu adevărat: ești o creatură uimitoare! Caut și nu-ți găsesc niciun defect. Și corpul tău emană nu știu ce fluid, ce căldură mistică, îți vine să i te închini, smerit… Dar evanghelistul tău am fost eu! Bărbații care au să vină după mine trebuie să citească noul meu testament!

Ea îl asculta, rătăcită. Nu avea puterea să întindă mâna, să-și tragă cuvertura deasupra. Închise ochii. El o mai privi un timp, confuz.

— Am să te regret din toată inima! zise apoi.

Se gândea că ar fi putut rămâne. Niciodată nu plecase de lângă un bun al vieții atât de adevărat și de întreg; era absurd să-l lase în drum, de vreme ce nu era acum mai prejos decât fusese la început. Câtva timp șovăi, între porniri contrarii; îi veni în gând viața de la București, casa aceea care nu era făcută pentru doi… Dar degeaba căuta o cauză exterioară; cauza era în el și începea s-o întrevadă. Rămase cu ochii în gol.

23

A doua zi dimineața ea se sculă cu mult înaintea lui, trecu la baie pe nesimțite, se îmbrăcă, se întoarse și rămase nemișcată lângă ușă, până se trezi și el. Dormise bine; nu mai ținea minte gândurile de la culcare, nelimpezi și contradictorii; era mulțumit în căldura așternutului, îi părea rău că ea plecase de alături și se îmbrăcase. Ar fi vrut să mai întindă o dată brațele, în ultima dimineață! Dar trebuia să-și facă bagajul, pe îndelete. Uita întotdeauna câte ceva, și acum nu i se îngăduia să uite nimic. Era o regulă de război!

Eva îl privea împietrită; trecuse ultima noapte, venise ultima dimineață; tot ce i se întâmpla de acum înainte cu el, pentru ea însemna ultima oară. Simți că i se frânge ceva în inimă. Fusese mult mai ușor gândul morții, odată, decât era gândul despărțirii, acum. Spuse sugrumată:

— Rămâi!

Abia putuse vorbi, în șoaptă. Ultima energie și-o păstră ca să nu se prăbușească.

El îi zâmbi; nu auzise.

— Ce-ai spus?

Nu îndrăzni să repete. Tăcu, și astfel toate rămaseră așa, toate, chiar și chemarea ei – pentru ultima oară.

24

Seara, când se întorcea de la gară, cu Maiorul, începu să fulguiască.

— Da mai ducă-se dracului atâta zăpadă! zise el, supărat. Ce faci, pe unde o iei?

Nu văzuse aleea, la dreapta, spre casă. Se ducea înainte, fără gânduri, fără să întrevadă locul opririi. Maiorul o apucă de braț.

— Ai prins ceva carne pe tine! He, he, he! Vă priește măritișul la toate! Vă îngrășați voi și slăbește bărbatul!

În liniștea care acoperea valea, se auzea, departe, trenul ducându-se, cu zgomotul lui de fierărie dezagregată. Se ducea dincolo de munți, de dealuri, unde începea șesul.

Eva privi vagonetele funicularului, înțepenite de mai multe zile în văzduhul albit de zăpadă. Părea că niciodată n-au să mai pornească.

Acasă se pusese masa; mai erau încă mandarine în fructieră – el adusese o ladă.

— Tu nu stai să mănânci? o întrebă doamna Alion, văzând-o că se îndreaptă spre scări.

— Las-o, frate! zise, cu înțelegere, Maiorul. Ei i-a plecat bărbatul și vrei să-i ardă de mâncare? He, he, he! Ce ți-e și cu femeile astea!

Eva ajunse sus, încuie ușa, privi încăperea ca beată, căută în dulap o batistă, mai privi încă o dată împrejur și când ar fi vrut să vadă dacă n-a rămas ceva nefăcut, apoi se așeză pe pat, încet, cu mișcările controlate. Câteva clipe păru că se gândește; se mai ridică o dată, să stingă lumina. După aceea se întinse pe spate, își trase perna pe față, o strânse tare cu brațele și începu să plângă, sfâșiată.

25

La câteva zile după Anul nou, poștașul aduse două scrisori: una pentru Getta, alta pentru Eva.

Ofițerul superior scria: „Încântat de a vă face cunoștința, deoarece corespundeți condițiilor mele, vă rog ca mai înainte să-mi trimiteți fotografia dumneavoastră, dacă e cu putință două, una bust și alta în totalitate. Vă rog să fiți încredințată de discreția mea absolută. Aștept cu nerăbdare. Adresa rămâne aceeași.”

Iscălitura nu se înțelegea.

— Ia dă la mine, Gettuțo, zise Maiorul. Că eu îi cunosc pe toți ofițerii superiori.

Dar nu izbuti nici el să descifreze.

— Locotenent-colonel, în orice caz, scrie. Uite colea: Lt. și col. Fără îndoială! Dar cum naiba îl cheamă? Ia să mă mai uit. Lasă că-l scot eu la lumină!

Eva luă scrisoarea cu neîncredere; avea pe plic antetul unei bănci din București. Ea nu fusese niciodată la vreo bancă. Deschise plicul, citi și se înroși până în albul ochilor. Era un semn neașteptat de la omul care plecase: din ordinul lui, banca o anunța că-i ține la dispoziție o sumă de bani. Nu înțelegea: când îi depusese? de ce nu-i spusese?

— Ia să văd eu, frumușico?

Sprâncenele Maiorului se ridicară, în semn de admirație.

— Frumos din partea lui! Ăsta zic și eu bărbat! Ei, ce mai vrei? Cont la bancă, măi, mai, măi! Ca milionarii!… (Citi încă o dată scrisoarea.) De ce n-o fi spunând și câți bani sunt? Să fie vreo păcăleală? Nu cred! Nu, uite colea, ștampila și iscălitura. Bravo ție, frumușico!

— Nene Alfons, îl întrerupse Getta, acum ce să fac?

— Să-i trimiți fotografia. Auzi vorbă! Dacă ai intrat în horă, trebuie să joci! Poate că e norocul tău.

A doua zi, Getta se urcă în tren și se duse la oraș să se fotografieze. N-avea nici o fotografie destul de bună.

— Vezi cum stai! o mai sfătui o dată Maiorul, înaintea plecării. Ia și tu o poziție mai frumoasă. Dar lasă, că asta știe fotograful; numai să nu fii țeapănă.

Fotografiile nu puteau fi gata decât peste opt zile; Getta se întoarse, foarte necăjită. Maiorul pufni:

— Moda de provincie! Umblă și ei să facă pe grozavii! La București ți le dă gata în douăzeci și patru de ore.

— Nu, nene Alfons, că trebuie să iasă bine; așa, le puteam face la minut. Dar ce, aia e fotografie s-o trimiți unui ofițer superior?

Până una alta, se apucă să scrie pretendentului, la căsuța poștală: „Stimate domnule Lt. col., cred că nu v-am greșit gradul, eu n-am putut să descifrez iscălitura, dar unchiul meu, care e ofițer superior pensionar, se poate să vă cunoască. Vă mulțumesc că v-ați oprit în alegerea dumneavoastră la mine. Cu părere de rău vă anunț că neavând nici o fotografie mai nouă, am fost nevoită să-mi fac unele acum, și nu sunt gata decât peste opt zile, când vi le voi trimite cu prima poștă. V-am anunțat pentru a nu vă pierde răbdarea, sau ca să nu credeți că nu-mi convine. Între timp, dacă vă face plăcere puteți să-mi mai scrieți.”

Înainte de a pune scrisoarea în plic, i-o citi Maiorului.

— Nu era nevoie să scrii „pensionar.” Să nu creadă că oi fi vreun hodorog. Dar acum, lasă! Eva, tot se duce Getta la gară cu scrisoarea, nu vrei să scrii și tu la bancă, să vezi câți bani sunt?

— O să scriu altădată.

— Vezi că poate într-o zi o să ai și tu nevoie… E greu să rămâi fără niciun ban. Sunt și așa destule greutăți.

Eva avusese peste douăzeci de mii de lei, pe care îi încredințase doamnei Alion; era cheltuiala casei pe jumătate de an. Nu avea nevoie să ceară nimic la bancă. Dacă ar fi fost să scrie cuiva, i-ar fi scris lui, acolo unde nu-i știa adresa.

Stătea mai toată ziua în camera ei, încercând să nu se gândească la nimic. Uneori cobora în sufragerie și privea pe fereastră munții înzăpeziți. Linia funicularului se vedea mai limpede acum, pe fondul alb. Dar vagonetele nu mergeau de mult timp; i se părea ca orice legătură cu podișul era ruptă – nimic nu putea să coboare, nimic să urce.

Îi era dor de podiș, ar fi vrut să intre măcar o clipă în cabană, să vadă căminul, divanul și blănurile de urs. De ce oare o amăgea viața, dându-i uneori atât de multe, ca alteori să nu-i dea nimic? Un cont la bancă…

Odată porni pe sub cablurile funicularului, dar cu greu izbuti să treacă de plantație și să ajungă la pilon. Locul era pustiu; pe zăpadă nu se vedea nici o urmă de pași; muntele ridica în față, masiv, ursuz, de neatins.

Când se întoarse acasă tocmai sosiseră fotografiile Gettei, în plic recomandat.

— Exact opt zile, unchiule! Ai văzut?

— Frumușico, ia vino s-o vezi pe soră-ta. Tu, cât ai stat la București, de ce nu te-ai fotografiat? Acolo sunt fotografi foarte buni.

— Lasă, că și pe ale mele le-a reușit! zise Getta.

Se fotografiase o dată în picioare, pe un fond de parc, cu un havuz în fund, și o dată bust, cum îi ceruse pretendentul.

— Puteai să faci și una de profil! își dădu părerea Maiorul. Tu ai profil frumos!

Getta nu era hotărâtă din care fotografii să trimită, negre sau sepia? Maiorul se pronunțase pentru primele. Ei i se păreau mai de efect celelalte.

— Eva, tu ce spui?

— Trimite-i din fiecare.

— Nu-i o idee rea!

Peste câteva zile sosi răspunsul, cu o iscălitură mai clară: Lt. col. Georgescu. Colonelul era încântat de fizicul ei, din amândouă fotografiile, fapt pentru care îi propunea să vina la București: „Mie îmi este peste putință să mă deplasez, deoarece am multe obligații la regiment. Aici veți putea locui la mătușa mea, care a văzut fotografiile și vă admiră, în așteptarea momentului când vă va cunoaște. Dacă îmi telegrafiați ziua și trenul, vă voi aștepta la gară. Deși cred că v-aș recunoaște după fotografie, e bine să țineți ziarul Universul în mână, ca să nu fie vreo îndoială. Aștept cu nerăbdare telegrama dumneavoastră.”

Scrisoarea îi puse pe toți în încurcătură; nu se așteptaseră. Maiorul, îndeosebi, o găsea nelalocul ei.

— La urma urmei știe că ai un unchi ofițer superior. Ar fi putut să facă o deplasare; pentru un locotenent-colonel nu-i cine știe ce să lipsească două zile de la regiment; doar cunosc și eu atâta lucru!

— Poate că e greu, nene Alfons; dumneata nu știi ce o fi acolo cu soldații.

— Eu să nu știu?! Ard gazul statului de pomană! Nu fac nimic iarna; joacă table la Cazinou! Scrie-i să vină el la noi!

Getta se sperie:

— Și dacă se supără?

— Pagubă-n ciuperci! Mai sunt și alții!

— Dar gândește-te, nene Alfons, un ofițer superior…

Doamna Alion îndrăzni să spună o vorbă:

— Poate e norocul ei și-i dă cu piciorul!

— Da? Și dacă n-o place? Cum rămâne cu drumul? Și cu cheltuiala? Îți dă el banii înapoi?

După discuții lungi conveniră că, oricare ar fi fost cheltuiala, încercarea trebuia făcută. Urmară alte discuții, în privința îmbrăcămintei. Eva îi puse la dispoziție toate lucrurile ei, începând cu pantofii și terminând cu pălăria. Alcătuirea trusoului de voiaj prilejui multe certuri și scâncete. Dar, în sfârșit, o văzură plecând la gară. Maiorul îi recomandă pentru ultima dată:

— Vezi cum te porți! Și întreabă-l dacă nu știe de mine.

În aceeași zi, Eva primi o scrisoare cu mărci belgiene. Erau în sufragerie când i-o aduse Maiorul.

— Ia uite ce mi-a dat factorul pentru frumușica noastră! Sărută-l pe unchiu, să se bucure și el cu tine.

Luă scrisoarea cu mâinile amorțite și se duse în cameră. Înainte de a deschide plicul respiră adânc. Nu-și amintea să-i fi fost vreodată atâta teamă de ceva, cât îi era de hârtia aceasta venită dintr-o lume necunoscută, dintr-un loc intangibil. El scria: „Și aici, atât de departe, îți mai șoptesc numele, Eva! Nu știu dacă te mai gândești la mine; m-ar durea să mă uiți și înțeleg că altfel nu se poate. Nu-ți doresc altceva decât să ai mai mult noroc de acum înainte. Aș fi fericit să te mai găsesc o dată în drumul meu, ca în vara trecută, pe care mi-ai făcut-o atât de frumoasă, dar ca să sper atât din partea sorții e prea mult. Ca să-ți cer ție ar fi nedrept și poate crud. Dacă vreodată nu ai ce face și îți aduci aminte de mine, scrie-mi două rânduri; mă vor bucura mai mult decât ai putea crede.”

Mai jos era un adaos: „Mama realmente nu se simte bine; sunt destul de plictisit.”

Rămase cu scrisoarea în mână. Ultimele rânduri spuneau despre el poate mai mult decât știuse ea vreodată: mama nu se simte bine; sunt plictisit. Tot ce nu era pe placul lui îl plictisea. Nu avea alt sentiment disponibil pentru durerile celorlalți.

I se părea ciudat că nu pomenea nici acum despre banii de la bancă, nu-i dădea nici o explicație. Poate ar fi găsit ea una, dacă nu i-ar fi fost frică s-o caute.

Recunoscu pașii Maiorului, pe scară.

— E voie?

Intră înainte ca Eva să-i fi răspuns. Își relua vechile gesturi autoritare. Nu era prea mult timp de altminteri de când venea aici cu cravașa în mână. Se

așeză pe marginea patului; avea un zâmbet cam strâmb pe fața lui negricioasă.

— Ei, ce-ți scrie bărbatul? Mi se pare că prea întârzie!

Eva dosi repede scrisoarea; nu s-ar fi mirat să i-o ia cu sila.

— Ei, lasă, lasă, nu mă amestec în secretele voastre! Știu că la scrisori se pricepe!

Alunecă deodată spre ea, mutându-și zâmbetul de adineauri de pe un obraz, pe celălalt.

— Ia spune, nu ți-e de loc dor de el?

Eva îl privi, fără gânduri. Întrebările lui erau șuierate:

— De ce te-a lăsat atâta timp singură? Nu se gândește că ești tânără, că ai și tu… (Întoarse capul spre ușă, ascultă afară, apoi veni mai aproape.) Ce faceți voi când sunteți singuri? Spune-i lui unchiu Alfons! Hai, spune-l, frumușico!

Se feri de el, trăgându-se spre capul patului.

— Ce, ți-e rușine de mine? Păi nu te-am ținut eu în brațe, când erai mică? Uite, așa te-am ținut…

Dintr-o mișcare, Eva sări în mijlocul camerei. Pe chipul lui se ivise căutătura schimonosită, pe care o văzuse atunci, noaptea, în dreptunghiul luminatorului.

El se ridică, își luă repede altă înfățișare și schimbă tonul:

— Ce te sperii așa, zevzeaco? Nu poți să-ți mai ții toanele? Apoi, ia vezi, că știi cu cine ai de-a face! Măritată, nemăritată, nu mi-e frică să pun rama pe cravașă! Ce, dacă te-a lăsat bărbatul nepotolită, faci pe nervoasa cu mine?

După plecarea lui, Eva se simți biciuită. Scrisoarea căzuse pe jos. Îl auzea pe Maior, strigând la parter, poate la soră-sa, poate la slujnică, poate la masa din sufragerie.

Toate zilele ei începeau cu amar și se terminau cu durere. Nu putea sa-și înșele sufletul, printr-o nepăsare impusă, după cum nu putea să înșele calendarul, trecând peste mai multe zile deodată. Ridică scrisoarea, o strânse în pumni, se trânti pe pat, cu pumnii și cu scrisoarea la gură și începu să plângă nemângâiată.

26

Peste câteva zile, casa fu zguduită de o știre îngrozitoare.

— Ce-o fi cu ea de nu scrie? întreba doamna Alion la masă.

Maiorul o liniștea:

— Ai răbdare, că uite-acu trebuie să vină scrisoarea. Ia socotește: joi a ajuns, vineri s-au văzut, sâmbătă să zicem că a avut răgaz… Dar nu putea să ne scrie sâmbătă. Ce să ne spună? Așteaptă și ea un rezultat, acolo, ca lumea. Poate duminică, poate luni, să fi trimis scrisoarea. Pune două zile cu poșta, uite azi, mâine, trebuie să pice.

Până joi nu veni nimic. Vineri înaintea prânzului, șeful postului de jandarmi îl căută pe Maior la fabrică. În mână ținea, cam dosit, o hârtie.

— Ia spune; iar ai venit după scânduri? Voi nu mai terminați cu gardul ăla?

— Dom Maior, am venit cu altă supărare; primii acuși o telegramă… Domnișoara Gettuța e la București?

Maiorul se ridică de pe scaun. Nu-și pierdea cumpătul cu una, cu două, dar de câteva zile simțea o neliniște.

— Ce telegramă? Ce s-a întâmplat? Deschide gura, nu te uita așa la mine!

— Stați, dom Maior, nu vă speriați, că poate…

În telegramă spunea: „Cercetați dacă numita Georgeta Alion locuiește în localitate. Anunțați familia să se adreseze Prefecturii de Poliție București.”

— Poate o fi vreun accident, zise șeful postului. Nu trebuie s-o luați așa… După câte înțeleg nu e caz de moarte.

— D-apoi că n-o fi de nuntă!

Acum, când aflase ceva, Maiorul era mai mult curios decât speriat. Puse mâna pe telefon.

— Allo, domnișoară, cere Bucureștiul, urgent! Prefectura de Poliție.

La telefon nu află mai nimic în plus. Nu știau despre ce-i vorba, îi mutară legătura de la un serviciu la altul, până ce dădu peste un funcționar care vorbea răstit:

— Ce vrei dumneata?

— S-a primit o telegramă la postul de jandarmi; mă interesez de nepoată-mea, Getta Alion.

— A! Dumneata ești tatăl ei?

— Nu; am spus că mi-e nepoată.

— Bine, domnule, vino s-o iei.
— I s-a întâmplat ceva grav?
Telefonul se închise. Încercă să cheme din nou, fără să izbutească. Atunci se hotărî să plece cu trenul de douăsprezece; nici nu mai avea timp să treacă pe sus. Îl trimise pe portar s-o anunțe pe doamna Alion.
— Să-i spui că am plecat la București; clar să nu se sperie, că nu e nimic grav.
Înaintea portarului sosise factorul cu ziarele. Doamna Alion își pusese ochelarii și căuta morții în Universul.
— Sărut mâna, coniță, m-a trimis domnu Maior…
Tocmai își desprinsese ochii de o fotografie care îi atrăsese luarea aminte. „Ce seamănă cu Getta!” se gândise, fără să-i dea prea multă atenție.
Semăna cu fotografia din buletin. Deasupra era un titlu mare, pe mai multe coloane: „Bestiala faptă a unui satir.” Și un subtitlu cu litere mai mici: „El atrage în mreje o tânără din provincie și, după ce o necinstește, o lasă în nesimțire pe o alee din pădurea Băneasa…”
— Sărut mâna, coniță, m-a trimis domnu Maior, să vă spun că dânsu a plecat la București.
Doamna Alion înlemni, cu ochii la fotografie. Jurnalul îi juca în față. Înțelesese, dintr-o dată. Începu să răcnească:
— Eva! Eva! Unde ești, ticăloaso!
— A spus să nu vă speriați, urmă portarul, că nu e nimic grav.
Eva se ivi în capul scărilor, în clipa când doamna Alion se prăbușea lângă masă.
— Dumneata ce stai acolo? strigă la portar. Vino și ajută-mă.
Dar portarul înțepenise în ușă:
— Domnu Maior a spus să nu vă speriați…

27

A doua a veni o telegramă: „Nu vă alarmați Getta sănătoasă sosim mâine seară faceți foc.”

Eva nu înțelegea aceste două cuvinte: „Getta sănătoasa.” I se păreau monstruoase.

Sosiră cu ultimul tren de seară. Getta intră învăluită într-un șal negru. Maiorul o ținea de braț, protector, dar ea nu părea să aibă nevoie de vreun sprijin. O dată intrată în casă, se smulse din mâna lui și fugi pe scări, ascunsă în șal.

— S-o lăsați în pace! spuse Maiorul. Nu vă duceți nimeni la ea.

Mai târau, în timpul cinei, la care Eva și maică-sa luau parte numai ca să nu-l lase singur, el ridică deodată capul, cu un aer supărat:

— Ia ascultă, ce-i cu ăia de la bancă? Fac pe nebunii cu mine?

Eva nu înțelegea.

— Ce te uiți așa la mine? urmă Maiorul. Am fost să mă interesez câți bani ai. N-au vrut sa-mi spună nimic, măgarii! Dar ce, nu sunt unchiul tău?

— Ai avut timp și pentru bancă?

— Am avut, în interesul tău! Nu face pe sensibila și pe îndoliata, că n-a murit nimeni.

28

Getta rămase în odaia ei multe zile. Nu părea prea nefericită; stătea pe divan, cu un vraf de cărți alături, și citea aproape fără întrerupere. Din când în când lua dintr-o pungă de pe noptieră câte o bomboană, pe care o lăsa să se topească în gură. Bomboanele i le cumpărase Maiorul, în Gara de Nord, la plecare.

De când venise nu o văzuse nimeni în afară de el. De unchiu-su, care o adusese acasă, era prea târziu să se mai ferească. Numai el intra în camera ei, el îi aducea de mâncare la prânz și seara. Dar Maiorul venea și între mese.

— Mai lasă cititul! îi spunea. Ai să-ți strici ochii și e păcat de ei!

Se așeza pe pat și îi vorbea cu blândețe, mângâindu-i mâna.

— Nu-ți face inimă rea, drăguțo! Lasă, că toate se uită! Nici o minune nu ține mai mult de trei zile. Să vezi tu ce ofițer are să-ți găsească unchiul Alfons. Dar știi, unul adevărat!

Getta se făcea roșie de rușine și de furie. Ar fi vrut să întrebe dacă s-a aflat ceva, dacă au dat de vreo urmă. Ziarele nu mai pomeneau nimic. Se întâmplau altele – și erau neliniști în lume.

Într-o după-amiază, Maiorul veni ca de obicei și se așeză lângă ea, pe marginea divanului. În mână ținea două păhăruțe cu lichior.

— Ia, Gettuțo, și bea cu unchiul Alfons un Cointreau. Bea că-i dulce și o să-ți placă!

— Dar ce-i azi, unchiule?

— Nimic, drăguță. Mi-a venit și mie așa, să ciocnesc un păhărel cu tine, să-ți îndulcești inima.

— Mama ce face?

— Ți s-a făcut dor de ea?

Scutură capul, speriată. Unchiu-său îi mângâie mâna:

— Las-o pe mă-ta, nu te gândi la ea! Nu te zorește nimeni s-o vezi. Mai târziu, când ai să vrei tu.

Fereastra începuse să se întunece. Maiorul luă păhărelul gol din mâna ei, îl puse pe noptieră, își aprinse țigara și se înveli într-un nor de fum. După câteva clipe, se aplecă spre ea, o dată cu fumul.

— Te-ai mai liniștit acum? Ți-e mai bine? Te mai gândești…

Getta se scutură. El îi apucă mâna.

— Ia spune tu lui unchiu Alfons! Hai, spune tot cum a fost!

Ea se smuci, își ascunse capul în perna pe care începu s-o lovească nervoasă cu pumnii.

— Ei, că nu ți-o fi mai greu să spui, decât să faci! mormăi Maiorul, între blândețe și iritare.

Se ridică și plecă, trântind ușa.

Însă continuă să vină în zilele următoare. Uneori îi vorbea blând, alteori înțepat.

— Hai, Gettuțo, spune, zău!

Abia izbutea să scoată de la ea câte un cuvânt.

— Spune! N-auzi?

Scâncea, cu capul în pernă:

— De ce mă întrebi, nene Alfons? Lasă-mă, te rog, nu mă chinui!

— Spre binele tău te întreb! Tu nu înțelegi? Să-mi spui cum a fost, asta vreau. Vorbește!

— Nu știu ce să-ți spun.

— Spune, cum era când ai intrat. Ce-ai văzut mai întâi?

— Am văzut o cameră mare și pe urmă alta, mai mică. În camera mare era frig; dincolo era mai cald.

— El ce făcea?

— Nu știu. Am întrebat unde-i mătușa lui. A spus: „Vine numaidecât.” Pe urmă a încuiat ușa. Eu m-am speriat. Am spus: „Nu vine mătușa dumitale?” A spus: „Dar ce ai cu ea?” Atunci l-am întrebat: „Nu ai scris dumneata?” M-am gândit: e îmbrăcat civil, dar unde-i ordonanța?

— Două ordonanțe trebuia să aibă, dacă era colonel. Hai spune! Și el ce-a făcut?

— Nu știu. Lasă-mă, nene Alfons! Lasă-mă, zău, nu mă mai întreba!

Încetul cu încetul, câte puțin în fiecare zi, Maiorul izbutea să reconstituiască întâmplarea. Venea cu sticla de lichior.

— Ia, Gettuțo, că-i dulce! Spune! Tu erai cu paltonu pe tine?

— Da, cu paltonul și pălăria. A spus: „Scoate-le, că pe urmă răcești.” Pălăria mi-a scos-o el. Când a fost la palton, am fugit spre ușă, dar el m-a prins. „Dacă nu-mi dai drumul, țip!” „Țipă cât vrei, că n-are cine să te audă.” Atunci am țipat, întâi am țipat mai încet, ca să văd dacă nu-mi dă drumul. Mi-era frică să nu mă fac de râs; poate vroia numai să glumească. Dacă am văzut că mă ține, am țipat iar. „Degeaba țipi, nu vrei să mă crezi?" Și râdea și mă împingea în odaia cealaltă, unde era patul.

— Ce fel de pat?

— Nu știu, nene Alfons, nu mă întreba așa, toate, și dumneata!

— Patru zile te-a ținut acolo și nu știi cum era patul? Asta să i-o spui altuia!

— Zău, nene Alfons! Lasă-mă, că nu mai pot!

De la un loc înainte nu mai putea scoate nimic de la ea. Atunci pleca, trântind ușa, ca să revină mai târziu, sau a doua zi, îmbunat, zâmbind, cu sticluța de lichior în mână. O dată, Getta bău două păhărele și se ameți.

— Hai, acu spune!

Ea începu să plângă, înciudată și scârbită.

— Și te-a împins spre pat; așa-i?

— Da.

— De ce plângi? Era rău? Cum a fost pe urmă?

— M-am zbătut, dar el era mai tare; mi-a prins mâinile de aici, și mi le-a strâns până am căzut jos.

— Și tu ce făceai?

— Țipam. Pe urmă n-am mai putut să țip că mă înăbușeam. M-am luptat până am crezut că leșin. Nu știu cum îmi ținea mâinile că nu mai puteam să le mișc. A început să mă dezbrace pe dedesubt. L-am lovit cu genunchiul în cap. Atunci s-a ridicat și mi-a dat un pumn în tâmplă de m-a amețit. M-a înjurat și…

— Mai Gettuțo, spune!

— Nu pot, nene Alfons!

— Ți-a scos paltonu?

— Nu, mi-a băgat mâna pe sub rochie și a dat să smucească de… Unchiule, nu mă mai întreba!

— Spune, drăguță, spune lui unchiu Alfons! Hai să-ți mai dau un păhărel. Ți-a scos chiloții, așa-i? Nu-ți fie rușine de mine! Așa-i?

— Nu mi i-a scos. I-a rupt.

Obrazul Maiorului se învineți:

— Ticălosu! Ți i-a rupt de tot?

— Nu știu, că nu i-am mai găsit; a tras de mă tăia în talie. Am auzit că pârâie și ani simțit mâinile lui. Atunci…

— Spune, atunci ce-a fost?

— M-am smucit și am vrut să-l lovesc cu piciorul, dar el m-a prins nu știu cum și m-a strâns până am zis că mor. N-am mai avut putere; mă strivea de tot și pe urmă nu mai știu.

Maiorul răsufla greu, de parcă el s-ar fi luptat până atunci.

— Nu mai știi nimic, nimic? (Părea dezamăgit.) Ia gândește-te, drăguțo!

Getta începu să tremure de se zgâlțâia patul – și n-o mai iscodi. În zilele următoare află cum s-a trezit dezbrăcată, cum tremura de frig; el a venit într-un halat, cu țigara în gură, zâmbind. Și așa a trecut nu știa cât timp, că nu era nici ceas, nici afară nu se vedea dacă e noapte sau zi, nici o lumină nu se zărea de undeva, ferestrele păreau zidite, zgomote nu se auzeau, era ca în pustiu.

— Și tu stăteai mereu goală?

— Nu, mi-a dat un halat.

— Dar ce mâncai?

— Mi-aducea el dintr-o odaie; la început n-am vrut, pe urmă am simțit că mă sfârșesc; am mâncat niște prăjituri, îmi stăteau în gât. A spus: „Nu te speria, că nu-ți fac nimic rău.” „De ce nu-mi dai drumul? Vreau să plec!” „Ai să pleci când am să-ți spun eu!”

— Și stătea cu tine mereu?

— Da. Se ducea alături, să aducă lemne, dar lăsa ușa deschisă, să mă simtă ce fac. „Să nu miști, că te leg!” îmi striga, când simțea că vreau să mă dau jos.

— Dar în pat lângă tine venea?

— Venea.

— Și tu?

— I-am spus. „Dacă sunt cuminte, mă lași sa plec?” El a râs. „Păi trebuie să fii cuminte, că altfel e de rău!”

— Dar tu ce făceai când, atunci când…

În zilele acelea Maiorul umbla ca beat; la fabrică nu-i mai ardea de nimic; stăteau pe birou maldăre de hârtii pe care nu le iscălea. Când venea la prânz, se așeza la masă și mesteca apăsat, fără să scoată un cuvânt.

Odată, doar, vorbi cu Eva:

— Știi ce scofală a făcut Secătura dumitale?

Îl privi, cu ochii mari.

— Ce te uiți așa la mine? Mai bine te uitai la el, ca să vezi ce gânduri îi trec prin cap! Află că a vândut pădurea, cu tot ce mai avea. Când dracii nu știu, nu pot să înțeleg, n-a suflat un cuvânt nimănui, s-a ascuns de toți.

Nici Eva nu știuse, se ascunsese și de ea… Așadar, cabana, iepurașii, gaterul, pădurea nu mai erau. Și atunci nu mai puteau fi nici jnepii, nici podișul, nici blănurile de urs…

Maiorul urmă, iritat:

— Ăsta o să rămână golan și-o să tragi și tu mâța de coadă cu el! Ia ascultă, mai vine sau nu mai vine? Că trecură două luni de când a plecat! Ce, îi trebuie un an pentru un act?

Eva se duse în cameră și scoase din geamantan un vraf de scrisori netrimise. Era în ele tot ce simțise de la plecarea lui. Acum îi părea bine că avusese curajul să nu pună niciuna la poștă. Le răsfoi cu mâinile amorțite, se ridică și le aruncă în sobă, pe toate deodată, cu un gest care nu era al ei. Când văzu că le cuprinde vâlvătaia, se sperie, de parcă ea însăși s-ar fi aruncat în foc. Era însă prea târziu să salveze vreo scrisoare; soba încinsă, plină de jăratic, le mistui în câteva clipe. Rămase aplecată în fața focului, cu simțământul că după ce pierduse tot ce fusese pe munte, își prefăcuse în scrum și ultimul bun.

29

Zilele treceau. Getta tot mai stătea închisă în odaia ei.

Luându-și inima în dinți, doamna Alion îl îndemna din când în când pe Maior:

— Da mai spune-i și tu să coboare, că n-o mănâncă nimeni! Ce viață e asta? O să se sălbăticească.

Maiorul nu scotea o vorbă, de parcă nu i s-ar fi adresat lui.

Veniseră zile de moină; iarna era pe sfârșite; funicularul pornise iar; în clipele de liniște, Eva auzea vagonetele trecând – aduceau bușteni și dureri.

Într-o dimineață, pe neașteptate, Getta năvăli în camera ei. De când n-o mai văzuse, slăbise și se schimbase atât de mult, că la început nici n-o recunoscu, deși știa limpede că e ea.

În ușă, Getta șovăi, cu ochii rătăciți, apoi se aruncă de gâtul Evei, hohotind:

— Nu mai pot, nu mai pot!

Cu o mână o ținea de după gât, cu alta îi mângâia obrazul, fruntea, părul, apăsat, cu disperare, într-o pornire inexplicabilă.

— Draga mea surioară, nu mai pot!… Surioara mea… Mă omor!…

Eva o apucă în brațe, mișcată până în străfundul sufletului nu de disperarea ei, pe care n-o înțelegea, ci de afecțiunea neașteptată. Fusese totdeauna dornică de dragostea cuiva din casă, suferise, ca de foame și de sete că nimeni nu-i spusese o vorbă caldă, sau măcar omenească.

— Ce s-a întâmplat? Ce ai?

Getta continua să se zbuciume, lipită de ea, mângâind-o în spasmuri. Cu greu izbuti s-o așeze în pat, s-o învelească. Se lăsă în genunchi, alături, cu capul lângă al ei, ținând-o îmbrățișată.

— Eva, nu știu ce să mai fac. M-arunc înaintea trenului. Nu mai pot! Învață-mă!

— Nu, Getta, nu așa! Stai cuminte și spune-mi, ce ai?

— Unchiu… cu mine…

Eva păli.

— Da. Unchiu, cu mine… A venit noaptea, eram adormită.

— Tu știi ce spui? N-ai înnebunit?… Mă duc s-o chem pe mama.

— Nu te duce! Nu-i spune! Nu spune nimănui! Stai cu mine.

— Când a fost? (Ar fi pus dinamită, ar fi tras cu mitraliera.)

— Mai demult; săptămâna trecută.

— E o grozăvie! De ce n-ai strigat?

— Mi-a pus revolverul în față… Am știut că trage.

O privea sugrumată.

— Vine în fiecare noapte; voi nu știți nimic. Mă împușcă dacă află c-am spus.

Eva strânse pumnii; ar fi vrut sa aibă o grenadă în mână.

— Îl dau pe mâna jandarmilor!

Getta se ridică îngrozită:

— Să nu spui nimănui! Te rog să nu spui! Ne împușcă pe toți! Mi-e frică…

O lăsă să se liniștească. Mai întâi trebuia s-o scape de teroarea nopților următoare. Ființa ei se revolta la gândul că oroarea putea sa continue, acum după ce îi era cunoscută.

— Getta, trebuie să ai încredere în mine! Ai să spui ca ești bolnavă, că ai temperatură. Azi la prânz, când o veni, o să-i spunem că ți-a venit rău. O să chemăm doctorul. N-o să bănuiască nimic. O să se sperie. La noapte, mama o să doarmă cu tine; a mai dormit și altă dată, când erai bolnavă. Pe urmă o să mai vedem. Nu-i el cel mai mare pe lume.

Getta începu să tremure, obrazul i se aprinse, respirația se prefăcu într-un șuier. Dogorea de departe; când îi puse mâna pe frunte, Eva simți arsură de flacără. Dar nicio febra, oricât de ridicată, nu putea s-o sperie; boala venise la timp – era o salvare.

La prânz coborî în sufragerie și-l așteptă pe Maior. Fusese doctorul – nu-și dăduse părerea, Getta aiura, fără să recunoască pe nimeni: „Surioară… Să puneți zăvorul… Uite revolverul… Zăvorul la ușă…”

Când Maiorul intră în sufragerie, Eva îi ieși înainte, îndârjită și dușmănoasă:

— Getta e bolnavă!

El se așeză la masă netulburat și desfăcu ziarul.

— Ce are?

— Nu se știe. Ceva grav.

— Lasă că-i trece! Nu-i gata masa?

Spre seară, Getta avea patruzeci și unu de grade. Doctorul îi puse s-o învelească în cearceafuri ude, rămase până târziu, a doua zi veni din nou; veni multe zile la rând. Febra scăzuse, dar îi era teamă să nu se ivească o complicație.

După vreo săptămână, o luă pe doamna Alion deoparte.

— Coniță, nu mai există niciun pericol; are nevoie doar de îngrijire, însă acum e altceva… îmi pare rău pentru dumneavoastră. (Cunoștea, ca mai toată lumea din împrejurimi, întâmplarea nenorocită.) Desigur că n-ați știut… E și o sarcină pe deasupra.

La prânz, când află de la soră-sa, Maiorul se făcu vânăt, dar continuă să mănânce, cu ochii în farfurie. Spre sfârșitul mesei spuse, mai degrabă nemulțumit, decât cu compătimire:

— Că n-o bătuse Dumnezeu destul!

Peste câteva săptămâni, când ea se însănătoșea pe deplin, trebuiau s-o ducă la oraș, la un doctor, s-o scape.

— Alți bani acum! N-ajunge cât am cheltuit când am adus-o!

Văzând-o pe Eva, care lipsise intenționat de la masă și abia acum cobora scările, Maiorul îi ieși înainte, pornit pe ceartă:

— Tu nu vrei să miști nimic cu banca ta? Nu vrei să-i dai niciun ajutor soră-ti?

— Ba da.

— Atunci apucă-te și scrie, să-ți trimită niște bani!

— Bani am la mama.

Erau față în față, fulgerându-se din ochi. Eva simțea nevoia să facă un gest violent, de ură, să-l scuipe în obraz sau să-l pălmuiască. Se stăpâni, renunță la masă și porni înapoi, pe scări, scârbită și revoltată.

— Uite la ea, mucoasa!

Maiorul rămăsese cu ochii zgâiți la picioarele ei, pe care, de jos, le vedea până deasupra ciorapilor negri de mătase. Îi venea să se repeadă, ca un bivol, cu capul sub fustele fluturate, să muște pielea albă.

30

În prima zi din martie, doamna Alion plecă la oraș, însoțind-o pe Getta. Eva merse cu ele până la gară; era mult noroi pe jos; dincolo de șosea, se auzeau puhoaiele zbătându-se în maluri; râul venise mare.

La despărțire, Getta vru să spună ceva. Îi tremura bărbia. Stătea pe scara vagonului, cu buza de jos prinsă între dinți, cu privirea consternată. Ar fi vrut să sară din tren, să se întoarcă, sau măcar să-i strige: „Cheia; încuie de două ori!…”

Eva rătăci până târziu pe malul râului. De pe munți curgeau apele. Nu știa ce-i rămânea de făcut de aici înainte; dar era foarte tânără; avea timp destul să aștepte și să gândească. Nu-și privea viitorul, departe. După topirea zăpezii trebuia să urce odată acolo, să vadă podișul, jnepii, cabana, iepurașii. Pe urmă putea să-și facă planuri pentru altă etapă.

La prânz mâncă în sufrageria întunecoasă cu Maiorul, față în față. Nu-l privea, dar simțea că o cercetează. Era liniștită și gata să-l înfrunte.

— Ce-ți mai scrie bărbatul?

— Nimic.

— Ei, asta-i! Pe cine duci tu cu vorba? Te ascunzi de mine, frumușico?

Oricum i-ar fi vorbit, blând sau aspru, nu-i mai era frică de el.

Trecuse vremea cravașei. Se ridică, fără să-i răspundă.

— Nu mulțumești pentru masă?

— Nu, pentru că mâncarea mi-e plătită. Mai mult decât face!

Seara se închise în cameră, înainte de cină, îndată ce se întunecase. Leana veni s-o cheme:

— Domnu Maior zice să poftiți la masă.

— Nu mi-e foame.

Pândi toată noaptea, cu lumina stinsă, încordată sub plapomă, trăgând cu urechea afară. Într-un timp i se păru că scârțâie scara; se ridică într-un cot și stătu așa, să asculte, până îi înțepeni brațul. Dar nu era nimeni. Atunci se lăsă în perne, mai liniștită; ațipi spre ziuă.

Când deschise ochii, dreptunghiul luminatorului era opac și cenușiu. I se părea că se află într-o celulă de închisoare.

Ziua se simți obosită; îi ardeau tâmplele, poate de nesomn sau poate avea febră. Spre prânz, starea aceasta trecuse, așa că putu să coboare la masă; pe urmă iar se simți sleită.

Timpul până seara se scurse repede; ziua de martie era scurtă. Se întinse pe pat, cu gândul la Getta. Câtă umilire, câtă suferință cu nimic răsplătită!

O sugruma gândul că un om străin, altul decât cel ales de ea, cel dorit, ar putea să o cuprindă în brațe, să o dezgolească, să-i atingă pielea. Știa ce înseamnă dragostea și primise cu brațele deschise, cu inima aprinsă, și bucuria ei, și suferința. Avea și mângâieri, și lacrimi pentru omul iubit. Putea să-i suporte nepăsarea, răutatea, cruzimea; inima îi bătea înainte, îl știa și îl dorea, în toată ființa, oricând, oriunde. Nimic nu i se părea mai potrivit cu rostul ei în lume, decât să-i dea lui tot, fără să păstreze nimic pentru sine. Nu se ferea de obrazul nebărbierit, nu scâncea sub gesturile brutale, se lăsa chinuită, cu mijlocul frânt, cu șalele zdrobite, îmbătată de freamătul lui care îi prefăcea făptura în mii de fărâme, împrăștiindu-le în spațiu, ca pe stele.

Dar cu ce drept, cu a cui monstruoasă împuternicire ar fi stăpânit-o altul, folosind nici măcar vicleșugul sau amăgirea, ci forța goală, în cea mai josnică dintre neînfrânările omului? Dezgustul și revolta o înăbușeau, la gândul că omul neîngăduit putea să treacă peste hotarele ei ascunse de lume, s-o frământe și să-și lase furia acolo, spurcându-i cele mai intangibile mădulare?

Trecuse nu știa câtă vreme, când tresări la un zgomot pornit de la ușă. Era un mic râcâit metalic, fără rezonanță. Se ridică în coate și așteptă, încordată; își dădu seama că umbla cineva la broască. După câteva clipe, ceva căzu pe dușumea, înăuntru; zgomotul se amplifică în ureche până la pocnet. Pe urmă se întinse în întuneric o tăcere chinuitoare, și din ea se desprinse, din ce în ce mai limpede, respirația unui om, dincolo.

Rămase nemișcată; se pândeau unul pe altul. După un timp, se iscă iarăși micul zgomot metalic. (Împinsese jos cheia din broască și acum potrivea alta.)

Eva știa tot ce avea să urmeze. Îi părea rău că nu lăsase o scrisoare: „Iubitul meu de pe munte, pe unde vei fi, mi-a fost întotdeauna dor de tine, chiar când am plâns, chiar când te-am urât. Am pierdut tot odată cu plecarea ta, dar m-am păstrat pe mine”…

Coborî din pat, străduindu-se să nu-și trădeze mișcările, coordonându-le cu ale cheii care se învârtea milimetric. Ușa se deschise fără zgomot. Văzu o umbră neagră, intrând; o dungă albă, verticală, arăta vag cămașa de noapte, prin deschizătura paltonului. Partea albă dispăru; intrusul se întorsese cu spatele, închidea ușa la loc, punea cheia în broască pe

dinăuntru. Din partea stângă, sus, crescu o altă umbră, mai mică, mișcându-se pe perete, în căutarea întrerupătorului.

Eva apăsă brusc butonul lămpii de pe noptieră. Umbrele se topiră; rămase Maiorul pe perete, cu capul întors spre ea, clipind, speriat și orbit de lumină.

— Te așteptam! spuse Eva.

Maiorul încercă să zâmbească. Paltonul îi aluneca de pe umeri; se chinui să-l tragă înapoi, cu mâna stângă; dreapta o ținea ascunsă sub pulpană.

Îl văzu, de sus până jos, dintr-o singură privire; avea părul răvășit, formând două smocuri hâde deasupra tâmplelor, ca niște coarne; obrazul îi era puhav, cu fălcile lăbărțate. De sub poalele cămășii de noapte, picioarele ieșeau groase, pline de noduri și vine umflate, cu labele goale băgate jalnic în pantofi de stradă. Se apropie, cu mâna întinsă.

— Pe mine n-ai să mă atingi! șuieră Eva.

— Da de ce?

— N-ai să mă atingi! Auzi, scârbă bătrână?!

Insulta îl făcu să-și revină.

— Așa vorbești tu cu mine?

Paltonul îi alunecă de pe umeri, descoperindu-i mâna dreaptă, de sub pulpană. Gesturile intermediare căzură de la sine. Ridică revolverul.

— Dacă scoți o vorbă, te împușc!

Îi propti arma în piept. Eva rămase neclintită.

— Împușcă-mă!

Șovăi, surprins; nu înțelegea, nu se așteptase – se simțea aproape jignit; împinse țeava revolverului în carne, neconvins.

Erau față în față, foarte aproape unul de altul, privindu-se fix în ochi. Eva aștepta să tragă, vedea moartea venind cu chipul buhăit al Maiorului; i se părea simplă, ca și altădată, când o acceptase.

Apăsarea din piept slăbi. Maiorul începu să rânjească.

— Apăi să nu crezi tu că-i după tine!

O înhăță cu mâna stângă și dădu s-o răstoarne în pat.

Nici ea nu se așteptase – gestul era neprevăzut, crezuse că va fi doar revolverul; rămase paralizată și buimăcită, îl simțea prin cămașa de noapte, într-o atitudine care o umplea de furie, de scârbă și groază. Își adună puterile și, cu amândouă mâinile se propti în bărbia lui, îi frânse capul pe spate, pornită să-l răstoarne sau să-l sugrume. Brațul care o încercuia începu să slăbească; Maiorul se clătina horcăind, descumpănit de împotrivirea ei îndârjită și neașteptată. Cu puteri înmulțite din ură și din silă Eva îl

îmbrânci, făcându-l să se ducă de-a-ndăratelea, împleticit, până în dulapul de lângă perete.

— Faci pe nebuna cu mine? Stai tu atunci!

Aruncă revolverul pe masă și se năpusti asupra ei, cu amândouă brațele ridicate. Ea încercă să fugă, printre el și perete; Maiorul îi tăie drumul, o cuprinse și o strivi cu sălbăticie, până ce îi pârâiră oasele.

— Împușcă-mă!

Ar fi vrut să strige, să dărâme zidurile într-un urlet, dar se înăbușea, nu mai avea putere pentru nici o împotrivire. Brațele i se zbăteau în lături, luptându-se zadarnic să caute ceva de care să se apuce. Căzură împreună peste pat, de-a curmezișul. Îi simți mâna, pe picioare, ridicându-se cu poalele cămășii. Grohăia ca porcii și se lupta să-i vâre genunchii între coapse.

În clipa când simțea că se sfârșește, un fulger roșu îi străbătu creierul. Se lăsă moale.

— Stinge lumina, mi-e rușine! îi șopti la ureche.

El se ridică greoi și se răsuci bucuros spre lampa de pe noptieră.

Dintr-o săritură, Eva era în mijlocul odăii, întinse mâna, apucă revolverul, îl ridică și trase. Nu se sperie; se miră când auzi detunătura.

Maiorul se prăbuși pe spate, alăturea cu patul, își ținea încă, într-o mână, poalele cămășii ridicate.

Eva privi revolverul; fumega. Privi corpul căzut; se zbătea lângă pat. Îndreptă țeava spre el și, rar, cadențat, parcă numărându-și mișcările degetului de pe trăgaci, descărcă toate cartușele.

PARTEA A DOUA

31

Înspre apus, camera de culcare a Evei avea o fereastră mare, cât peretele, acoperită cu perdele de tulle alb, care irizau peisajul. Jos se vedea grădina casei, cu straturi de flori și peluze udate proaspăt. O alee îngustă, mărginită de trandafiri roșii, ducea la poartă; în stânga, după un gard viu de lemn câinesc, o alee mai largă, pentru cai și pentru automobile, ducea în fundul curții, la garaj și la grajduri. Mai departe se vedeau câteva vile răzlețe, cu obloane verzi și acoperișuri de țiglă. În față, dincolo de zidul împrejmuitor, se legănau de vânt copacii înalți din Jungerwald. La orizont se ridicau munții, într-o lumină violacee, ca totdeauna la ora aceasta de după-amiază.

Eva se îmbrăca pentru călărie, când auzi caii venind de la grajd; mergeau amândoi în același pas, cu un ritm grațios, pe care pavajul lovit de potcoave îl transforma în sunete muzicale. Cunoștea bine acum melodia lor și se mira că odată putuse să-i fie indiferentă. Ora de călărie devenise cea mai plăcută parte a zilei; ar fi prelungit-o fără termen, dacă nu s-ar fi împotrivit domnul von Seele, adversarul exceselor. Îi era însă recunoscătoare pentru felul cumpătat în care îi organizase viața. Datorită lui, nu avea să se plângă de niciuna din celelalte ore.

Alergă la fereastră și privi jos. Rândașul ținea caii de frâu, aliniați cu peronul casei, ca pentru paradă. Cele mai mici lucruri se făceau aici cu ceremonial, ceea ce o fermeca și o măgulea, atâta timp cât ei îi era îngăduit să treacă peste orice ceremonie.

Pentru călărie, domnul von Seele o echipase cu un costum negru, de amazoană, cu pălărie de fetru apretat, cu o rochie-tunică, elegantă și severă, cu un jabou alb. Nu-l îmbrăcase decât o dată. Trebuise să i se accepte, împotriva etichetei, pantalonii bufanți, strânși pe talie peste bluză și cizmele soldățești, cu carâmbi groși; așa se simțea în apele ei. Mai luă cu ea un pulovăr, agățat de centură, ca să aibă ce îmbrăca spre seară.

Se aplecă pe fereastră și privi caii; pe al ei îl chema Savant, pe celălalt, Austria, îi iubea ca pe niște oameni, și ei, după toate semnele, nu rămâneau indiferenți.

Domnul von Seele tocmai venea de la grajd, unde rămăsese probabil să se joace puțin cu mânzul fătat abia de o săptămână. Văzând-o la fereastră, o salută, înclinându-se, apoi îi zâmbi. Ea începu să se pieptene, cu mișcări iuți, fără să-și ia privirea de jos. El examina chingile, cum făcea întotdeauna înainte de plecare.

Pe domnul von Seele îl văzuse prima oară în vorbitorul penitenciarului. Avea acolo o soră, închisă, și venea s-o viziteze. Eva nu întrebase niciodată de ce fusese arestată; știa numai că i se dăduse drumul curând, și după aceea plecase în străinătate.

În mulțimea de oameni neliniștiți, copleșiți de necazuri, care veneau nebărbieriți, mototoliți, cu cravatele strâmbe, fusese mirată de înfățișarea lui, totdeauna îngrijită, măsurată și demnă. Nu avea decât treizeci și opt de ani, dar părea mult mai matur, datorită atitudinii lui austere. De departe îi părea foarte scund; alături, văzuse că era puțin mai înalt decât ea. Nu avea o statură care să domine, ceva însă în ființa lui inspira încredere, impunând totdeodată supunere și respect. Pe chipul imobil, nu se citeau gânduri și sentimente. S-ar fi putut spune că nu gândește și nu simte nimic, dacă n-ar fi fost privirea. Purta ochelari în ramă subțire de aur; lentilele puneau un hotar între ei și lume dar, în spatele lor, ochii, clipind des, dezvăluiau toată căldura lăuntrică pe care Eva o cunoscuse mai târziu.

La penitenciar stătea împietrit, cu privirea fixă, vorbea foarte încet, străin de tot ce se întâmpla împrejur. Nu dădea mâna cu sora lui nici la sosire, nici la plecare; se înclina ceremonios, ca în fața unei necunoscute. Eva se întreba ce înseamnă purtarea aceasta, atât de rece, din moment ce se interesa de ea, fiindcă venea în toate zilele îngăduite. Un om care îl însoțea aducea cu regularitate un geamantan de piele, probabil cu lucruri de mâncare și lingerie, îl preda totdeauna cu aceleași gesturi, și lua înapoi altul, asemănător.

După trei luni de prevenție, la începutul lui iunie, Eva fusese eliberată, odată cu sfârșitul procesului. Urmaseră zile goale, poate mai grele decât la închisoare; nu știa ce întrebuințare să le dea. O achitaseră, fără să spere, și astfel avea o viață de prisos.

Rămăsese în București, într-o cameră mobilată, pe Bulevard, lângă Cișmigiu; nu îndrăznea să se întoarcă la Panciu, unde se refugiaseră doamna Alion și Getta. O speria gândul să dea ochii cu oamenii care o cunoșteau și probabil ardeau de nerăbdare s-o vadă, s-o disece, s-o pună la macerat.

Ridicase banii de la bancă, o sumă exorbitantă, cinci sute de mii de lei. La început i se păruse că reprezintă o mărinimie ostentativă și se simțise umilită; nu înțelegea ca dragostea ei, fixată prin atâta suferință, să-i fie cotată în vreun fel, nici măcar în felul acesta împărătesc. Dar pe urmă, suma nebănuită, de care atâta timp nici nu se interesase, îi prilejui o revelație

târzie și zguduitoare: fusese depusă o dată cu vânzarea domeniului din munți și nu încăpea îndoială că reprezenta întreaga lui valoare. Nu mai era umilită, ci sfâșiată. Acum îl înțelegea altfel; era un om de pe alt pământ, nebun. Năprasnic, nefericit. Nu-i dăduse bani, ci cabana și pădurea, cabana lui, a ei, a lor, în singura formă în care putea ajunge până la ea. Iar tăcerea în care învăluise acest gest mitologic dovedea o cruzime infernală și-o dezinteresare lunară, o atrocitate sublimă și supraumană.

Fusese nevoită să coboare din spații și să folosească banii; cu toată vâlva sentimentală și pasională stârnită de proces, cercetările și dezbaterile se duceau pe pământ; cererile avocaților deveniseră excesive, când se aflase despre contul din bancă. Nu refuzase nimic, semnase, recunoscuse, adăugase, și nici măcar din dorința de a fi apărată, ci ca să egaleze, atât cât era în stare, gestul omului de altădată. La sfârșit rămăsese cu vreo două sute de mii de lei. Îi împărțise pe din două cu doamna Alion, și cu restul începuse să trăiască, așteptând să se întâmple ceva care să-i justifice existența.

Nu-și putea închipui că domnul von Seele o văzuse; el nu privea la nimeni. Apăruse într-o zi în apartamentul de lângă Cișmigiu. Și fiindcă ea avea o viață de prisos…

Îl urmări cum potrivea scările șeii ei, de pe Savant. Nu sperase că va mai putea fi fericită vreodată lângă un bărbat. Nu știa cât îl iubea, dar se simțea bine în apropierea lui, cunoștea din plin simțământul că este ocrotită. Alături de el n-avea să-i fie frică niciodată. Putea să fulgere și să tune afară, furtuna să smulgă copacii din Jungerwald; simțea că acoperișul lui va rămâne neclintit.

Se măritase după câteva luni de la proces; în septembrie se împlineau doi ani de la căsătoria lor. Era în ultima zi a lui mai, 1936. Iar anii Evei aveau să fie în curând douăzeci.

Acum o aștepta să coboare, senin, calm, cumpătat și răbdător. Nu înțelegea prin ce câștigase solicitudinea lui neobosită. După atâta timp de când se cunoșteau, se purta ca la început; timpul lui pentru ea stătea în loc. Avu o pornire de recunoștință. Se aplecă pe fereastră.

— Oswald, te rog, vino până sus!

El ciocăni la ușă; nu intra niciodată în camera ei fără să se anunțe, îi ieși înainte și îi apucă mâinile.

— Vroiam să-ți spun ceva; iartă-mă dacă fac în felul meu, dar, dar nu pot să păstrez un secret. Mi se pare că te iubesc foarte mult!

Pe chipul lui trecu o lumină aproape insesizabilă; avea o sensibilitate pe care i-o cunoscuse greu. Își aruncă brațele după gâtul lui.

— Am greșit: nu mi se pare, ci sunt sigură! Sunt foarte, foarte sigură! Mă crezi?

El îi mângâie părul. De când o cunoscuse, își schimbase culoarea în mod ciudat; acum era aproape castaniu; în lumina soarelui părea roșcat.

— Eva, tu nu cumva îți vopsești părul?

— Aha! Ți-e frică de declarația mea! De ce n-ai curaj să mă privești în ochi, când îți spun că te iubesc? Gata! Hai jos! Ce spuneai de părul meu?

Deveni melancolică. Odată, de mult, cineva făcuse preorociri; se împlineau.

Coborâră în curte; simțind-o, Savant își scutură capul în frâu.

— Oswald, crezi că îmi poartă vreo simpatie, sau îl plictisesc? Ce sentimente o avea pentru mine scumpul meu Savant?

— Sper că simpatie.

— Dar nu ești sigur! Am să-l întreb pe medicul veterinar. Haide, Oswald, de ce nu te miri, de ce nu mă iei în serios? Ajută-mă să fiu puțin copil. Am nevoie!

Eva puse piciorul în scară și încalecă fără niciun ajutor. Domnul von Seele o așteptă să ia frâul, îi examina poziția în șa, încălecă la rândul lui și porniră spre poartă, la pas.

Aleea de călărie trecea prin fața casei, înainte de a se adânci în pădure. Plimbarea lor obișnuită ținea până la pavilionul de la malul lacului, vreo trei kilometri. Făceau o parte a drumului la trap, o parte la galop. La pavilion, de obicei descălecau, beau lapte bătut sau bere cu covrigi sărați, ascultând muzică după plăci de patefon, amplificate într-un difuzor care se auzea până departe. Uneori lăsau caii acolo, coborau la debarcader și mergeau o jumătate de oră cu barca, pe lac. Evei nu-i plăcea lacul: era înconjurat de pădure, îi închidea orizontul. Voia ca o apă să ducă undeva, cum duce o șosea, sau drum de fier; lacul nu ducea nicăieri. Dar plimbarea cu barca o ispitea; închidea ochii, simțea legănarea ușoară și visa că, atunci când va privi împrejur, se va găsi în altă parte, în mijlocul unui fluviu, mergând spre mare, sau spre ocean.

Pe urmă își continuau drumul călare, la trap, pe aleea mărginită de arini. Undeva se deschidea un luminiș lung, o pajiște parcă fără sfârșit. Întinderea ei o fascina – ar fi vrut să scape odată în galop și s-o străbată până la capăt, să vadă ce începe dincolo. Dar domnul von Seele nu-i îngădui nici

galopurile lungi, nici să iasă de pe alee. Era prea bun cu ea, altfel s-ar fi simțit prizonieră. Și de câte ori trecea prin dreptul luminișului, avea un tremur în inimă, poate o clipă de răzvrătire.

Îndată ce intrară în pădure, caii porniră singuri la trap. Domnul von Seele mergea în stânga Evei și puțin mai în urmă, ca să-i poată supraveghea poziția în șa. Ea nu stătea totdeauna corect, uneori își îndepărta coatele de corp, lăsându-și-le fluturate de vânt, dar chiar așa, ținuta ei rămânea grațioasă. Ar fi vrut să călărească altfel, ca haiducii, aplecată pe oblânc, cu părul liber pe spate. Dacă nu izbutise să-i impună îmbrăcămintea clasică, domnul von Seele se mulțumea s-o vadă cu părul strâns. Vechea ei pieptănătură îi dădea un aer neîngrijit. El spera că odată vor călări împreună, după maniere desăvârșite. Deocamdată, Eva era prea tânără; o lăsa să-și termine copilăria.

— Oswald, întrebă Eva, te simți destul de demn. Fără pălărie?

Foarte multă vreme el mersese la călărie cu pălărie tare și cu fular alb la gât. Nu vroia să-l jignească nici în gând, dar cu chipul lui cam șters și cu ochelarii aceia era puțin ridicoli, îl convinsese să renunțe.

— Vrei să mergem puțin la pas?

Trase frâul cu dreapta, iar cu stânga se apucă de șaua lui, silind caii să se apropie unul de altul.

— Nu m-ai sărutat niciodată în pădure. Vreau să văd cum e.

— Eva, poate să ne vadă cineva.

— Sărutul nu-i interzis. Și suntem căsătoriți, și, mai ales, n-are cine să ne vadă. (Îl trase spre ea.) Știi de ce te-am sărutat? Fiindcă ești fără pălărie. Zău că te înțeleg: trebuie să te coste mult, dar n-a fost o ambiție, ci vroiam să te plac. Mă crezi? Atunci sărută-mă și tu! Și să știi că într-adevăr te plac. Jur!

— Acum fii cuminte. E cineva în față.

— Cine o fi acest om nedorit?

Tresări, cu pleoapele bătându-se repede, neliniștite. În fața lor, la câteva sute de metri, mergea călare un om, la pas, în aceeași direcție cu ei; avea o bluză albă, cu mâneci scurte. Inima Evei își schimba mersul de câte ori vedea o bluză albă.

Dădu pinteni calului, și când începu galopul simți că plutește în aer o primejdie, că o așteaptă o nenorocire. Nu-și putea lua ochii de la bluza albă, o fixa halucinată. Da, era o primejdie în față; se apropia de ea în galop.

Când mai avea puțin să-l ajungă, omul întoarse capul. Eva simți că se prăbușește din șa. Strânse frâul cu disperare; Savant se opri, cambrat, sforăind sălbatic. Ea veni peste grumazul lui, gata să cadă. Omul îi zâmbea…

Îi zâmbea!

Îl privi, înspăimântată; nu putea scoate un cuvânt. Domnul von Seele se opri alături.

— Eva, să nu mai faci niciodată așa! Nu se trece în galop pe lângă un călăreț. Ce-i cu Savant?

Bâigui ceva neînțeles nici de ea.

Domnul von Seele bătu calul pe greabăn. Eva se îndreptă în șa, își duse mâna la frunte, respiră adânc. Omul celălalt îi cunoștea gesturile. O privi în ochi, îi zâmbi, îi salută pe amândoi cu mâna, și porni la trap. Ea rămase pierdută, cu ochii pe bluza care se îndepărta. Caii își reluară mersul, neîndemnați.

— Dacă poți, aranjează-ți părul, Eva!

Părul îi scăpase din agrafe, îl simți coborând pe gât, fluturat de vânt. Și deodată, îi plesni ceva în inimă, sângele îi inundă ochii, lumea deveni roșie și nelimpede. Își înfipse pintenii în coastele calului. Nu se putea altfel, chiar dacă ar fi venit sfârșitul omenirii. Domnul von Seele striga din urmă: nu-l auzi, galopa cu ochii pe bluza albă, până ce o ajunse…

Trecură pe lângă pavilion, unde se auzea muzică în difuzor. Câteva perechi de tineri dansau între mese. Caii se aliaseră și evadau pe sub arini, cu frâurile libere, înfierbântați unul de goana celuilalt. Eva își simți părul despletindu-i-se în vânt. Își scutură capul, ca să arunce ultimele agrafe. Niciodată nu galopase atât. Era beată, nebună și îngrozită; n-avea putere nici să judece, nici să tragă frâul. Nu înțelegea cum de rămânea în șa, nu-și căuta echilibrul. Poate ar fi fost bine să alunece și să vină cu capul într-un copac.

Făcu doar un gest, dorit, poate și judecat, judecat de mult, nu de azi: când luminișul se ivi în dreapta, își smuci calul cu toate puterile și îi rupse traiectoria. Surprins de mișcarea bruscă, Savant se împletici, alunecă de-a latul, gata să cadă; o jerbă de pământ se risipi în aer, ridicat de copite, ca de o explozie. Pajiștea se deschidea în față, nesfârșită și obsedantă. Calul celălalt venea din urmă, o ajunse, galopau iar alături, spre altă lume…

Un canal de irigație taluzat le tăia drumul; caii șovăiră.

În momentul acela, se gândi să tragă frâul; mai putea încă să oprească și să se întoarcă. Nu judecă mult; nu știa dacă face bine sau rău, dar era sigură că dacă nu mergea mai departe, ar fi regretat toată viața. Niciodată n-ar mai fi putut să străbată pajiștea.

Înfipse pintenii și sări obstacolul; bluza albă era alături. Caii galopau cu soarele în ochi, înnebuniți de viteză și de lumina însângerată. Eva simțea în suflet o eliberare dureroasă. Niciodată ea, și nimeni din neamul ei, până la orice spiță, nu mai fusese pe această pajiște. Nu știa unde duce, urca lin și se sfârșea pe cer, ca o decolare. Dincolo putea să fie o prăpastie, sau un ocean, sau capătul lumii. Nu mai avea când să oprească, orizontul se apropia tangând, trecu pe sub picioarele cailor și dezveli o altă zare. Până la ea era numai luncă, și prin mijlocul ei curgea o apă, care venea din stânga, unde se deslușeau munți învăluiți în pâcle roșiatice. Nu, sigur că nu mai putea opri, nu se mai putea întoarce – nici brațele ei n-ar fi tras frâul, nici calul n-ar fi ascultat-o; nimic nu era sfârșit din ceea ce începuse, în afară de pajiște.

Când soarele atingea creasta muntelui, caii, amândoi deodată, se opriră, poticniți, gata să cadă. Erau albi de spumă și scoteau aburi. Depărtare după depărtare lunca rămăsese în urmă, și alte depărtări se înșirau în față, printre munți, de-a lungul râului. Nu mai puteau caii…

El sări din șa și întinse brațele. Ea se înclină pe o parte, și căzu în brațele lui, împușcată.

— Te-ai întors…

— Nu trebuia?

— Nu știu; nu… S-ar putea să mor.

— Dar ai muri în brațele mele!

Glumea; ca întotdeauna lua ușor vorbele ei cele mai grave, nu credea în ele, nu credea în nimic, începu să plângă cu disperare, în brațele lui, sinucisă și înviată – și iar gata să moară.

— Eva, de ce plângi?

O strânse deodată, înfierbântat, strivind-o, lipindu-și obrazul de fața ei plină de lacrimi; o simți că arde, că e gata sa devină cenușă. Nu credea că o va regăsi dintr-o singură îmbrățișare, aceeași ca în trecut, sau mai vie decât atunci. Îi mângâie părul, orbește, în lumina soarelui care apunea, îi simți culoarea prin pleoape, roșie, roșul potolit al jăraticului stins.

— Nu mai plânge! Cum poți să plângi la asfințit?

Plânsul Evei creștea, din îmbrățișarea și din vorbele lui. Vorbe fără sens – la asfințit, la miezul nopții, în zori. Dar erau ale lui, și era el, cum îl știuse, mai puternic decât sensul vorbelor și lucrurilor.

El își aruncă ochii înapoi, pe lunca umbrită.

— Crezi că o să ne caute?

Îi dădu drumul din brațe.

— Stai puțin; vreau să împiedic caii.

Eva se lăsă într-un genunchi, alunecă pe o parte și se întinse în iarbă, cu fața în mâini. Amurgea, îl auzi vorbind cu caii; cum își închipuise că ar fi putut să uite vreodată glasul lui?!

Nu știa ce-o să se mai întâmple. Avea să moară aici, în lunca râului necunoscut – trăise lângă el și-acum îl vedea. Întâi trăise, fără să știe nimic, iar astăzi galopase prea mult, ajunsese prea departe, nu mai avea întoarcere; aștepta alt sfârșit.

Îl auzi apropiindu-se; cum își închipuise că ar fi putut uita vreodată pașii lui?

El se așeză în iarbă, alături, rezemat într-un braț, pe deasupra ei. Îi îndepărtă mâinile de pe față și o privi; îi căuta vechile trăsături; le regăsea. Nu mai avea umbre sub pomeți; era mai frumoasă?

— Știai că am să mă întorc?

— Nu. Ar fi trebuit să știu… Când ai venit?

— De vreo două săptămâni. De atunci te caut. E barbar ce ți s-a întâmplat!

Nu mai curgeau lacrimi; plângea numai în suflet, amar și neștiut.

— Ai stat la închisoare! E de neadmis!… S-au purtat rău cu tine?

— Nu. S-au purtat frumos. Cum ai ajuns aici?

— Am fost la fabrică; nu știam nimic. De acolo m-am dus la Panciu. Am dat peste maică-ta; n-a vrut să-mi spună, soră-ta a fost mai milostivă… Te-ai măritat!

I se părea că e o glumă; nu putea, nu vroia să creadă. Aștepta să se sfârșească.

Îi cuprinse umerii, strâns. Ea se simți zguduită.

— Eva, crezi că se poate uita ceva?

Era gândul ei, de mai înainte.

Pe marginea luncii trecea un tren cu ferestrele luminate. În urma lui se făcu întuneric repede. Caii se jucau, încercând să se muște.

Stătea cu capul în iarbă; îl simți aproape de ea, îi veni în nări mirosul de tutun, identitatea lui se năștea din nou, mai puternică.

— Mi-e dor de tine, Eva. (Îi cuprinse mijlocul.) Ești tu!

Simți că lacrimile vor izbucni din nou și o vor înăbuși. Își aruncă brațele după gâtul lui.

Noaptea căzuse pe tot câmpul pustiu.

Rămase goală, în iarbă. Era rece, și atât de aproape scoarța planetei! Se răcise în ere, ș-abia după aceea începuse prima dragoste, a celor dintâi oameni…

32

Luna răsărise de mult, peste râu. El o ținea în brațe, s-o încălzească – și tot îi era frig. Nu se gândise la nimic ce avea să urmeze. Crezuse că va muri, și se regăsea trăind sub un cer neschimbat; doar stelele se rotiseră puțin. Departe, în urmă, era orașul… Auzi glasul lui:

— Te întorci acolo?

Scutură capul, cutremurată.

— Bine. Mergi cu mine!

Nimic nu se schimbase în firea lui. Numai ea nu mai era ca atunci.

— Cred că nu e bine să mergem în oraș, spuse el. Mai degrabă într-un sat. Mâine dimineață o să plecăm.

Se duse să despiedice caii; Eva venea după el, ca umbra lui. El îi ajută să se urce în șa, apoi căută cu ochii încotro să meargă. La capătul luncii, unde linia munților se ridica greoaie și posomorâtă spre cerul plin de stele, se vedeau lumini. Porniră la pas; luna era în spate.

Eva mergea cu ochii închiși, amețită de legănarea calului încercând să nu se gândească la nimic. Nu se auzeau decât copitele, sunând surd, în străvechiul pământ. Din când în când arunca o privire înainte; printre pleoape vedea luminile sclipind slab și tot mai departe. Numai umbra muntelui se schimba, urcându-se pe cer, mâncând câte o stea la fiecare pas. În dreapta, dincolo de râu, pe o șosea, se vedea câte un automobil ale cărui faruri sfâșiau întunericul, violent și cu spaimă.

Se făcuse aproape miezul nopții când ajunseră la lumini; era un sat, sau un cătun, îl auzi vorbind cu un om, o caraulă întâlnită pe uliță, întrebând unde ar putea fi găzduiți. La ora aceea era greu, spunea omul. Lumea se culcase de mult.

Ea se văzu într-o curte; descălecă și se așeză pe un butuc, până ce fură băgați caii în grajd. Pe urmă se urcară pe o scară rezemată de zid, în podul de fân. Luna pătrundea prin peretele de șipci încrucișate și proiecta romburi aurii pe paiele umbrite. Un om le aduse o cergă.

— N-ai dormit niciodată în paie?

În camera ei de culcare se strecura acum luna, vibrând prin perdeaua de tulle…

Îl cuprinse în brațe și îl strânse tare. Ar fi vrut să-l zgâlțâie puțin, poate așa și-ar fi regăsit mai ușor datele ei din trecut.

— Suntem cam străini, zise. E frig, nu? Fă ceva, dă-mi puțin din sângele tău, să mă încălzesc. Ajută-mi să fiu fericită că sunt aici.

I se părea excesivă, ca de atâtea ori. Ce putea face la o oră când cel mai bine este să dormi? O așeză cu capul pe pieptul lui, apoi o înveli. Era concesiv.

Ea-și spunea: „Nu trebuie să dorm! Nu trebuie să rămân cu mine singură. Trebuie să mă țin așa, înlănțuită de el, până la sfârșitul ultimului sfârșit!"

— Eva, vrei să-mi spui?

— Da. Ce nu știi?

— Nimic de la plecarea mea.

Se gândea: „Nimic de la plecarea lui! Și acum vine, și dacă vine, îl urmez, fără să știu până unde mă va duce și pentru cât timp!"

— Mai ții minte când ai plecat?

— Pe la Crăciun, mi se pare.

— Da. În seara de Ajun.. M-am întors acasă și am plâns. Știi cât am plâns?

De ce îi venea sa râdă acum? Parcă era beată. Se întreba: „Oare n-am înnebunit?"

— Eva, altceva vreau să-mi spui. Omul cu care te-am întâlnit, este, într-adevăr… Ești măritată cu el?

Se ridicase într-un cot. Luna îi lumina obrazul; părea chinuit.

— Tot nu pot să cred. De ce?

— Nu înțelegi? Eram singură, eram săracă…

— Ți-am lăsat bani.

Nu amintea câți, nu pomenea cum și de ce! Mărinimia lui groaznică!

— Îți mulțumesc. Mi-au fost de folos. După ce m-am măritat, i-am pus la loc. Nu vroiam să iau leafă de la doi stăpâni.

— Ești cinică.

— Nu. Sunt dreaptă.

— S-au schimbat multe în tine! Acum văd.

Îl simțea neliniștit. Nu-l văzuse niciodată așa; era totdeauna sigur pe orice, pe gesturi, pe vorbe, pe întrebări, tot așa cum știa sigur ce răspuns va primi. Și el întrebă:

— Îl iubești?

Încă azi după-amiază crezuse că da; acum i se părea o aberație, dar îi fu rușine să se lepede atât de ușor de o credință a ei. Răspunse:

— Îl stimez. (Vorba i se păru ridicolă.) Nu vreau să te mint; am pentru el o simpatie caldă. S-a purtat bine. Înțelegi? Îl stimez!

El aplecă fruntea; înțelegea. Era exact sentimentul pe care nu avea să i-l poarte niciodată lui. Lui îi dădea inima și sângele, și nimic din creier. Dar îi dădea ce are dragostea mai bun. Își lipi obrazul de-al ei.

— Eva, sunt vinovat că n-am știut să te păstrez! Crezi că se mai poate face ceva? *Crezi* că ai putea să uiți?

Uita orice când era lângă el. Adormi pe nesimțite și fără voia ei, ca sub cloroform. Când deschise ochii, după anestezie, se făcuse întuneric; luna trecuse peste munți. El nu era alături. Se ridică, neliniștită, și-l auzi plimbându-se prin curte, cu pași mari, apăsați. Ar fi vrut să-l cheme, singură îi era frig, dar nu îndrăzni. Își luă cerga în spinare și se așeză în ușa podului, cu picioarele pe scară. Târziu, când începea să se lumineze, el ridică deodată ochii și o zări sus.

„Cât timp i-a trebuit ca să mă simtă!” se gândi Eva. Își concentrase tot timpul voința înspre el: „Uită-te la mine! Te rog, uită-te acum! Ridică ochii! Nu mă lăsa singură!” Veni spre ea, zâmbitor. Când se liniștise?

— Ești plină de paie. Mergem?

Nu-l întrebă: „Unde?” Coborî scările. El se duse și ciocăni în geam, la casa din față. Omul de aseară ieși, scoase caii, îi înșeuă…

Satul nu se trezise; doar câte un câine, adăpostit pe sub coșare, mârâia, nedându-și osteneala să latre.

În luncă merseră un timp la trap, să se încălzească. După aceea, el strânse frâul.

— N-avem niciun motiv să ne grăbim. Să nu ajungem prea devreme.

Eva se întrebă de ce atunci trebuiseră să plece cu noaptea în cap? Adică, știa de ce: fiindcă, dacă stătea pe loc, el ar fi vrut să meargă, și dacă mergea, ar fi vrut să stea. Cum își închipuise că ar fi putut uita vreodată ceva despre el?!

Întoarse capul și îl privi. Era nebărbierit, tras la față, și obosit. Desigur că îmbătrânise puțin, dar ea nu vedea. Răsărea soarele. El întrebă, fără să întoarcă privirea, părând că urmărește ceva pe câmpul acoperit de rouă:

— E foarte bogat?

— Cred că da. Are niște fabrici de postav, mai multe, prin alte orașe. Are și cai de curse, la București. Iubește caii foarte mult. Calul tău de unde l-ai luat?

— L-am închiriat de la un grajd. Trebuia să-l fi dus înapoi aseară.

— Ești de mult aici? Unde stai?
— De două zile. Așteptam să te întâlnesc; m-am informat. Stau la un hotel, nici n-am observat cum îi spune, nu cunosc orașul; e pe strada principală, are o cafenea mare jos, ceva care aduce aminte de Viena. Îl știi?
— Da. Îți place orașul?
— N-am apucat să-l văd.
— Mie acum îmi place. La început m-a speriat; nu eram obișnuită cu arhitectura de-aici. Acoperișurile sunt atât de înclinate! Este un turn cenușiu, cu un ceasornic care bate orele; când îl aud mi se pare că văd dansând umbre pe ziduri. Ai văzut că aici toate zidurile sunt cenușii? Oraș vechi… Este și o piață, sub turn, după-amiază e plina de porumbei. Pe urmă sunt niște scări, care duc în orașul de jos, pe niște străzi înguste. Casele sunt mici, cu ferestre ca de jucărie, toate oblonite. Dacă te apleci afară, poți să dai mâna cu vecinul de peste drum. Nu trec niciodată trăsuri, n-au loc. Am văzut fete blonde, cu coade pe spate; toate poartă ciorapi până sub genunchi – mi-aduc aminte de nu știu ce carte a fraților Grimm. Ei au scris povești, nu-i așa? Ciudat… Atunci poate că e ca într-o poveste.
Nu simțea nevoia să vorbească; îi era teamă de tăcere.
Pe fondul pădurii, aproape de oraș, se iviră doi călăreți. El strânse frâul.
— Tu vezi? Cred că ne caută pe noi.
Eva se făcu palidă, dar împinse calul cu călcâiele și porni prima. Mergeau într-un pas liniștit, măsurat, spre călăreții care se apropiau.
La jumătatea drumului se întâlniră și se opriră față în față. Caii strănutau, smucindu-se în zăbale. Eva descălecă, îl trase pe Savant după ea și încredință frâul rândașului, al doilea călăreț, rămas câțiva pași în urmă. Înainte de a se întoarce, își bătu calul cu palma pe greabăn; fu singura ei slăbiciune. După aceea veni în fața primului călăreț. Era plină de paie, cu părul prăfuit și revărsat pe umeri.
— Oswald, trebuie să plec. Înțelegi?

33

Domnul von Seele stătea neclintit în șa, cu obrazul fără sânge, cu pumnii strânși pe frâu. Nu făcu nici o mișcare; doar pleoapele îi clipeau des, sub ochelarii care luceau într-o rază a soarelui. Răspunse rece, calm:

— Da, te înțeleg. Nu vrei să-l iei pe Savant?

Eva se întoarse lângă calul celălalt, în umbra lui. Stăteau față în față și se priveau.

— Unde să-ți trimit lucrurile tale?

Ea își aminti ziua când plecase de acasă și urcase la cabană fără nimic.

— Îți mulțumesc. Nu-mi trebuiesc.

Pe chipul domnului von Seele trecu o înfiorare. Ar fi vrut să se încline și să-i spună: „Eva, te admir!” Se uită la omul de alături. Desigur, nu o merita. Spuse:

— Eva, te plâng!

Salută și porni înapoi, la trap. Eva văzu scările de la șaua lui Savant jucând în aer; uitase să le ridice.

În depărtare, soldați făceau instrucție. El descălecase și mergea pe jos, lângă ea, ducând calul de căpăstru.

— Are să fie război!

Ea se sperie.

— Când?

— Nu știu; într-o zi.

Răsuflă ușurată. Pe dealurile din dreapta, unde putea fi și pajiștea, un grup de tineri făceau exerciții de zbor cu planorul; se lansau de pe creastă și aterizau în luncă. Un tanc vechi și prăpădit se chinuia să iasă dintr-o viroagă și aluneca mereu înapoi cu gemete neputincioase. După zgomot, semăna cu un porc mistreț; după mișcări, cu o broască țestoasă. Turnurile orașului se vedeau în față.

— Cum îl cheamă pe calul tău?

— Nici n-am întrebat; cal de împrumut! Crezi că are nume?

Eva ar fi vrut să spună: „Eu sunt iubita ta de împrumut și mă cheamă Eva. Am totuși un nume!”

— Ce face Rex?

— Nu l-am mai găsit. S-a pierdut!

Se gândi: „Rex s-a pierdut, dar eu nu! Pe mine m-a găsit!”

Intrară în oraș aproape de prânz.

— Dacă ești obosită, urcă-te în tramvai și așteaptă-mă în centru. E o cofetărie în fața hotelului. Are cafea cu lapte, cu frișcă și cornuri cu unt.

Era obosită și-i era foame; de ieri de la prânz nu mâncase nimic. Așa începuse dragostea lor, în vagabondaj, cu oboseală și foame. Putea să continue! Nu se duse.

Străbătură orașul, pe jos, prin mijlocul străzii, cu calul la mijloc, ținându-l fiecare de câte un frâu. După ce îl predară la grajd, el spuse:

— Mai întâi hai să mâncăm. Unde putem merge? Cred că te cunoaște toată lumea aici.

— Nu-mi pasă!

Intrară, plini de paie, cu hainele prăfuite, în restaurantul vienez. Erau bolți gotice, pictate, coloane de marmură și mult spațiu între mese. Apoi multă olandă, mult cristal și argint.

— E un oraș civilizat, spuse el. Mi-ar place să stau aici. La București e țigănie, chiar și unde-i foarte scump. Târg de parveniți!

Nu părea stânjenit de îmbrăcămintea lui între oamenii care îl priveau mirați, poate jigniți. Urmându-l, Eva prinsese curaj. Altădată i-ar fi plesnit obrazul de rușine să facă numai doi pași pe stradă în costum de călărie. Acum era sigură că putea să-l urmeze și în iad și în rai, și să nu-i pese nici de îngeri, nici de draci. Nu trebuia să întrebe, nu trebuia să gândească, el știa pe unde să meargă. Ea putea să închidă ochii, să viseze, să aștepte îmbrățișările lui… Se făcu palidă; îi era dor de ele, de zbucium, de durere. Corpul ei avea nevoie să fie chinuit, nemilos, îndelung, oricât.

Mâncă în neștire, nerăbdătoare să se termine masa, ca să înceapă altceva. Știa acum de ce-l urmase, de ce dăduse drumul calului în galop, de ce se aruncase pe pajiștea interzisă și obsedantă: continua un drum început de mult. Era dreptul lui să o ia, iar ea avea nevoie să-l urmeze, fiindcă lângă el, după fiecare clipă trebuie să vină altceva, mereu altceva, totdeauna altceva, în zori, la prânz, seara, la miezul nopții – altceva.

— Eva, acum uite ce facem…

Era altceva. Ea nu știa ce avea să urmeze. Putea să-i spună: „Urcă-te pe masă și strigă-le acestor domni care ne privesc indignați: «Boilor»” Putea să-i spună: „Cântă imnul Regal!” Sau: „Eva, la magazinul de alături e de vânzare luna; luna cea adevărată de pe cer. Costă douăzeci de milioane, dar merită; e de aur curat. Vrei să ți-o cumpăr?” Nu s-ar fi urcat pe masă, n-ar fi cântat imnul Regal; l-ar fi privit cu gura deschisă, ca proștii, gata să creadă că îi va cumpăra luna într-adevăr. „Acum uite ce facem!” spunea el. Și dincolo de aceste cuvinte, puteau să fie Oceanul Atlantic sau Podișul Gobi. Putea să spună: „Acum mai luăm câte un șnițel vienez. Păcat că aici nu știu să facă bine cartofii prăjiți!” Era tot altceva.

— Eva, peste drum, puțin mai sus, am văzut un magazin…

Ea făcu ochii mari. Magazinul cu luna? pufni în râs.

— De ce râzi?

— Fiindcă sunt proastă și fiindcă înnebunesc după fiecare cuvânt al tău! Boala pe care o dai tu nu se vindecă niciodată. Și febra ta ține tot timpul.

Vrei să mai știi și altceva? M-ai aruncat în drum și te-ai întors după doi ani, și sunt înnebunită după tine. Și dacă ai să mă arunci iar și ai să te întorci după o sută de ani, tot am sa te urmez. Mor după tine și te urăsc și de-abia aștept să-mi faci ceva rău. (Parcă era beată, își duse mâna la frunte, râzând). O, nu! Să nu te iei după mine! Nu vreau sa sufăr din nou! Lasă-mă să mă întremez!

El se aplecă peste masă.

— Te ascult și nu înțeleg. Tu ții la mine într-adevăr?

Era prea mult! Eva izbucni în râs, și râse până ce toate capetele se întoarseră spre ei. Apoi deodată împietri.

— Tu nu știi nimic? Ești surd, ești orb, ești nebun?

— Știu că am nevoie de tine. Nu știu de ce te-am lăsat singură, știu de ce m-am întors. Știu că n-am fost drept; n-am fost drept cu mine – e greu să înțelegi; poate ai suferit, dar nu în felul meu, și nu atât de mult. Și totuși, ai dreptul să te răzbuni.

— Nu. Am dreptul să te iubesc. Dacă ai ști cum!…

Își mușcă buzele. S-ar fi aruncat peste masă în brațele lui, fără să-i pese de nimeni, în orice clipă, numai s-o fi chemat el.

— Eva. E aici un magazin, îți spuneam – nu închide la prânz – ai să te duci să-ți cumperi…

Parcă uitase unde se oprise și pornea din alt loc. Ea îl privea, înclinând capul când pe o parte, când pe alta, ca un copil prost, fermecat de povești, își spunea, glumind cu ea însăși. Incapabilă să fie serioasă: „Ia să vedem ce să-mi cumpăr: soarele sau luna?…”

— Ai să-ți iei tot ce-ți trebuie ca să plecăm. Eu mă duc la Wagon-Lit și rețin paturi pentru diseară.

Nu-l întrebă: „Dar încotro plecăm?”

Se despărțiră în fața magazinului.

— Vin să te iau de-aici. Alege tot ce-ți place, dar absolut orice. Să nu-ți lipsească nimic.

Rămasă singură, Eva se simți dezorientată. Nu știa ce-i trebuie, îi trebuia el, zău, nimic altceva! Dar se cuvenea să-l asculte, nu putea să meargă în pantaloni și cizme. În mai puțin de o oră termină: rămase cu bluza, își puse o fustă înflorată, în picioare sandale albe, cu toc înalt și barete, iar mijlocul și-l strânse într-un cordon roșu. Își mai cumpără un fular și un pardesiu, un pieptene și o periuță de dinți, o cămașă și o batistă, și o valiză nu prea mare în care își îngrămădi cizmele, pantalonii și cumpărăturile.

El o găsi în ușă, cu valiza într-o mână, cu pardesiul pe alta.

— Sunt gata de călătorie, îți place cum m-am îmbrăcat?

— Da. (N-o vedea.) Să lăsăm lucrurile la hotel și să mergem să ne plimbăm. Vreau să-mi arăți și mie străzile pe care le-ai descoperit. Trenul pleacă diseară la opt.

Ceasul din turn bătea de trei ori.

— Auzi? Aș vrea să fim diseară la șase aici. E ora cea mai frumoasă; jumătate de piață e în umbră, jumătatea cealaltă în soare; dar e un soare blând, îți vine să te întinzi pe lespezi, ca pisicile. Ce de lucruri frumoase ai putea face, dacă te-ar lăsa oamenii în pace!

Ajungând pe străzile înguste din orașul de jos, el rămase mirat.

— N-aș fi bănuit! Parcă-i ceva din Cartierul Latin. Sau nu, mai degrabă seamănă cu cartierul acela ciudat, din Alger, Casba: multe străzi, înguste, în trepte, cu case cenușii, oblonite; după fiecare colț aștepți să fie altceva, și nu-i decât altă strada, la fel ca toate: trepte și bolovani, dar toate rămân necunoscute, chiar după ce le-ai străbătut până la capăt – și nu o singură dată.

Eva se întreba: „Cum poate rămâne aici, cum se poate mulțumi cu mine, când în capul lui sunt atâtea decoruri și atâta figurație?”

Se atârnă de brațul lui și ocoliră orașul, pe la gară, o luară pe șoseaua de la Sud, reveniră sus pe la bastioanele cetății vechi. El se opri și privi crenelele cu piatra roasă.

— Eva, ce veche e lumea!

— Dar noi suntem tineri. Câți ani ai tu acum?

— Treizeci și doi.

— Eu am împlinit douăzeci. Știai?

O privi, mirat.

— Douăzeci de ani? Te cred tot de șaptesprezece! Ai vrea să-i mai ai odată? Ce vârstă ți-ar place mai mult?

— Vârsta când sunt cu tine! Aș vrea să am o sută de ani, două, trei, cât au pietrele de-aici, numai să mă țin de brațul tău!

Când ajunseră din nou în piața, ceasul din turn bătea a șaptea oară. Începea să se întunece.

— Am pierdut ora mea! zise Eva, necăjită.

Se gândea că de aici înainte n-o să mai vadă umbra de la ora șase, dar îi părea rău mai cu seamă că el n-o văzuse niciodată. Îl trase de mână, fuga, și-i arăta cu sandaua pe asfalt:

— Uite, vezi, se mai cunoaște urma.
El zâmbi:
— Umbra nu poate să lase semn, fiindcă nu stă mai mult într-un loc, și în fiecare zi la ora șase e în altă parte. Dar lasă mai bine să fie așa cum crezi tu!
Eva îi strânse brațul:
— Da, să nu-mi spui, e de preferat să rămân proastă! Poate că dacă aș ști câte știi tu n-aș mai ține la tine tot atât și ar fi groaznic!
Abia după ce trenul porni întrebă:
— Unde mergem?
— Unde ai vrea?
Eva privi pe geam. Orașul rămânea repede în urmă. De ce pleca?
În partea cealaltă se vedeau munții, dincolo de munți erau dealurile, apoi câmpia. O câmpie, și alta, nouă câmpii…
În fața ferestrei strălucea o stea mare, luminând în jur cerul amurgit. Se rugă, ca într-un basm: „Steaua mea, fă să ajungem acolo unde vreau! Să-i placă dorința mea. Să nu mă ducă pe munți. Vreau să mergem la marginea câmpiilor!…”
Se întoarse:
— Ne apropiem de munți. Știi ce-i dincolo de ei? Dealurile! Și după dealuri vin câmpiile. Nu ți-a spus nimeni câte câmpii sunt. Sunt nouă, și la capătul ultimei dintre ele e marea!
— Atunci mergem la mare! Vreau să văd și eu cele nouă câmpii. Dar acum hai să mâncăm!
În vagonul restaurant ședeau la o masă de două locuri. Zgomotul trenului acoperea vocile celorlalți călători; se auzeau doar pe ei. Îi despărțea o sticluță cu vin de Tokay.
— Vrei să bei, Eva?
— Sigur. Mult și grabnic!
— Bea!… Ce gust are?
— Nu știu; nu pot să spun; nu-i nici dulce, nici acru, nici amar. N-am un adjectiv pentru el.
Bău întreg paharul. Chelnerul aduse supa, în cești.
— Crezi că merge după vin?
— Hotărât că nu!
— Atunci de ce mi-ai dat să beau?
— Ca sa renunți la supă; nu-i de noi!

Eva împinse ceașca la o parte.

— Ai dreptate, îmi mai torni un pahar?

După ce îl bău, se gândi câteva clipe.

— Știi ce gust are? Are gust de pustă. De pustă pe care aleargă armăsari sălbatici.

— Tu ai văzut vreodată pusta? De unde știi?

— Din vin. O văd, și simt tropotul cailor, și aud marșul lui Rakoczy… Și mai aud un dans de Brahms, și o rapsodie, de Liszt.

Se opri, cu inima strânsă. La această oră de seară, asculta muzică. Era un aparat mare, care suna ca o orchestră, și într-un dulap cu mii de despărțituri pentru discuri ea găsea tot ce-i trecea și ce nu-i trecea prin minte, de la cântecele negrilor, la șansonetele din Montmartre, de la psalmii lui Palestrina, la nocturnele lui Debussy. Domnul von Seele o învățase să le aleagă, să le asculte și să le simtă. El iubea cu pasiune muzica și-i transmisese ceva din patima lui. Acum era în stare și ea să desprindă, măcar puțin, muzica din sunetele naturii, ca s-o înțeleagă mai bine pe cealaltă. Asculta freamătul copacilor, vântul, tunetele, mugetul vitelor, ciripitul păsărilor, ploaia la geam, glasul copiilor, bătaia clopotelor. Ceasul din turn o chema în piață tot pentru muzică, pentru ecoul lui răsfrânt de zidurile vechi; nu auzea un singur sunet, ca trecătorii care-și scoteau ceasornicele din buzunar să vadă dacă merg bine; auzea o notă gravă, și deasupra toate sunetele înrudite, fiecare cu altă vibrație, făcând aerul să se onduleze… Și roțile trenului aveau muzica lor; până acum n-o auzise. Și amestecul de glasuri din vagon, și clinchetul paharelor, și fluierul locomotivei… Era o simfonie care o înspăimânta. El îi umplu paharul cu Tokay.

La sfârșitul mesei era cam amețiră; nu-și dădu seama cu adevărat, decât în momentul când se ridică. Trebui să se lase sprijinită.

În lipsa lor, paturile fuseseră făcute de culcare; trenul trecea podul peste Olt. În geam se vedea luna – tot cea de aseară.

Se lipi de pieptul lui.

— Tu ești muzica mea! Nu vreau să mai știu de nici o altă muzică, în afară de tine!… Spune-mi că n-ai să mai pleci niciodată!

El spuse:

— Acum sunt cu tine!

Era! – și-ar fi vrut să facă pentru el o mic de gesturi de dragoste deodată, se-l copleșească, să-l topească în brațele ei ca pe un metal, și-apoi să fie calcinată de fierbințeala lui.

Se lăsă pe pernă, cu părul despletit, sfâșiată între cele două ritmuri, al dragostei și al roților de tren. Își spunea: „Dragostea noastră merge cu trenul, din gară în gară, și dacă trenul nu se va opri, dragostea noastră va înconjura pământul pe un alt ecuator, al nostru!”

35

Înspre zori, el o trezi.

— Am sosit? S-au terminat câmpiile?

— Nu, abia prima; suntem la București.

— Credeam că n-ai să mă trezești decât la sfârșit.

Trebuiau să schimbe trenul. Ea se îmbrăcă repede strânse lucrurile. Privi patul de deasupra, neatins. Se gândi câți oameni săraci merg noaptea cu trenul, înghesuiți, moțăind pe banchete tari de lemn. Aici fusese un pat de prisos; era o nedreptate, dar îndreptând-o s-ar fi creat alta!

— Păcat că ne despărțim de trenul nostru! Crezi că vreodată o să-l mai întâlnim? Trebuie să-mi iau rămas bun de la el.

Privea pereții compartimentului, patul, pernele, așternutul, cuverturile, în seara următoare aveau să fie alți oameni aici. I se părea profanator. „Nu-i bine să pleci cu dragostea la drum! își spunea. O bate vântul și o calcă lumea în picioare.”

Trenul următor nu mai avea vagon de dormit. Eva fu dezamăgită de gândul că va trebui stea la un loc cu alți oameni. Dar nu mai veni nimeni în compartimentul lor; lumea nu pleca încă la mare. Se așeză la fereastră, să nu piardă niciuna din cele nouă câmpii. Abia răsărise soarele. Gările rămâneau în urmă, una câte una, fără oprire. Vroia să știe câte sunt toate; le numără pe harta de pe coridor. Erau treizeci și una: le împărți la cele nouă câmpii. Atribui fiecăreia câte trei gări, iar ultimei șapte, fiind câmpia cea mai mare.

Trenul mergea de două ore, și pe câmp nu se schimba nimic. Nu cunoștea Bărăganul decât din descrieri; îl recunoștea, dar ca într-un vis cenușiu, fără adâncime și fără culoare, ca dintr-un film mut cu imagini țepene. Își spunea: „Nici o carte nu poate să-ți arate tot; e mai bine să vezi. Și cartea e tot o înșelătorie, ca muzica, îți arată copacii, dar nu pădurea…”

Când văzu Dunărea, hotărî spontan și cu toată seriozitatea că e mama câmpiilor. Privea uimită în jos, apa cenușie, cum curgea domoală, ca o dâră de mâl migrator. Nu părea că-i o apă, ci însăși pământul, mutându-se încetul cu încetul la vale. Mama câmpiilor? Își aduse aminte că are douăzeci de ani, și că toate mirările și le pregătise, în gând, pentru altă vârstă, care trecuse. Oare venea aici prea târziu?

Fu reținută tot restul drumului. Totuși, când văzu marea, se mai miră o dată. La început crezu că e cerul, învinețit de o ploaie îndepărtată și

străvezie. Dar exista alt cer, deasupra, cunoscut prea bine, strălucind în lumina soarelui. Atunci trebui să înțeleagă că întinderea aceea vânăt-verzuie, cum se vedea din tren, era o apă fără limite, nemăsurată pe toate dimensiunile – și pământul plutea pe ea, infim și provizoriu; imaginația ei suferi o mică frângere, ca o pârâitură, pe care aproape o simți, fizic, în inimă.

Stătea în fereastra vagonului, cu gura căscată, ca țăranii veniți întâia oara la târg. Dacă Dunărea era mama câmpiilor, marea nu putea fi decât mama pământului!

În gară se mai dezmetici. Clădirile închideau vederea spre apa fantastică, așa că putea să-și regăsească mințile, într-un decor consacrat. Se urcară într-o trăsură, care avea clopot ca tramvaiele, și porniră după cumpărături: costume de baie, halate și lucruri de plajă. Pe urmă el mai luă două coșuri gigantice și intră cu ele într-o băcănie mare din piață. Rămase în trăsură, încălzită de soare. Câțiva copii se jucau pe trotuar; unii aveau fesuri roșii. „Pesemne sunt turci.” Ar vrut să-i întrebe, dar nu-și amintea decât un cuvânt în turcește: halva. El reveni cu coșurile pline; pe o cutie mare, rotunda scria: Halva. Era un bun motiv să râdă copilărește; dar dădu explicații. Mai descoperi sticle, cutii de conserve, apoi pungi și pachete. Miroseau a băcănie, a ciocolată, a cafea – a condimente, a continente.

Lăsară trăsura să-i aștepte așa, încărcată, și intrară într-un restaurant. Ea nu întrebă nimic, și-abia când sfârșeau masa spuse:

— Acum mergem în port.

Aproape că-i era frică; se strânse în fundul trăsurii, și așteptă speriată. Dar întâlnirea cu apa necunoscută nu fu atât de grea pe cât se temuse. Când ajunseră în bulevard, o văzu deodată alături, la douăzeci de pași, cuminte, ca un animal mare care pufăie pașnic, făcându-și în tihnă somnul de după prânz. Se gândea: „Pare blândă. Desigur că dacă n-o înfrunți te lasă în pace.”

În schimb o sperie, după ce o zăpăcise, gălăgia și forfota portului. Totul îi intra în ochi deodată, sub presiune, printr-o singură privire: cheiurile, vapoarele, macaralele, silozurile, salahorii, puzderia de lume de toate felurile. Coborî niște trepte de piatră, până la apă, și se văzu urcată împreună cu coșurile, într-o șalupă murdară de păcură.

— Eva, crezi ca ai rău de mare?

Nu știa; deocamdată avea rău de port. Motorul începu să pocnească și să se zgâlțâie, podeaua să vibreze, trimițându-i furnicături în picioare. Cheiul

rămânea repede în urmă; vapoarele pe lângă care treceau, văzute de jos, păreau gigantice; le simțea înălțimea și greutatea în spinare. Noroc că încetul cu încetul povara aceasta se micșora, până ce se pomeni pe deplin eliberată, în afara portului. Șalupa începu să se legene; simți că pălește. Era răul de mare? Trebuia să-l învingă – singurul rău de care îi era rușine. Strânse dinții, strânse pumnii, își strânse voința și inima. Răul nu dădu înapoi, nici nu crescu, și ea văzu că un rău care stă pe loc e mai ușor de suportat decât unul care oscilează. Sângele îi reveni în obraji; se dezmeticea, își aruncă privirea în afara bărcii, socotind să înfrunte marea cu îndrăzneală. Văzu în urmă farul, digul, cazinoul și orașul, sus pe mal, cu turnuri și minarete. Câteva vapoare erau ancorate în afara portului; păreau supărate.

— De ce stau așa?

— Poate sunt în carantină.

— Și dacă plouă, ce fac?

— Cum, ce fac?

— Nu le udă? Pe ele nu le bagă la adăpost?

Își aduse încă o dată aminte că are douăzeci de ani!… Șalupa mergea spre Sud, nu departe de mal.

— Pe-aici e drumul spre Constantinopol?

El începu să râdă:

— Nu, ceva mai pe la stânga!

Eva se ridică, să vadă drumul, ca și când ar fi trebuit să fie însemnat pe fața mării, cu o linie, cum îl vedea pe hartă. Și dacă avea douăzeci de ani nu-i era îngăduit niciodată să mai fie puțin proastă?

Lăsară în urmă, una după alta, localitățile răzlețe de pe coastă. Plajele erau pustii; pe ici, pe colo, se vedeau oameni la câte o vilă, văruind zidurile sau reparând acoperișurile.

— Turnul de colo e un far?

— Da. Farul de la Tuzla.

— E adevărat că noaptea luminează?

— Așteaptă până diseară!

Mergeau de vreo două ore, când ajunseră în dreptul unui golf mic. Faleza cobora până ce se pierdea pe plajă, eliberând orizontul pe câteva sute de metri; pe urmă începea să crească tot mai înaltă, ducându-se posomorâtă către Sud, unde se vedeau sclipind în soare acoperișurile caselor din Mangalia. Șalupa își încetini mersul și se apropie de mal, hărțuită puțin de

valurile sparte, albe și cam nărăvașe. Eva se pomeni pe plajă, în mijlocul bagajelor. Soarele cobora spre apus, deasupra uscatului. Cele două capete ale falezelor, umbrite, o cam speriau; i se părea că se vor închide, tăindu-i drumul de întoarcere în lume.

Nu vedea ce e mai departe, pe uscat, fiindcă în față se ridica un șir de dune. Auzea glasuri de oameni și lovituri de târnăcoape. Șalupa se îndepărtase.

— Eva, tu stai aici; mă duc să caut pe cineva să ne care calabalâcul.

— Calabalâc e un cuvânt turcesc!

— De unde știi?

— Am învățat la școala, dar uitasem. De fapt, ar fi trebuit să-mi aduc aminte când am văzut fesurile, în oraș. Îmi dai voie să mănânc puțină halva?

Își scoase sandalele și o luă la fugă, pe plajă; picioarele goale păreau mirate și fricoase de aceasta primă întâlnire cu nisipul marin. Ar fi vrut să intre puțin în apă, măcar până la glezne, dar nu îndrăzni atât timp cât era singură; în blândețea ei, marea, necunoscută, putea să-i întindă o cursă – și prea era fără margini! Se întoarse și se așeză pe geamantan, cu halvaua în brațe.

El reveni urmat de o apariție ciudată, un om tânăr, cu fața de copil, purtând însă o barbă până la jumătatea pieptului. Era îmbrăcat într-un veșmânt popesc, o rasă plină de petice; în cap avea un fost comănac, poate negru odată, decolorat rău de soare și de praf.

— Eva, el e fratele Achim!

Noul venit zâmbi, cu doi ochi albaștri, plini de seninătate, se aplecă, legă geamantanele cu o frânghie, le cumpăni pe umeri, unul în față, altul în spate, luă în fiecare mână câte un coș, împovărându-se ca o cămilă și porni, de parcă ar fi dus în spinare perne umplute cu aer.

Eva nu înțelegea nimic. Dincolo de dune niște soldați, în cămăși, lucrau cu târnăcoapele la o cale ferată, îndesau pietriș sub traverse. O locomotivă fluieră lung, în apropiere, ascunsă după talazuri înalte.

Peste calea ferată se desena un lac, legat de mare printr-un canal împotmolit cu nisip. De jur-împrejurul lacului creștea o perdea deasă de stuf. În lumina soarelui, spre apus, apa părea roșie. Merseră pe o potecă, printre tufe și arbuști, până ce dădură de un mic luminiș, unde era o căsuță curată, albă, văruită proaspăt. Un om, îmbrăcat la fel cu fratele Achim și tot

așa de bărbos, ștergea varul de pe ferestre. Un al treilea tocmai se apropia de pe apă, cu o lotcă.

Mai departe, pe deasupra tufelor, se vedea o mică turlă de biserică, din scânduri înnegrite. Dacă n-ar fi avut crucea în vârful acoperișului de stuf, ar fi semănat cu un porumbar.

— Ce-i aici? întrebă, în sfârșit, Eva.

Îi era peste putință să mai aștepte. I se părea că ajunsese în altă lume; uitase drumul. Trenul, portul, șalupa i se păreau amintiri confuze, de vis.

— E un schit de călugări. N-ai văzut?

Văzuse călugări în viața ei, fusese odată la o mânăstire, dar aceștia de aici păreau mai degrabă haiduci.

— Uite-l și pe părintele Gherasim! zise fratele Achim, arătându-l pe cel din barcă. Părinte, avem oaspeți.

Noul venit sări pe mal, ținându-și cu mâinile poalele rasei. Era mai scund decât fratele și părea foarte gras; barba îi era blondă, în fuioare mătăsoase. Se îndreptă spre ei, cu un zâmbet necălugăresc, arătându-și gura până la măsele.

— Ia te uită! Mai veniși pe la noi! Credeam că oi fi pierit pe undeva! Domnul… (O privi pe Eva cu același zâmbet laic.) Cu dumneaei nu dau mâna, că miros a pește. Păcate călugărești, coniță, ne trudim și noi să punem ceva mai de dulce în gura asta ticăloasă. Dar nu prindem mare lucru, că n-avem scule bune. Domnul cu dumneatale… Ia, poftiți să vă arăt casa!

— Cu țânțarii cum stați, părinte Gherasime?

— Nici pomeneală. S-au dus pe pustie, că i-a afurisit părintele stareț. Uite, o să vedeți, nici urmă. Noi dormim cu ferestrele deschise.

Eva urcă pe prispă, necontenind să se mire. O ușiță îngustă de două șchioape răspundea într-o tindă cu miros de var proaspăt; dușumelele abia fuseseră spălate. În fundul tindei, fratele Achim, așezat într-un genunchi, descărca proviziile din coșuri și le orânduia într-un dulăpior. Mai târziu, Eva află că în viața lui fusese un timp vânzător la băcănie.

— Aici o să vă punem o masă, spuse părintele Gherasim. Mâncați ori în tindă, ori pe prispă, cu voia lui Dumnezeu, după plăcerea dumneavoastră.

Odaia nu era cu mult mai mare decât tinda; trei oameni abia aveau loc să se miște; dacă pleca unul, pentru cei ramași începea să fie mai bine. Două ferestre mici răspundeau în partea prispei, alte două deasupra lacului; apa se auzea clipocind sub zid. La ferestre atârnau perdele albe, de pânză țărănească. O masă acoperită cu aceeași pânză, un cuier în perete, un

spălător primitiv și un pat mare, cu tăblii de scânduri, erau singurele mobile. Mai târziu, părintele Gherasim aduse o lampă de agățat în perete și așternut curat.

— Un păhăruț de coniac bei, părinte Gherasim?

— Aș bea eu, dar mă miroase părintele stareț: lasă, mâine dimineață.

De pe prispă, se întoarse:

— Diavolul e mai tare! Acu, dacă mi-e scris să fac păcatul, barem să scap de grija lui. M-oi ruga lui Dumnezeu să mă ierte. Hai să mă spurc și cu aceea, cum îi ziseși dumneatale.

— Și cu starețul cum faci, părinte?

— Păi am să spun c-am pus drojdie la măsele. Mă știe el că nu stau bine cu dantura.

— Mai torn un păhăruț?

— Piei, drace! Ajunge că am păcătuit o dată!

Din ușă însă, se întoarse iarăși…

Eva privea odaia, privea pe fereastră lacul, cu stuful de pe țărmul celălalt, care închidea vederea spre câmpie. În ceasul înserării, lumea părea cam tristă. Știa însă că va veni noaptea, și atunci toate se vor topi într-o undă dulce. Se apucă să-și așeze în cuier puținele lucruri.

În seara aceea văzu luna răsărind de pe mare. Soldații care lucrau la calea ferată plecaseră, și împrejurimile erau pustii. Toaca de la schit se auzea până pe plajă, cu sunetul ei de doagă plesnită. Pe urmă se auzi și clopotul; dacă n-ar fi știut de unde vine sunetul, ar fi crezut că este o talangă; era un clopot mic, al cărui apel nu putea să ajungă până la cer. Tocmai intrase în apă, cam speriată de valuri, care în întuneric se vedeau mai înalte și păreau viclene. Clopotul o chema înapoi, îi părea rău că nu știe să înoate; el se dusese în larg pe dâra lunii. Nu-l mai vedea, îl ghicea din când în când, în locul unde se învolbura oglinda argintie.

Apa, care i se zbicea pe corp, sub halat, pe lângă frig îi dădea o senzație de prospețime.

— Mă înveți și pe mine să înot? îl întrebă, când se întoarse.

El alerga pe plajă, să se încălzească; părul îi căzuse în ochi; avea o figură de copil și îl simțea străin.

— Mă înveți să înot? Vreau să merg și eu departe.

— Renunță; nu se învață așa, la repezeală. Trebuia să începi mai de mult.

— Măcar să încerc.

El își îmbrăcă halatul, dârdâind.

— Nu am aptitudini pedagogice. Bărbații care le învață pe femei să înoate vor să pună mâna pe ele.

Se aplecă spre ea și o cuprinse cu amândouă mâinile de mijloc, pe sub halat.

— Nu-i mai bine așa?

Eva nu se gândea în urmă; nu vroia să confrunte ora aceasta cu aceeași oră în casa pe care o părăsise. Dacă se afla aici, alegerea fusese făcută.

Se mai simți tristă numai în clipa când el aprindea lampa. Privea pe fereastră lacul care își lua culoarea de noapte. La apus se mai vedea încă o pată violetă, ultima pâlpâire a crepusculului. În odaie se făcu lumină, și decorul de afară se întunecă. La fel se întâmpla dincolo, la cabană; era totdeauna tristă când se despărțea noaptea de ziuă.

Acum el îi zâmbea de după lampă, cu chibritul stins în mână.

Ea se gândi: „E foarte frumos, în lumină; nu poate fi al doilea om ca el în lume!”

Nu-i mai trebuia altceva. Erau patru pereți, o lampă mică, un pat mare – și niciun om în apropiere.

Se ridică, merse spre el și, înălțându-se, îi puse mâinile pe umeri.
— Bună seara! Îmi place mult casa noastră nouă.

37

În câteva zile, Eva uită tot ce lăsase în urmă. „Odată o să uit și cum mă cheamă. Dacă el m-o striga într-o dimineață cu alt nume, am să cred că e numele meu dintotdeauna.”

Echipa de soldați care lucra la terasamentul căii ferate se îndepărtase; în prima săptămână se mai auzeau târnăcoapele, după cotitură, apoi nu se mai auzi niciun fel de zgomot. Satul cel mai apropiat era la trei kilometri. De acolo, fratele Achim le aducea lapte în fiecare dimineață. Lui tot îi mai plăcea să bea lapte cald, cu pâine de casă. Spunea:

— Dar sper că nu semăn a papă-lapte!

— O, nici pe departe!

Zilele treceau toate cam în același fel; doar cerul, mai colorat sau mai palid, marea, uneori liniștită, alteori turbure, și vizitele părintelui Gherasim le făceau să se deosebească întrucâtva unele de altele.

Soarele, care constituia pentru el o obsesie, devenise pentru ea o preocupare constantă. Cum deschidea ochii, se repezea la fereastră, dădea perdeaua la o parte și privea cerul. Dacă era senin revenea în pat, își băga mâinile în părul lui și îl ciufulea cu tandrețe, ca să-l trezească. Părea leneș, cel puțin în ceasul deșteptării; adesea se ruga, mârâind, să-l mai cruțe. Își însușise obiceiurile ei, de la cabană, și mârâia atât de bine, de parcă el născocise mârâitul; Eva nu mai avea timp să se alinte.

Mai rău era în zilele noroase; atunci căuta să nu-i stea în cale toată dimineața; cerul cenușiu îl făcea insuportabil.

După laptele cu pâine, porneau pe plajă, cu halatele pe pielea goală; de la plecarea soldaților, nu mai purtau costumele de baie. Eva evita și acum să se miște goală, în fața lui, în plină lumină a soarelui; întinsă pe nisip însă, nu mai avea nici o sfială. Iar când trebuia să se ridice găsise un număr de mișcări personalizate, gesturi care îi aparțineau și îi apărau pudoarea.

Un par înfipt în nisip și un cadran făcut din pietre de pe plajă, cu o gradație aproximativă, le indicau scurgerea timpului, cu precizie suficientă în viața lor fără altă rigoare decât a soarelui.

Pe la orele zece, în vârful dunelor se ivea comanacul fratelui Achim. Era un semnal; ucenicul monahilor le depunea acolo merindele, într-un coș, și se retrăgea în grabă, păzindu-se cu ardoarea neofitului să-i scape ochii pe goliciunea femeiască. Merindele de la ora aceea însemnau vreun pește fript,

din truda părintelui Gherasim, sau vreun pui la frigare, pe care îl mâncau cu mâinile, așezați pe nisip.

— Nimic nu-i mai grotesc, spunea el, decât sa ții în mână *obiecte*, atâta timp cât ești în pielea goală! Un ceasornic brățară, sau un ine!? Batistă, pieptene, oglindă? Monstruozități!

— Am văzut pe unii cu primus; să fi avut putere, i-aș fi expulzat grabnic. Pe alții cu patefoane; i-aș fi condamnat la moarte!

În coșul fratelui Achim, în locul oricărei băuturi, se găseau fructe. De la venirea lor timpurie aici, se schimbaseră pe rând căpșunile și ultimele cireșe, apoi vișinele, caisele și piersicile; după ele apărură pepenii, mai buni decât toate celelalte, în apropiere erau bostănării, de unde se aprovizionau cu carul. Eva nu mâncase niciodată asemenea cantități de pepeni, și nici măcar nu văzuse. Erau atâtea soiuri, că nu putea să le descurce. El, în schimb, îi știa pe forme, pe culori, pe gust, pe arome, pe înțelesuri secrete. Discuțiile lui cu fratele Achim, căci amândoi păreau de aceeași competință, o lăsau cu gura căscată de admirație. Era de necrezut că toate aceste uimitor de rafinate producte nu veneau decât din sucurile pământului nisipos, pe care ea îl călca în picioare, neevlavioasă și inconștientă. Acum înțelegea de ce inima ei trăgea la câmpie, și nu la munte; fiindcă în câmpie se găseau toate roadele lumii, pentru toți locuitorii pământului, în vreme ce muntele nu putea să creeze decât copaci pociți și chinuiți, întinși ca niște ologi pe țarina stârpicioasă.

În primele zile, pentru masa de prânz se întorceau acasă, unde același ucenic călugăr le aducea mâncarea pregătită de el însuși, sub îndrumările părintelui Gherasim, câtuși de puțin înstrăinat de gusturile lumești, în ispita cărora cădea cu multa plăcere.

După o săptămână, rămâneau pe plajă până spre seară, amăgindu-și foamea cu pâine neagră și fructe. Cina, în schimb, devenea masa principală a zilei; când soseau, toate erau orânduite cu dichis, pe prispă, la răcoarea odihnitoare a lacului. Părintele Gherasim se furișa prin stuf cu o frigăruie fumegândă în mâini – o ciozvârtă de berbec dobrogean, vreo orătanie sau vreo scrumbie de dimensiuni neobișnuite, purtând-o cu smerenie, ca pe o cădelniță. Nu putea să-și întindă masa cu aceste neîngăduințe tocmai în nasul stareţului și venea la ei, ca pe un teren neutru, unde căpăta ocrotire.

— Dacă v-o întreba ceva părintelui stareț să spuneți că pentru dumneavoastră era friptura.

Mânca, nelipsit de poftă, însă cu ochii în patru, să se ferească de iscoade. Uneori se auzeau pași prin stuf; părintele Gherasim ascundea hartanul sub pulpanele rasei și se așeza smerit pe prispă; cunoștea fără greș călcătura superiorului.

Eva se aștepta să vadă un patriarh, un sihastru cu chipul iluminat de puterile cerului. Stărețul se înfățișa ca un țăran cu barbă, mai puțin haiduc decât ceilalți, datorită unui beteșug al picioarelor, care îl făcea să meargă cam înțepenit; nu era nici bătrân, nici nu i se vedea harul pe față. Avea mâini bătătorite de sapă, și întocmai aceeași privire piezișă, vicleană și bănuitoare, a omului de la sat venit între orășeni. Învățătură sfântă nu părea să cunoască prea multă; meritele lui indiscutabile rezidau în priceperea și vrednicia cu care se îngrijea de holdele Episcopiei.

După cină, stăteau încă un timp de vorbă cu părintele Gherasim, care își fuma pe furiș țigara, ascunsă în podul palmei. Mai târziu se duceau iarăși pe malul mării, pe plajă, și priveau tăcuți valurile cum se rostogoleau pe nisip, sau urmăreau un vapor care trecea în larg cu toate luminile aprinse. Alteori urcau faleza și mergeau mult, pe marginea ei prăpăstioasă, înspre farul de la Tuzla. În depărtare, spre nord, se vedea alt far, cel de la Constanța; spre sud se vedea cel de la Mangalia, iar mai departe cel de la Capul Caliacra. Fiecare se aprindea la alte intervale, umplând înserarea de semne misterioase; părea că își tot spun ceva unul altuia, într-o limbă care trebuia să rămână neînțeleasă oamenilor.

Pe câmp se secerau grânele, se strângeau în stoguri cu miros de grâu crud și paie uscate.

În unele locuri dădeau peste muncitori, adunați în jurul focului. La lumina flăcărilor, chipurile lor semănau cu ale păstorilor din Biblie. Pe Eva o minuna fiecare figură nouă, fiecare întâmplare, oricât de mică. O minunau secerătorii și câinii lor cuminți, așezați în jur, cu botul pe labe, așteptând să le se azvârle ceva de mâncare. O minuna grâul, în snopi înșirați pe câmp până la capătul vederii; știuse că din grâu se face pâinea, cea de pe masă și cea din rugăciune, dar nu se gândise niciodată, cu un înțeles limpede, la drumul parcurs de el înainte de a ajunge la moară și la brutărie. Pentru toate acestea nu trebuia decât să umble și să privească; natura îi stătea la îndemână, fără cheltuială.

Rămâneau pe câmp până răsărea luna, în al doilea ciclu al ei de a venirea lor pe malul mării. Vremea se încălzise, și nopțile căpătau un miros dulce, de pâine proaspăt coaptă. Era jumătatea lui iulie; acum treceau trenuri mai

multe, aglomerate, cu lume ciorchine, dar aici nefiind gară, nu se oprea nimeni.

Pentru Eva, marea nu însemnase o dezamăgire, nici o încântare; în timpul cinei el se ducea departe, în larg, ea ședea în nisip, cu fruntea încruntată, încercând să pătrundă misterele apei. Nu izbutea să înțeleagă nimic; marca și ea vorbeau limbi deosebite. Doar fâșâitul monoton și neîntrerupt al valurilor rostogolite pe plajă părea să fie o voce simfonică; din nefericire nu auzea și vocile celelalte, ca să desprindă o lămurire, prin descifrarea armoniei. Această incapacitate îi lăsa o lipsă în suflet, nu gravă, dar permanentă.

Viața aici s-ar fi asemănat cu aceea de la cabană, numai că înălțimea până la cer era mai mare; poate crescuse și înălțimea ei sufletească. Oricum, își definise rostul pe lume; era același ca prima dată, însă acum îl vedea simplificat și cu claritate deplină: a fi cu el de dimineață până seara, și nopțile în întregime. Uneori mai avea clipe de îndoială, se întreba dacă acesta poate fi cu adevărat un rost în viață. Îndoielile ei aveau o natură nebănuită, se temea de timp, nu de sensul lucrurilor. A rămâne umbra unei forme definitive putea fi o menire, umbra unei case sau a unui copac, de pildă. Nu însă a unei forme nestatornice, a unui om căruia îi stă în fire să înșele soarele în orice clipă și să fugă fără umbră.

Dar aceste îndoieli și neliniști durau cât timp el înota în larg; dacă îl vedea ieșind din valuri, niciodată dominat de ele – i se făcea frică de gândurile ei nesocotite. Corpul lui, strălucind de apă, era și puternic, și suplu, avea și blândețe, și duritate, nimic nu-i lipsea ca ea să se simtă zdrobită și subjugată.

Toate întâmplările de peste zi, sub dogoarea soarelui, nu erau decât pregătirea nopții care avea să vină. Tot ce simțurile acumulau în acest răstimp, semăna cu o prelungă și neîntreruptă mângâiere. De fiecare dată Eva aștepta noaptea cu puțină teamă, ca pe o întrebare, neștiind dacă va putea sa răspundă. Dragostea începea prin a fi o necunoscută; gesturile și cuvintele veneau prin surprindere, nu-i lăsau liniște, nici odihnă, se puteau sfârși într-o înălțare la cer sau în crimă.

Luna, care scălda în lumină de veghe cămăruța, perdelele groase, mișcate de vânt, apa lacului, clipocind jos, stuful fremătând, toaca și talanga schitului sunând la slujbele de noapte, țârâitul greierului din perete, toate se înfășurau pe brațele ei prefăcute în cruce, pe grumazul acordat cu creierul și cu trupul, intermediar între minte și simțuri, se scurgeau prin șuvițele

părului răsfirat pe perne, o acopereau de la frunte până la glezne, se așezau între pielea ei și a lui, ca un catalizator, rămânând în afara formulei, dar mijlocind ca ea să se întregească, și ființa lor să se dizolve una în alta.

Din acel timp care se scurgea fără calendar și fără ceasornic, mai întâi îi era greu să-și amintească fapte și zile; rămânea rotunjit într-un bloc de impresii inseparabile. Fusese un târg de dragoste, fără altă semnificație. Figurile oamenilor întâlniți atunci îi apăreau toate la fel; niciuna nu avea identitate. Știa că au existat părintele Gherasim, și starețul, și fratele Achim, și alți frați. Și alți călugări, dar aceștia erau străinii și totul era străin dincolo de ei doi.

Își amintea că într-o seară merseseră la slujbă, în bisericuța schitului. Ardeau numai două lumânări, la cele două strane, din dreapta și din stânga altarului, luminând două măști de panopticum, două capete de ceară, chinuite de evlavie, care citeau cu glas de om din cărțile de rugăciuni, pronunțând cuvinte cunoscute, dar în fraze de neînțeles. Restul bisericii plutea în semiîntuneric. Niște umbre stăteau îngenuncheate în lungul pereților, pâlpâind, gata să-și dea duhul o dată cu lumânările. După un timp, o altă arătare ieșise din altar și alunecase pe isonul cântăreților din strane, cu o cădelniță în mână, afumând pe deasupra umbrelor de la pereți. Și cum se apleca ritmic după cădelniță, Evei i se păru deodată că întreaga biserică de scânduri se leagănă, ca o corabie.

Se gândi că, poate, bietele umbre erau de mult în așteptarea țărmului… Când ieși afară, văzându-se pe pământul nemișcat, cu cerul limpede, se miră că oamenii dinăuntru continuau să asculte rugăciunile, în loc să grăbească debarcarea.

Altădată, probabil spre sfârșitul șederii acolo, fiindcă era în timpul sărbătorilor turcești dinaintea toamnei, fuseseră într-un sat, la slujba musulmană. Despre amândouă își amintea laolaltă, prin ceea ce era asemănător între ele. Știa de un drum îngust, plin de praf, printre bostănării, pe care plecaseră în amurg. El o ținea de mână și își legănau brațele din mers, ca școlarii. Când ajunseră în sat, ulițele erau pustii, nu ardea nicăieri nici o lumină, nu se vedea nimic mișcând prin curți. Deasupra acestei așezări tăcute, pe cerul înstelat, se ridica, mai înalt decât casele și decât copacii, minaretul moscheii. La răstimpuri, muezinul rostea strigăte plângătoare, cu tăceri între ele, ca și cum, după fiecare strigăt ar fi așteptat să-i vină un răspuns de pe câmpul gol.

Moscheea era în fundul unei grădini, împrejmuită cu un zid înalt de piatră; întunericul făcea să plutească asupra ei unde enigmatice, care pe Eva

o înfiorau fizic, ca o briza rece. Totul se petrecea în liniște și tăcere. Un om, aflat la uși, le dăduse papuci mari de papură. Peretele din față era luminat de aceleași lumânări, ca la schit, poate cu același simbol. Un rând de oameni stăteau aliniați cu spatele la intrare, cu capetele aplecate, cu spinarea puțin adusă și cu mâinile atârnând pe lângă trup, ca niște spânzurați. Era toată suflarea bărbătească a satului, șapte-opt la număr, prea puțini ca să alcătuiască o lume și să justifice strigările muezinului. Femeile nu luau parte la slujbă – nevrednice, impure sau inutile? În schimb, se afla la loc de cinste, în mijlocul rândului, produsul pântecului lor repudiat cu prefăcătorie, un copil de vârsta când nu-i posibilă prihana. După aceea Eva aflase că îl alegeau dintre cei fără nici o vină, anume ca să facă legătura cu Dumnezeu, și nu înțelegea de ce acest intermediar trebuia să fie un neștiutor. Ipocrizia începea în cer, sau pe pământ?

Un timp îndelungat oamenii stătuseră astfel, nemișcați, într-o tăcere care lăsa să se audă pâlpâitul lumânărilor. Dacă s-ar fi sfârșit așa, Eva ar fi fost câștigată de solemnitatea neobișnuită, care o tulbura în misticismul ei de femeie răpusă, făcând-o să simtă prezența reală a unui duh izbăvitor. Dar, deodată, copilul își duse mâinile la urechi, într-un gest grotesc, imitând bălăbănirea urechilor de măgar, și începu să spună repede cuvinte neînțelese. Ceilalți îl imitară, întorcând capul când într-o parte, când în alta, și strigând în amândouă părțile invocări sacadate.

Și iarăși i se păru Evei că pereții locașului se mișcă, luați de valuri, ducând pe credincioși spre un țărm căutat vreme îndelungată. Își închipui că muezinul din vârful minaretului era omul de veghe pe catarg, care e spunea că pământul nu se vede.

În nopțile ei de dragoste se gândea la cele două slujbe și i se părea că gesturile ei sunt mai apropiate de natură și de Dumnezeu, decât ale credincioșilor. Dar era și ea în căutarea unui țărm, pe care nu știa dacă are să-l găsească.

39

Așa se scurse iulie și o bună parte din august. Nu îndrăznea să-l întrebe unde se vor duce de aici, ce va veni o dată cu toamna. Într-o zi noroasă, merseră la Constanța; el trebuia să ridice bani – nu spuse nimic altceva. Drumul până la gară, vreo trei kilometri, îl făcură pe jos, apoi se urcară într-un tren plin cu vilegiaturiști care se întorceau acasă. Eva se simțea sălbatică.

El își termină treburile repede, dar rămaseră în oraș până seara. După-amiază se plimbară pe dig și ajunseră la far. Marea era cam agitată; valurile sparte în blocurile de beton se prefăceau într-o pulbere măruntă, pe care vântul le-o aducea în obraji. Evei i se părea o ostilitate și avea presimțiri proaste. În capul digului se așezară pe pietre. În mugetele geamandurii, un vapor alb pleca din port; îl văzură de aproape, încărcat de pasageri care încă mai făceau semne cu batistele. Spre Sud părea să fie furtună, și vaporul alb se ducea într-acolo. Eva se simți înfricoșată; îi era peste putință să iubească marea; n-ar fi vrut să fie între călători, chiar dacă ar fi mers spre un Eldorado confirmat.

Alături, pe aceeași piatră, se așezase un băiat – nu-și dădea seama dacă era un copil sau un adolescent. Văzând-o că îl privește, băiatul îi zâmbi, roșu de emoție, și spuse, lămurindu-și prezența acolo:

— L-am conclus pe tatăl meu; e comandantul.

— Și unde pleacă?

— La Haiffa, de-acolo la Alexandria.

— Nu-ți pare rău că te lasă singur?

— Nu mă lasă singur, mă lasă cu mama.

Deodată își aținti privirea spre vapor și începu să facă semne cu mâna.

— Uite-l, el e!

Eva nu vedea nimic, dar zâmbi. Micul ei vecin își reluă vorba:

— Tata e cel mai tânăr comandant de vapor. Ați fost vreodată cu vaporul?

Nu putea să-l urmărească; se uită la omul de lângă ea. El stătea cu bărbia în pumni, întunecat, cu fruntea încruntată, urmărind vaporul cu o privire stranie, goală și fixă. Se simți neliniștită. Băiatul vorbea mai departe:

— Ați văzut „Revolta de pe Bounthy”? Data viitoare tata pleacă la Marsilia și mi-a promis că-mi aduce o bicicletă Aleyon. Am una, mi-a cumpărat-o când am intrat în liceu, dar nu-mi mai place; vreau o bicicletă de curse. La anul o să-mi ia motocicletă.

Din după-amiaza aceea, Eva rămase tulburată; nimic nu-i reda liniștea dinainte. Drumul spre casă îl făcură în tăcere; nu se mai plimbară în amurg pe faleză. Seara, la masă, el dădu înfocarea la o parte, destupă însă o sticlă de whisky și bău vreo două pahare din băutura aceea pe care totdeauna o dispreţuise. Pe urmă fumă mult timp, așezat ţărănește pe prispă. Când veni în casă se trânti în pat cu faţa în sus.

— Sunt obosit, Eva!

A doua zi, afară era senin, și tot așa cum se limpezise cerul, se limpezise și chipul lui posomorât din ajun. O săptămână trecu liniștită, ca toate de mai înainte, cu sculatul devreme, cu mersul pe plajă, în voie bună, cu plimbările din amurg și cu nopţile de dragoste. Era spre sfârșitul lui august; trenurile treceau pline de oameni care se întorceau acasă. Pe măsură ce soarele pierdea din putere, el se arăta mai avid de căldura lui. Un nor cât de mic îl indispunea, dar, din fericire, rar trecea câte unul pe cer, întrebător și neconvins; vremea se păstra strălucitoare. Renunţase la unele obiceiuri, gimnastica înotul prelungit până departe în larg, ca să stea cât de mult la soare. Uneori părea că nici nu mai respiră, aplatizat pe nisip, în stare hipnotică.

Eva aștepta un deznodământ, simţea că se apropie.

Într-o dimineaţă, pe când stăteau pe nisip unul lângă altul, o chemă, cu un glas ciudat în care se simţea nehotărâre, sfială și suferinţă.

Se întinse spre el; îi văzu ochii aţinuţi într-ai ei, cu o privire necunoscută, și așteptă să-i vorbească. O privi mult timp, adânc, chinuit – și nu scoase un cuvânt.

În altă zi, o chemă iarăși, cu același glas, dar nu-i spuse nimic.

Ochii lui se mișcau nehotărâţi, cum ar fi căutat un punct unde să se oprească; o priveau pe ea, priveau soarele, orizontul, întreaga lui fiinţa părea că se clatină. Într-un târziu închise ochii, și abia după aceea șopti:

— Eva, știi… Aș vrea… Dacă aș muri într-o zi. Aș vrea să știi că ai fost cea mai frumoasă întâmplare din viaţa mea. (Se ridică într-o rână și o privi.) Tu te cunoști, Eva? Ce știi tu despre tine?

Ea zâmbi cu amărăciune. Din nefericire trecuseră zilele când s-ar fi aruncat cu braţele de gâtul lui, ca să-i spună: „Nu știu altceva decât că sunt făcută pentru tine. Să mă iubești, să mă chinuiești, și să aștept fericită toate nebuniile tale.” El spuse:

— Ești tot ce-am avut mai bun în viaţă; primul și singurul bun, care mi-a adus numai bucurie, fără zbucium, fără griji!

„Fără zbucium și fără griji, se gândea Eva, fiindcă zbuciumul și grijile le-am luat asupra mea!”

Cu toată amărăciunea și neliniștea, era mulțumită în tristețea ei, să audă decretul lui de recunoaștere.

— Eva, știu că odată am să rămân singur. Are să vină o zi când n-ai să mai fii pentru mine.

— Totdeauna, oricând, orice s-ar întâmpla, am sa fiu pentru tine.

— Nu; într-o zi ai să găsești un om mai bun.

— Tu ești bun. Nu vreau altceva.

— Spui vorbe frumoase, Eva! Tu le crezi, și mie îmi place să le cred. Dacă nu le-aș crede, aș suferi. Dar, cu toate că te cred, știu că are să fie altfel; mă amăgesc. Poate toată viața n-am făcut decât să mă amăgesc. Și tu ai să fii cea mai grea amăgire a mea.

Ea se ridică și-l privi îndurerată.

— Dar de ce, de ce tot ce spui, când sunt lângă tine, când știi că niciodată n-am să fiu altfel decât ai să vrei tu? Spune-mi, cum vrei să fiu acum?

— Stai, Eva, întinde-te la soare; îmi ții umbră.

În ultimele zile ale lunii începu să plouă; venea sfârșitul. Marea era vânătă și rece, lacul părea tulbure, umezeala lui cețoasă pătrundea în odăiță, topind cele din urmă iluzii.

„Va fi azi, va fi mâine!” își spunea Eva.

Într-o dimineață fu surprinsă când văzu că e se sculase înaintea ei. Privea pe fereastră, încruntat, frecându-și mâinile reci. Își aminti de ploile care acum câțiva ani o împiedecaseră să-l vadă; avea să urască toată viața ploaia și cerul noros. Nu mai era nici o nădejde să se însenineze.

„Va fi azi!”

El se întoarse, cu chipul posomorit.

— Eva, mi-e dor de soare!

Se priviră stânjeniți; el își freca mâinile, de frig. Eva nu mai putea să îndure tăcerea – și cuvintele ar fi fost nimic. Se ridică și începu să adune lucrurile.

— Eu mă duc să anunț la schit, spuse el.

Ca și când totul era lămurit.

— Bine; la cât avem tren?

— Vrei într-adevăr să plecăm?

Îi zâmbi, jalnic. Nu era revoltată; poate obosise de neliniște. Sunt oameni care ajung să se omoare singuri. Cine le poate pătrunde gândurile? Spuse:

— Da, cred că trebuie să plecăm.

El suflă adânc.

— Atunci strânge repede; în zece minute mă întorc.

Rămasă singură, Eva se gândi: „Nu mi-a dat mai puțin decât a promis. Mi-a promis să mă ducă la capătul celor nouă câmpii; nu ne-am înțeles pe cât timp. Și m-a dus! Dacă ar fi fost numai o zi, și tot trebuia să fiu mulțumită. Au fost trei luni!”

Nu îndrăznea să-l întrebe ce va urma; știa, simțea că va fi ceva rău, de aceea vroia să afle cât mai târziu. Mai aveau drumul până la gară, mersul cu trenul… Viața nu se sfârșise.

Fratele Achim luă geamantanele și porniră pe calea ferată. Traversele ude erau alunecoase. Eva mergea cu gulerul pardesiului ridicat; avea picioarele goale în sandale. Nu-și luase nici măcar o pereche de ciorapi; nu se gândise la viitor. Ploua și era îmbrăcată ca o servitoare de casă mică. Părul îi atârna ud pe umeri.

Se urcară într-un tren aproape gol; ultimii oameni plecaseră în grabă o dată cu venirea ploilor. Cineva vorbi.

— Ne-am speriat degeaba; are să se facă frumos.

Își spunea în gând: „Hai să coborâm, hai înapoi în odăița noastră! Nu mi-e frică de ploaie. Am să-i cer părintelui Gherasim o sobiță, am să aduc lemne, am să fac focul; tu să nu faci nimic. Să stai în pat și să fii cât ai să vrei de posomorât; n-are sa-mi fie frică; mă mulțumesc cu oricare chip al tău. Haide înapoi și lasă-mă să stau la picioarele tale! Nu am să te supăr cu nimic, n-am să mă mișc, n-am să respir, nici n-ai să mă simți. Dacă are să-ți fie foame, am să-ți aduc lapte cald și pâine proaspătă. Am să mă duc pe lac cu părintele Gherasim și am să prind chefali; dacă nu ți-or mai place chefalii, am să mă duc pe plajă, până departe, la pescari, și am să-i rog să răscolească marea ca să dea de scrumbii. Știu cum vrei scrumbiile: fripte pe grătar și stinse cu sos de untdelemn și lămâie; mai avem un bidon de untdelemn grecesc; hai cel puțin până terminăm bidonul! Am să mă duc departe pe câmp, până am să găsesc o bostănărie unde să mai fie pepeni. În septembrie, pepenii nu mai sunt buni, dar îți jur că am să caut unii care să-ți placă! Și dacă are să-ți treacă foamea, am să-ți pun o țigară bună în țigaretul de chihlimbar, am să-ți aduc tăciunele în palmă, să aprinzi. Și în fumul albastru al țigării tale, am să descopăr visele mele cele mai frumoase. Hai înapoi! Dacă n-o să-ți placă țigara, am sa-ți aduc o narghilea, să fumezi de dimineață până seara, în vârful patului, ca sultanii. Și dacă după ce fumezi are să-ți fie somn, am să-ți cânt încet un cântec pe care nu l-ai auzit niciodată, nu-l știu încă, dar îl simt în inima mea: un cântec despre o fată proastă care nu crede în altă fericire decât să-ți fie sclavă. Și dacă după ce ai să te trezești are să-ți fie frig, am să-ți iau mâinile într-ale mele și am să le încălzesc cu răsuflarea mea. Și dacă are să-ți fie dor de mine, am să-mi lepăd veșmintele și am să mă lipesc de tine, atât de cuminte sau de nebună cât ai să vrei tu. Nu am să mă împotrivesc niciodată, niciunuia din gesturile tale – și dacă la urmă nu-ți va mai fi de ajuns dragostea, ci vei vrea moartea mea, am să stau fericită în mâinile tale, să mă sugrumi – numai vino înapoi, te rog!”

La stațiile celelalte se mai urcau unii călători răzleți, uzi de ploaie și dezorientați. Era un tren mic, cu vagoane urâte de clasa a treia, murdare, mirosind a câine ud.

Cam la jumătatea drumului, ploaia conteni; pe cer goneau nori sfâșiați. „Uite soarele! Hai înapoi, o zi, o oră.”

Stăteau afară pe platformă; curentul le aducea în obraz stropi de apă de pe acoperișul vagonului. Trenul cobora spre mare; în fața locomotivei, la câteva sute de metri, se vedea plaja, tăindu-le drumul. În alte împrejurări, ar fi întrebat: „Ce se întâmplă? Mi se pare că intrăm în mare.”

Și el ar fi răspuns, râzând de ea, cum făcuse rândul trecut: „Sigur, nu știai! Trenul e amfibiu, merge și pe uscat, și pe apă. Locomotiva are o elice mare, am uitat sa ți-o arăt. N-au mai făcut cale ferată până la gară; trebuia să ocolească.”

Iar ea ar fi fost fericită să-l creadă, știind că minte și sperând că printr-o minune trenul va merge pe apă… Acum el privea marea, posomorât, în timp ce locomotiva cotea pe neașteptate la stânga, luându-și drumul pe lângă țărm și spulberând ultima iluzie.

41

Înainte de a intra în gară, îl auzi în sfârșit spunând ceva. Ezita, dar se simțea că în sinea lui toate hotărârile erau luate.

— Eva, acum ajungem. Tu ce vrei să faci?

Nu-l privi, îl cunoștea, știa că ar fi fost zadarnică orice revoltă și nici nu se socotea în drept să fie revoltată. Răspunse, dar nu se auzi nici ea.

— De ce nu vorbești mai tare?

Părea iritat. Era inutil să-i spună de ce nu putea vorbi mai tare. Răspunse încă o dată, cu glasul ridicat, aproape strigând:

— Nu știu.

— Crezi că ai putea să te întorci acolo?

Nu se revoltă nici acum; o întrebase, și era dreptul lui să întrebe. Ea trebuia să răspundă. Răspunse;

— Nu mă întorc.

— Eu trebuie să plec. Mi-am oprit loc pe un vapor, pentru Marsilia. Aș vrea să te las undeva unde să te simți bine.

Deci nu ploaia îl alungase! Își luase bilet din vreme, probabil rândul trecut, când fusese după bani. Știuse de mult ce o să fie, și vorbea abia acum. Îl cunoștea! Era zadarnic să se revolte!

— Pleci direct de aici? Nu ai să-ți iei nimic de la București?

— Nu; am venit fără bagaj.

Îl privi stupefiată.

— Și pentru ce ai venit?

— Numai ca să te văd. Nu crezi?

Credea!

Trenul se opri la peron, în locul unde se oprise prima oară; se auzea sirena unui vapor.

— Vaporul meu pleacă mâine; vrei să te duci acum mai departe sau rămâi cu mine?

Dacă nu ploua de dimineață, ar fi fost în stare să rămână acolo cu ea, până mâine, s-o anunțe în ultima clipă. De ce nu avea puterea să răspundă: „Plec!”. Spuse:

— Rămân.

El îi strânse mâna.

— Îți mulțumesc! Mi-ar fi fost foarte greu fără tine. (Părea înveselit.) Mai avem o zi și jumătate de stat împreună. Ai să mă conduci la vapor,

pleacă la cinci după-amiază. În seara asta vreau să petrecem.

La hotel ceru două camere, ea nu știa de ce – poate direcția era exigentă, poate orașul era puritan. Ferestrele lui dădeau în piața primăriei, ale ei spre mare. Nu mai vroia să vadă marea; coborî storurile.

Deși cerul se limpezise pe deplin, Eva ar fi vrut să-și cumpere o pereche de ciorapi, nu mai putea merge în picioarele goale, dar acum, în preziua despărțirii, nu îndrăznea să-i ceară bani. Fugise de acasă cu buzunarele goale și cu mintea la fel de goală. Nu avea niciun act de identitate.

La prânz mâncară jos, la o masă așezată pe trotuarul lat din fața statuii lui Ovidiu. Eva se gândea că, pe lângă gloria de a fi adăpostit un poet ilustru, orașul trebuia să nu uite că fusese socotit loc de surghiun. Oare oamenii care treceau prin piață încercau să pătrundă cu mintea dincolo de modesta înfăptuire plastică, să se întrebe ce gânduri va fi nutrit pe țărmurile acestea posomorâte omul venit de pe un pământ atât de cald? Ea izbutea să înțeleagă ceva, fiindcă simțise în ultimele zile și umezeala, și frigul, fiindcă era ea însăși o exilată.

După prânz, el ținu sa meargă la cinematograf; îl însoți cum și-ar fi însoțit propriul dric. În timp ce pe ecran se desfășurau drame care n-o interesau, își spunea: „Mâine, pe vremea asta…”

Se făcuse ora cinci când ieșiră. De aici înainte, fiecare clipă care se scurgea era ultima; mai numărase și altădată, la fel, momentele dinaintea despărțirii; tot ce se întâmpla, fiecare pas, fiecare gest, fiecare vorbă, n-avea când să se mai repete.

O târî pe străzi, prin cofetării, prin magazine, o opri în fața tarabelor înșirate pe trotuare, îi umplu brațele cu lucruri felurite, fără folos – și nu băgă de seamă că-i în sandale, cu picioarele goale, să-i cumpere o pereche de ciorapi. Nici seara, când o duse la un cabaret și băură șampanie, nu observă cât era de nepotrivită îmbrăcămintea ei cu anotimpul și cu localul.

Dar mai aveau o noapte, o noapte întreagă – și o dimineață, și jumătate din după-amiază! Amăgită de băutură, Eva îi apucă mâinile, peste masă.

— Sunt fericită!

Plafonul i se părea sus, departe, plin de stele, de unde îi cădeau în ochi puzderie de meteoriți prefăcuți în pulbere aurie; îl simțea pătrunzându-i prin pupile, cu o plăcere dureroasă, și sfârâind în clipa când se stingeau pe retină. „Dacă mai ține așa, am să orbesc!” De ce să-i fie frică? – mâinile lui erau între ale ei, aveau să-i arate drumul.

— Sunt fericită, auzi?

— Eva, nu mă face să regret că plec! Ce-i cu ochii tăi? Parcă ard! O să fie o zi când ai să te uiți așa în ochii altui bărbat?

Era sigură că nu. Și se gândea: „Poate are să-și schimbe hotărârea, acum, în ultima clipă, și are să rămână!…” Și ochii lui ardeau, și mâinile îi erau calde. Trebuia să rămână! Ea nu-i spusese nimic. Nu mai era mult timp, dar simțea că o să fie de ajuns. De ce nu știuse oare că are dreptul să-l oprească?

— Vrei să mai bem? Beau pentru norocul tău. Să ai de două ori mai mult noroc decât vrei tu! Ajunge?

— Prisosește.

— Prisosul să-l dai săracilor. Mă înscriu prima pe lista lor. Aș vrea să fiu toată viața săracul tău, să mă miluiești duminica, după liturghie.

— Eva, te-ai îmbătat!

— Da, dar nu acum. Demult. Nu băgaseși de seamă? Acum eram gata să mă trezesc și mi-am spus că ar fi păcat. Nu vreau să mă trezesc! Ce-ar fi să mergem de aici? Știu un loc unde ți-aș putea spune mai multe. Vrei?

El se învoi. În stradă, o apucă de braț.

— Încotro?

— Acasă. Ți-am promis că te duc undeva unde pot să-ți spun mai multe. Ai să vezi că n-am vrut să te amăgesc.

Pe coridorul hotelului se despărți de el, nelogic:

— Așteaptă-mă un sfert de ceas.

Un sfert de ceas de reculegere, cum ar fi stat în genunchi și s-ar fi rugat, își pregătea ultimul joc. Auzea marea jos.

Când intră, el fuma aplecat pe fereastra. La ora aceea, în port macaralele încă mai huruiau.

Se întoarse și veni spre ea, cu țigara în mână; fumul îi intrase într-un ochi, făcându-l să lăcrimeze; nu cumva plânsese? Nu! – era mai mult decât o imposibilitate, lipsea însăși noțiunea, lipsea chiar și cuvântul, până la rădăcina lui cea mai îndepărtată, cum lipsește focul din gheață și frigul din flacăra. Și totuși, pe fața lui apărea o durere pe care în primele clipe nu avusese forța s-o lepede. Eva ar fi văzut-o, dacă ar fi putut sa creadă.

— Haide, ce vroiai să-mi spui?

Părea străin și venit de departe. Ea zâmbi, enigmatic.

— Întâi închide fereastra; mi-e frig. Acum aruncă țigara! E ceva solemn.

Stătea în mijlocul camerei, cu picioarele goale, pe covor.

— Eva, cum umbli așa, ca țiganii?

— E foarte curat pe jos. Și n-am papuci frumoși. E un nenoroc: n-am avut niciodată o pereche de papuci frumoși.

— Am să-ți trimit eu unii, de la Paris.

Ea se sili să zâmbească:

— Îți mulțumesc, dar n-am să-i port; am sa-i țin într-o vitrină de cristal. Nu pot lăsa să se uzeze un lucru primit de la tine..

— De când ai învățat să spui nimicuri atât de frumoase?

— Te înșeli, nu-i un nimic; e ceva foarte important. Eu am voie să vorbesc serios?

— Oricum, îți sade mai bine altfel. Haide!

— Voiam să-ți spun ceva grav, dar n-ai decât să crezi că-i glumă. Știi ce se întâmplă cu mine? Te iubesc!

O privi nedumerit, o nedumerire sinceră, dar provenind într-un joc fals; devenea victima unui scepticism născocit și mereu în creștere, deși nu-l alimenta nimic.

— Nu te uita așa la mine! urmă Eva. Da, te iubesc și înțeleg că te miri, deși ți-am mai spus o dată, ce-i drept cu alte cuvinte. Probabil că ai uitat. Dar nu te întrebi de ce am fugit după tine?

— Când ai fugit după mine?

Părea și mai nedumerit.

— Atunci, în Jungerwald.

— Dar atunci a fost o întâmplare, Eva; o cavalcadă!

Era cinic, inconștient, sau beat? Nu, era el, în permanentă stare de devenire – trebuia să și-l reamintească.

— Și ceea ce a urmat?

— Știu eu? O vacanță. N-ai vrut să mergem la mare, să ne petrecem vara împreună?

Era fără folos să-i spună: „O vacanță?! Nu știi că pentru vacanța ta mi-am lăsat un bărbat și o casă unde mă simțeam bine, fiindcă acolo mi se oblojiseră răni grele? Pentru vacanța ta sunt astăzi, toamna, într-un oraș străin, în sandale, fără ciorapi, cu o fustă, o bluză, un pulovăr și un pardesiu? Din vacanță te întorci odihnit și împrospătat la casa ta. Oare știi că n-am unde să mă întorc?…" Ridică ochii spre el.

— Îți place părul meu? Îl am de la tine. Dacă n-ai fi fost tu l-aș fi purtat și azi în coade. Ție îți datorez tot ce este întregit în mine. (Își desfăcu pardesiul la gât.) Odată ai spus că mi-ar sta bine un șirag subțire de perle; mai târziu am avut perlele, dar fiindcă nu erau de la tine, nu le-am pus niciodată; niciodată n-am să le pot pune. (Își descheie mai mult pardesiul.) Privește umerii mei; erau mai plăpânzi când m-ai cunoscut; am crescut. Chiar în lipsa ta, am crescut pentru tine.

Pardesiul alunecă în jos, pe brațe, până la coate.

— Eva. Tu n-ai nimic pe dedesubt? Să nu răcești!

— Nu; n-am să răcesc! N-ai știut niciodată ce groază însemna pentru mine gândul că aș putea să fiu bolnavă într-o zi când trebuia să ne întâlnim. Și boala m-a ocolit, fiindcă se știa învinsă, fiindcă nu m-ar fi putut împiedica să vin.

El asculta și o privea, cumpănind între vorbele ei și pielea arsă de soare; chiar sub lumina directă a becului rămâne mată și inalterabilă. Aici scepticismul lui cădea la pământ ciuruit de gloanțe. Părea uimit încă o dată.

— Am să sufăr de dorul tău. Ești o mică minune!

Întinse mâinile, să-i cuprindă umerii. Ea se feri cu un gest care ar fi vrut să spună: „Stai, nu te grăbi! Ai să mă găsești în orice clipă, nu trebuie să te temi! Nu face provizii de „mine", îți sunt rezervată! Altcineva nu va veni să mă ia." Apoi îi vorbi astfel:

— Vezi sânii mei? Acasă, la școală, nu li se pronunța niciodată numele, în fața mamei și a Gettei mă feream. Aș fi murit de rușine dacă vreo fată la internat m-ar fi văzut goală. Și ai venit tu, într-o zi, mi-ai descheiat rochia la gât, mi-ai aruncat lucrurile de pe dedesubt și mi-ai pus mâinile pe sâni. Din ziua aceea, sângele meu nu mai știe alt nume, decât numele tău. Când mă

gândesc la tine, sau când te văd, sânii mi se aprind și îngheață, îngheață deasupra, iar înăuntru ard ca flacăra.

Își trase coatele din mâneci, lăsă pardesiul să cadă, își scoase picioarele unul după altul dintre falduri și rămase goală, sub lumina violenta a becului fără abajur.

— Tu ai făcut să nu-mi fie rușine de goliciunea mea, și m-ai redat mie însămi. M-ai făcut să mă cunosc, centimetru cu centimetru, de la frunte până la călcâie. E oare o părticică din mine pe care n-au trezit-o mâinile tale? Ai pus mâna pe mijlocul meu și atunci am văzut că mijlocul mi s-a făcut mai subțire. Mi-ai cuprins șoldurile în brațe, și șoldurile au crescut, ca o plămadă; ai stat cu capul pe pântecele meu, și din clipa aceea am avut nevoie de greutatea ta, cum au nevoie corăbiile de lest, ca să nu se răstoarne.

Stătea cu genunchii lipiți, cu pumnii strânși, uitându-se drept în ochii lui, cu o privire fierbinte, privirea în care continuau să ardă stelele înainte de a se stinge pe retină.

— Peste tot port urmele mâinilor tale; te cunosc pe dinafară și te cunosc pe înlăuntrul meu. Brațele mele nu pot să se mai arcuiască altfel, decât după tine. Coapsele mele te cunosc mai bine decât le cunosc eu pe ele, deși îmi aparțin de la naștere. Am crescut ca pe un tipar, am luat forma ta. Te-ai gândit ce se întâmplă acum cu toate?

— Ai un bărbat!

— Nu.

— Ai avut. Toate au fost în mâinile lui, și n-a murit nimeni.

— De unde știi?

— Lasă, Eva, viața e altfel! Odată ai s-o cunoști la fel ca mine.

— Și ce-am să câștig?

— Nepăsarea, seninătatea…

Ea râse, cu amărăciune.

— Seninătatea ta! De-ai ști ce încruntat e chipul tău în unele zile! Ți-ai numărat vreodată cutele de pe frunte? Eu le-am învățat pe dinafară cum învățam râurile și munții la geografie. De ce nu vrei să stai la adăpostul meu? Așa cum sunt de firavă, de multe ori ți-aș fi pavăză! De ce nu mă lași să-ți mângâi fruntea? Ți-aș face-o cu adevărat senină.

O cuprinse în brațe; parcă nu auzise.

— Eva, o să-ți simt lipsa!

— Atunci de ce pleci?

Îl simți că se duce departe, de unde poate venise adineauri.

— Nu știu; mi-e teamă să nu mă transform în copac. (Nu glumea, nici nu părea nebun.) Mi-e teamă de limitările spațiului. Trebuie să plec repede, și mereu, să mă apăr!

Nu-l înțelegea și nici nu credea că trebuie să-l înțeleagă. Își pregătise ultima carte și ultima miză:

— Ia-mă cu tine!

Nu-i răspunse; din depărtările întunecate unde se chinuise ajungea iar la lumină, în mijlocul camerei. O privea și-o adulmeca, mirat de ceea ce găsea iarăși nou în pielea curată, aurită de soare, care tremura sub degetele lui, arzându-l, cum ar fi fost încărcată de electricitate.

Tăcerea o făcu să spere; în inimă începeau sa i se lipească la loc fire rupte și nu îndrăznea să spună nimic, înainte de a simți că sudura e trainică. Trebuia să umble încet cu speranța ei, să n-o destrame.

Se lăsă în brațele lui, amuțită. Dar în gând vorbea cu el și-i spunea psalmii: „Uite brațele mele; nu te-am mințit, se potrivesc întocmai pe tine. Uite sânii mei, ard înăuntru și sunt de gheață deasupra, și nu știu ce mă amețește mai mult: frigul sau căldura. Iată-mi coapsele, ele știu măsura șoldurilor tale. Și înlăuntrurile mele te cunosc și te așteaptă – nu te-am mințit – vino și vezi că totul s-a format pe tine. Rămâi în brațele mele, știu să te țin, n-ai să obosești niciodată de legarea cu mine. Simte acum că nu sunt făcută pentru altceva, și nu mă lăsa fără sens în viață, nu pleca din mine…”

43

Când se trezi, afară era lumină. Auzea în baie hârșâitul lamei de ras; pe urmă auzi apa la chiuvetă, mai târziu dușul, și la urmă el începu să cânte; cânta vesel și fals, marșul militar de Schubert, ca în fiecare dimineață.

Eva era încă amețită, își simțea corpul frânt, ca după boală, cu durerea voluptoasă a convalescenței. Mai spera în miza ei, în viața pe care i-o dăduse. Când el apăru în ușa băii, îi citi intenția pe față. „Pleacă.'” Pierduse – miza și viața. Cartea ei fusese nenorocoasă.

— Eva, știi cât e ceasul? Unsprezece!

Dădu cuvertura la o parte și își frecă obrazul de pielea ei împietrită; nu simțea că o străbat curenți de gheață; deasupra era tot fierbinte.

— Miroși a dragoste!

Ar mai fi întins o dată mâinile: „Rămâi, sunt toată dragoste!” El însă își reveni.

— Hai, sus! Trebuie să te îmbraci. Până atunci eu îmi fac geamantanul.

Și astfel se sfârși. Când se întoarse din camera ei, după o jumătate de oră, îl găsi gata de plecare.

Înainte de a coborî, o întrebă, cam încurcat:

— Tu ce faci acum?

— Aștept să pleci.

— Și după aceea?

— Am să văd.

— Vrei să-ți iau eu bilet de tren?

Ar fi vrut; dar până unde? Ridică din umeri.

— Nu-i nevoie!

El se liniști.

— Bine. Hai să mâncăm!

Pe la trei, reveniră să-și ia bagajele.

— Am aranjat cu nota, îi spuse în ascensor. Ai camera până mâine; m-am gândit că poate n-ai să pleci în seara asta.

O trăsură îi duse în port; cheiul, în dreptul vaporului, era înțesat de oameni. Eva gândi: „Aș putea să mă strecor sus, să mă ascund undeva. Ce-ar face, dacă s-ar pomeni cu mine, după plecare?” Din partea ei ar fi fost o aventură mult mai mică decât ceea ce fusese până acum. Dar era obosită; ar fi vrut să-și lase capul pe o pernă, să doarmă mult timp, mai multe săptămâni, mai multe luni.

— Vrei să mergi sus să-mi vezi cabina?

Comisarul de bord care controla actele o preveni ca în jumătate de oră, vizitatorii trebuie să coboare.

„Iată o preciziune, gândea Eva. Mai avem o jumătate de oră!” Până atunci nu-și dăduse scama cât era până la despărțire.

Coborî scări înguste, merse pe un coridor luminat de becuri mici. Era o cabină modestă, de clasa a doua, spre pupa vaporului. Dedesubt, se auzea zgomot de mașini. O fereastră rotundă se deschidea la două palme de apa murdară. Mirosea a vopsea, a terebentină, într-o căldură nesănătoasa. Spațiul era mic, ca o ladă; într-un colț se vedea o chiuvetă de dimensiuni ridicole; alături un dulap, iar sub fereastră o măsuță. Totul înghesuit, înăbușitor, meschin.

I se făcu milă de el, răsfrângerea milei pe care ar fi trebuit s-o aibă pentru ea. Crezuse că drumul lui era o desfătare. Cabina semăna cu o celulă de pedeapsă.

„Dar atunci de ce pleacă, de ce pleacă, Sfinte Doamne?” Ar fi vrut să-l privească în ochi, să-i citească în adâncul lor gândurile, chiar dacă n-ar fi fost posibil să le și înțeleagă. El era întors cu spatele, chinuindu-se să găsească un loc unde să pună geamantanul. Când îl găsi și se întoarse, răsuflând ușurat, Eva înțelese că de aici înainte cabina devenea a lui, irevocabil, că nu mai era nici o putință de întoarcere.

— Eva, dar tu nu ai bani de drum!

Nu avea bani de drum, nu avea nimic, nici măcar ciorapi în picioare.

— Cum de am uitat?! Nici nu știu dacă mai am ceva la mine… (Găsi câteva hârtii mototolite și i le înghesui în pumn.) Uite, cu asta poți să ajungi la București. Du-te la bancă și scoate banii! Eva, sunt ai tăi, nu-ți face scrupule inutile!

Pe coridor se auzi glasul stewardului, cântând pe nas: „Vizitatorii sunt rugați să coboare; peste un sfert de oră se ridică schela!”

În aceeași clipă, pătrunse pe fereastră fluierul vaporului; pereții zbârnâiră; Eva le simți vibrația prin călcâie. „Vizitatorii sunt rugați să coboare!…” se auzea glasul, îndepărtându-se pe coridor.

Ridică ochii, speriată.

— Pleci?

El o apucă de umeri.

— Pleci, într-adevăr?

— Pari neliniștită. Ce-i cu tine?

Simțea abia acum ce disperată are să fie. „Vizitatorii sunt rugați să coboare…”

Fluierul se auzi a doua oară. Pe fereastră intră o rază de soare, galbenă, cu miros de terebentină.

— Te rog, rămâi. Nu mă lăsa singură!

— Eva, ce ți-a venit?

Se întoarse, deschise ușa și o luă la fugă pe coridor.

— Nu pe acolo!

Veni după ea și o apucă de brațe. Tremura, vlăguită.

Nu știa dacă va avea putere să ajungă pe chei. Bâigui:

— Fie-ți milă de mine! Te rog, fie-ți milă! Nu ți-am spus niciodată; am crezut că trebuie să fiu altfel. Dar acum nu mai pot… Rămâi cu mine. N-am unde să mă duc. Mă arunc în mare.

— Eva, nu te înțeleg. Liniștește-te; trebuie să cobori! Pleacă vaporul.

— Nu cobor! Nu-mi pasă! Nu plec singură. Vino cu mine!

El șuieră, strângându-i brațul, cu brutalitate:

— Stăpânește-te! Este lume străină!

Câțiva oameni trecură pe lângă ei, în grabă, aruncându-le priviri curioase. Obrazul Evei era ud de lacrimi. El se gândea: „Pe vapor e învățată lumea cu lacrimile!” O împinse de umeri.

— Hai, Eva, fii cuminte!

Aerul de afară o făcu să-și revină. Înțelegea că toate încercările fuseseră zadarnice, era pierdută de mult ultima carte.

— Cuminte, Eva, cuminte!

Mai mult decât aceste vorbe debitate mecanic nu putea să-i spună. Îl privi printre pleoape și, o clipă, prin ochii ei trecu un fulger de ură. Scrâșni, cu dinții strânși, abia deschizând buzele:

— Bestie!…

Era cuvântul lui, îl folosea ades, referindu-se la un adversar abstract, poate inexistent, dar îl pronunța cu atâta sete și ură, și cu o sinceritate atât de adâncă, încât o convingea, deși nu-l putea înțelege.

N-o auzise; se aplecă spre ea, prevenitor, cu blândețe:

— Ai spus ceva?

Se desprinse de mâna lui și o luă la fugă pe punte, cu capul vâjâind, împleticindu-se printre oameni. Se pomeni singură, în praful de pe chei. Vaporul fluieră a treia oară; se ridică schela. Îi veni să-și dea cu pumnii în cap, să urle ca fluierul vaporului. Dar nu avea putere. Înțepenise lângă o

bintă de fontă, privind cu ochii pierduți manevrele de plecare. Pe rând, parâmele căzură în apă, elicele începură să se zbată. Se simțea o luptă între două forțe, dar niciuna n-o putea învinge pe cealaltă; vaporul se îndepărta atât de încet, încât mișcarea lui părea incertă. Eva se agăță halucinată de această neputință, cu speranța absurdă că s-ar putea întâmpla ceva care să împiedice plecarea. Un remorcher se opintea în cabluri, trăgând povara afară; nu-l vedea, dar simțea acolo o ostilitate. Vaporul se întorcea încet, cu pupa spre mal, slobozind pe coșuri valuri grele de fum negru, îndoliind portul și cerul. Deodată elicele se răzvrătiră, învinseră rotirea lor neconvinsă și se proptiră în masa de apă, strivind-o, proiectând-o în cheiul de piatră. Evei i se păru că întreg cheiul; cu bintele de fontă, cu oamenii care fluturau batistele se prăvălea înapoi, asupra uscatului; începea un cataclism pe care nici măcar nu-l sperase.

Când își reveni, cheiul nu se mai mișca, iar vaporul era departe.

Soarele cobora pe acoperișurile silozurilor. Porni încet, după ceilalți oameni, târșindu-și sandalele prin praf, ocoli bazinul și se îndreptă spre dig, locul unde odată urmărise, cu cel plecat, plecarea altora. Ar fi trebuit să presimtă din ziua aceea tot ce va urma. Dar era zadarnic să se învinuiască astăzi. Chiar dacă ar fi știut, tot n-ar fi făcut altfel; nici nu s-ar fi întors din drum, nici n-ar fi izbutit să schimbe drumul lui.

Acum marea era liniștită; valuri mici se spărgeau în blocurile digului. Câțiva pescari prindeau scrumbii cu undița. Vedea vaporul îndepărtându-se; vântul îl împingea din urmă, împingând și fumul. Din când în când, ridica mâna și făcea semne.

Lumea ieșită la plimbare se întorcea spre oraș o dată cu amurgul. Eva văzu o bicicletă rezemată de zidul farului; mai încolo era un băiețaș cu capul gol, cu o haină de vânt verzuie. Îl recunoscu abia după câteva clipe. Nici el n-o recunoscu la întâia privire. O salută îngrijorat:

— Vă este rău, doamnă?

Eva se sili să surâdă. I se părea de necrezut că mai există și alte glasuri în lume decât al celui care plecase. Ar fi fugit de oricine, dar de băiețașul acesta nu-i era silă, nu purta niciunul din păcatele oamenilor.

— Te țin minte; am stat de vorbă odată, dar nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Luchi, doamnă!

Poate Lucian – Luchi era diminutivul de acasă, fragil și nemasculin; se potrivea cu el, cu privirea lui sfioasă, cu obrazul de fată.

Fusese un vapor alb atunci; acum vaporul era negru și ajunsese departe. Eva mai făcu o dată un semn cu mâna, mecanic. Nici nu-și dădea seama că îi curgeau lacrimi.

— Luați batista mea, doamnă!

N-avea nici măcar o batistă! Batista băiatului era albă, iar ea se simțea murdară și pângărită.

— Îți mulțumesc, Luchi. Acum trebuie să plec. Poți să-mi spui unde e biroul de voiaj?

— Vă conduc. Nu sunteți din oraș?

— Nu.

Dacă ar fi întrebat-o: „De unde?”, n-ar fi știut ce să-i răspundă.

Mergea lângă ea, cu bicicleta de ghidon; în urmă, farul începuse să clipească; nu se mai vedea nimic în larg – asupra mării căzuse noaptea.

În ușa biroului de voiaj îi restitui batista, apoi îi întinse mâna. El o privea consternat.

— Sunteți foarte tristă. Domnul acela…

Răspunse scurt, aproape brutal:

— Era pe vapor. Bună seara, Luchi!

După ce își luă bilet, se întoarse la hotel și întrebă dacă mai era liberă camera cealaltă. Era. Își luă geamantanul și se mută. Jos, mesele de pe trotuar rămâneau goale; prin piață treceau puțini oameni. I se părea că toată lumea a plecat, lăsând-o pe ea să păzească un oraș părăsit, rămas fără utilitate.

Încuie ușa și coborî storurile la ferestre; în baie, pe etajera de cristal, rămăsese lama lui de ras, de azi-dimineață. O luă și o privi mult, pe amândouă fețele; părea nouă. Arunca lamele după ce le folosea o singură dată; avea în geamantan cu sutele, stocul pe un an, sau chiar mai mult. Nu lua niciodată nimic cu amănuntul; batistele, ciorapii câte două duzini, cămășile câte douăsprezece. La croitor, își comanda mai multe rânduri de haine deodată. „E mai practic, spunea. De ce să mă duc la probe de atâtea ori? Pierd timpul o singură dată și am haine pe tot anul.” Dar pentru ce oare își făcea atâtea, dacă nu le purta? Toată vara umbla în short și în bluză. Îi plăcea să adune multe lucruri, și pe urmă le lăsa în părăsire. Așa făcuse și cu ea. Ar fi putut s-o pună într-un dulap, s-o uite, ca s-o găsească mai târziu, mâncată de molii și plină de praf.

De ce aruncase lama? Dacă ar fi apăsat-o mai tare la încheietura mâinii, ar fi țâșnit sângele.

O luă și o puse în geamantan; era o amintire. Apoi stinse lumina și se întinse pe pat; pernele mai aveau încă mirosul lui. Și cearșafurile miroseau încă a dragoste. Își plimbă însetată obrazul pe ele, căutând o urmă a nopții nerepetabile.

Când să pună piciorul pe scara vagonului, îl văzu pe Luchi. Era în fața ei, cu haine de oraș, cu cravată; părea mai răsărit decât ieri, în mână avea un buchet mic de trandafiri albi; îi stătea bine cu ei, îi stătea bine totul. Se bucură că-l întâlnea, atât de luminos, când dimineața ei era atât de întunecată. Se bucură că-i adusese trandafiri.

— Îți mulțumesc! Ți-ai cheltuit banii tăi de prăjituri pentru mine! Dar îți mulțumesc; nici nu știi ce bucurie mi-ai făcut!

— Dacă-mi dați adresa, am să vă scriu.

Dumnezeule, ce adresă? Și ce nume?

— Ai o hârtie?

Scrise adresa doamnei Alion – pentru Eva. Era singurul ei nume legitim…

Trenul traversa înapoi a noua câmpie; marea se vedea peste clădirile orașului lăsat în urmă, vânătă, încărcată de dușmănie.

Eva stătea la geam; număra gările și aștepta celelalte câmpii.

După două ceasuri de drum simți că se sfârșește și, cu toată sila pe care i-o făcea mâncarea, înțelese că îi era foame; trebuia măcar să bea un ceai; de ieri de la prânz nu mai mâncase nimic.

În vagonul-restaurant erau numai bărbați, înveliți în nori de fum, oameni de afaceri, discutând zgomotos. În fund, Eva zări o masă de două locuri, neocupată. Se așeză repede, adunându-și picioarele goale sub pardesiu, ceru un ceai și nu mai ridică ochii de pe fața de masă. Auzea glasurile vecinilor și simțea fumul. I se aduse ceaiul, al cărui abur aromat îndepărtă pentru un timp mirosul de tutun. De ce oare acum țigările îi făceau rău? Cât stătuse în odăița de la schit ar fi putut să se înece în fum, dar nu se plânsese în nicio zi.

În fața ei apăru o haină bărbătească. Nu ridică privirea; rămase cu ochii în ceașcă, mestecând mecanic zahărul de pe fund. Era cu gulerul pardesiului ridicat, chircită în stofă, strânsă pe scaun lângă perete, să ocupe cât mai puțin loc, să fie văzută cât mai puțin.

— Eva, îmi dai voie să stau la masa ta?

Înlemni; ar fi vrut să se ridice și să fugă, cu capul ascuns sub braț, dar era prea târziu.

— Stai, Oswald! (Nu-și auzi glasul.) Ți-ai terminat vacanța?

El se așeză. Ce-și puteau spune?

— Ești singură?

Nu era întrebarea cea mai bună; ea nu răspunse, dar îi înfruntă privirea.

— Bea-ți ceaiul, Eva, să nu se răcească, îmi dai voie să iau și eu ceva?

— Bineînțeles, Oswald. Nu-i masa mea. Te-ai bronzat.

Trenul trecea printr-o gară; oare a câta câmpie era? Domnul von Seele își plimba privirea pe chipul ei răvășit.

Ea simți și se strânse mai mult în colțul ei. Era îngrozită de ceea ce avea să urmeze, la coborâre, cu sandalele de vară, fără ciorapi…

— Nu te-am văzut niciodată pieptănată așa.

Ba da, o văzuse în dimineața când se întâlniseră călare. Era inutil să-i amintească; poate vroise să uite. El urmă:

— E o pieptănătură interesantă…

Ar mai fi trebuit să-i răspundă: „Găsești?" – și atunci convorbirea ar fi decurs întocmai ca într-un salon. De ce oare nu avea curajul unui gest hotărât? Să-i spună: „Uite Oswald, aici, în inimă, sunt toate rănile pe care le bănuiești, dar le port cu trufie!…" Stătea ghemuită lângă perete, cu capul ascuns în guler.

— Eva, aș vrea să fac ceva pentru tine.

Ea clătină capul cu îndărătnicie. Domnul von Seele îi apucă mâinile.

— Credeam că suntem prieteni!

— Atunci am să-ți spun. Știi ce-aș avea nevoie acum? E foarte puțin: să ascult ceva dintr-o simfonie de Beethoven, a șaptea cred; e ceva puternic și trist, tu știi ce vreau să spun; un eroism îngrozitor de amar, și totuși atât de senin!

— „Uitarea, surâzând durerii!" Vino să asculți!

Îl privi în ochi; de ce s-ar fi rușinat? – era ca un medic în fața căruia poți să te arăți goală. Simți că-și recâștigă stăpânirea de sine.

— Îți mulțumesc, dar știi bine că nu aș putea veni.

Într-adevăr, nu se putea. Îi era milă de ea și-o admira în același timp. Pornise singură în lume, să adune mărturii pentru o epopee care nu merita să fie scrisă – își dăduse și ea seama, probabil, dar își urma drumul, ca să nu-și lepede credința. Din coapsa ei n-avea să se nască niciodată un Petru, chiar dacă Isusul căruia se supunea o lăsa în părăsire.

— Ce s-a întâmplat, Eva?

— Nimic. A vrut să plece; nu eram în drept să-l împiedic. Tu îl cunoști, ți-am povestit. Vezi, Oswald, trebuie sa-l înțeleg. El crede că mi-a dat foarte mult; poate că așa și e. Să nu te simți umilit; tu îmi dădeai tot ce-mi trebuia,

pentru întreg viitorul meu, și dacă te gândești îți mai rămânea și ție destul; clădeai din prisosul inimii tale. El mi-a dat tot ce a avut, dintr-o dată, și când inima i s-a golit, a plecat. E un risipitor.

— Îl idealizezi! E ușor să risipești ceea ce nu ai! Ce vrei să faci acum?

— De dimineață nu știam, între timp, m-am gândit. Nu e greu, fiindcă nu am de ales. E vorba ce fac deocamdată, nu? Rămân în București, orașul e mare, mă pierd mai repede. Am să merg acolo unde am stat odată, când eram tot atât de răvășită ca azi; trăiam, fiindcă nu mă silea nimic din afară să mor. Acolo, a venit un oarecare Oswald, și m-a luat să mă împace cu viața; și, zău, m-am împăcat așa de bine, că nu mi-a trebuit mult să uit cât rău îmi făcuse, cât fusese de nedreaptă. Poate va mai veni și acum un Oswald… Nu, nu se mai poate! Știi ce aștept? Ziua de mâine; jur! Nimic altceva. Mâine am să-mi cumpăr o pereche de ciorapi; nu, am să-mi cumpăr șase perechi. Când ai venit aici, mi-era rușine să vezi că sunt în picioarele goale.

Chipul domnului von Seele era foarte rece. „Poate l-am jignit, gândi Eva. Vorbesc prea mult; parcă sunt beată. Mă crede cinică.

Și ce-aș mai plânge acum, Doamne! A făcut riduri la ochi, a mai îmbătrânit, sau poate din cauza soarelui?”

— Ți-a plăcut marea, Oswald?

El nu răspunse; o privea, cu buzele strânse. Eva urmă:

— La anul am să caut o plajă mondenă; vreau să-mi fac o pijama nostimă – mi-a venit în minte un model. Să ți-l spun? E neobișnuit: pantaloni albaștri, strânși sub genunchi, ca de golf, dar fără falduri, o bluză albă, încheiată cu șiret în față, cu volane pe umeri, ca niște epoleți… (Costumul i se părea ridicol, dar trebuia să născocească mai departe.) Un cordon lat, roșu…

— Eva, taci!

Ea îl privi, trezită. Pe chipul lui, o clipă mai înainte rece trecu o undă de milă.

Se apropiau de București; călătorii începeau să se agite. Domnul von Seele vorbi, consternat și penibil:

— Eu am intentat acțiune de divorț, n-are de ce să te surprindă; era natural. Dar dacă tu crezi că ți-ar fi de vreun folos să amân, sunt gata să te ascult.

— Nu mi-ar fi de niciun folos.

— Gândește-te. N-aș vrea să fii ca un câine aruncat în drum. Știu că la ai tăi nu poți să te întorci. Dacă ai nevoie de azilul meu…

— Oswald, ai spus cuvântul potrivit. Prefer să nu revenim asupra lui, nu-mi trebuie niciun azil. Te rog să-mi trimiți actele; nu am nici o hârtie la mine. Cred că mai știi adresa unde stăteam atunci.

— Nu vrei să-ți mai trimit și altceva? Poate greșești; viața nu merită atâta romantism. Odată s-ar putea să-ți fie frig și să regreți hainele călduroase care stau degeaba. E un cavalerism din alte vremi.

— Dar tu ții la el!

Trenul se opri; o apăsa ceva rece în inimă, ca în diminețile de toamnă când venea la școală.

— Dacă nu răzbești, cheamă-mă, Eva. Contează că am să vin, oricând o să ai nevoie de mine.

— Îți mulțumesc. Ar fi mai bine pentru amândoi să izbutesc singură.

Își luă valiza și, cu gulerul pardesiului ridicat, se pierdu în mulțimea de pe peron. Se simțea în sfârșit ușurată. Cât timp mergea, gândurile nu o chinuiau prea mult; le lăsa să cadă pe trotuar, ca pe niște gunoaie. „Trebuie să mă agit încontinuu! gândi. Să nu-mi îngădui nici o clipă de repaus.”

Făcu drumul pe jos, după linia tramvaiului; nu cunoștea bine străzile și îi era silă să întrebe. În ascensor, înghesuită în spațiul îngust, simți care era în realitate starea ei sufletească; nu se înșelase – trebuia să umble, să-și dea de lucru… Sună la ușă. Se gândea: „Numai de nu mi-ar vorbi, de nu m-ar întreba!”

N-o întrebă nimeni nimic – și camera era liberă. Recunoștea totul, așa cum îl lăsase. Pereții aveau vechea zugrăveală, gălbuie; numai plafonul fusese văruit. Un divan-studio, cu lemnul negru și tapițeria de catifea castanie – se mai rosese puțin – un fotoliu la fel ca divanul, un dulap negru, o măsuță la mijloc, și în colț caloriferul, cu zidul deasupra afumat. De ce afumă caloriferele?…

Își aducea aminte de cealaltă venire a ei aici. De ce trebuise să se repete? Ce însemna această întoarcere? Se așeză în fotoliu; n-avea de ce, dar putea fi un început.

Peste câteva zile primi actele, un buletin de identitate, pe numele Eva von Seele, și un extract de naștere, care îi reda numele vechi. În plic, erau câteva rânduri: „Eva, nu ezita dacă ai nevoie de mine. Atât cât e demn, rămân al tău; lucrurile tale te așteaptă, în orice caz, indiferent ce s-ar întâmpla. Aș fi liniștit să mi le ceri…”

Trebuia să-și pună puțină ordine în viață. Avea de gând să trăiască, nu știa de ce, poate existau în ea forțe ignorate. Întâi se ocupă de îmbrăcăminte; la venirea în București își cumpărase șase perechi de ciorapi de mătase naturală, cei mai ieftini. După ce ridică banii de la bancă, își mai cumpără șase perechi, cei mai scumpi, în ziua următoare își cumpără încă șase. Pe urmă își cumpără o pereche de pantofi solizi ca niște bocanci și, astfel echipată, cu gulerul pardesiului ridicat, începu să colinde străzile, fără niciun scop. Peste câteva zile își mai cumpără o pereche de ochelari de soare, cu sticlele negre, cei mai mari pe care îi găsise; nu-i mai lua de la ochi până seara. Așa putea să privească oamenii fără ca ei s-o vadă: pătrundea puțin în intimitatea lor, iar intimitatea ei rămânea neviciată. La prânz, mânca într-o cantină studențească, descoperită întâmplător, pe lângă Teatrul Național, undeva la un etaj. Se mânca des conopidă gătită cu sos lung, și de-atunci mâncarea aceasta rămase asociată în mintea ei cu ideea de penitență.

Masa de seară însemna o cafea cu lapte cu un corn, la una din micile lăptarii „Ehrmann.” Un corn cu unt, lapte cu frișcă; erau o desfătare. Apoi lua o pastilă de somnalin, cu ajutorul căreia dormea până în zori.

După o săptămână, începură ploile; atunci își cumpăra o haină impermeabilă, își legă părul cu un fular, și continuă hoinăreala. Nu era o soluție pentru toată viața, dar deocamdată mergea înainte.

Doamnei Alion îi trimisese doar o carte poștală, anunțând că divorțează. Îi răspunse Getta: „Mama nu poate să-ți scrie că și-a spart ochelarii și aici nu găsește alții. Ar fi bine dacă i-ai căuta tu unii, la București e mai ușor, a avut de un punct, ar fi bine să iei mai tari, de un punct și jumătate, sau de două, întreabă și tu la ceasornicar, cum crede el. Noi o ducem destul de bine; mama a fost necăjită din cauza ta; ea nu poate să înțeleagă, dar eu da. Unde nu este dragoste, nu este fericire. Sunt acum în vorbă cu cineva, foarte serios, care a venit și la noi, dar încă nu s-a pronunțat, e comandant la legiunea de jandarmi, în uniformă îi stă bine, însă mi-e tare nu știu cum

când mă gândesc la hainele civile, că vrea să-și dea demisia și să se apuce de afaceri. Are un frate cu capital și cu relații, care i-a băgat în cap fel de fel de cifre; îți spun drept că mă înfierbântă și pe mine cu milioanele de care vorbește, dar asta nu e tot și stau la îndoială. Am primit un plic pentru tine, să nu te superi că l-am deschis, dar n-am știut ce este. Eva, eu cred că tu nu duci viața care-ți trebuie. Mama nu spune nimic, cum e ea, eu însă sunt îngrijorată. Era mai bine altădată, acum ce să faci, ce-a fost nu se mai întoarce. De ce te-ai despărțit de bărbatul tău? Scrie-mi și nu uita da ochelari."

Deschisese scrisoarea pe stradă, sub un balcon, ca să nu o ude ploaia; tocmai pleca de acasă când o văzuse jos, în cutie. Pe hârtia alăturată citi: „Stimată doamnă Eva…".

Era o bucurie neclară și neașteptată; uitase de Luchi! Se întoarse repede acasă; vroia să citească scrisoarea la adăpost și să aducă în odaia ei puțină căldură.

„Stimată doamnă Eva, mă bizui pe îngăduința dumneavoastră și vă scriu mai curând decât v-ați așteptat. M-am gândit adesea la dumneavoastră întrebându-mă ce aș putea face să nu fiți tristă. Numai oamenii buni sunt triști, de aceea cred că viața este nedreaptă. Gândul că veți citi aceste rânduri îmi dă o senzație de nedescris. Dacă dumneavoastră ați vrea să-mi scrieți să-mi răspundeți ce faceți, aș fi foarte fericit. Spuneți-mi cum vă petreceți zilele. Eu am început școala, dar nu mi se pare greu. Aici a fost zilele trecute o furtună, foarte mare, care a smuls copacii din rădăcini și tabla de pe acoperișuri; câteva vapoare s-au rupt de la chei. Mă duc uneori după-amiaza până la far și atunci îmi aduc aminte de dumneavoastră…"

Simți un fior prelung, nu cald, nu rece; nu-i mai făcea atât de rău amintirea acelui timp; trecuse abia o lună de atunci, dar se obișnuise să creadă că fusese un vis, jumătate frumos, jumătate urât, partea frumoasă compensând-o pe cealaltă. Nu trebuia să stea locului, trebuia să trăiască metodic după acest sistem, să nu se gândească, să nu aștepte nimic decât scurgerea timpului. Avea să vină iarna, apoi primăvara. Trebuia să trăiască în crâmpeie de câte o zi, de câte o oră sau chiar mai mici. Trebuia să-și cumpere un ceas brățară, mare, bărbătesc, ca să aibă mai multă autoritate. Un ceas bun nu se oprește niciodată, nici sărbătoarea, nici noaptea, nici când suferi, nici când ești fericit. Trebuia să se ia după el, să-l urmeze cu încredere.

Auzi pași în vestibul; doamna Liontescu vorbea cu cineva la intrare. Reluă lectura scrisorii, zâmbind puțin silnic: „Acum am o bicicletă nouă, dar păcat că vremea nu mai e bună de plimbare. Tata stă acasă, vaporul a intrat în reparație; abia după Crăciun va fi gata. Vă închipuiți ce fericită e mama! Seara, când îmi spun rugăciunea, mă gândesc la dumneavoastră…”

— Doamnă Eva!

Tresări; glasul de la ușa se ridica parcă din scrisoare.

— Te caută cineva.

Se ridică, surprinsă. Nu înțelegea nimic, n-avea cine s-o caute. Cineva se ștergea pe picioare, în vestibul; ușa se deschise larg. Eva își duse mâna la frunte.

Stătea în ușă, cu mâna pe clanță, aplecat înainte, gata să se repeadă spre ea, cu un zâmbet întreg, nevinovat și sincer. Ea nu putea să scoată un cuvânt, se lăsase pe marginea fotoliului și îl privea îngrozită. În a doua clipă simți că plânge, plângea fără zgomot, fără mimică, lacrimile îi curgeau pe obraz și parcă nu erau ale ei – nici lacrimile, nici obrazul. El făcu un pas înainte, cu vechiul zâmbet, fără să se mire de nimic, de surpriza și de plânsul ei, fără să se mire mai cu seamă de propria lui întoarcere.

— Ce-i cu tine, nu mă mai recunoști?

Eva se ridică greu și se trase înapoi; nu înțelegea, nu putea să se bucure – se simțea încolțită. Se opri cu spinarea în perete; caută parcă un adăpost, sau un sprijin.

— Tu, tu ai… venit? Mă cauți pe… mine?

El închise ușa, se apropie încet de ea, îi despleti părul cu o singură mișcare, apoi o cuprinse brusc în brațe, lipind-o de haina lui udă de ploaie.

— Te caut, Eva! Mi-a fost dor de tine îndată ce nu te-am mai văzut pe chei. Am vrut să mă dau jos la Constantinopole, să iau primul vapor înapoi, dar, dar, nu știu, m-am dus mai departe – și mi-a fost mereu dor!

Plângea, în brațele lui, amestecându-și lacrimile cu apa de pe manta. Nu mai știa cum e fericirea, n-o putea înțelege, îi era frică; se înarmase pentru o suferință lungă, și acum se simțea nedumerită, și parcă vinovată, cu simțământul unei îndatoriri neterminate.

Ridică mâinile și îi cuprinse obrajii, le căută liniile, să-i recunoască, încă înspăimântată, tot crezând că visează.

— Ești tu, într-adevăr? Cum m-ai găsit?

— Întâi te-am căutat… (Se crispă, nu putea spune; e subînțeles.) Eva, ce bine ai făcut că nu te-ai întors acolo!

— Dar cum aș fi putut să mă întorc? Tu nu înțelegi, nu simți nimic?

— Simt că nu pot fără tine. Haide, strânge-ți bagajele!

Ea se așeză în fotoliu.

— Ce faci?

— Mă dezmeticesc.

— Arată-mi unde îți sunt lucrurile. Ți le strâng eu.

Nu așteptă răspunsul; merse la dulap și se apucă să arunce totul în geamantan, claie peste grămadă.

— Aveai intenția să deschizi un magazin de ciorapi?

Eva râse.
— Mă răzbunam și eu cum puteam pe viață.
— Dar ce ți-a făcut ție viața?
— Mie? Nimic!
Sări în picioare și se aruncă de gâtul lui.
— Lasă-mă să te iubesc puțin. Te rog, lasă-mă acum, poate mă calcă tramvaiul.
El se desprinse, închise geamantanul și o apucă de mâna.
— Haidem!
În ușă, Eva se opri și se uită înapoi.
— Bine că mi-am adus aminte să te întreb: de ce se afuma peretele deasupra caloriferului?
— Acum te-ai găsit să mă întrebi? Ne-apucă noaptea pe drum!
Se făcu palidă; o clipă inima îi stătu în loc. Nu mai sperase în noaptea care venea, începu deodată să plângă, prăbușită pe pieptul lui.
În oglinda din ascensor își văzu obrazul aprins. Se simți slabă și dezarmată. „Sunt sclava îmbrățișării lui! N-aș putea niciodată să mă stăpânesc… Dar de ce m-aș stăpâni?”
În ploaie, își găsi un echilibru mai stabil; strada era domeniul ei.
— Vino cu mine, te rog!
Îl trase într-un debit de tutun, ceru plicuri, hârtie de scris.
— Cumpără-ți țigări și așteaptă-mă numai puțin!
Se duse la pupitrul de lângă ușă și începu să scrie, repede: „Bunul meu Oswald, ești primul om căruia simt nevoia să-i împărtășesc bucuria mea. *A venit*! E bun și foarte, foarte îndrăgostit. Simt că de acum înainte totul va merge altfel. Știu că ești alături de mine, de aceea sunt sigură că ai să împărtășești bucuria mea!…” Era oare sigură? Nu, de loc! Îl asocia la exaltarea ei din egoismul inconștient al oamenilor fericiți. Poate în același timp îi plătea, cu o răutate disimulată, compătimirea pe care i-o arătase în tren. Se simțea biruitoare, și oamenilor altădată învinși biruința le alterează uneori ce au avut bun. Scrise mai departe, și acum își simțea răutatea, dar i se părea legitimă și nevinovată: „Te rog, urgentează formalitățile divorțului; e mai bine pentru amândoi, cum ai spus și tu. Și nu fi invidios pe fericirea mea, bunul meu Oswald.”
Reciti, șterse un cuvânt la început – nu vroia să exagereze; rămase „e bun și foarte îndrăgostit.” Un singur „foarte” era mai decent. Șterse alt cuvânt, la sfârșit – în loc ele „bunul meu Oswald”, scrise: „scumpul meu Oswald.”

Îi trimise și lui Luchi câteva cuvinte, convenționale și anodine, numai fiindcă își propusese dinainte să-i răspundă la scrisoarea aceea care acum un ceas fusese o bucurie.

— Spune-i să meargă cu șaizeci pe oră. Adică nu, să meargă la pas! Ar fi nedrept să ni se întâmple un accident tocmai acum!

Erau într-un taximetru, în drum spre Cotroceni. Când intră pe bulevardul larg al Facultății de medicină, se aprindeau luminile; pavajul spălat de ploaie oglindea ramurile desfrunzite ale castanilor. Nu se vedea nimeni; Eva era puțin înfricoșată; lumea i se părea pustie și nu știa cât vor supraviețui ei doi.

Se repezi înaintea lui, pe scări; trebuia să ajungă repede la un adăpost, să pună stăpânire pe el și să nu-l mai părăsească. Rămase la ușă – n-avea cheie. Se trezea în ea ceva necunoscut, o trepidație pe care nu și-o putea stăpâni. Părea scăpată din frâie, îi venea să dea cu picioarele și să necheze. Până ce deodată înțelese și înlemni: era prima dată când se simțea egala lui! Revelația îi stârni spaimă; nu se simțea în stare, era prea mică.

El deschise, trecu înainte și aprinse luminile, în toate încăperile, pe rând, lăsând ușile vraiște.

Ea rămase câteva clipe în prag, cu amintirile. Totul era vorbitor: pereții, parchetul, covoarele, ușile, clanțele – fiecare avea câte ceva de spus, și vorbeau în același timp, într-o cascadă de glasuri care făceau să-i vâjâie urechile. Apoi se năpusti înăuntru, febrilă, rătăcită și multiplicată prin simțământul straniu că înregistrează simultan tot ce lăsase aici, dispersat în toată casa. Nu-și dădea seama ce face – începu un dans, al întoarcerii; se întinse cu brațele pe pereți, își lipi obrazul de uși, mângâie tablourile, se trânti pe jos, cu pardesiul pe ea și se rostogoli pe covoare, dintr-o cameră până în cealaltă, deschise dulapurile și intră în ele, printre haine, deschise robinetele la baie, ciocăni butelia de aragaz la bucătărie, zăngăni vasele, înșirate pe stative, se întoarse dincolo și iar luă totul la rând, până ce aproape își pierdu răsuflarea și rămase întinsă pe covor, plină de praf, nădușită, cu obrajii arzând și cu părul răvășit.

O privea dintr-un colț, îngăduitor. Când o văzu liniștită, răsuflă adânc.

— Acum să începem metodic. Eu intru în baie, să mă bărbieresc. După ce te liniștești, desfă-ți geamantanul. Pe urmă du-te la bucătărie și alege ce-ți place să mănânci; vezi că sunt mai multe pachete. Eu, unul, nu vreau decât compot de ananas.

— Vai de mine! Ai compot de ananas?

— Da; și deasupra vreau să punem vișine din vișinată; ai mâncat vreodată asemenea combinație?

— Nu. Îmi vine amețeală.

— Stăpânește-te! Peste vișine, se mai pune frișcă.

— Asta-i prea mult.

— Nu, fiindcă nici m-am luat frișca; mi-am adus aminte pe urmă.

— Atunci de ce mă amăgești?

— Am spus: „peste vișine *se mai pune*"; n-am spus „vom pune."

„De acum înainte trebuie să fiu mai atentă la vorbele lui, gândi Eva. Poate, necazurile mele s-au tras din neînțelegeri de stil."

Îl auzi dincolo, umblând la instrumentele de ras. Se repezi la geamantan.

— Stai!

El apăru în ușa băii.

— Ce s-a întâmplat?

Eva răscolea în geamantan.

— Nu mă ține așa, cu săpunul pe obraz!

Se ridică, satisfăcută; dintr-o hârtiuță, dezveli lama de ras pe care o luase de la hotel.

— Bărbierește-te cu asta! E încă bună.

— Nu-i o lamă de-a mea? Unde ai găsit-o?

— Ce importanță are? Undeva unde ai uitat-o. Nu vreau să-ți spun, fiindcă e un loc cu amintiri triste. Dar lama nu are nici o vină; nu sunt supărată pe ea.

— Și de ce mi-o dai acum?

— O, nu mai întreba atât, că nu-ți fac farmece! Nu te teme! Vreau să te învăț econom!

Mai târziu, când se regăsi lângă el, așa cum îl așteptase și cum se așteptase, îi șopti amețită:

— Ce obraz dulce ai! A fost bună lama mea?

— Eva, ești ciudată!

— Nu, dar vreau să-ți spun că nu trebuie să faci economie la orice. De mine să nu faci economie. Risipește-mă; sunt făcută ca să mă risipești tu.

Nu multe zile după aceea, într-o dimineață, el o întrebă:

— Tu mai ai ceva bani la bancă?

— Bineînțeles. Am luat foarte puțini.

Părea stânjenit:

— Te-ai supăra dacă… Trec printr-o încurcătură, o să se rezolve, dar până atunci…

— De ce vorbești așa? Niciodată n-am socotit că sunt banii mei. M-am atins de ei numai când n-am avut încotro. Ți-i păstram. Vrei să ți-i ridic?

— Nu pe toți. Deocamdată o să trebuiască să cheltuim din ei.

Nu se interesase niciodată de veniturile lui. Nu știa dacă mai avusese altceva în afară de pădure și gater. Îl apucă de braț:

— Îmi pare rău că ești strâmtorat, dar mă bucur să-ți fiu de folos. O să facem economie. Cât am fost singură, m-am învățat să trăiesc cu foarte puțin. Am să te învăț și pe tine. De acum înainte mă apuc să gătesc. Să vezi ce mâncare bună o să-ți fac!

Își cumpără un șorț de bucătărie, o carte de bucate, descoperi furnizorii cartierului și se apucă de gospodărie. Nu se pricepea la nimic, dar încetul cu încetul începea să se descurce. În bucătărie își ținea părul strâns sub boneta de baie, apoi stătea o jumătate de oră afară, pe terasă, oricum ar fi fost vremea, răsfirându-și-l în vânt, ca să-l aerisească. Adăugând alte câteva precauțiuni, mănuși de cauciuc printre ele, izbuti să se protejeze, să-și păstreze nealterate atributele feminine care îi justificau existența.

Acel timp fu pentru ea o întâlnire cu viața, în liniște și bucurie constantă. Dimineața nu se scula prea devreme, nu se îndura să iasă din așternutul cald, unde și lui îi plăcea să trândăvească. Punea de cu seară ceainicul electric pe noptieră, cu totul pregătit; trebuia doar să întindă mâna la priză, și rămânea la căldură, până auzea apa fierbând. Atunci se ridica repede, își punea o rochie de stradă, fiindcă lui nu-i plăceau capoatele, nici celelalte sisteme vestimentare de apartament, prăjea în câteva minute pâinea, și nu-i mai rămânea decât să-l zgâlțâie, ca să-l silească să mănânce, pe jumătate adormit. Pe urmă, în timp ce el se ducea la baie, ea își îmbrăca pardesiul, se îmbrobodea, cobora scările și își vizita în galop furnizorii.

Câteodată, când se întorcea, îl mai găsea acasă; atunci el nici nu se mai grăbea să plece și de multe ori își lăsa treburile baltă, la fel cum lăsa și Eva treburile ei casnice. În perioada aceea, el punea la cale o afacere nu niște

oameni necunoscuți, o întreprindere forestieră prin nordul Moldovei. La prânz îi raporta Evei rezultatele discuțiilor și se înflăcăra:

— Ai să vezi! O să tăiem iarăși păduri, o să facem funiculare și gatere, fabrici de mobile. O să mergem iarăși în munți!

După-amiezile stăteau împreună; ei îi plăcea ora amurgului, când ferestrele deveneau pe rând, roșii, violete, apoi cenușii. În casă era cald, el era mare, liniștit și bun. Rar, când o lăsa singură, se ducea la câte un cinematograf; totdeauna făcea drumul pe jos, reluând, în altă stare sufletească, vechea ei legătură cu asfaltul.

Pe la sfârșitul lui noiembrie primi o scrisoare de la doamna Alion: „Îți mulțumesc pentru ochelari; sunt cam tari, dar cum ochii mei slăbesc repede, curând au să-mi fie buni. Vezi, Eva, dacă te-ai despărțit de bărbatul tău, cel puțin ai grijă să n-ajungi rău, că destul necaz avem acum cu Getta. Trebuie să-ți spun că acela de care ți-a pomenit ea, căpitanul de jandarmi, vrea s-o ia, am aranjat tot, de zestre se poate obține scutire, ca fiică de ofițer activ, însă altceva e prost, că i-a cerut la comandament o sumă de acte de-ale ei, și fotografii și a trebuit Dovadă de bună purtare, că așa e regula la ofițeri. Am scos Dovada, și au iscălit-o doi vecini, am legalizat-o la circumscripție și am dat toate actele pe care ni le-a cerut, dar nu știu cine o fi făcut un denunț și a trimis ceva din ziarul de atunci, că de la comandament a respins cererea lui, și ne-a lăsat încurcați. Lui nu-i pasă de gura lumii, e un suflet bun și o iubește pe Gettuța, dar fără aprobare nu se poate. Așa că, tot avea în gând mai de mult, și-a înaintat demisia, că fratele lui îl ajută să-și deschidă depozit de vinuri, en gros, la Focșani, că se câștigă foarte mult. Gettuța însă plânge și spune că așa nu vrea să-l ia. Vezi și tu în ce încurcătură suntem: cum vrea ea nu poate el și cum poate el nu vrea ea. Așteptăm să vedem ce-o da bunul Dumnezeu. Poate ar fi bine să-i scrii tu o scrisoare Gettuței, să-i spui că tu n-ai luat ofițer și n-a fost rău, că dacă l-ai lăsat nu l-ai lăsat fiindcă era civil. Tu ce faci cu noul tău bărbat? Vă cununați ori nu? Sau poate nu s-a terminat divorțul? Ascultă-mă și pe mine, nu m-am amestecat niciodată în viața ta, și am făcut rău, poate să fac bine acum, de aceea îți spun să iei seama pe unde calci, că uite cu Gettuța câte necazuri avem. Ai primit aici două scrisori, nu știu de ce ți-ai dat adresa la noi. Gettuța le-a deschis, altminteri nu le citeam, și n-am înțeles mare lucru, dar atât îți spun, nu umbla cu scrisori de astea când ai un bărbat și mai ales dacă vrei să-l ții. Cine îți tot scrie ție de la Constanța? Spune-i să nu-ți mai trimită la noi, că nu vreau să-ți fac răul cu mâna mea. Gettuța te sărută, n-a putut să-ți scrie

că are ochii umflați de cât a plâns ieri, când a aflat de la comandament. Dar bun e Dumnezeu și-om mai vedea.”

Erau două scrisori, cu aceleași rânduri stângace, timide și cuviincioase: „Stimată doamnă Eva…” Nici nu le citi, cu toate că stăruința băiatului pe care abia îl mai ținea minte o emoționa măcar puțin. Îi răspunse distrată, și mințind: „N-am fost acasă, de aceea nu ți-am scris până acum. Amândouă scrisorile tale m-au bucurat. Mai scrie-mi când vrei, dar nu prea des.”

De atunci nu mai primi nimic de la Luchi și nu-și mai aminti de el.

În afară de portar și de puținii furnizori cu care avea de a face în mod obișnuit, nu întâlnea pe nimeni; ei nu se duceau nicăieri, sau prea rar, și atunci nu dădeau peste oameni cunoscuți; parcă muriseră sau emigraseră toți. Cum se apropia iarna, Eva trebui să-și facă o haină mai călduroasă, dar se luptă câteva zile cu prudența ei până să se hotărască; i se părea o cheltuială abuzivă. Știa că dincolo o așteptau dulapuri întregi cu lucruri de îmbrăcăminte; numai un cuvânt să fi spus și domnul von Seele i le-ar fi trimis. Însă acel cuvânt ea nu l-ar fi spus niciodată, chiar dacă ar fi rămas în zdrențe.

Banii de la bancă se iroseau; lui îi trebuiau sume din ce în ce mai mari, și ea era din ce în ce mai îngrijorată. La prima ninsoare el veni cu o hotărâre nebunească:

— Eva, după-masă îți cumpăr echipament de schi. Vreau să mergem la Sinaia și să stăm până după Anul nou.

Ea se îngrozi.

— Dar n-avem bani!

— Nu-ți fie teamă! Știu eu ce fac.

Vacanța la Sinaia fu urâtă, începând cu drumul într-un tren foarte aglomerat. El vroise să telefoneze să rețină camere la Palace. (Alt Palace!… se gândea Eva. La Constanța fusese tot Palace, și dacă ar fi mers în altă parte ar fi fost încă un Palace – lumea are nevoie de amăgiri; una din ele este vorba somptuoasă!) Se împotrivi, temându-se de prețurile unui hotel de lux. Trebuiră să caute o cameră în oraș și nu găsiră decât una foarte modestă, într-o casă care se numea vilă, dar avea sobe de fier și spălător cu ibric. El părea mai răbdător, ea însă tremura tot timpul de frig; soba se încălzea repede și tot atât de repede se răcea; cum se nimerise un timp geros, în multe nopți dormi cu aproape întregul echipament de schi. Apoi, camera avea o ușă spre o altă încăpere, de unde se auzea până și respirația

vecinilor. Erau nevoiți să vorbească în șoaptă și să-și supravegheze gesturile, ceea ce transforma vacanța într-o pedeapsă.

Pe deasupra, Eva avu nenorocul să-și răsucească o gleznă în chiar prima zi. Erau într-un decor urât și sărac, o pârtie înghesuită între brazi, plină de amatori stângaci. Își dădu seama de la început că nu avea nici o îndemânare sau poate nu era creată ambianța care să-i dea puțin elan. Nu izbutea să pornească, picioarele i-o luau înainte, corpul îi rămânea în urmă și cădea pe spate în poziții caraghioase; se simțea umilită și se descuraja mai mult. Nici el nu era un schior bun, însă alunecarea pe zăpadă îl îmbăta, astfel că ei nu-i mai purta nici o grijă, ci o lăsa aproape în părăsire; doar din când în când venea pe lângă ea, aprins la față, gâfâind, fericit, ca s-o întrebe, cu ochii în altă parte:

— Merge, Eva, merge? Dă-i drumul înainte, curaj!

Seara, acasă, văzu că i se umflase glezna și începea s-o doară. De atunci nu mai puse schiurile în picioare, dar ca să-i fie pe plac îl însoți în fiecare zi, șchiopătând grațios și apoi tremurând de frig pe marginea pârtiei, în frumosul ei echipament devenit inutil și ridicol. Se simțea nevolnică, se asemuia cu atâtea alte femei care nu puseseră niciodată schiurile în picioare, dar se arătau în parc și la cazinou în costume prestigioase. Odată urcară până la o cabană mică, la 1400 de metri, unde se construia un hotel mare, sau un sanatoriu; din acel loc, valea se vedea până departe, amintindu-i peisajul de dincolo, de atâta vreme părăsit. La înapoiere, el își dădu drumul cu schiurile, lăsând-o să vină singură un drum lung.

După o săptămână se simțea murdară și copleșită de nervi: el însă era în largul lui și vroia să mai rămână. Dimineața se scula voios, aprindea focul, se bărbierea lângă sobă, cânta marșul militar, apoi își aducea schiurile la căldură și se apuca să le ungă pe tălpi cu diferite feluri de ceară, după indicațiile unei cărțulii. Îndeletnicirea aceasta îl pasiona și o etala orgolios, căci mulți sportivi vechi o ignorau.

Într-o seară, ținu să meargă la cazinou, cu toate împotrivirile ei. Dar pentru Eva escapada nedorită fu un noroc; el se apucă să joace, ba încă la două rulete deodată; plasă fise cu nemiluita, pe o masă și pe alta, alergând de colo până colo, ca un ogar, cu limba scoasă de un cot, și într-o jumătate de oră pierdu toți banii. Astfel, a doua zi trebuiră să se urce în tren, cu bilete de clasa a treia și cu câte un covrig în buzunar. Era în ajunul Anului nou; când sosiră, banca se închisese; petrecură revelionul cu conserve, la care se adăugă halva și o sticlă de șampanie, luate pe datorie de la băcan. Dar după

aceea, noaptea rămase a lor, fără vecini și cu un calorifer cald în locul sobei de fier. Mai mult Eva nu-și dorea pentru Anul nou, nici pentru toți anii viitori.

Noaptea începuse bine, nu la fel începu anul. Abia trecuseră câteva zile din ianuarie, când, el trebui să plece în Moldova, cu acei oameni necunoscuți, care-i erau asociați sau Dumnezeu știe ce, să vadă niște locuri, niște păduri. Lipsi o săptămână, pe care Eva o petrecu speriată, fiindcă nu știa niciodată ce înseamnă plecările lui. Dar el se întoarse, și ea plânse prostește, de gâtul lui, în vestibul. Pe urmă văzu că era nebărbierit și cu hainele mototolite; călătorise prost, prin niște locuri fără tren, umblase cu sania și chiar pe jos, dormise îmbrăcat, prin case de oameni săraci. Era însă bucuros; treburile mergeau bine, în curând avea să dispună de bani. Cântă mai vesel ca oricând marșul militar în timp ce se ștergea pe obraz, și parcă de data asta nu mai cânta fals deloc.

Puțin timp după aceea, într-o zi la prânz, veni acasă cu un taximetru, încărcat de cumpărături. O jumătate de oră îi trebui portarului să care pachetele sus. Era un întreg bazar: un aspirator nou de praf, o mașină de călcat, un aparat electric pentru prăjit pâinea și alte câteva aparate electrice. Urmau parfumuri, ape de colonie, piepteni, paste de dinți, săpunuri, perii, o trusă de îngrijit unghiile. În alt pachet, stofe de pardesiuri, de haine, de rochii, de taioare; în altul, albituri… Și desfăcutul cumpărăturilor nu se mai termina. Se cunoștea că luase magazinele la rând, cu o poftă nebunească de a colecționa obiecte de orice fel, folositoare sau nu. Eva privea depozitul, uluită de nebunia lui, iar el râdea, bucuros; deși obosit de atâta alergătură, avea aerul să spună: „Ei bine, vezi ce sunt eu în stare?”

— Trebuie să fac ceva, să te pun sub interdicție!

— Nu-mi strica buna dispoziție! Când cumpăr ceva, procedez în felul meu și vreau ca toată lumea să se bucure.

— Bine, dar câți bani sunt aici?

— Nu știu; nici nu interesează. Dacă ești îngrijorată, te anunț că înainte de a cumpăra un ac – sunt și ace, nu știu pe unde, ai să le găsești – îmi plătesc datoriile până la un leu. Fondul tău la bancă e pus la loc!

— Spune-mi, ai moștenit? Ai câștigat la loterie?

Sub curiozitate își ascundea neliniștea; prin bani independența lui devenea alarmantă. El râse măgulit; poate oamenii care câștigă în afaceri au, mai mult decât bucuria izbânzii, mândria de a fi admirați.

— În afară de loterie și moștenire, nu mai știi nici o cale să ai bani?

— Nu știu; nu-i vina mea dacă sunt incultă. Tu nu m-ai lăsat să termin școala.

— Nu te-ai gândit, de pildă, la iscusință?

Ea îl luă în brațe, râzând:

— Știu o singură iscusință a ta: bărbieritul. De fapt mai știu una, dar mi-e rușine să spun.

Păru supărat.

— Dar ce crezi tu despre mine? Că sunt un trândav?

— Numai asta nu! Trândav?! Tu stai mereu sub presiune, ca locomotivele în gară; ai nevoie doar de un semn ca să pornești. Și de-abia aștepți semnul. Ba cred c-ai fi în stare să pleci fără niciun semn. (Se întrista deodată.) Ai grijă sa nu te ciocnești.

Peste o săptămână, el plecă, întocmai ca o locomotivă care stătea de mult sub presiune. Plecă întâi la Budapesta, să caute mașini pentru fabrica proiectată. De acolo scrise că trebuie să se ducă mai departe, la Viena, fiindcă nu găsise condițiuni convenabile. Se duse însă și mai departe, din oraș în oraș, până la Dresda, de unde Eva primi o ultimă scrisoare: „Am rupt legăturile cu oamenii aceia, care credeau că am să merg cuminte la păscut pe izlazul lor și am să stau împiedicat. Și ei vroiau să mă transforme în copac, îi urăsc! De aici plec la Namur, să fac rost de bani, sper ca mama are să-mi dea, ca să le restitui partea investită de ei și să mă eliberez, libertatea relativă la care poate năzui un om de pe pământ, atâta vreme cât n-are cum ajunge pe un alt astru. Dacă vei fi tristă și te vei socoti nefericită, ține seama că până azi nu s-au născocit instrumente de măsurat nefericirea. Oamenii pot să se iubească, dar n-au cum sa se înțeleagă. Nu fuge nimeni de bine, dacă nu-i un rău în el, adică o năzuință spre alt bine. Ai fost binele meu – nu fug de tine. Fiindcă n-ai să mă înțelegi, accept să mă ierți; e compromisul creștin datorită căruia ne târâm zilele.”

Deși în termenii ei de parabolă scrisoarea era foarte clară. Nu putea, sau nu vroia să creadă că el n-avea de gând să se întoarcă; ar fi fost cea mai crudă și mai inexplicabilă dintre plecările lui, dacă nu o socotea un semn de demență. Mai degrabă putea fi o neînțelegere. Ar fi vrut să stea de vorbă cu unul din oamenii aceia, dar nu-i cunoștea, nu știa nici unde stau, nici cum îi cheamă. Trimise o telegramă urgentă la Dresda, post-restant, cu speranța că el poate mai așteaptă altă corespondență și se va duce să întrebe la poștă: „Te rog, răspunde când te întorci, n-am înțeles scrisoarea, sunt foarte îngrijorată.” În același timp îi scrise la Namur, pe adresa cunoscută; nu primi niciun răspuns. Un timp mai așteptă, neliniștită, dezorientată, până ce acceptă să înțeleagă, și atunci mintea i se lumină pe deplin. Orizontul ei se închise și deveni cenușiu. Pe acest fundal dezolant trecea din când în când câte un fulger scurt, explozii de revoltă și mânie. Îl ura, fiindcă îi zdrobise viața și nu-i lăsase nici măcar capacitatea de a crede în viitor.

Era la jumătatea lui februarie: o primăvară timpurie făcuse să apară pe străzi țigăncile cu ghiocei; mugurii copacilor plesneau nedumeriți; când trecea pe lângă Cișmigiu, simțea mirosul pământului dezghețat prematur și neliniștit.

În casa nu putea sta; fiecare obiect îi amintea de el. Începu să colinde străzile, dar acum nici strada nu-i mai absorbea gândurile – era opacă, ternă și rece și refuza vechea alianța. El îi sfărâmase până și acest mecanism de consolare, care nici măcar nu fusese dăruit de el. Sfărâmase nu numai inima ei, ci tot ce o înconjura. La răsărit, la apus, la miazăzi, la miazănoapte, unde întorcea capul să respire, dădea peste imaginea lui. Îi umpluse viața cu amintiri zgomotoase, și acum trăia sub teroarea lor.

Într-o zi se gândi la Luchi și vru să-i scrie, dar condeiul i se părea un obiect necunoscut, nu știa cum să-l țină în mână și ce întrebuințare să-i dea. Vru să scrie acasă; hârtia albă o orbea ca un deșert de zăpadă. Izbuti să reconstituie o parte a alfabetului uitat, ca să-i scrie câteva cuvinte domnului von Seele: „Oswald, trebuie să te văd!” Dar nu era sigură că folosise aceste cuvinte clare, și nu un cod al ei, indescifrabil. Era miercuri; sâmbătă el ar fi primit scrisoarea, și dacă izbutea s-o înțeleagă, duminică ar fi fost aici. Trei zile. Până atunci, putea să i se termine aerul. Încercă să întrebuințeze vechiul sistem de așteptare, cu ceasornicul în mână: „Arătătoarele se mișcă implacabil. Orice s-ar întâmpla, timpul trece, și eu merg o dată cu el. O învârtitură a secundarului, un minut. Șaizeci de minute, o oră. Au mai rămas șaptezeci și trei. Ceasornicul nu poate să se oprească și duce timpul cu el!”

După câteva ceasuri, simți că o doare inima și se înăbușă. Nici sistemul acesta nu mai era bun; nimic din trecut nu mai era bun. El distrusese tot zidul ei de apărare!

Seara, cu o valiză mică, se urcă în tren, și a doua zi dimineață ajunse. Sub cerul noros de februarie, orașul i se păru îndoliat. Făcu drumul pe jos, pe lângă ziduri, ferindu-se de priviri, ca un răufăcător. Ceasul din turn bătea de opt ori când ajunse în piață. Căută din ochi locul unde era umbra la șase după prânz, dar își aminti că el îi spulberase și această iluzie copilărească. Doar în bătăile ceasornicului mai găsea ceva din muzica orelor, care o fermecase cândva. Poate nu era totul mort.

Luă un comisionar de sub zidul catedralei, intră într-o cofetărie și scrise cu mâinile înghețate: „Nu te mira și nu te speria. Am sosit acum și vreau să te văd…”

Servea o fată blondă, cu coadele pe spate. Și-o amintea; nu mai crescuse de loc, sau poate venise alta în locul ei. Toate aici, la șaisprezece ani, erau la fel, blonde, cu coade pe spate. Îi aduse cafeaua cu lapte. Bău ținând ceașca în palme, ca să se încălzească. Așa își beau ceaiul, în cafenele afumate, oamenii săraci sau năpăstuiți; îi văzuse odată, nu știa pe ce strada îngustă și

înghesuită, când colinda prin București. Și ea se simțea acum foarte năpăstuită.

Comisionarul avea de făcut un drum lung cu tramvaiul, tramvaiele mergeau încet, așteptându-se unele pe altele la macazuri. Trecuse aproape o oră când văzu automobilul oprind brusc în față, derapând până în trotuar pe asfaltul înghețat. Domnul von Seele coborî, intră în cofetărie și o căută cu ochii miopi în penumbră. Avea o pălărie cenușie, cu borurile mici, lăsate în jos, care îl făceau mai scund. Nu, mai ales privit de departe nu părea impunător. În loc de palton purta o scurtă de postav, în culoarea pălăriei, îmblănită cu jder. Se cunoștea că luase hainele pe care le avusese la îndemână. Nu se așeză. Clipea des, de după ochelari. Eva văzu că avea părul decolorat.

— Haide să mergem de aici. Ești foarte palidă; ai slăbit. Te simți rău?

— Nu știu cum mă simt, Oswald.

Îi părea bine că venise cu automobilul de sport, pe care îl conducea singur. Șoferul ar fi stânjenit-o. Se înghesui lângă volan.

— Sunt foarte nenorocită, dar n-am venit să-ți cer nimic. Ar fi fost mai simplu să apelez la tine când ne-am întâlnit în tren. Atunci mai aveam curajul să trăiesc. Acum sunt obosită… Am ales între a muri și a veni aici, sau poate am făcut doar un ocol. Aș vrea să-ți spun tot, și când mă gândesc ce să-ți spun, văd că totul e doar puțin: nu mai pot! Aș vrea să stau într-un sanatoriu, să mă îngrijească un medic bun, poate există scăpare; eu nu știu, nu am putere. Aș vrea să dorm, Oswald să dorm mult timp, să visez, să nu trebuiască să respir, să nu-mi bată inima. Dacă ar fi cu putință, aș vrea o odihnă deplină și fără sfârșit. Poate ar fi moartea.

Domnul von Seele îi strânse brațul.

— Nu vorbi copilării!

— Nu sunt copilării, Oswald Nu mai pot nici să închid ochii, nu mă mai gândesc la nimic, fă ceva pentru mine, ajută-mă să dorm.

Își lăsă capul pe spătar. Nu-și dădea seama dacă automobilul pornise sau se legăna numai ea. I se părea că visează fără să știe ce. Simțea o greutate pe tâmple, nu bună, nu rea. Bâigui:

— Nu vreau acasă, Oswald; nu se poate! Du-mă oriunde.

Auzea zgomotul străzilor, dar nu-l identifica. O clipă se crezu pe malul mării, auzi rostogolirea unui val care venea peste ea. Întredeschise ochii, fără spaimă, și văzu un tramvai trecând pe alături.

— Mi-e frig.

— Am să te încălzesc. Am să fac un foc mare și am să te culc într-un pat alb.

— Un pat de sanatoriu… Și să fie o călugăriță, să-mi țină mâna pe frunte. Îmi ard tâmplele.

— Am să-ți țin mâna mea.

— E bună mâna ta, Oswald… Oswald, tare aș vrea să dorm… Ce nume ai tu! Când îl spun de multe ori, parcă aud o pădure foșnind. (Întredeschise ochii, văzu copaci în preajmă) Am trecut de casă, da?

— Am trecut.

— Era bine în casa ta… Mi-e dor de Savant!

El zâmbi trist și compătimitor, pentru amândoi.

— Și lui îi e dor de tine.

Eva clătină din cap.

— Mă minți. Dar ce bune sunt minciunile tale! Sunt minciuni bune și minciuni rele; cele bune înseamnă liniștea și fericirea. Liniștea și fericirea sunt minciuni! Unde mă duci?

— Într-o casă liniștită și caldă, între brazi, unde n-are să te supere nimeni și ai să dormi cât ai să vrei. La poartă am să scriu „Nu intrați, nu sunați, umblați încet – aici doarme Eva."

— Are să fie bine, Oswald. Unde e casa?

— Spre Păltiniș.

Nu fusese niciodată acolo, dar casa o cunoștea din fotografii. O pregătise pentru ea, și ea o părăsise înainte de-a fi văzut-o. Câte nu părăsise!

La capătul unor serpentine, automobilul coti scurt și se opri. Deschise ochii, toropită. Nu văzu decât brazi și zăpadă, încercă să coboare, dar nu izbuti; corpul n-o mai asculta, parcă era anesteziată. Domnul von Seele trecu în partea ei, se aplecă și o ridică în brațe. Simți că dogorește.

O femeie în vârstă, încălțată cu cizme, venea înotând prin zăpadă; ninsese mult peste noapte, și peisajul era proaspăt. Eva nu știa cum ajunsese într-o cameră mare, la etaj, cu ferestre largi și cu perdele de tulle alb, reproducând aproape în totul camera ei de dincolo. Femeia aștepta în ușă.

— Marta, sună acasă și caută-l pe șofer, îi șopti domnul von Seele. Spune-i să scoată repede mașina și să-l aducă pe doctor. Dar să plece imediat, să nu piardă niciun minut. Dacă doctorul nu-i acasă, să-l caute la spital. Întreabă-l dacă a înțeles.

Abia peste o oră auzi automobilul jos. Doctorul casei era Kunn, urca scările greu. Nu putea să rămână cu el. Coborî în hol și rămase în fața

căminului, până se deschise ușa sus. Atunci se îndreptă spre scări.

— Congestie pulmonară.

Era în ziua de 28 februarie 1937. Așa începu boala și ținu mult, semănând cu un somn, cum și-l dorise Eva. Avea o cameră liniștită, ca de sanatoriu, o călugăriță la căpătâi, înveșmântată în negru, cu tulpan alb, scrobit, cu mătănii în mâini. Nu se auzea nimic, și ea visa, alunecând pe serpentinele dintre viață și moarte, împăcată cu amândouă, fiindcă se odihnea, și-i era indiferent că odihna venea prin moarte, sau prin viață.

PARTEA A TREIA

50

Prin perdeaua de tulle alb se vedeau, peste vârfurile brazilor, departe, acoperișurile orașului luminate de soare. Era soare puternic, de iunie; îl simțea pe brațe, arzător, în timp ce aerul rămânea rece, neîmblânzit – și impregnat de ozon.

Eva dădu perdeaua la o parte, luă binoclul de pe pervaz și reperă casa de dincolo. Apărea, de parcă ar fi ținut-o în palmă, cu zidurile albe și acoperișul roșu foarte înalt, cu aproape toate detaliile; vedea când se deschidea o ușă, când umbla un om prin curte, când grădinarul stropea florile, dimineața și seara, distingea la grajduri mișcările rândașilor, până și păsările se ghiceau uneori, dacă atmosfera era clară, ciugulind grăunțe după gardul de sârmă împletită.

Era una din diminețile când trebuia să vină domnul von Seele; el o vizita de câteva ori în cursul săptămânii și în toate duminicile. Cum știa orele lui, îi plăcea să-i urmărească plecarea; se deschidea ușa garajului, automobilul ieșea și trăgea la intrarea principală, șoferul cobora, își mai găsea de lucru cu o cârpă, ștergea praful de pe aripi, sau de pe capotă, până ce apărea stăpânul. Eva se bucura copilărește că putea să-l vadă fără ca el să bănuiască; acest privilegiu secret o făcea sa se simtă mai puternică și mai apărată.

În clipa când prinse casa în binoclu, automobilul de sport era la intrare; șoferul ștergea parbrizul. Domnul von Seele coborî scările, trăgându-și mănușile pe mâini. Avea pălăria cu borurile lăsate; deși venise vara, nu mai umbla niciodată cu capul gol. Automobilul porni, ieși pe poartă, și se pierdu sub copacii din Jungerwald; peste pădure pluteau norișori albi.

Eva alergă la bucătărie. Marta și Gheza erau singurii oameni de serviciu ai casei. Spuneau că ar fi unguri, de pe la Târgu-Mureș, dar aproape nu mai știau nici ei ce sunt, fiindcă fuseseră mulți ani la stăpân dincolo de munți, unde pare că își uitaseră și limba. Eva stătea adesea de vorbă cu ei; vroia să afle traducerea câte unui cuvânt.

— Gheza, cum se spune la lacăt, pe ungurește?

El își încrețea fruntea, se gândea chinuit, se uita la nevastă-sa, apoi răspundea greoi și cam supărat:

— Locot.

Chiar dacă s-ar fi spus așa, Eva nu putea să creadă.

— Locot?

— Locot, da.
— Dar la pâine?
— La pâine? Puine!
— Și la slănină?
Mânca alături de ei, dintr-o pâine neagră, mare cât un ceaun, și dintr-o halcă de slănină albă, tăvălită prin boia de ardei. Petrecea multe ore în tovărășia lor; uneori se uita prin câte o oală sau mesteca în alta, aducându-și aminte, fără păreri de rău, că într-un timp fusese gospodină. Și iar îl întreba pe bărbat:
— Gheza, cum se spune la casă pe ungurește?
El iar își încrețea fruntea și iar părea supărat:
— Coso.
— Și la ardei?
— Ordei.
— Ăsta-i esperanto, nu-i maghiară. Spune-mi, ai băut vreodată vin de Tokay? În pustă ai fost?
Odată îi luase sus pe amândoi și le pusese la picup „Rapsodia Ungară” de Liszt. Ascultaseră neîncrezători și stingheriți, până când începuse ceardașul. Atunci se uitaseră unul la altul, surprinși și puțin înfricoșați, apoi își pironiseră ochii pe difuzor. La sfârșit, Gheza se ridicase, își luase nevasta de mină și ieșise cu ea, fără un cuvânt.
Niciodată nu-și arătaseră dorința să mai asculte muzica aceea, sau alta, dar o priveau pe Eva mai temători și totdeodată mai călduros. Marta, care era puțin mai guralivă decât bărbatul, își exprimă într-o zi punctul de vedere cu privire la prea multele ore cât Eva asculta muzică:
— Asta nu face bine la omul sănătos. Face boală de cap și de nervi. Când am fost la București, coconaș ne-o trimis la teatru unde cântă, nu vorbește.
— Și cum ți s-a părut?
— Cântă prea mult, cântă mereu.
Interogată despre numele operei, Marta nu putu răspunde, în schimb îi făcu rezumatul:
— Am văzut asta cu femeia stricată care moare de oftică.
— Mă mir că nu ți-a plăcut!
— No, mi-o plăcut! Dar cântă prea mult, toți cântă, patru ceasuri, cântă mereu că până n-o murit curva n-o fost voie să plecăm!
Eva își petrecea între ei o convalescență prelungită, calmă și binefăcătoare. O neliniștea numai gândul că într-o zi trebuia să plece de

aici.

— Marta, fii gata că vine!

Deschise ușa cuptorului, să vadă dacă sunt coapte cornulețele cu nuci; după o singură privire, decretă cu competență:

— Peste cinci minute să le scoți.

Luă untul din răcitor, îl puse în presă și obținu un calup înflorat, pe care îl așeză cu grijă, să nu-i strice forma, pe platoul lui de faianță. Obișnuia să pregătească singură micul dejun în zilele când venea domnul von Seele. Se îngrijea să fie franc-cafeaua proaspătă, alegea zahărul, numai bucăți neciuntite, examina ceștile, lingurițele, farfurioarele, nu scăpa din vedere niciun amănunt.

— Eu sunt gata, Marta! Mă duc sus.

Alergă iar la fereastră; cam în douăzeci de minute, automobilul trebuia să apară la marginea pădurii. Îl aștepta, trăgând cu coada ochiului la ceasornicul de pe noptieră, întârzierile sau avansurile trădau starea de spirit a conducătorului. În zilele lui de bună dispoziție, apărea cu trei-patru minute mai devreme. Acum însă întârzia. „Oswald e supărat…”

Îi ieși în întâmpinare pe terasa din fața intrării. Domnul von Seele coborî din automobil, cu pălăria sub braț și cu obișnuitele flori în mâna, chiparoase de data aceasta, probabil de seră, sau importate din sud, fiindcă nu era timpul lor. În buzunarele hainei avea, împăturite, ziarele de dimineață.

Eva îi întinse mâinile; el i le sărută pe amândouă. Era singura intimitate.

— Ai o scrisoare, spuse, în timp ce ea îl ducea spre masa așezată pe terasă.

Recunoscu scrisul doamnei Alion; nu se grăbi să citească, întâi puse florile într-o vază și le făcu loc pe masă. Parfumul lor era cam tare, dar în aerul ozonat se dilua, până la o nuanță delicată.

— Îți mulțumesc, Oswald! Sunt foarte frumoase.

În timp ce el amesteca zahărul în ceașcă, îi privea mâinile și își amintea ce bune fuseseră cu ea. Îi răcoriseră adesea fruntea înfierbântată, iar când deschisese prima oară ochii, după boală, le găsise mângâindu-i obrazul.

Părea gânditor.

Eva deschise plicul mare, galben, ca de la tribunal. Întâi văzu o fotografie și o recunoscu pe Getta, în rochie de mireasă; părea înțepenită sub coronița de lăcrimioare de care atârna voalul. Alături era ginerele, în uniformă militară, ceva mai scund decât ea și cam gras. Eșarfa strânsă pe mijloc nu izbutea să-i marcheze talia. Avea capul voluminos, rotund, fără nici o

expresie. Stăteau cu tâmplele lipite, într-o atitudine tandră, și cum el, fiind mai mărunt, își întindea gâtul s-o ajungă, semăna cu un vițel bătrân care imploră vaca să-l lase la uger.

Doamna Alion îi scria: „Cu ajutorul lui Dumnezeu, am văzut-o și pe asta. Află că sora ta s-a cununat joia trecută, și duminică am avut nunta. Nunta s-a făcut la Focșani, nu aici, că așa a vrut ginerele, în casele lui frate-su. Îmi pare bine de ea, și-mi pare și de tine bine că te-ai întors la bărbatul tău. N-am vrut să-ți spun niciodată, ca să nu-ți fac inimă rea, dar vagabondul acela nu era de tine. Bine că te-ai despărțit de el și ți-ai lecuit inima. Acum vezi cum te porți, fiindcă ulciorul nu merge de multe ori la apă. Ți-am mai trimis o scrisoare, la București, și n-am știut de ce nu-mi răspunzi, până acum când a dat Dumnezeu să mă informezi și pe mine. Dar slavă Domnului că te-ai strâns de pe drumuri! Cu Gettuța n-a fost așa ușor, până s-a hotărât, că el nu mai e în armată de la 1 aprilie, când i s-a aprobat demisia. A trebuit multă stăruință, și din partea mea, și dintr-a lui, până am convins-o. Așa că el e acum căpitan în rezervă, dar la nuntă și-a pus uniforma, deși nu avea voie, numai ca să-i facă plăcere Gettuței și să se fotografieze. Au plecat alaltăieri în voiaj de nuntă, la București, și pe urmă au să se ducă pe câteva zile la Cluj, că el tot are acolo treburi, pentru frate-su, care a făcut cu banii lui nunta și le-a cumpărat o mulțime de lucruri…”

După ce termină scrisoarea, se întoarse iar la fotografie; o recunoscuse pe Getta la întâia privire, iar acum i se părea o străină. Fotografia era retușată prost, se vedeau urmele creionului, obrazul părea nespălat. Nu putea să-și explice cum ajunsese Getta aici, și se întreba ce era mai de plâns: că se măritase cu acest om, sau că nimerise la un asemenea fotograf?

Băgă de seamă că musafirul său o privea; se smulse din atmosfera adusă de plicul galben și îi zâmbi. Oricât de mult suferise, trebuia să mulțumească lui Dumnezeu că o ferise de un destin care ar fi putut să semene cu al Gettei. Și lui Oswald trebuia să-i mulțumească, și chiar altui om…

— Aș prefera să intrăm, spuse domnul von Seele.

În unele zile stăteau la soare, în șezlonguri, pe peluza din fața casei, alteori intrau în hol; de când Eva se însănătoșise, el nu mai urcase niciodată în camera ei.

— Nu știu ce am, se explică în continuare, nu-mi place soarele azi.

Se așezară în fotolii, unul în fața altuia, cu măsuța de șah la mijloc, cuviincioși și rezervați ca doi oaspeți. Și într-adevăr, fiecare era, și se simțea, oaspetele celuilalt.

— Eva, vreau să vorbim. Tu rămâi la punctul tău de vedere, în privința divorțului?

Ea înclină capul; se opri cu ochii la figurile de pe tabla de șah. Domnul von Seele nu așteptă alt răspuns.

— Atunci, săptămână viitoare e transcrierea. Mai ai încă timp să revii.

— Nu, Oswald. Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut. Nu mai pot să fiu nevasta ta. Prefer să-ți fiu orice altceva, într-o zi…

După tresărirea lui își dădu seama că îl jignise; poate fusese vulgară, își exprimase în cuvinte nealese, rănind buna lui cuviință, o hotărâre care reprezenta totuși bunăcuviința ei.

— Te rog, iartă-mă! Nu pot niciodată să redau corect ceea ce gândesc.

De când o adusese aici, bolnavă și pierdută, domnul von Seele nu încetase de a o vedea ca pe un copil nefericit; avea încă în brațe senzația corpului ei firav, dematerializat, cum îl purtase de la automobil până sus, vedea încă genunchii aceia mici, slăbiți, de fetiță, și-i era peste putință să refacă imaginea femeii pe care o îmbrățișase altădată. Orice gest, orice cuvânt care putea să sugereze ceva vecin, i se părea strident și necuviincios.

Scoase ziarele din buzunar.

— Mi-e teamă că drumul nostru la Viena e compromis.

Îndată ce Eva intrase în convalescență, el îi vorbise despre câteva călătorii care se gândea că îi vor face bine. Ea își spunea: „Călătoria de consolare!” Nu simțea nevoia, îi era bine aici, așa, cu brazii, cu Marta, cu Gheza, cu plăcile de patefon și cu domnul von Seele din când în când. Își amintea întâmplările vechi fără nici o durere, numai cu revoltă; singura ei suferință era că nu putea să ierte. De călătoriile proiectate aproape uitase. Întrebă numai din politețe:

— Și de ce, Oswald?

El îi întinse ziarele. Eva își aruncă ochii pe ele, însă nu citi nici măcar un titlu.

— Nu-mi pare rău de loc. O să…

Vroise să spună: „O să mergem la anul” – și nu era dreptul ei să hotărască dacă anul viitor avea să mai fi aici.

— Eva, tu nu vrei să cobori de loc în oraș? Nu ți-ar place să dai o raită prin magazine? Sau poate să mergi la un cinematograf. Se joacă „Visul unei nopți de vară.”

— Nu; mi se pare că l-am văzut mai demult, la București. Nu vreau să cobor; mai lasă-mă aici; mi-e frică de oraș. E atâta zgomot! Și sunt așa de

mulți oameni!

— Dar ai să te plictisești!

— Dacă am discuri, mi-ajunge.

— Ți-am adus „Simfonia a noua."

Eva se ridică și alergă să ia discurile din automobil. Erau așezate cu grijă, într-o trusă specială, cu separatoarele îmbrăcate în piele de antilopă. Se gândi, dacă mai era nevoie, că posesorul unor astfel de obiecte nu poate avea un suflet de rând.

— Am să pun numai de la jumătate, Oswald. Îmi place ultima parte.

Domnul von Seele fuma gânditor, cu ochii la titlurile mari din ziare. Avea un frate la Viena, și prieteni. De sus se auzea acel adagio cantabile, premergător vocilor omenești, îi amintea adolescența și începutul tinereții, concertele de iarnă, partiturile ținute pe genunchi, urmărite cu ardoare, învățate pe de rost. Îi era atât de cunoscută complexa melodie în si bemol, perforată în chip neprevăzut de alte tonalități, dând un amestec de melancolie, de tristețe, de deznădejde și-apoi de reculegere religioasă, ca să se termine în altă deznădejde, cu un țipăt de fier rupt, deși așa de reținut, un scrâșnet de neadmis, coborât din absurd și din imposibil, semănând cu sfârșitul atâtor deznădejdi omenești! Apoi, un timp, muzica se stinse, lăsând loc să se nască neliniști lăuntrice, răsfrângerea temerilor de viitor, până ce, pe neașteptate, ființa lui se destinse, împăcată cu tot ce putea fi. Ridică ochii, surprins. Eva stătea sus, cu capul rezemat de tocul ușii, cu mâinile atârnând pe lângă corp. În spatele ei, violoncelele și contrabasurile anunțau în surdină „Oda bucuriei", pledoaria aceea, atât de simplă, de modestă și de convingătoare.

Se priviră în ochi, și parcă muzica întindea, de la unul la altul, fire de înțelegere, care sunau la unison. Parcă se cunoșteau de când lumea, parcă știau, unul despre altul, tot ce simțeau, ce gândeau, ce sperau.

La sfârșit, Eva rămase rezemată de tocul ușii. Abia peste câteva clipe își reveni, la apelul picupului. Se duse să-l oprească, apoi coborî scările.

— Sunt fericită, spuse, și mă doare ceva în inimă de atâta fericire. E soare afară, e cald, sunt sănătoasă și tu ești bun. Îți mulțumesc pentru discuri!

Iar în gândul pe care învățase să și-l rețină, continuă astfel: „Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut, ca să pot simți această Odă a bucuriei!"

51

O singură dată coborî Eva în oraș, pentru o formalitate la Tribunal; iscăli un formular, și divorțul era terminat. Pe drum, la întoarcere, domnul von Seele spuse:

— Eva, între noi nu se schimbă nimic.

— Pot să mă mai bucur de ospitalitatea ta? Îți mulțumesc. N-o fi tot ce-i mai demn, dar mi-e frică să plec, și dacă nu mă alungi, rămân. Nu știu care este dezlegarea; probabil că există una, pregătită undeva; o aștept. Îmi dai voie s-o aștept fără să fac nimic?

— Nu mai pune întrebări inutile! Dacă aș fi cu zece ani mai bătrân, te-aș înfia.

Ea începu să râdă.

— Mi-ar place să am un tată atât de drăguț! Oswald ce prostii spui! Știi că adineauri mi-a venit să te sărut?

Chipul domnului von Seele rămase neschimbat. Eva știa că s-ar fi cuvenit să-și înfrâneze gândurile, dar era prea mult soare, prea mult cer albastru, copacii din Jungerwald prea verzi. Venise vremea când se coc grânele. Spuse:

— Dezlegarea ar fi dragostea. Ce-ar fi să convenim că ne-am cunoscut azi? Hai, zău, încearcă să mă cucerești! Sunt o femeie foarte tânără, se pare că nu arăt rău, tu ești un bărbat plăcut. Am fi o pereche potrivită. De ce nu râzi puțin? Dacă ai râde o jumătate de oră pe zi poate ar fi de ajuns.

— Eva, câți ani ai tu?

— Douăzeci și unu; extractul meu de naștere a fost în mâinile tale, așa că nu te pot minți.

— Ce-i de făcut cu atâta tinerețe?

— Ce se face de obicei cu ea. De ce nu te uiți la mine?

— Sunt atent ca să nu intrăm în șanț. N-am avut niciodată un accident.

— Accident de automobil?

Ajunși sus, domnul von Seele reveni la atitudinea din celelalte zile, mai mult tăcut, dar prevenitor. Continua să o viziteze, de câteva ori pe săptămână, aducându-i flori și discuri. În unele zile Eva îl simțea absent, alteori iritat, deși încerca să ascundă. Înțelegea că are nemulțumiri.

Într-o zi, rândașul veni călare, aducându-l pe Savant după el. Gheza îl luă în primire, și astfel ea înțelese că îi este îngăduit să călărească din nou, dar nu simțea nevoia. Se ducea în grajd, îi dădea lui Savant zahăr din palmă, îi

mângâia coama. Numai de câteva ori ieși călare, prin împrejurimi. Privea cu oarecare nostalgie peisajul din vale, lacul întrezărit printre copaci, mai departe pajiștea ca un aerodrom, și sub ea lunca râului necunoscut unde galopase, răzvrătită. Și inconștientă. Amintirea acelei rătăciri îi trezea oroare; simțea că e vindecată pe deplin, dar rămăsese în ea o oboseală de moarte.

Vara trecu astfel, și Eva intră într-o obișnuință care n-o speria, fiindcă nu mai dorea de la viață decât liniște. Era tot ce mai cerea sorții, în schimb că accepta să trăiască. Vizitele domnului von Seele stârneau în ființa ei un fel de freamăt – era un bărbat, nu dezagreabil, și pe deasupra o lega de el amintirea unor gesturi foarte clare. Dar, încetul cu încetul, starea aceasta tindea să dispară. Fără să-și dea seama, când erau împreună, cuvintele și gesturile ei deveneau din ce în ce mai reținute. Între ei se așezase o pânză izolantă care oprea și vorbele, și căldura.

Toamna el plecă la vânătoare, lipsi vreo două săptămâni, și în acest timp ea constată că prezența lui nu-i era foarte necesară. La înapoiere, părea schimbat și continuă să fie tot mai posomorât, până ce într-o zi, la începutul iernii, Evei îi fu dat să-l vadă cum nu și-ar fi imaginat vreodată, copleșit de mâhnire. Află, fără să înțeleagă prea bine ce însemna această întâmplare, că Germania anexase Austria. Familia domnului von Seele se afla la Viena.

— Eva, mulți oameni or crede că e bine. S-ar putea să fie așa, dar nu accept binele cu de-a sila, și nu vreau un stăpân pe conștiința mea și pe actele mele. Nu-mi impun nimănui credința, și vreau ca nimeni să nu-mi impună o credință străină. Nu recunosc pe nimeni, nici pe Dumnezeu, în drept să dispună de mine!

După un timp, păru uitată această întâmplare. În țară se făceau alegeri, Eva auzea discursuri la radio – toate făgăduiau fericire. În săptămână dinaintea Crăciunului, domnul von Seele plecă pe neașteptate. Veni să-și ia rămas bun, în fugă – nu tăie nici măcar contactul motorului.

— Sunt mâhnit că te las singură de sărbători; trebuie să plec chiar astăzi din țară.

— Unde, Oswald?

El răspunse, după o ezitare:

— Nu e un secret, însă de obicei nu vorbesc nimănui despre drumurile mele; plec la Ankara și poate mai departe.

— Pentru cât timp?

— Nu știu; câteva săptămâni, o lună. Am aranjat să nu-ți lipsească nimic. Pentru orice ai avea nevoie, să telefonezi jos. Secretarii mei au primit dispozițiuni.

O sărută pe obraji și plecă posomorât. Avea să-l revadă abia peste trei luni; călătoria se prelungise dincolo de orice prevedere. Ea petrecu

Crăciunul cu Marta și Gheza, în jurul unui brad mare. După sărbători, pomul rămase mult timp în hol, părând că se uită pe geam la brazii de afară, până ce într-o zi Evei i se făcu milă de el. Ajutată de Gheza îl duse înapoi, în pădure, și-l replantă în locul de unde fusese tăiat. Dar bradul continuă să se ofilească; curând îi rămaseră doar ramurile goale, un schelet cenușiu pe zăpadă. Într-o noapte, viscolul îl smulse de la locul lui. Acum Evei îi părea rău că nu-l lăsase în casă. De la fereastra ei îl vedea, înțepenit într-un desiș, cu ramurile în sus, parcă făcând semne, chemând ajutor, zadarnic. Jucându-se cu creionul pe o margine de carte, scrise: „O dată tăiați, lăsați copacii să-și urmeze soarta; nu încercați să-i duceți înapoi, în pădure.”

Mai târziu, găsind rândurile acestea de care uitase, le regăsi și semnificația, de asemeni uitată. Era o filozofie naivă prin exprimare; dincolo de cuvintele banale se zbăteau gânduri triste și grave.

Noaptea de Anul nou fu o întâmplare neașteptată, aproape un basm. Avusese de gând să se culce devreme; băuse la nouă seara o ceașcă de cafea cu lapte și se dusese în cameră. Vroia să ignore tradiția, cu ostentație, s-o apuce miezul nopții dormind, ca toate celelalte nopți. Era aproape unsprezece când Marta bătu la ușă.

— Masa e gata!

Ieși pe palier, intrigată de invitație și de tonul solemn; jos, în mijlocul sufrageriei, pe masa de douăsprezece persoane, îmbrăcată în olandă albă, în șase sfeșnice, ardeau lumânări mari, roșii, ornamentale. Nu era altă lumină decât lumânările și focul din cămin, și pe masă, între trandafiri mici, și ei roșii, se vedea un singur tacâm, umbrit.

Își luă la repezeală o rochie de casă și dădu să coboare așa, surprinsă și fermecată de decorul puțin feeric, puțin misterios, și foarte discret. Marta o opri, indignată. Pentru o astfel de masă trebuia să îmbrace tot ce avea mai frumos. Ce avea mai frumos? Poate rochia de tafta albă, cu romburi mari de argint; n-o îmbrăcase niciodată. Se privea în oglindă, și în sufletul ei se trezea sentimentul sărbătorii, pe care nu-l cunoscuse. O rochie frumoasă înfrumusețează totul împrejur: casa, oamenii, viața. I se făcu dor de lume… Se privea de aproape în oglindă căutând o pieptănătură potrivită cu rochia, când descoperi că părul își schimbase încă o dată culoarea, dar nu ca în prevestire. Ciudat și inexplicabil se închidea, tindea spre nuanța antracitului și, prin contrast, ochii verzi explodau de lumină.

— Marta, ce se întâmplă cu mine?

Era ca o înviere din morți; din oglindă o privea o ființă necunoscută, cam neliniștită, dar strălucitoare. Își puse un voal negru, din creștet până pe umerii goi, poate să se protejeze, poate să se tempereze; acest accesoriu o îmbrăca în mai multă lumină. Începea să se sperie.

Se așeză singură la masa mare, dar nu era tristă, avea ceva din resemnarea unei împărătese surghiunite. Lumânările scoteau pocnete mici, ca de artificii. Își aminti noaptea de Anul nou de anul trecut, când mâncase conserve în locul fripturii, iar în locul tartei, halva. Crezuse atunci că nimic n-ar putea s-o egaleze, și nici acum n-o regreta; fusese bine, dar plătise prea mult conservele și halvaua!

Marta și Gheza o serveau, în tăcere. Se gândi c-ar putea împărți cina cu ei, dar atunci tot farmecul s-ar fi împrăștiat, fiindcă farmecul nopții de Anul nou stătea în întinderea mesei presărate cu trandafiri și-n lumânările roșii care pâlpâiau festiv și melancolic, pentru nimeni decât pentru ea.

Astfel rămase singură, cu trandafirii și cu lumânările, până la sfârșit, făcând în minte bilanțul anilor irosiți; nu-i renega, dar nu mai vroia alții la fel.

Peste câteva zile, primi o scrisoare de la doamna Alion; spunea că îi merge bine, că pe Getta o vede rar, fiindcă ei locuiesc la Focșani, unde se duce în vizită numai din când în când. „Au o casă frumoasă cu patru odăi și cu baie, ceea ce e o binefacere pentru mine; când mă duc la ei, Getta pune să facă focul și mă silește să stau mult în apă caldă. Nici nu știi ce minunat e pentru ciolanele mele bătrâne, căci la Panciu nu am unde să mă îmbăiez afară de lighean. Eu nu înțeleg ce-i cu tine, îmi spui una, pe urmă alta. Dacă te-ai împăcat cu bărbatul tău, atunci de ce-ai divorțat? Și dacă ești divorțată, cum te mai ține la el? Și eu și Gettuța, căreia i-am arătat scrisoarea ta, ne-am crucit. Acum, ce să te mai bat la cap! Mi-e foarte teamă că nu te uiți de loc pe unde calci. De Gettuța trebuie să-ți spun că o duce bine cu bărbatu-su, deși îl cam bombăne uneori; el e om de casă și o ține cum n-ar fi putut s-o țină nici dac-ar fi ajuns general, că treburile îi merg bine și câștigă mult. Mi-a luat și mie de la București, când a fost deunăzi, material pentru capot și mi-a adus și o pereche de ochelari noi, cu rama de aur, sunt foarte frumoși, în cutie de nichel, îmbrăcată în piele și cu pluș albastru înăuntru. Sunt ca o bijuterie, nici nu mă îndur să-i port, îi iau cu mine în poșetă și-i pun când vin în casă la ei. A întrebat și de tine, ce să-ți trimită, că vrea să-ți facă un cadou, dar eu i-am spus să nu cheltuiască banii, că ai de toate de la bărbatul tău ceea ce cred că este adevărat. Acum am să-ți mai spun o

noutate, despre Gettuța, că va fi mamă în curând; nu ți-am spus până acum, fiindcă nu era sigur ce-o să se întâmple, deoarece ea nu vroia în ruptul capului copil și susținea să avorteze. Pe urmă am stăruit și eu și el, și am hotărât-o, cu mare greutate. Tu nu te-ai gândit de loc să ai un copil? Dar acum, dacă ai divorțat, chiar mă întreb ce rost ar mai avea…”

De la domnul von Seele primea din când în când câte o telegramă, prin care tot anunța că își amână întoarcerea. Ea și uitase cum era viața cu el aici; aproape se temea de ziua când avea să vină; atunci trebuiau să ia o hotărâre privitor la soarta ei. Nu se gândea câtuși de puțin că hotărârea ar fi putut porni și din altă parte decât de la ei doi.

53

Domnul von Seele se întoarse la începutul lunii martie, când începuse să se topească zăpada sus; devale, câmpia se și vedea înverzind. Sosi pe neașteptate într-o seară, însoțit de șofer; avea mâinile reci și părea cu gândul în altă parte. După ce o sărută fugar pe obraji, se așeză într-un fotoliu, frecându-și mâinile de frig, sau de nervozitate, și spuse, fără niciun ocol:

— Eva, omul acela e aici.

Ea se făcu palidă; își duse mâna la frunte, se dădu un pas înapoi și se rezemă de cămin.

— Am vorbit cu el. A venit să te caute.

I se făcea rău; se lăsă pe un taburet scund, lângă fotoliu îl privi pe domnul von Seele speriată, apoi își băgă capul sub brațul lui.

— Oswald, apără-mă.

El avu o tresărire nervoasă, dar se stăpâni și îi puse mâna pe păr.

— Eva, ce înseamnă panica asta? Nu suntem în Evul Mediu! Oamenii dispun singuri de soarta lor. Nu-i nevoie sa te apăr eu.

— Dar ce vrea, de ce-a venit? De ce nu mă cruță?

— Fiindcă sunt oameni care s-au născut numai ca să facă rău. Fac rău altora, își fac rău lor; nu sunt mai miloși cu ei decât cu alții.

— Știe unde sunt? Dacă vine aici?

— Nu știe și n-o să afle; fii pe pace! Și mă superi dacă tremuri așa! Nu îngădui să-ți fie frică!

Se lupta din toate puterile să se stăpânească; era mai slabă decât crezuse. Dar revolta învinse, plantând în sufletul ei o ură neîmpăcată. Scrâșni din dinți, ochii îi fulgerau.

— Dacă îmi apare în față, îl iau la palme!

— L-am pălmuit eu.

Îl privi neîncrezătoare și speriată. Parcă ar fi vrut să-i spună: „L-ai pălmuit pe el, și nu s-a oprit soarele din mers?” Domnul von Seele urmă:

— Întâmplător eram la fereastră, tocmai sosisem, când l-am văzut la poartă, sunând. Îmi vine să cred că mă așteptase prin apropiere. Era într-un palton subțire, gri, sau în pardesiu, nebărbierit, cu o pălărie turtită. Am dat ordin să nu-i deschidă.

Ea își stăpâni o exclamație, care se transformă într-un sunet mic, din gât, un scâncet imperceptibil. Domnul von Seele o privi, întrebător.

— S-a întors peste un sfert de oră și a sărit gardul; eram în baie, am auzit gălăgie jos. Mustafa și șoferul se luptau cu el.

Începea să tremure din nou; își încleștă pumnii pe brațul fotoliului; bâigui:

— Da, Oswald, și?

— Atunci am coborât și l-am lăsat să intre; era murdar de noroi până la glezne.

— Nu poartă niciodată galoși.

El îi aruncă privirea de adineauri.

— L-am întrebat ce vrea. Vrea să te vadă; știe că am divorțat, s-a interesat la Tribunal. A vociferat, era ca un lup hămesit, vroia să se repeadă pe scări, sus. I-am spus că nu ești aici, și nici nu îl privește unde ești. S-a întors spre mine cu pumnii strânși. E încredințat că te țin sechestrată, m-a amenințat că reclamă la parchet. „Din moment ce ați divorțat, nu mai ai niciun drept asupra ei.” „Dar dumneata, ce drept ai?” S-a aprins la față: „Dreptul dat de cei patru mii de kilometri pe care i-am făcut ca să vin la ea!”

Inima Evei începu să bată mai tare. Cine știe de unde venea?! Poate era obosit, poate n-avea bani, era în pardesiu, și primăvara nu sosise de-a binelea. Se stăpâni.

— Oswald, nu vreau să-l văd!

Îl privi, contrariată, fiindcă el încuviințase cu un semn din cap. Era hotărârea ei și nu înțelegea să fie și a lui. Întrebă:

— Și pe urmă? Ce s-a întâmplat?

— Cred că a spus ceva jignitor; nu-și caută de loc vorbele.

— Da; așa e el.

— Nu m-am putut stăpâni și l-am pălmuit.

Se uita la domnul von Seele cu o privire nouă, de parcă îl vedea prima oară. Nu înțelegea, nu putea să creadă; altfel i-ar fi spus: „Nu se lovește un om, în casa ta, oricare ar fi motivele!” El continuă:

— S-a tras înapoi, m-a privit câteva clipe, nu se așteptase, probabil e obișnuit să lovească numai el; a vrut să se repeadă – era ca o fiară. Mustafa și șoferul stăteau în spatele ușii, îi neliniștea gălăgia. S-au repezit și l-au apucat de brațe.

Eva se gândea: „Trei inși împotriva unuia!…” Spuse:

— Trebuie să te ferești de el.

— Nu mi-e teamă.

— O dată poate n-are să mai fie Mustafa!

El o privi, întrebător, dar chipul ei era nemișcat; i se păruse că avea un timbru ironic în glas.

— Oswald, să nu mă lași singură. Nu crezi că te-a urmărit?

— Și chiar dacă m-a urmărit? Și chiar dacă vine aici? Are vreun drept asupra ta?

Eva se simțea fărâmițată.

— Nu; n-are niciun drept!

Și se gândea: „Nu are? Patru mii de kilometri… De unde o fi venind?”

— Te rog să rămâi în seara asta aici! Mi-e frică.

— Bine, am să trimit șoferul acasă.

Ea se duse la bucătărie; părea că halucinează.

— Marta, vreau să aranjezi o masă frumoasă. Mai ai lumânări? Să le pui; să iei florile de sus.

Semăna cu masa din noaptea de Anul nou. În sfeșnice ardeau aceleași lumânări roșii, împletindu-și legănarea cu a focului din cămin. Eva bău un pahar de vin negru; obrazul palid i se aprinse. La sfârșitul mesei se simțea amețită, nu-i mai era teamă de nimic, îi plăcea lumina lumânărilor, îi plăcea totul; în fața ei era un bărbat…

— Tu nu m-ai văzut niciodată cu rochia de tafta albă. Îmi pare rău că n-am pus-o acum! În noaptea de revelion eram cu ea; am să-ți povestesc cum am petrecut revelionul… Oswald, de ce-ți fac eu atâtea griji? De ce nu mă dai afară? Mai vreau un pahar de vin. De ce stau aici? Am vreun drept?

Se ridică și se duse la fereastră; în vale se vedeau luminile orașului, la orizont erau dealuri negre, și după dealuri veneau ape, pe urmă câmpii, pe urmă iar dealuri, și munți… Cât de mare era lumea, și ce puțin spațiu își rezervase ea ca să trăiască! „Patru mii de kilometri!…” Încercă să-i pună pe o hartă, să vadă lungimea câtor țări ar acoperi cu ei. I se făcu frică. Aici, jos, unde sclipeau luminile, exista un om care venise să o caute, poate o căuta și acum, prin localuri, întreba, dădea târcoale casei. Și toată liniștea ei, tot ce clădise cu suferință și trudă era în primejdie să se năruiască, numai fiindcă omul acela vroise să se întoarcă. O singură privire a lui putea să dărâme totul, s-o arunce în deznădejdi mai mari decât altădată.

Își duse mâna la frunte.

Dar, înainte de deznădejdi, erau brațele lui invincibile, erau ochii, pătrunzându-i carnea și sufletul, erau buzele, otrăvitor de neliniștite și calde,

și nările adulmecând-o până la oase, și respirația calcinantă, ca un viscol inversat, trecut prin cuptoare înalte.

Se întoarse brusc, sufocată. Cum putea fi atât de liniștit, cum îi putea zâmbi cu atâta seninătate, cum nu auzea trosnetul schelăriei?

— Vino!

El se ridică, își lăsă șervetul pe masă și se apropie până la un pas, privind-o cu bunăvoință.

— Vino mai aproape!

Îl privi concentrată, apoi, încet, se dezlipi de fereastră, se aplecă spre el, parcă întrebătoare și nehotărâtă, până ce brusc, se prăbuși în brațele lui dezarmate.

— Du-mă sus, Oswald! Acum, nu mai târziu!… Acum! Nu se poate altfel!

Vorbele sunau ca o poruncă, aproape lucidă și ușor iritată.

Departe, în vale, era orașul. Luminile lui nu se stingeau decât înspre ziuă.

Pe la miezul nopții, se ridică pe întuneric, traversă odaia albă, până la fereastră, și privi afară. Nu plângea, nu suferea, nu se mira că nu suferă și nu plânge. Avea doar o pornire de ură pe toată lumea, pe tot ce era în spatele ei și în față, și pe ea însăși înaintea celorlalți.

A doua zi, pe la zece, domnul von Seele telefonă să vină automobilul. Se simțea stânjenit, ca după un incest. Când se întoarse, la unu și jumătate, Eva era îmbrăcată într-o rochie neagră. Mâncară în tăcere, ca doi străini care n-au altă atingere decât amintirea unei greșeli săvârșite împreuna. Abia la sfârșit, ea îl întrebă:

— Ai fost în oraș?

— Da. Am avut treburi.

Nu spuse mai mult, și ea nu-l întrebă altceva. Se simțea o apăsare în aer. El se așeză în fața focului și își aprinse țigara. Stătură mult așa, fără să scoată o vorbă; parcă se pândeau. Afară era soare; se topeau zăpezile pe munți, curgeau torente. Eva se duse la fereastră, își lipi fruntea de sticlă și rămase cu ochii devale. Copacii din Jungerwald începeau să înverzească. Apele râului crescuseră mari. Vedea umbra coborând din munte; întâi cuprinse terasa, apoi peluzele încă înzăpezite, ajunse la gard, sări peste el, își urmă drumul tăind serpentinele, până se contopi cu pădurea. Orașul strălucea încă, în lumină. Pendula de deasupra căminului bătu de cinci ori. Eva tresări, într-o oră, umbra avea să cuprindă toată piața. Poate acum, un om trecea pe acolo speriind porumbeii.

Treptat, sclipirile de pe acoperișuri se stingeau, era o agonie. Pendula bătu de șase ori; era o moarte. Îl văzu pe Gheza ducând paie la grajd; pe urmă inspectă gardul și porțile. Ceea ce urmă nu era o surpriză, și totuși făcu să i se taie picioarele. Departe, acolo unde șoseaua ieșea din pădure, apăruse un om și urca la deal, înotând greu prin zloată. Mersul lui îi era cunoscut – și pe lumea cealaltă l-ar fi ținut minte. Își duse mâna la frunte.

— Ce-ai spus, Eva?

Bâiguise ceva; nici ea nu-și auzise glasul.

— N-am spus nimic. Mai pune un lemn pe foc. Mi-e frig!

Flăcările crescură în spatele ei. Omul de pe șosea urca, legănându-se. Îi recunoscu pardesiul cenușiu, și pălăria turtită. Se apucă de marginea pervazului, să nu cadă. Afară peste roșul apusului, se întuneca repede; era ca după o incinerare.

Omul mai înaintă un timp, pe urmă se trase în marginea drumului și dispăru printre copaci. În oraș se aprindeau luminile. Auzi ușa deschizându-se în spate; era Marta. Obosise de atâta încordare. Respiră adânc, căutând să

regăsească și să absoarbă liniștea casei atât de tihnite altădată. Focul pâlpâia, gata să se stingă; domnul von Seele fuma tăcut în fața căminului.

— Să aprind luminile? întrebă femeia.

Eva se îndepărtă de fereastră; era hotărâtă să uite tot de afară. „Fiecare să-și poarte crucea!”

— Da, Marta. Și lasă obloanele!

La început, lumina o orbi; se apropie zâmbind de domnul von Seele; acesta clipea, întrebător. Se așeză pe taburetul de lângă el și îi mângâie mâna rezemată de brațul fotoliului.

— Ce mâini albe ai tu, Oswald!

Auzi huruitul obloanelor care cădeau pe rând.

— Marta, să le lași și pe cele de sus.

De obicei sus nu se lăsau obloanele. Evei îi plăcea să privească din pat cerul cu stele; când era lună, lumina ei idilică îi mângâia obrazul și arginta cuverturile și covoarele. Cineva voia s-o smulgă din acest blând cadru.

Mâncară în tăcere, ca în ajun. Eva își impunea să nu gândească la nimic, dar se pomenea trăgând cu urechea afară: în burlane țârâia apa de pe acoperiș. Pendula bătu de opt ori, apoi de nouă; nu erau sfârșite toate calvarele. Pe măsură ce timpul trecea, îi creștea neliniștea. I se părea că aude pași afară, pe alee, călcând prin zăpada jilavă. Își aținti urechea, dar nu desluși nimic în țârâitul burlanelor. Avea mâinile înghețate. Veni lângă domnul von Seele și se cuibări la picioarele lui.

— Te rog fii puțin bun cu mine! Am multa nevoie!

Asculta, asculta încordată, nu auzea nimici și simțea că vine cineva, că va trebui să se întâmple ceva, în prima clipă sau în clipele următoare; dacă ar fi știut măcar cât mai are de așteptat!

Nu trecuseră multe secunde, când sări în picioare, cu ochii mari, ficși, la fereastra oblonită. Acum auzise clar pași urcând treptele terasei, îl auzi și pe Gheza, strigând dinspre magazie:

— Cine-i acolo?

Domnul von Seele se ridică, veni lângă ea, îi cuprinse umărul cu o mână, cu mâna cealaltă începu să-i mângâie părul, repede, apăsat, nervos.

Se deslușeau pașii lui Gheza în curte, apropiindu-se fără șovăire. Evei i se păru că vede oblonul mișcându-se; poate era umbra perdelei. I se păru că aude un glas chemând-o: Eva. Nu putea fi decât halucinație; îi vâjâiau urechile. Nu mai știa ce se întâmplă; odaia începu să se învârtească în jurul

ei, din ce în ce mai repede, până ce o împușcătură trosni sub geam, făcând oblonul să se zgâlțâie.

Domnul von Seele îi dădu drumul și se repezi afară, pe ușa de la bucătărie. Ea se prăbuși în fotoliu, cu fața ascunsă în mâini. Afară se auzeau glasuri și tropot de pași. Nu știa cât timp trecuse, când se făcu liniște. Domnul von Seele se întoarse.

— Nu era nimic.

Ea îl privi cu ochii mari. El continuă repede:

— Nu trebuie să-ți fie frică; s-a terminat. A fost probabil un borfaș cate credea ca nu-i nimeni în casă.

Ea ar fi vrut să întrebe: „Tu l-ai pus pe Gheza să păzească, nu-i așa?” Se priveau drept în ochi, dar își ascundeau gândurile, și unul și altul.

— L-a împușcat?

N-avea pic de sânge în obraz.

— Nu. A fugit.

Privi, neîncrezătoare, răsuflă adânc, vru să spună un cuvânt, dar se opri. După câteva clipe, când ea se ridicase și se îndrepta spre cămin, el o chemă, nedecis:

— Eva…

El avea ceva de spus; dar și el tăcu. Se priviră fără o vorbă. Și unul, și altul știa ceva, fără să-și dea seama cât știe celălalt. El se apropie și se așeză lângă foc; Eva rămase în picioare, rezemată de cămin, cu mâinile reci, trăgând cu urechea geam. Pendula bătu de zece ori; era o vecernie. Se auzeau glasuri afară, pași grei înconjuraseră casa, ușa se deschise și Gheza intră, urmat de un jandarm. Jandarmul salută milităręște, apoi își scoase șapca.

— Să trăiți! Sunt șeful postului, nu vă supărați, am venit în cercetare.

Domnul von Seele se ridică.

— Da. Ce s-a întâmplat?

— Am prins pe șosea un individ rănit la braț; fugea devale.

Ea își duse mâna la frunte.

Jandarmul urmă:

— A vrut să prade la dumneavoastră? Știți ceva?

— Nu știu nimic. N-a fost nimeni aici.

Eva îi aruncă o privire și văzu că avea ochii ațintiți spre Gheza, care își ținea capul în pământ.

— Dar s-a tras cu arma! Urcam pe șosea când am auzit împușcătura! urmă jandarmul. M-am grăbit la deal să văd ce s-a întâmplat. Paznicul dumneavoastră era în curte.

— N-am văzut nimic, murmură Gheza.

Jandarmul se întoarse spre el, cu privirea bănuitoare; ochii i se opriră pe pușcă, parcă vru să facă un pas, să întindă mâna, dar nu îndrăzni.

— Nici n-ai auzit un foc?

Gheza își ridică o clipă ochii, căută privirea stăpânului și răspunse morocănos:

— N-am auzit.

— N-avem nici o reclamație de făcut, încheie domnul von Seele.

— Atunci, mă iertați!

Jandarmul își puse șapca în cap, saluta militărește și se întoarse pe călcâie, spre ușă. Eva începu să tremure vizibil și alarmant. Domnul von Seele îi simți privirea în ceafă, interogativă, acuzatoare.

— Ce s-a făcut cu omul acela? întrebă, în clipa când jandarmul ieșea se ușă.

— L-am trimis la spital.

Gheza plecă după jandarm. Ramaseră singuri, privindu-se. Eva tremura și mai rău, ca de boală, dar el știa că n-ar mai primi din partea lui nici o mângâiere, nici o îmbărbătare. Se așeză doborât în fotoliu, cu capul în palme. Focul se stinsese. Pendula bătu de unsprezece ori; era pomenirea morților. De-aici se lăsă liniștea finală; se auzea numai respirația lor.

Domnul von Seele șopti fără să se miște:

— Du-te și te culcă. S-a făcut frig.

— Noapte bună, Oswald!

Abia când urcase câteva trepte, îl auzi din urmă:

— Ai spus ceva?

— Nu. Vrei să-ți dau o cuvertură?

— Îți mulțumesc, nu mi-e frig.

Pe palier, ea se opri. El ridică ochii.

— Mâine dimineață o să ai nevoie de automobil?

Era și interogativ și afirmativ.

— Da. Ești foarte bun.

— Eu plec devreme; la nouă șoferul o să fie înapoi.

— Oswald… crezi că au să-l închidă?

— Nu; nu cred! Nu există niciun motiv; depinde de ce are să spună.

Eva se gândi: „Atunci are să se descurce!” Mai întrebă:

— Cu rana o fi ceva grav? Pușca lui Gheza… (Nu găsea termenul; ar fi vrut să știe ce fel de pușcă era, cât de periculoasă.) e… o pușcă rea?

— Toate puștile sunt rele.

Nu mai putea să judece limpede; se întinse în pat, gândindu-se:

„Oare ce mână o fi? Dreapta sau stânga? Și de ce în mână?” Dacă ar fi nimerit puțin mai într-o parte, ar fi fost inima. Atunci totul s-ar fi terminat.

Avea credința că ar fi fost bine. Dar acum nu mai avea nici o pornire împotriva lui; își ispășise toate păcatele!

55

Într-un colț de salon, al optulea pat pe stânga. Pe dreapta se aliniau alte opt paturi, toate cu bolnavi. Îl recunoscu îndată ce intră, și după ce-l privi bine nu-l mai recunoscu. Era o deshumare.

Înaintă amorțită printre paturi, în aerul cald, greu, încărcat cu mirosuri de medicamente. În dreapta, gemea cineva, învelit până peste ochi; sub pătură se deslușea un trup mic, ca de copil, sau poate o jumătate de om.

El stătea cu fața în sus, cu pieptul dezvelit, cu o cămașa albă, zdrențuită. Când se apropie, văzu că nu era cămașă, ci un pieptar de gips, cu un eșafodaj de sârme într-o coastă, pe care se sprijinea brațul. Părea nebărbierit de zile; zâmbea, dar avea o față sălbatică. Eva căuta cu ochii în jur, nu găsea pe ce să se așeze. El îi făcu semn să stea pe pat.

— Te doare?

Cu toată crisparea, părea bine dispus.

— De loc!

La jumătatea brațului, între cot și umăr, gipsul avea o fereastră de o palmă, acoperită cu bandaje însângerate. Prin osul cotului era trecut un ac gros, de capetele căruia trăgeau niște benzi de cauciuc, legate pe scheletul de sârmă. Mâna goală, pătată de sânge, părea moartă.

— Face să-mi dau un braț, ca să te văd!

Zâmbea impertinent, sau inconștient; în glas avea un amestec de nepăsare și cinism. „Poate că-i nebun!” Îl întrebă în șoaptă:

— De ce-ai venit?

Răspunse tare, fără să se sfiască de vecini:

— Să-mi dai cheile de acasă! M-ai lăsat pe afară.

Într-adevăr plecase cu cheile.

— O să se vindece greu?

— Cred că nu… Eva, tu ai bani?

— Bani?… Da.

— Vreau să spun dacă ai tu, personal.

— N-am ridicat nimic de la bancă.

— O să fie nevoie aici.

Nu mai avea nimic să-l întrebe, el n-o întreba nimic. O privea cu același zâmbet impertinent.

— Te-aș strânge puțin în brațe! Dar vezi (arătă din ochi brațul imobilizat) nu se poate.

Ar fi trebuit să se ridice și să-i întoarcă spatele.

— De ce nu-ți scoți broboada?

Avea părul strâns într-un fular cenușiu; și pardesiul era cenușiu; căutase culoarea. Își scoase fularul cu gesturi mecanice.

— Desfă-ți părul, Eva! Te rog!

Se supuse; își desprinse părul din agrafe și îl răsfiră pe umeri.

— L-ai vopsit?

— Nu.

— De câte ori lipsesc, își schimbă culoarea!

Ca și când n-ar fi iritat-o destul degajarea lui, îl văzu că râde, insinuant.

— Mi-a venit în minte un dicton: „Eva păru-și schimbă, dar iubitul ba!”

Se ridică.

— Am să-ți trimit bani. De altceva mai ai nevoie?

— De tine!

— Te-am întrebat dacă mai ai nevoie de ceva!

— Numai de tine. Și, poate, ceva de mâncare.

O dezgusta.

— Am să-ți trimit. Ce ai voie să mănânci?

El răspunse zgomotos, cu o bună dispoziție de chefliu, atrăgând toate privirile:

— De toate. Aș mânca un bou întreg!

În partea cealaltă, bolnavul acoperit cu pătura gemea. O femeie tânără, de la țară și un bătrân, sosiseră chiar atunci; femeia plângea la picioarele patului.

Nu mai putea rămâne aici niciun minut; el o întrebă:

— Te impresionează?

O văzu că era palidă, dar n-o cruță.

— Accident de tren! spuse, cu un ton informativ. Are amândouă picioarele tăiate, mai sus de genunchi; l-am văzut în sala de operație; ceva ca la abator!

Eva se îndreptă spre ușă; dacă mai stătea s-ar fi prăbușit. Pe coridor își reveni și începu să regrete plecarea impulsivă. Poate un om sănătos nu are dreptul să condamne un bolnav; poate, sub nepăsarea și cinismul lui, se ascundeau suferință și deznădejde. Pentru chei, sau pentru orice alt motiv ar fi invocat, venise s-o caute pe ea, și acum zăcea într-un spital, înconjurat de dureri și de oameni străini. Îl căută pe chirurg.

— Sunt doamna von Seele. Mă interesez de un bolnav.

Cât timp fusese măritată, nu spusese niciodată „sunt doamna von Seele!” Acum trebuia să spună, ar fi spus orice, ca să aibă o armură în fața acestor oameni, poate buni, poate pricepuți, poate umani, pentru care însă bolnavul necunoscut înseamnă un caz, un pat și un număr, fără altă identitate decât boala lui. Privirea medicului se schimbă imediat.

— Probabil îl cunoașteți pe soțul meu!

Era obligată să mintă; domnul von Seele ar fi aprobat-o, față de el nu săvârșea niciun fals și nu-i păsa ce credea omul de aici, care, dacă auzise de divorț, nu se putea să nu fi auzit că ea se află încă sub acoperișul și sub protecția fostului ei soț.

— Se poate să nu-l cunosc? Vă rog, luați loc, doamnă!

„E bine așa, se gândea Eva. Să ai un soț pe care lumea să-l cunoască și să-l respecte!” Se simțea mai puternică.

— E… cineva, adus astă-noapte, împușcat în braț.

— Da, l-am operat acum câteva ceasuri.

— Se vindecă repede? Nu pare să fie ceva grav. Spune că nu-l doare de loc.

Medicul o privi în ochi.

— Vă este rudă?

— …Da. Vreau să fie bine îngrijit. Nu s-ar putea să-l transportăm la un sanatoriu? Nu se pune chestiunea banilor.

— Doamnă, lucrul nu-i atât de simplu. Pot să vă spun deschis? Nu interesează în primul rând dacă să-l ducem sau nu într-un sanatoriu; de altfel aici e îngrijit foarte bine. Însă cazul (Cazul!) e mai grav decât credeți.

Eva își mușcă buzele, să nu geamă. Era prea mare pedeapsa pentru el, pentru ea prea nedreaptă.

— Lipsesc câțiva centimetri din os, nu-i dificultatea cea mai mare, poate brațul va fi ceva mai scurt – nu vă alarmați, nici nu se observă – dar ce-i mai rău e că s-ar putea să rămână paralizat.

Își duse mâna la frunte; genunchii îi tremurau tare.

— Nu vă speriați! O paralizie parțială; nu va putea face unele mișcări, dar în general, cu reeducare, va ajunge să se folosească de braț.

Ea se întrebă încă o dată: „E dreptul, sau stângul?” Nici nu băgase de seamă. Căută să-și amintească poziția lui în pat, văzu aparatul susținător, refăcu toată imaginea: era dreptul. Dar pentru un om ca el i se părea indiferent dacă era dreptul sau stângul; gradul de utilitate n-avea ce să caute în formulele de consolare, admițând că ar fi acceptat vreuna.

— Cunoașteți puțină anatomie? Nervul radial e rupt, de aceea nu simte dureri. Capetele s-au contractat, nu le-am putut găsi, în împrejurări de urgență, cum era cazul, te gândești să salvezi ceea ce se poate. După ce se vindecă, vom vedea starea brațului; se poate încerca o operație, eventual o grefă de nerv. Vă vom recomanda un specialist. La nevoie vă veți duce în străinătate, la Viena, de pildă.

Ea se gândi: „Da, la Viena. O să-l ducă Oswald…” Și deodată o cuprinse o mare tristețe și o mare oboseală. Acum două zile era liniștită, împăcată, poate fericită. Se ridică.

— Domnule doctor, vă rog, faceți tot ce e nevoie ca să fie bine îngrijit. Vă rog din partea mea și a soțului meu. Nu se pune chestiunea banilor.

Vru să se întoarcă în salon, apoi se răzgândi. Automobilul o aștepta; merse la un restaurant, luă de la bufet lucruri de mâncare: un pui fript, șuncă de Praga, cașcaval. Era atât de greu să aleagă! Atât de greu să trăiască! Intră alături, la o fructărie, și cumpără struguri așezați în cartoane, sub celofan, ca florile exotice; pentru luna martie erau o raritate, și pentru ea o salvare. Pachetul devenise destul de voluminos. „Cu cât vor fi mai multe, cu atât mă voi simți mai liniștită…” Vru să cumpere un aparat de ras, însă se dezmetici: nu putea să se bărbierească singur – l-ar fi umilit… Trebuia să-i cumpere alte lucruri: pijamale, papuci, halat. Dar oare putea să le îmbrace? Dacă ar fi avut cu cine să se sfătuiască! Se pomeni în magazinul unde-și făcuse cumpărăturile atunci când fugise în costum de călărie. Pe ciudate căi o vântura viața! Cumpără tot ce-i trecea prin minte, tot ce i-ar fi trebuit unui naufragiat, și se tot întreba, nemulțumită: „Oare ce-ar mai fi nevoie?”

Reveni la spital cu gândul că uitase ceva. Nu mai intră în salon; chemă infirmiera, îi strecură în buzunarul halatului o mie de lei – nu știa dacă e prea mult sau prea puțin, nu știa nimic, venea de pe altă lume – și-i încredință lucrurile.

— Ai dumneata grijă de el. Îl poate bărbieri cineva? Trebuie săpunit bine, are barba aspră. Este aici și un pieptăn, o perie de cap. Îl poate ajuta cineva să se spele?

— O să-l spăl eu.

Îi aruncă o privire, surprinsă. I se părea nefiresc să-l îngrijească o femeie. Trebuia să-l dezvelească, poate n-avea nimic pe el, sub cuvertură. Îi plesneau tâmplele; nu mai găsea puterea să gândească. Infirmiera era o fată tânără, brună, cu obrajii poate prea rotunzi și prea roșii, dar frumușică și

curată. Halatul alb îi stătea bine. Și de ce oare îi tot zâmbea? Era binevoitoare sau ironică?

Lipsise luni întregi, și ani, și nu și-l închipuise niciodată cu o femeie. O nedumerea, o neliniștea abia acum gândul, când nu mai avea pentru el decât o milă răzbunătoare, când era nebărbierit și nespălat, cu brațul zdrobit, pe un pat de spital.

Domnul von Seele o aștepta sus; se priviră în ochi și nu spuseră un cuvânt. Eva se duse să se spele pe mâini și se așezară la masă. Abia la sfârșit ridică ochii spre el.

— O să fie nevoie de bani. Pot să-i ridic prin o bancă de aici?

— Am să mă ocup eu. Deocamdată, dacă ai nevoie…

Trebuia să primească; ar fi primit orice.

— E rău?

— Doctorul spune că are să rămână paralizat.

Se priviră iarăși în ochi, adânc, bine înțeleși în gândurile lor.

— Mâine dimineață îți trimit mașina.

Ea făcu: O! foarte încet, mai mult în gând. Trebuia să se ducă și mâine! Nu se gândise, sau credea că nu se gândise. Își dădu seama că rămăsese cu părul pe umeri. Dar domnul von Seele nu mai avea nevoie de explicații, și ea nu avea de ce să se ferească.

A doua zi coborî la bucătărie, foarte de dimineață.

— Marta, vreau să faci o pâine de casă, o pâine neagră.

La nouă, când veni automobilul, pâinea era gata, fierbinte, aburind, cu coaja rumenă. Mirosul ei de grâu curat îi trezea atâtea amintiri!

Ajunse la spital după ce se terminase vizita în saloane. Patul din dreapta, unde fusese omul cu picioarele tăiate, era gol. Înaintă amețită, până în fund, orientându-se după zâmbetul lui.

— Mi-au promis că astăzi mă mută de aici. Eliberează o rezervă. Asta înseamnă un fel de apartament propriu. Cred că ție trebuie să-ți mulțumesc, dar vezi ce faci cu doctorul! Pare foarte întreprinzător.

Sa nu fi fost infirm, l-ar fi pălmuit. Era datoare să-l cruțe. Se așeză pe marginea patului, și-i examina obrazul.

— Când… te-ai bărbierit?

Întrebarea era „Când te-au bărbierit?" O evitase instinctiv, și i se părea că ar fi fost groaznică. El îi arunca o privire piezișă; simțise jocul, dar îl continuă, simulând indiferența.

— Azi dimineață.

— Te simți mai bine așa?

— Mă simt bine când vii tu. Dacă vii în fiecare zi, îți promit că stau cuminte aici, fie și o lună de zile.

Ea tresări. Dincolo de gluma lui, i se părea înspăimântător gândul că ar putea să stea o lună întreagă cu brațul spânzurat astfel, cu pieptul prins în gips, înțepenit pe un pat străin. I se făcu milă, îi aruncă o privire cadă, aproape că-i venea să-l mângâie pe obraz; totdeauna îi mângâia obrazul după ce se bărbierea.

— Ți-am adus lapte cald.

Ochii lui se deschiseră mari. Degeaba vroia să fie nepăsătoare. Oricât ar fi fost de firesc să aduci lapte la spital, știau amândoi că gestul ei însemna altceva decât grija pentru un bolnav.

— Ai adus și pâine de casă!

— Am adus!

— Tu ești Eva! Acum te recunosc! Îmi pare bine că ai venit să mă vezi.

Ea se gândea: „Multe nu știe el!" Desfăcu termosul, îi turnă lapte în pahar și rămase încurcată. Era învățat să țină pâinea sub braț și să smulgă bucăți mari cu mâna liberă. O străbătu iarăși mila. Lăsă paharul pe noptieră,

rupse pâine și îi dădu să mănânce, cu mâinile ei. Nu îngrijise niciodată un bolnav putea fi ceva frumos, nu se gândise. Toți oamenii care mănâncă din mâna altuia au aceeași privire umilă, blândă și recunoscătoare, de animal mângâiat.

Pe chipul lui trecu, vag, o umbră de suferință; colțurile gurii i se contractară.

— Te doare?

Glasul ei tremura lamentabil, era pe deplin demascată, așa cum părul despletit pe umeri o demascase acasă. El începu să râdă.

— Nu mă doare de loc. Am vrut să fac o experiență cu tine!

Continua să râdă atât de provocator și impertinent, că Evei îi năvăli sângele în creier. Se ridică impulsiv și porni spre ușă, fără un cuvânt; nu i-ar fi putut spune decât o insultă. Când să iasă, mai întoarse o dată capul. Surprinse pe chipul lui aceeași grimasă de durere, care o neliniștise; dar în clipa următoare el începu să râdă, parcă batjocoritor.

Se duse la cancelarie; chirurgul tocmai își punea pardesiul, să plece: o recunoscu și îi zâmbi. Zâmbetul lui o supăra, dar ar fi supărat-o orice zâmbet. Spuse, enervata; fără să se așeze:

— Domnule doctor, vreau să știu: în definitiv, îl doare sau nu-l doare?

— Cel mai bine trebuie să știe bolnavul. De ce nu-l întrebați pe el?

— Vreau sa-mi spuneți dumneavoastră.

— Ce v-ar face plăcere să vă spun? Nervul radial e rupt, dar se trezesc ceilalți nervi. E normal să doară, ce Dumnezeu. Și acolo e o rană cât un pumn! Nu vă îngrijiți însă; știți că suportă bine.

Eva ieși, buimăcită; din nou ar fi vrut să se întoarcă în salon, dar nu mai avea curaj. Țăranca pe care o văzuse ieri înăuntru trecea pe sală, cu o hârtie în mână, hohotind. O infirmieră o ducea la braț.

Plecă în fugă, chinuită de remușcări și neliniștită. Sosi acasă înaintea domnului von Seele; îl așteptă la geam, sperând că venirea lui îi va aduce o ușurare. Nu aduse; își spuneau multe, din ochi, gânduri neprecizate, fără ca vreunul să scoală un cuvânt.

Și așa avea să fie mereu, în fiecare zi, o lună, Doamne! sau poate mai mult! Mereu tăcere, mereu o singură frază: „Eva, mâine la nouă trimit automobilul să te ia.”

A doua zi îl găsi mutat într-o cameră mică, la capătul coridorului. Înainte de a intra, o întâlni pe infirmieră. Avea un halat alb, imaculat. „Oare îl schimbă în fiecare zi?” I se părea o cochetărie.

El zâmbea ca în ajun, poate și mai impertinent.

— Unde-i laptele? o întrebă voios.

Nu adusese lapte; era un simbol pe care de ieri îl socotea depășit. Venise, nu mai putea da înapoi, dar nu știa ce să facă, era dezorientată, nu găsea un cuvânt, un gest. Ar fi vrut să-l știe sănătos, urcându-se în tren, lăsând-o singură pe un peron de gară, ca alteori.

Își aruncă ochii împrejur; camera era curată, cu pereții vopsiți alb, cu pardoseala de mozaic strălucind, cu geamurile proaspăt spălate. Afară se vedeau copacii din parcul spitalului. Era bine că fereastra nu dădea la stradă.

Eva se așeză lângă pat, pe un fotoliu de răchită. Din când în când, vedea pe chipul lui trecând o undă de suferință. S-ar fi liniștit, dacă ar fi știut o dată pentru totdeauna, limpede, care e starea lui. Simțea ca se înăbușă. Și-l întrebă pe neașteptate, scurt, agresiv:

— Ascultă, diavole, te doare sau nu?

Împotriva intențiilor ei, vorbele acestea cuprindeau un vechi ton de mângâiere. Rămase surprinsă, cu o senzație supărătoare, cum ar fi pus mâna cu tandrețe pe rana lui desfăcută. Se uită la brațul imobilizat; degetele îngălbenite, cu unghiile murdare, păreau mumifiate. El râse:

— Tu ce crezi, mă doare, sau nu?

Își mușcă buzele; ar fi râs și ar fi plâns. Și așa avea să fie în toate zilele.

— Azi de ce nu te-ai bărbierit?

Prin ochii lui trecu o umbră; iar i se păru că suferă. Se ridică din fotoliu și se așeză pe pat. El strigă:

— Nu mă mișca!

Nu-l văzuse niciodată așa, cu ochii roșii, crispat și sălbăticit. Înlemni. El se calmă și-i zâmbi din nou.

În zilele următoare, îl găsi din ce în ce mai palid și mai neliniștit. Tresărea la cea mai mică mișcare a patului, la cel mai mic zgomot; fața îi devenea casantă, gata să se fărâmițeze.

— Ce să fac? Spune-mi!

Clătina din cap și începea să zâmbească; dar nu în vechiul zâmbet.

Nu se mai lasă bărbierit decât foarte rar; gipsul se murdărise, dându-i, împreună cu obrazul țepos, o înfățișare mizerabilă. Trecuseră două săptămâni; rana era aproape închisă, dar el nu părea că se simte mai bine. Într-o dimineață, Eva găsi camera goală. Află că era în sala de pansamente.

Peste o jumătate de oră se întoarse sprijinit de doua surori. Nu-i venea să creadă că merge pe picioarele lui. Îi și uitase statura. El îi zâmbi.

— Mi-au pus cămașa nouă.

I se făcuse alt pieptar; gipsul se prelungea până la cot, rana vindecată fusese acoperită, însă rămânea acul trecut prin os și scheletul de sârmă.

După ce infirmierele îl ajutară să se întindă în pat și ieșiră, o privi pe Eva cu o căutătură necunoscută. Nu mai zâmbea; era palid, slab, rătăcit. Prin ochi îi trecu o undă de disperare, și spuse, deodată, un cuvânt pe care ea nu credea că l-ar putea auzi din gura lui nici dacă ar fi avut lepră sau cancer:

— Eva, sunt nenorocit!

Se așeză pe marginea patului, cu picioarele atârnate; ar fi vrut să se apropie de el, dar brațul imobilizat era o piedică; nu știa să fie tandră cu un infirm. El strigă:

— Nu mă mișca!

Se adunaseră multe, nedrepte și absurde. Eva izbucni, cu glasul ridicat, un glas străin, imperativ și aspru:

— Ce ai? Vorbește o dată!

El gemu cu ură și disperare:

— Am pierdut brațul!

Și brusc, începu să plângă, dar un plâns care nu stârnea mila, ci teama. Avea fața imobilă și aspră, dură, metalică, lacrimile ca niște boabe de gheață, porneau nu din deznădejde, ci dintr-o furie înfrântă, devenită feroce prin neputință.

Ea se prăbuși în genunchi la capul patului, ca să fie lângă el, sau ca să nu-l vadă. Și-ar fi dat un braț, amândouă brațele, ar fi dat tot, numai să termine într-un fel, în bine sau în moarte.

Întinse mâna peste scheletul de sârmă și-i mângâie fruntea, coborî pe obrazul țepos, alunecând o dată cu lacrimile lui înghețate, se întoarse la tâmple, dezorientată, neștiind ce zone sunt îngăduite acestor gesturi nefăcute niciodată de oameni.

— Eva, să nu mă lași singur! Ești tot ce mai am! Rămâi cu mine și am să-ți fiu recunoscător toată viața.

Nu erau vorbele lui. Le dicta altcineva, dar trebuia să le recunoască.

— Da, rămân cu tine! Orice ar fi să se întâmple!

El se liniști dintr-o dată; Eva se ridică; nu înțelegea nimic – pe obrazul lui nu se vedea o urmă de lacrimă poate fusese halucinație.

— Înseamnă că ai jurat, Eva!

Era aproape triumfător.

Ea se simți învinsă și umilită.

— Da, am jurat.

Și se gândi, rece: „Nu toate jurămintele se țin!”

Hotărâse să nu mai vină, vroia să se păstreze, să nu înnebunească. Dar în drum spre casă voința îi slăbi, îl văzuse plângând – nu ca oamenii, ci ca fiarele, dar, orice ar însemnat plânsul acela, avea să fie urmărită de el toata viața. Trebuia să-și urmeze destinul până la capăt: nu era scăpare, îndată după prânz se pregăti să plece.

— Oswald, pot lua automobilul?

— Te duci iar? E nevoie de tine?

Ridică din umeri; nu mai putea, nu mai vroia să judece.

— Nu știu. Rămân acolo.

El își aminti dimineața când se întâlniseră călare, îi veniră în cap aceleași gânduri de atunci. Ar fi vrut să-i spună: „Eva, te admir – și te plâng!” Veni spre ea; stătură față în față.

„Acum e ultima oară când îl văd! gândi Eva. Tot ce-a făcut el și ce-am făcut eu n-a fost de niciun folos!”

— Oswald, sunt o mare deziluzie pentru tine!

El îi apucă umerii.

— Nu, Eva. Ești ceva ce n-ai să înțelegi niciodată, și-ar înțelege prea puțini oameni. Mă faci să stimez toate femeile, și să mă simt umilit că sunt bărbat.

Poate nici nu-l auzi; îi era gândul în altă parte. Își luă vechea valiză, cu câteva lucruri strânse la repezeală, și părăsi pentru totdeauna casa dintre brazi. N-aveau să mai fie plăcile de patefon. „Oda bucuriei”, în care crezuse, i se părea o minciună. N-aveau să mai fie muzica, Marta, Gheza, nici perdelele albe, care fluturau în urma ei, la geam.

57

Se sfârșea primăvara când părăseau spitalul, într-o după-amiază caldă. Eva mergea în stânga, ducând valiza și sprijinindu-l de brațul sănătos. Celălalt braț era prins pe după gât cu o eșarfă neagră.

Clipi, orbit de lumină. Colțurile gurii i se contractară.

— Te simți rău?

— Nu; mă supără ciripitul păsărilor.

Era absurd și capricios, și posomorât pe deasupra; prea rar îl mai văzuse zâmbind, săptămânile cât îl veghease la spital.

— De ce mă ții de braț? o întrebă, iritat.

Își trase mâna, intimidată.

— Poate vrei să mă duci la un colț de stradă, să cer pomană!

Nu-i răspunse, învățase să-i suporte tăcută exploziile, oricât de inacceptabile. Îl înțelegea și-i dădea dreptate; ea una acceptase totul, cu anticipație.

— Acum ce facem? Cât mai avem până la tren? o întrebă pus pe ceartă.

— Vreo două ceasuri.

— De ce am plecat așa devreme? Nu puteam să mai stăm?

— Credeam că ți-ar face bine să umbli puțin.

— Nu; vreau să ne întoarcem.

— Bine.

Era ridicol, pentru un ceas și jumătate, dar se supuse. După câțiva pași el se opri.

— Unde mă duci?

— N-ai vrut să ne întoarcem?

Începu deodată să strige, în mijlocul străzii:

— N-am stat destul doua luni? Vrei sa mă înmormântezi acolo?

Îl privea liniștită. „De ce nu pot să-i întorc spatele și să mă duc, să mă duc așa, în neștire, să nu mă mai opresc, să nu-l mai aud niciodată?…” Se stăpâni – nu avea dreptul, chiar dacă n-ar fi făcut altceva decât sa-și respecte jurământul – și nu fiindcă îi jurase lui. Și apoi, trebuia să înțeleagă câtă umilință era în el, care venise aici întreg și liber, să plece prizonier și cu brațul în eșarfă. Opri o trăsura și-l ajută să se urce. El se supuse, îmblânzit inexplicabil. Colțurile buzelor îi tremurau. După ce se așeză, spuse, cu vocea schimbată:

— Iartă-mă!

Își trecu apăsat mâna sănătoasă peste față, cum ar fi vrut să și-o smulgă, să găsească dedesubt alt chip.

— Plimbă-ne prin oraș, pe unde vrei, se adresă Eva birjarului, și la șapte du-ne la gară.

Mai făcuseră o dată drumul, pe strada principală, cu magazinele ei luxoase, cu cafeneaua mare, unde se vedeau oameni fumând țigări de foi, într-o deplină și demoralizantă inutilitate.

Umbra în piață trecuse de jumătate, și ceasul nu era încă șase. El avusese dreptate, dar i se părea atât de trist să-și mai amintească! Trecură pe sub turn, spre orașul de jos, ocoliră pe străzile înguste, reveniră sus, pe la bastioane. Părea că alt drum nu mai există, și că de câte ori s-ar întoarce aici ar trebui să-l parcurgă cu o cruce pe umeri. Dar acum știa bine că nu se va mai întoarce niciodată, nici chiar în clipa morții: ispășise pedeapsa. Își lua astfel rămas bun de la oraș și de la multe altele.

Se întâmplase să fie o săptămână de aglomerație la tren, pleca multă lume la Expoziție, găsise un singur pat liber în vagonul de dormit. Puțin îi păsa de ea, dacă avea unde să-l culce pe el; n-o speria o noapte de nesomn după câte nopți nu dormise.

Un om antipatic, gras, roșu, cu mâinile lungi, cu picioarele scurte, cu ochi de broască și gură de pește ocupase patul de jos. Poate nu era chiar atât de hidos; așa îl vedea Eva, fiindcă, deși îl rugase stăruitor, nu vroia să ia patul de sus, ca să-l cedeze pe-al lui unui om cu brațul în eșarfă.

— Domnule, dar vedeți că este… (Nu putea spune: este infirm). Dumneavoastră vă vine mai ușor.

— Nu, madam! Sunt miop!

Avea într-adevăr ochelari cu multe dioptrii, dar miopia era un argument stupefiant. Stătea lăbărțat pe patul lui, cu geamantanul alături, proclamându-și apăsat prioritatea, picioarele nu-i ajungeau până la podea; semăna cu un copil bătrân, răzgâiat. Datorită lui totul pe lume părea rău și slut.

Eva rămase pe strapontină, în fața ușii, până dimineață, făcându-și bilanțul existenței. Era în pagubă, dar n-avea de gând să se căineze. Acceptase totul așa cum fusese, accepta ce avea să urmeze. Se întreba cum izbutise el să se urce în patul de sus, cum se mișca în spațiul acela îngust, ce făcea singur, fără ajutorul ei.

Era obișnuit cu ea, de la spital, să-i vină în ajutor la fiecare mișcare, la fiecare geamăt. Ea nu avusese nici nopți, nici zile ale ei. Îi fusese infirmieră,

îl spălase, îl pieptănase, îi aranjase patul, îi dăduse mâncarea la gură, și-i fusese tot ceea ce avusese el nevoie, se chinuise ca să-l împace și să-i fie bine. Îmbrățișările de spital, nefirești, strâmbe și schiloade nu-i trezeau nici o amintire frumoasă, ci numai simțământul milosteniei.

Nu era lungă noaptea din tren; erau lungi toate. Ar fi vrut să arunce o privire înăuntru, să-l vadă cum doarme.

Când se lumină de ziuă, ușa compartimentului se deschise și el scoase capul pe coridor – părea că dormise bine.

— Vin numaidecât, îi șopti.

Eva își trecu mâinile pe față, să-și șteargă urmele oboselii, își netezi parul, privindu-se în fereastra, își aranja fularul la gât, caută să-și trezească feminitatea, care ostenise. El veni cu o înfățișare misterioasă.

— Deschide fereastra!

Cercetă coridorul, să vadă dacă nu se apropia cineva, apoi scoase din buzunar ochelarii omului cu ochi de broască.

— Vrei să-i arunci pe geam?

Ei se părea inutil și inadmisibil, dar poate plătise prea mult cu mâna dreaptă, ca să nu-i fie îngăduit celei stângi o compensație copilăroasă. Deschise fereastra.

Nu mai ținea minte a câta oara revenea în apartamentul prăfuit cu aerul închis de pe timpul altei vieți. De fiecare dată fusese altfel, și-acum era mai altfel ca oricând, dar spera să se termine. Îndată ce intră pe ușă, trecu la prima corvoadă a zilei.

— Haide să te bărbierești!

Îi scoase pardesiul, haina, cravata, îl așeză pe marginea patului, îi scoase pantofii. El se uita absent pe fereastră; în depărtare se vedeau copacii înverziți din Grădina Botanică. Stătea supus, cu gândul cine știe unde, dar în orice clipă risca să explodeze; pasivitatea aceasta fabrica în el dinamita din te miri ce putea să se iște și scânteia. Îl împinse la baie.

— Ia, pune mâna pe pămătuf!

Medicii îl îndemnaseră să se folosească de brațul bolnav, să-l învie, să nu-l abandoneze. Putea să-l miște de la cot, să facă unele mișcări, mâna însă, cu degetele imobile, nu-l asculta. Era imposibil să țină pămătuful. Ea își ascunse dezamăgirea; îl încurajă, silindu-se să pară voioasă:

— Nu-i nimic! Câte puțin în fiecare zi, are să meargă!

Se apucă să-l săpunească; la spital învățase întreg meșteșugul bărbieritului. Îl săpunea îndelung, fără gânduri, odihnindu-și în acest timp spiritul prea mult supus zbuciumelor. Înainte de a merge mai departe, băgă mașina în apă caldă.

— Ce faci?

— Am citit într-un almanah că așa bărbierește mai bine.

— Eu chiar dacă aș fi citit, n-aș fi ținut minte.

— Fiindcă nu ai pasiune!

Ea una punea pasiune în tot ce făcea, chiar în treburile neplăcute, de vreme ce le accepta; altfel s-ar fi simțit umilită.

— De spălat însă, dă-ți osteneala și spală-te singur!

Îl lăsă în baie și se duse să-i caute rufe curate. Dulapurile erau aproape goale; abia dacă mai rămăseseră câteva cămăși, câteva haine. Deci fusese pe acasă! Deci mai avusese o cheie! Nici nu trebuia să se mire.

— Ce-ai făcut cu hainele?

— Ia ghici?

I se făcu milă de el, o milă amestecată cu remușcări și regrete. Atunci când își vindea hainele, ca s-o caute, ea stătea la căldură, într-o casă de

senior, fără nici o lipsă, fără să știe nimic despre lume, ca Frumoasa Adormită.

Îl auzi în baie, cântând marșul militar.

— Hei, îți regăsești vechea piele?

El apăru în ușă, ștergându-se pe față; de neînțeles, de necrezut, ținea prosopul cu amândouă mâinile.

— Ce-i cu mâna ta?

Își dădu seama prea târziu: n-ar fi trebuit să întrebe. Îl văzu că se crispează.

— Iartă-mă, te rog!

Îl simțea că are să explodeze, și că n-avea nici o vină decât că nu știa să se poarte, sau obosise și își pierduse speranțele… Se înfrânse: nu-i era îngăduit să-l abandoneze la jumătatea drumului. Se lipi de el, caldă și umilă.

— Da, iartă-mă! Să nu ne ascundem de noi înșine. Dar trebuie să te faci bine!

Căldura ei trezea în el o vibrație pe care ea o cunoștea de multă vreme. O absorbi atentă, lucidă, supraveghind-o și înregistrând-o în sine ca pe o diagramă; din luciditatea aceasta concentrată se năștea o altfel de beție.

— Am să te fac bine – auzi tu? – pe viața și pe moarte am să te fac bine, eu și nu altcineva! Ia-mă în brațe ca altădată. Stau supusa, răbdătoare și cuminte, nu te teme de mine!

Nu avea nevoie de el nici în amintire, dar simțea o bucurie, nemăsurată pe lângă celelalte, la fiecare mișcare a lui, la fiecare pas înainte. Își lăsă veșmintele să cadă, cu o iscusință inedită, mulându-se pe mâna lui invalidă, ajutând-o să creadă că este vie. Dar poate milostenia ei n-avea obiect și era puerilă; el nu se prăbușise – ce-i lipsea? – îl vedea întreg ca la începutul timpurilor. Nu, nu pierduse nimic din ceea ce o cucerise. Avea același grumaz prelung, dar nu efeminat, ci puternic, forjat parcă într-un metal și fin, și dur, și maleabil, aceiași umeri largi fără ostentație, desenând între ei pieptul cu o forță explozivă, totuși calmă și curgătoare. Maturitatea nu-l îngreunase, ci mărise în trupul lui contrastele: picioarele erau mai prelungi, mijlocul se subțiase. Chiar dacă nu-l mai dorea, n-ar fi putut să accepte pe altul. Era o condamnare pe viață. Își lipi obrazul de cicatricea dezvelită, la jumătatea brațului, să n-o vadă, sau s-o încălzească. „Are să se facă bine, nimic n-o să se mai cunoască! E mâna lui veche, o regăsesc, o știu de atâta vreme!”

— Mângâie-mă! îi șopti. Stau cuminte… Mângâie-mă cu răbdare! Îți mai aduci aminte? Aștept mâna ta de multă vreme.

Se cutremură când simți mâna moale, cu degetele amorțite, umblându-i pe piele. Era o senzație de groază – întregul trup i se strânse, oprind circulația sângelui. Dar se aprinse încă o dată, mai din adânc, mai din greu, își masă inima cu o mână închipuită care nu vroia s-o asculte, ci mai degrabă ar fi strangulat-o, își porni sângele, îl împinse în artere până își simți corpul înviat și fierbinte. Atunci brațul lui amorțit păru că se trezește, și degetele moarte renăscură, iar ea le primi și li se supuse, fără să creadă măcar că e o amăgire. Simțea o bucurie adevărată, dusă departe, învecinată cu delirul, nebănuită mai înainte, provenind din materie, dar ridicată la înălțimi siderale, unde zbura peste toate îndurate și totuși își dădea seama și credea, cu o a doua conștiință că nu face decât o generozitate, ultima, sinceră și deplină. „Când va fi întreg, mă voi elibera, voi avea dreptul să mă gândesc la liniște și fericire.”

59

Într-una din zilele următoare îl duse la un chirurg-neurolog, către care avea o recomandație. El, la spital, se învățase să lenevească și adesea se complăcea în starea aceasta; brațul nu-l mai durea, avea numai, uneori, furnicături enervante prin vârfurile degetelor; se liniștea la mângâierile ei conștiincioase. Cu greu îl urni, să-l ducă la doctor. Rezultatul fu vag. I se spuse că o operație trebuia încercată, dar mai târziu, fără să precizeze când.

Toată vara rămaseră în București, fiindcă n-aveau destui bani să poată pleca, Eva trebuia să-l înfrâneze; la spital pierduse și ea noțiunile curente de viață, aruncase sume mari în stânga și în dreapta, pe onorarii și cadouri exagerate. Rămăsese o sută de mii de lei la bancă; trebuia să-l convingă că n-au să țină toată viața. Își reluase grija gospodăriei, refăcuse legăturile cu lăptăreasa, cu băcanul și măcelarul, bani puțini și mai multă energie. Avea și griji de infirmieră pe lângă grija contabilității și a gospodăriei. La spital făcuse o școală întreagă, pe care o perfecționa, citind și primind sfaturi de la medici. Înainte de toate trebuia ca el să nu trândăvească. Dimineața, după ce se îmbrăca, Eva se apuca să-i maseze brațul, cu ulei și talc, după o tehnică verificată, apoi îl trăgea jos din pat și-l silea să ia parte la treburile casei. Se folosea de felurite șiretlicuri, ca să-i pună brațul la muncă pe nebăgate de seamă, și izbutise să facă mici pași înainte, să-l mai deprindă cu încă o mișcare, înceată și timidă. Aștepta operația, în care își pusese toată încrederea. Până atunci se întreba: „Oare cum aș vrea să fie: infirm și cu mine toată viața, sau sănătos, lăsându-mă în drum, ca altă-dată?” Și își răspundea fără să ezite: „Un om ca el trebuie să aibă trupul întreg. De mine nu-mi pasă!” Înțelegea bine: integritatea era cerința lui dominantă, dar într-o concepție personală, care, dacă se potrivea cu a celorlalți semeni în ceea ce-i privea ființa anatomică, mai departe devenea subiectivă în chip abuziv și intolerabil. Eva o tolera ipso facto, cum paratrăsnetul tolerează trăsnetele.

Prin iunie primi o scrisoare de la Getta: „Mama nu vrea să-ți mai scrie, zice că ai înnebunit, și eu cred la fel. Niciun om cu mintea întreagă nu poate înțelege ce-i cu tine. Am încercat să citesc scrisoarea ta într-un picior și cu capul pe-o ureche, ca strâmbii, să văd dacă așa n-oi înțelege mai bine, dar mi-a venit amețeală. De ce ai plecat iar de acolo? Nu era bine? Spune-ne, cel puțin să-ți găsim o scuză. I-am dat scrisoarea și lui, și a citit-o chiar și frate-su, că nu trebuie să ne fie rușine, și nici ei nu pot să te înțeleagă. Suntem patru inși care credem că n-ai mintea întreagă. Du-te și te caută,

fetițo, până nu ajungi la balamuc, că atunci să nu contezi pe noi să venim să-ți ținem de urât la sticleții tăi din cap. Altceva nu avem ce-ți spune, decât că suntem cu toții supărați. Mama nici nu vrea să-ți scrie, nu mai poate să-și pună mintea cu tine. Te las, că plânge copilul.”

Află abia acum că Getta avea un copil; n-ar fi interesat-o să știe măcar dacă e fată sau băiat. Indiferența aceasta o făcea să-și dea seama că de mult nu mai avea o familie, dacă avusese odată. N-o interesau nici opiniile lor, nici dezaprobarea. Se lupta cu grijile gospodăriei, lăsând în părăsire grijile sale. Mâncarea, curățenia casei, curățenia corpului, aerisitul părului și mâna bolnavă. Adormea seara ținând-o în mâini, continuând să-i miște degete prin somn, așteptând o reacție, o împotrivire, tresărind când simțea în ele o încordare.

El nici nu băga de seamă necontenita ei agitație; i se părea că programul zilelor se desfășoară curgător, venind de la sine. Căldurile de vară îl moleșeau, trăgea la somn și la odihnă. Luase obiceiul să bea cafea multă, și-i plăcea să stea tolănit după-amiaza, fumând țigară după țigară. Ea îi încuraja abuzul, silindu-l în schimb să țină țigara cu mâna dreaptă, între degetele înțepenite, ca s-o supună la mișcările repetate pe care le face un fumător.

Trebuia să-l scoată din casă, știa cât iubește soarele; gândul de a-l duce la ștrand îi veni ca o revelație. Căută costumele de baie, prin toate dulapurile, până le găsi mâncate de molii. Nu era timpul să cumpere altele; se vorbea din ce în ce mai insistent de război, lucrurile se scumpeau de la o zi la alta, săpunul de baie, de pildă, pe care îl lua cu cinci lei ajunsese șase, și băcanul o sfătuia să-și facă provizii, o să se scumpească mai mult.

— Să nu vă mire, coniță, dacă o să-l plătiți zece lei!

Așa se vestește războiul în afara rețelelor diplomatice. Ei i se părea absurd; zece lei un săpun ar fi însemnat prăbușirea bugetului lor.

Nu știa să coasă, dar trudindu-se o după-amiaza întreagă, țesând mărunt, fir lângă fir, izbuti sa aducă amândouă costumele în stare de a fi purtate. El stătea tolănit în pat și fuma, urmărind mișcările migăloase ale acului.

— Mai miros a mare?

Trebuia să aibă încă în ele apa sărată a marii. Și printre firele țesute ea văzu deodată plaja, cu tot ce evocau locurile acelea, amintiri dulci și dureroase, farurile, sclipind seara, faleza, cu lanurile cosite, schitul, de unde se auzea toaca în amurg, iar mai târziu clopotul ca o talangă.

El se ridicase într-un cot.

— Ce-ar fi…

Se scutură, înspăimântată:

— Nu se poate!

O speriau mai mult amintirile; era certată cu marea, pe viață, cum era certată cu toate locurile pe unde fuseseră împreună. Știa că fiecare stradă, fiecare sală de spectacol, fiecare colț de lume unde mergea cu el acum, aveau s-o tortureze în viitor. Și el nu înțelegea, era în stare să-i consume întreg pământul, să nu-i mai lase niciun refugiu, spre nici o zare.

A doua zi merseră la ștrand, pe malul lacului. Nu văzuse niciodată locurile acestea; le privea cu melancolie, căci nici aici n-avea să se mai poată întoarce în libertate. El se întinse pe nisip, cu fața la soare.

— Eva, stai mai deoparte; îmi ții umbră.

Nu trebuia să-i țină umbră; știa de mult. În fața soarelui, egoismul lui se manifesta ca oriunde; nu era mai ascuțit acum, decât altădată. Stătea calm, poate fără nici o grijă, moleșit de căldură, doar cu fruntea puțin încruntată.

„Se gândește”, își spunea Eva, și-i bănuia gândurile: „E foarte bine așa, să se îngrijească altcineva de mine. Eva a cârpit costumele – le-a cârpit bine, văd că nici nu se cunoaște. S-ar putea spune că nu-i lipsită de îndemânare… Pe urmă s-a dus la băcănie și a cumpărat de mâncare. Cât o fi cheltuit? O privește; ea ține socotelile. Și ce-o fi cumpărat? Cu siguranță ceva care îmi place. Nu, de ce s-o întreb? De ce să-mi chinuiesc mintea? Aș putea să jur că în loc de prăjituri, are să-mi dea halva. Ei îi place foarte mult halvaua. De fapt îmi place mie… Sper că n-o fi uitat să-mi ia țigări.”

Îl văzu că întoarce capul spre ea, cu un început de îngrijorare.

— Eva, țigări mi-ai luat?

Liniștit în această privință, acum probabil că își spunea; „Mai aștept zece minute, pe urmă am să fumez. Nu face să bag prea mult tutun în plămâni… E păcat de aerul curat! Pe urmă am să mă întorc cu fața în jos; am s-o rog să treacă mai spre stânga, fiindcă se mută umbra.”

— Eva, ai luat termosul? (Îl luase.) Îmi dai o țigară?

— Întinde mâna.

Aprinse țigara și închise ochii, cu fruntea puțin mai descrețită.

— Cât e ceasul? Vrei să te uiți?

— Zece și jumătate.

— Mă întorc. Te dai puțin mai la o parte?

Se așeză în voie, sprijinindu-și bărbia pe brațele aduse în față, ca un dulău care trândăvește. Mai lipsea să mârâie dar n-avea motiv, nu-l supăra

nimic deocamdată. Îi veni să-l zgâlțâie puțin de păr, să-l întrebe: „Ce-i în capul tău ticălos?”

De ce să-l întrebe? Știa prea bine ce-i în capul lui. Soarele îi ardea spinarea, și el se gândea: „E destul de plăcută viața. Aproape că am uitat cât m-am chinuit. Trebuie să recunosc că ea mă îngrijește cu devotament. Oare mă iubește? Adevărul este că îmi simplifică viața.”

Ridicase fruntea și o privea printre pleoape.

— Eva, în fond tu ești cea mai cumsecade ființă din câte am cunoscut vreodată.

Își lăsă iar bărbia pe brațe. „Așa mi-a plătit tot pe ziua de astăzi.’”

Peste vreo jumătate de ora el se ridică.

— Intru în apă.

Îl privi din spate, își mișca brațul destul de firesc; nu se cunoștea nimic dacă nu vroiai să cauți.

Se întoarse curând; părea iritat. Eva nu-l lăsă să se adâncească în gânduri pe care le simțea vrăjmașe.

— Hai să mâncăm! Nu ți-e foame?

Părea că nu are nici dorinți, nici voință. Îl trase de mână și-l duse la umbră, sub copaci. Mânca absent și posomorât. Doar o dată spuse, ca o surpriză manifestată târziu și aproape cu ciudă:

— M-am uitat la tine, de departe, când ieșeam din apă. Ești cea mai frumoasă femeie de pe plajă.

— Nu sunt prea multe.

— Ba nu. Chiar dacă s-ar face un import de câteva mii – cine știe de unde? – n-ar fi treabă ușoară! – distanța de la medie până la tine e mult prea mare ca să te poată egala vreuna.

Deși avea un ton rece și o privire absentă, ea tot se simțea tulburată. El reluă, cu o îngrijorare teoretică:

— Trebuie să mă port mai atent cu tine. Câteodată uit că nu face să fii aruncată. Nu, zău, ar fi grozav de mulți bărbați care ar dori să-mi ia locul. Tu nu te miri că mă preferi pe mine?

„Maică Precistă, câtă candoare! se gândea Eva. Îl prefer pe el, da, afurisitul! Și măcar dacă ar mișca un deget”

Nu putea să-i poarte ciudă. Așa îl cunoscuse, așa avea să moară. Dacă vroia să fie și acum dreaptă, trebuia să recunoască, fără echivoc, că el nu-i dăduse niciodată mai puțin decât îi făgăduise. „Nu am ce face – am semnat contractul!” Dar nu se simțea nenorocită. Era bine așa, era foarte bine.

Trebuia să aștepte, sa vadă ce-o să se mai întâmple Poate ceva rău, poate și mai bine!

După ce termină masa, el se închise în sine. În apropiere câțiva tineri se jucau cu mingea. Se uita la ei cu ură, gata să-i apostrofeze și să se ia la harță. O dată mingea scăpă și se rostogoli printre copaci, până la picioarele lor. Unul dintre jucători strigă:

— Arunc-o, domnule! Ce stai așa?

Eva văzu cum, brusc, ochii i se fac roșii; părea o fiară încolțită.

— Haide acasă! spuse printre dinți, fără s-o privească.

Porni spre vestiar, înaintea ei, mergând încovoiat, cu picioarele tremurând, ducându-și brațul bolnav departe de corp, cu un fel de silă, de dispreț, ca și când n-ar fi fost al lui. Pe drum nu scoase un cuvânt; stătea înghesuit în colțul autobuzului, cu ochii injectați, și scrâșnea din dinți atât de tare și de dușmănos, că vecinii se priveau între ei, surprinși. Ajuns acasă se trânti pe pat. Câteva clipe, păru mort; apoi șopti:

— Eva, sunt pierdut!

Ea îngenunche la capul lui, speriată și îndurerată, ca-n vremea de la spital, când îl mai văzuse o dată la fel de prăbușit și de disperat. El rămase un timp inert, pe urmă o îndepărtă și o privi rătăcit.

— Nu merge! E o înșelătorie. M-am mințit prea multă vreme. Sunt ciung, auzi tu, ciung! (Glasul îi creștea, până ce ajunse răcnet.) Sunt ciung, ciung, ciung!

Se aruncă peste el, îi astupă gura cu obrazul; l-ar fi putut auzi trecătorii, ar fi putut năvăli vecinii. Se luptă să-l imobilizeze, îngrozită că în accesul acesta ar putea sări din pat, să spargă geamurile, să se arunce pe fereastră.

— Omoară-mă, dar liniștește-te! Ia brațele mele, din două fă unul, ia tot ce e mai bun la mine, rupe-mă în bucăți, aruncă restul…

El îi simți lacrimile, șiroaie; se liniști, începu s-o mângâie pe păr, cu mâna sănătoasă, repede, apăsat, convingător, dar neconvins. Cu cât era mai hotărât gestul, cu atât gândul îi fugea mai departe. Spuse, absent:

— Iartă-mă! Nu mai plânge pentru o otreapă ca mine!

— Nu mai plâng, dacă ești bun, dacă nu te mai chinuiești și nu mă înnebunești. Vreau să mă mângâi cu mâna cealaltă! Haide!

Brațul zăcea inert pe pat. Nici ea nu mai credea în nimic, dar nu vroia să pară învinsă.

— Eva, liniștește-te! E inutil să ne mai zbuciumăm! (Se calmase.) Ridică-te și stai lângă mine! Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut. Ai fost

foarte bună, foarte pricepută, foarte devotată, dar a fost zadarnic. Ne înşelăm unul pe altul. Braţul meu nu-i bun la nimic; am simţit în apă. Am învăţat să fac câteva mişcări, nu le-am cântărit niciodată, mişcam mâna ca paiaţele trase de sfoară. Părea că merge, nu mi-am comparat niciodată pe una cu alta. În apă mi-am dat seama; în apă nu poţi să te amăgeşti, cum te amăgeşti cu şireturile de pantofi, cu periuţa de dinţi. Apa te obligă la simetrie; nu poţi s-o înşeli. M-a simţit şi mi-a spus: „Porţi o cârpă de umăr, nu un braţ!" Mâna mea e moartă, Eva, moartă pentru totdeauna!

Se repezi şi-i astupă gura, cu obrazul ud de lacrimi. Stătură împietriţi până ce amurgul cuprinse încăperea. Atunci Eva se ridică să aprindă lumina. El îşi duse instinctiv mâna sănătoasă la ochi; era gestul din fiecare seară, dar alteori se ferea cu amândouă mâinile. Înţelese că nu mai avea în el nici voinţă, nici putere. Poate până acum făcuse într-adevăr eforturi să se înşele, poate îşi folosise toate rezervele de speranţă şi de energie. Câteva clipe se gândi, încruntată, apoi chipul i se destinse. Avea să fie bine. Ştia că va fi bine, trebuia sa fie bine! Se aşeză lângă el, pe marginea patului şi îi apucă încheietura mâinii sănătoase. În ajun le-ar fi apucat pe amândouă; acum nu mai era nevoie să simuleze nimic.

El ridică ochii, surprins de învierea ei neaşteptată.

— Nu-ţi dau voie să mai spui nici o prostie! vorbi Eva, cu seninătate şi hotărâre. Ai o mâna bolnavă? Da, recunosc. Dar o ai, e a ta, întreagă; putea să fie cenuşă, în crematoriul spitalului. Ai fi murit? Nu! E mai scurtă? Nu se vede. Un centimetru? Vrei să măsurăm? N-ai să crezi: şi eu am o mână mai scurtă, n-ai băgat de seamă! Dacă ai şti cât de nesimetric îţi este obrazul! Te-ai obişnuit cu el, dar ia să te uiţi bine în oglindă! Getta are un şold mai mare decât altul; croitoreasa a descoperit, altfel n-ar fi observat niciodată. Spuneai ieri că nu ştii câţi bărbaţi ar vrea să fie în locul tău. Dar eu te prefer pe tine. Am stat cu tine când aveai mâna în gips, şi erai nebărbierit şi murdar. Am stat după ce ţi-au scos gipsul, şi nici măcar nu făceai ceva să mă răsplăteşti. Ţi-am suportat toate capriciile, toate nebuniile, şi chiar dacă uneori cred altfel, probabil am să ţi le suport toată viaţa. Ai un braţ bolnav? Ar putea să rămână aşa până la moarte; nu s-ar schimba nimic în sufletul meu. Dar tu te simţi umilit. Bine; te înţeleg. Trebuie să-ţi facem braţul la loc. Auzi tu? O să-l facem să nu se mai cunoască nimic. Ce-ţi lipseşte? O bucată de nerv; o să ţi-l punem la loc. Orice nerv ai să vrei tu, pe alese, de la animalul cel mai blajin, de la o vacă din care se fac şniţele, sau de la un câine turbat… O să mergem la Viena, la cel mai mare chirurg din Europa, o

să te opereze și-o să ai brațul întreg, ca mai înainte, să faci cu el toate blestemățiile.

60

A doua zi se duse la un birou de voiaj, se interesă de costul călătoriei, se sfătui cu medicul, întrebă cât timp ar trebui să rămână la Viena, cât ar putea să coste internarea și operația. Intră la Poștă și îi scrise domnului von Seele: „Oswald, dacă aș fi flămândă, nu ți-aș cere un leu, să-mi cumpăr un corn, dacă aș fi dezbrăcată, nu ți-aș cere o sută de lei, să-mi iau o pereche de ciorapi. Nu-ți cer nimic pentru mine; am o datorie. Vreau să-l duc la Viena; nu se îndreaptă altfel. Dacă ar fi mâna mea, nu m-aș duce. Îmi trebuie două sute de mii de lei. Nu știu când am să ți-i pot da înapoi, mă înspăimântă o sumă atât de mare, dar acum nu mă gândesc decât să merg până la capăt, să fac tot ce se poate face, oricare ar fi mijloacele, chiar umilința și decăderea…”

Peste câteva zile primi de la bancă înștiințarea că sosiseră banii. Îi telegrafie domnului von Seele, disimulându-și recunoștința: „Ce să fac pentru tine la Viena?” Dar nu primi niciun răspuns, după cum în afară de bani nu primise niciun răspuns la scrisoare. N-avea timp să fie mâhnită și nici nu se gândea că tăcerea lui putea să fie semnificativă. Pe la jumătatea lui iulie terminase formalitățile; avea pașapoartele, vizele și banii schimbați, împreună cu toate deslușirile. El stătuse mai tot timpul în casă, tolănit pe pat, fumând țigară după țigară, calm și fără să se preocupe de brațul bolnav. Avea față de brațul acesta indiferența pe care o ai față de o pereche de pantofi rupți, înainte de a-i da la reparat.

Ceea ce urmă, din clipa plecării, trecu peste Eva într-un vârtej de impresii nedefinite și amestecate: Gara de Nord, la ora trei după-amiază; vagonul restaurant, înțesat de lume, străini mai cu seamă; șantierele de pe valea Prahovei, cu mii de oameni, mii de furnici înșirate în lungul drumului, făcând terasamente, poduri, tuneluri; Brașovul, în fugă; Aradul, Curtici, frontiera, vameșii unguri cotrobăind prin geamantane, apoi Budapesta, în zorii zilei, și pengő peste tot: hamalilor, șoferilor, chelnerilor – pengő, pengő – și teama că nu-i vor ajunge banii. Avea sa-și amintească de o ospătărie mică, la picioarele unui pod, pe malul Dunării, unde el o dusese să mănânce papricaș – și iar pengő, pengő pentru țigări, pengő pentru chibrituri, pentru mere… Erau mormane de mere, pe toate străzile.

— Ce-ar fi să rămânem o noapte aci? Să mergem într-o cârciumă cu lăutari?

Nu se putea! Și iar pengő, pengő , erau banii domnului von Seele. Îi plăcea orașul, cam cenușiu, dar plin de grandoare; Piața Parlamentului o uluia. Nu știa ce să creadă despre Ungaria. Ce vedea aici nu se potrivea cu Marta și cu Gheza, cu chipurile lor negricioase, posomorâte, cu vorba aspră – nu se potrivea nici cu chipurile celorlalți oameni, cu boiernașii care călătoreau cu trenul, îmbrăcați într-un fel de pardesie negre, strânse pe corp, lungi până la pământ, ca niște veșminte preoțești, împodobite cu găitane. Se potriveau poate cu marșul lui Rákoczy.

Și iar pengő. Tramvaie lungi, circulând vijelios pe stânga străzii – apoi iar gara, depozitul de bagaje, hamalii – și iar pengő, și iar trenul, câmpii lungi și cai mici, cu coamele sălbatice… Dar câmpiile acestea nu duceau la nici o mare!

Era pusta, o privea pe geam și își spunea: „Unde merg? Ce destin mă cheamă aici, unde n-am semănat grâu, de unde nu mănânc pâine?” Hegyeshalom, frontiera, iar vameșii la geamantane – și nu mai trebuie pengő, ci mărci germane. O gară urâtă, murdară de cărbuni – hamali și șoferi. Aparatul de taxat arată shilingi, dar plătești mărci. Și Eva scrie într-un carnețel fiecare marcă, fiecare pfenning, nu sunt banii ei, i se rupe inima. „Oare vor ajunge?” El zâmbește blazat, văzând crisparea ei. Nu-l interesează nimic, orașul îi e cunoscut, îl plictisește Ringul cu copacii înverziți.

— Eva, ar trebui să-ți cumperi un Baedeker, să te instruiești.

Dar n-o interesează casa lui Schubert, nici Johann Strauss, nici Grienzingul și valsul vienez, ci numai o adresă, o stradă dosnică, neumblată, cu iarbă între pietrele pavajului, un sanatoriu mic, într-o casă particulară. Nu-i inspiră nici o încredere. O sală de operație rotundă, îmbrăcată în faianță albăstrie până aproape de tavan, cu o masă ca o locomotivă albă, cu roți și pârghii nichelate, cu un ochi de ciclop deasupra. O sală de magie, sau de tortură. Un om mare, de două ori cât ea, la care privește dându-și capul pe spate. E marele chirurg! Pare un chefliu din Grienzing, bine hrănit, bine dispus, care nu ia nimic în serios, pe care nu-l miră nimic, nimic nu-l mișcă. Ea îi spune, fără să se audă, cele câteva cuvinte care și le-a pregătit de acasă:

— Herr Professor, ich bitte Sie aus ganzen Herzen…

El răspunde: Hm! Hm! – și nimic altceva. Pipăie brațul bolnav, cu nepăsare, ca pe o bucată de carne la măcelar, o pipăie multă vreme, degetele

lui lucrează toate zece, cum ar cânta la pian – pare că ascultă acordul lor în mușchii adormiți sub piele – și nimic nu-l emoționează.

— Domnule profesor, venim de departe; salvarea noastră sunteți dumneavoastră!

Iar el face: „Hm. Hm.” – și când o privește pare că spune: „Ce, pentru atâta lucru tremuri așa?”

— Credeți că sunt speranțe?

Nici măcar nu-i răspunde, nu mai are nimic de vorbii cu ea. Dar a hotărât să facă operația; cel puțin așa înțelege din cuvintele doctorului care îl secundează – și, pe deasupra poate îl suplinește în relațiile umane. Când îl operează? Chiar mâine; nu e nevoie de nici o pregătire!

A doua zi nimeni nu spune nimic; ar vrea să afle: A reușit operația? L-au dus într-o odaie care trebuie să fi fost salonașul casei, sau camera de muzică; pe pereții vopsiți acum în ulei până la jumătate, au mai rămas în sus vechile tapete, cu un rând de lire aurite aproape de plafon.

Marele chirurg a dispărut, îl găsește abia târziu, după ce cutreieră coridoarele, la parter, undeva în fund, într-o încăpere cu pereții îmbrăcați în faianță alba, la o masă de lemn spălat cu leșie; e cald și miroase a mâncare. E bucătăria! Și-a scos mănușile, mănâncă înfometat crenwurști, rupându-i cu mâna ca pe covrigi, și bea bere; bea dintr-o stacana de un litru bere neagră, cu spumă deasă, face mustăți albe în jurul gurii.

— Domnule profesor…

— Mănâncă! Sunt pe cartela mea suplimentara!

Îi băgă un cremvurst întreg în gură și mestecă înainte, cu ochii pe jumătate închiși de mulțumire. Ei îi vine să ia stacana de pe masă și să i-o arunce în cap. „Și i-am dat atâția bani…” A scris în carnețel tot: atâta profesorul, atâta asistenții și surorile, atât sala de operație, atât internarea… Spera că vor ajunge banii.

— Mai vrei un crenwurst? Bea puțina bere!

Îl așteaptă tremurând, să-și termine mâncarea și băutura, poate pe urmă îi va spune măcar un cuvânt. Dar el nu spune nimic; se ridică, se bate pe pântece, făcându-i cu ochiul, o ciupește de obraz pe bucătăreasă, apoi o ia la fugă pe coridor. E nevoită să apeleze la suplinitorul omeniei; asistentul îi explică binevoitor. Da, probabil e rolul lui. N-a fost nevoie de nici o grefă, s-au găsit capetele nervului, erau contractate și ascunse sub mușchi, marele chirurg le-a ancorat, a întins de ele ca de praștie. Acum nervul e cusut; pentru chirurgie înseamnă că operația a reușit. Rezultatele însă se vor vedea

mai târziu. Deocamdată e un braț ca de copil, nu poate, nu știe să facă nimic, începe un tratament lung.

— Dar domnul profesor ce crede? Nu putem afla?

Dumneavoastră nu înțelegeți ce se întâmplă cu mine? Venim de departe.

— Un moment, doamnă.

Eva nu se mai dezlipește de informatorul omenos, îl urmează pe coridoare, amețită, coboară iar scările. Unde se duce? Tot la bucătărie! A fost profesorul aici? A fost, a mâncat patru perechi de crenwurști – enorm pentru un om înfometat! – a băut un litru de bere neagră.

— Doamnă, liniștiți-vă: profesorul e mulțumit!

Ei îi vine să plângă, îi vine să-l ia în brațe.

Și trec zilele, cu brațul în gips, și în fiecare zi injecții: foliculină, vitamina B – foliculină, vitamina B.

În ziua când îi scot gipsul, marele chirurg mai apare odată, mai cântă la pian cu toate zece degetele pe mușchii lui adormiți.

— Domnule profesor, e bine, nu-i așa? Vă mulțumesc.

Acum, prima oară, el o privește în față și, prima oară, nu mai zâmbește, zâmbetul acela de chefliu care atâta timp a chinuit-o pe Eva.

— Doamnă, e atât de bine, că o să și uitați călătoria la Viena. Vă admir pentru frumusețea și devotamentul dumneavoastră!

Deci știe și să vadă, știe și să înțeleagă! Are o privire senină și inteligentă. Eva duce confuzia cu ea multe zile; e atât de greu să cunoști oamenii! Și când îi cunoști urmează altă explorare, deschizând altă istorie! Dar n-are prea mult timp să gândească; sunt atâtea descurajări printre speranțe! Au început masajele, cu talc și ulei, și băi calde, și ionizări, și faradizări; par zadarnice. El nu mișcă brațul, îl mișcă alții, ajutând mușchii să se trezească. Dar odată, mai târziu, mușchii îl vor asculta, și el le va putea da cele mai neprevăzute porunci!

Și iată că într-o seară se plimbă amândoi pe Kärntnerstrasse, prin fața vitrinelor amăgitoare. O cravată! Trebuie să-i ia o cravată, ca să și-o înnoade mai târziu, cu mâna salvată! Scrie în carnețel: cinci mărci cravata, unsprezece mărci o pereche de mănuși, trei mărci un pieptene – un pieptene pentru mâna lui cea nouă – șase mărci bufonii de manșetă. Nimic pentru ea!

În fața Operei, s-au instalat megafoane care anunță ultimele știri. Oamenii se opresc neliniștiți să asculte: Danzig, Polonia, Danzig, Polonia!…

— Tu înțelegi ce spune?

— Da. Trebuie să ne luăm catrafusele.

Drunul la gară, spre miezul nopții; de multă vreme luminile sunt pretutindeni stinse; lanterna de buzunar, aparatul de taxat… Eva ține minte să scrie în tren: șapte mărci taxiul, două mărci hamalul. Dar și în tren e întuneric. „Am să scriu mâine dimineață.” Dimineața, la frontieră aleargă o vorbă de-a lungul vagoanelor: „A izbucnit războiul!…” Vameșii citesc ziarele, cam speriați; nu prea le este gândul la geamantane, în schimb, poliția militară aruncă priviri iscoditoare în toate compartimentele. În ziare se vede câte un titlu mare: „Bombardarea Varșoviei… Unități motorizate înaintează spre Posen…”

— Eva, cât ne-a costat?

Își arată brațul; încă nu-l mișcă; da, e un braț de copil neștiutor, dar acum are încredere deplină. E un braț nou și bine lucrat.

— Nu știu exact pe dinafară. Vreo sută cincizeci de mii de lei.

— Nu-i scump!

— Sigur că nu! De ce râzi?

— Mă gândesc că în clipa asta, mii de oameni își pierd brațele!

Toate se scumpeau și multe începeau să lipsească; orașul forfotea de polonezi care își vindeau automobilele ca să cumpere mâncare.

Eva nu se mai despărțea de carnețel; însemna fiecare ban cheltuit, iar seara făcea socoteli la lumina de pe noptieră, migălind cifrele, cântărindu-le, ticluind planuri pentru a doua zi, străduindu-se să iasă la capăt. Trebuiau bani pentru tratament, el continua să meargă la medic: vitamina B, aparate, și masaje, și mișcări, și iar vitamina B.

— Trebuie să fac rost de bani! Nu-i așa, Eva? Nu se poate să mai trândăvesc mult.

Dar deocamdată nu făcea nimic și toate greutățile stăteau pe umerii ei. Avea să împlinească douăzeci și trei de ani în curând. Se ducea viața, și nu știa pentru ce. Pentru băcan pentru măcelar, pentru lăptăreasă?

— Unde te duci? o întreba el dimineața, deschizând un ochi somnoros, în timp ce ea se pieptăna, repede.

— La măcelar.

Carnea de vacă se făcuse treizeci de lei kilogramul; el nu știa.

— Ție nu ți-a dat niciodată prin gând să te uiți la alt bărbat?

— Poate că da.

— Și?

Nu era de loc îngrijorat; nu putea să creadă.

— N-am avut ocazia.

— Într-o zi o să se ivească.

— Probabil!

— Pentru măcelar te gătești?

— Pentru măcelar, dar nu-l socotesc o ocazie.

Se mira și ea că mai poate să glumească, numai că era o glumă amară și rece. Când se întorcea de la cumpărături, îl găsea cântând marșul militar în baie.

— Ia să te văd! o striga. Cum arăți?

Venea frigul; avea obrajii înviorați. O privea pe deasupra prosopului.

— Te-a plăcut măcelarul?

— Foarte mult. Și el, și vaca.

— Lasă-ma să te plac și eu puțin. (Îi smulgea pachetele din mâini, le arunca pe jos și-o apuca de umeri.) Să mă bată Dumnezeu dacă nu ești o fată drăguță!

Tandrețea lui era alcătuită din îndemânări și din nepăsare, un fel de rutină, dar avea iarăși nevoie de mângâierile lui; altceva nu-i încălzea viața. Anul trecut pe vremea aceasta o protejau, păzind-o de toate relele, Marta și Gheza; nu cunoștea nici o grijă, nu ținea socoteala banilor, singura ei datorie era să-i ducă zahăr lui Savant, din când în când.

Acum venea cu două kilograme de carne, pentru supă și pentru șnițele, bine socotite de cu seară, dar găsea acasă un smintit de om care își lipea obrazul proaspăt bărbierit de al ei, înfiorând-o, nu doar în trup, ci până la cea mai îndepărtată amintire.

— Să nu pui mâinile reci pe mine, că și așa sunt înghețată!

Și totuși, mâinile lui reci o încălzeau; era un mister pe care nu mai căuta să-l pătrundă. Tot ce venea de la el, devenea fior și căldură. Își spunea: „Trebuie să nu mă mai las subjugată, trebuie să-mi rămână un drum de retragere!”

De data aceasta îl urmase din milă, după ce se gândise destul și cu luciditate. Nu mai fusese o rătăcire; orice rău s-ar fi întâmplat în viitor, nu vroia să mai sufere. Țesea migălos în inimă o plasă de apărare, fire de indiferență, fire de ură. Chema din amintirile ei tot ce putea s-o învrăjbească. Se simțea în stare să-l înfrunte cu un surâs de nepăsare pe buze. Și când el venea aproape, când îi apuca umerii, când îi simțea obrazul pe obrazul ei și respirația în ureche, toată urzeala se destrăma, firele țesute se duceau în vânt. Nu mai știa unde le e urma. Atunci renunța la orice împotrivire și primea mângâierile lui cu recunoștință, fericită că poate fi iarăși fără minte.

Dacă n-ar fi fost grija banilor! Se frământa ore întregi noaptea, întrebându-se ce-o să se întâmple. Putea s-o mai ducă o vreme, până prin februarie, dacă nu se ivea vreo cheltuială neprevăzută. Uneori, obosită de atâta zbucium își spunea: „Mai sunt două luni de zile. Să le trăiesc în liniște!” Liniștea se sfârșea o dată cu aceste cuvinte.

În preajma Crăciunului, primi o scrisoare de la Getta, cu o fotografie nouă: Ea, bărbatu-său în uniformă, și la mijloc, pe un piedestal înalt, copilul, ridicol și imbecil. Getta scria: „Dragă Eva, trebuie să-ți împărtășesc o mare bucurie, pe Mitel al meu l-a concentrat de astă toamnă și la 1 decembrie l-a făcut maior. Așa ca el umblă acum numai în uniformă, pe oriunde ne ducem și o să fie la fel multă vreme, dacă nu pentru totdeauna, nici vorbă nu-i să desconcentreze pe cineva, dimpotrivă cheamă mereu alții, e mare nevoie de ofițeri, s-ar putea să se și reactiveze, el nu vrea fiindcă e

leafa mica, dar eu n-am nevoie de lux, așa ca până la urmă cred că se va întâmpla ceea ce am dorit, înseamnă că Dumnezeu știe ce face, să nu râzi, mă duc duminica la biserica Sfântu Dumitru, că e patronul lui Mitel și aprind lumânări la icoane, că prea mi s-a împlinit voia. Dragă Eva, cine merge înainte după o idee, trebuie să reușească. Ține minte asta de la mine. Acum; avem și ordonanță acasă, ca pe vremea când era bietul tata în activitate, tu nu mai ții minte că n-aveai decât patru ani. Pe ordonanță îl cheamă Trandafir, e de pe la noi, cam tont săracul, dar ascultător. I-am făcut târlici, să nu murdărească parchetul, i-am cusut chiar eu la mașină, dar de croit mi i-a croit mama, când a fost pe aici data trecută. I-am mai făcut și șorț, ca să umble cu el la bucătărie, că și dacă avem bucătăreasă și servitoare, ordonanța trebuie să-și știe rosturile ei, să nu stea degeaba. Acum am pe cine trimite la Panciu, cu câte ceva pentru mama, că plătește la tren numai un sfert, și asta ca să nu mai umble Mitel să-i scoată foaie de drum, altminteri ar fi gratis. Mama vine des la noi, dar nu vrea să-ți scrie, nu că ar fi supărată, zice doar că ea nu-și mai bate capul. Cred că are dreptate, însă eu nu-ți port nici o dușmănie, mai ales acum când mi s-a împlinit visul. Să știi că mi-e foarte milă de tine, ca să nu crezi că dragostea de soră poate să se uite…”

Eva rămase mult timp cu gândul la scrisoare. Deci Getta era fericită, cu copil și cu bărbat, se citea în fiecare cuvânt, nu putea să existe îndoială. Apoi, privind fotografia se întrebă din ce-ar fi putut să-i izvorască fericirea? Din părul sărac al bărbatului, lins spre frunte, ca să-i acopere pleșuvia? Din ochii ca niște gămălii de ac, inexpresivi, tâmpiți, ai copilului, așezat pe piedestal ca pe o oală de noapte? Bărbatul, căminul, copilul, adică liniștea și statornicia; spre ele tinde orice femeie. Dar ce bărbat, Dumnezeule?

Se gândea că ea nu va avea niciodată un copil, dacă nu îl avusese până acum. Poate era o piedică în organismul ei, și de la ea veneau toate celelalte. Se gândea că un blestem trebuie să urmărească pe toate femeile al căror corp e construit numai pentru plăcerile sterpe; ele trebuie să plătească într-un fel acest privilegiu acordat de diavol, căci altfel de ce nu i-ar fi fost îngăduit să rămână acolo unde găsise statornicia? Poate era condamnată să i se întâmple așa, ei și celor de-o tagmă, să-și sfâșie inima și carnea, trecând din mână în mână și plângând apoi la răspântii, părăsite, despletindu-și părul, întinzând brațele după alții ca să le înfioare trupul, lăsându-le pustii pe dinăuntru și ducându-se cu vântul. Căci și ea trecuse de la unul la altul, prin mijlocirea unuia singur pusă astăzi, care se întorcea altfel de fiecare

dată. Și-i era roabă, și credincioasă, nu lui, ci dragostei; prin el doar se înrolase în legiunea fără ieșire a exaltatelor.

Începea un an nou, fără să știe încotro merge. Deocamdată făcea pregătiri să-l sărbătorească. Luă câțiva boboci de trandafiri mai ieftini și îi așeză pe masă, dar căldura caloriferului, uscată, îi făcea să se ofilească repede. Ca să se supună tradiției lor modeste, cumpăra o sticlă de șampanie și o jumătate de kilogram de halva; se dusese vremea cutiilor pe care abia putea să le țină în brațe. Dar ce însemna această nefestivă și sărmană halva, mâncare pentru sărăcime? Se lega de ea ca de o amintire, despre care nici măcar nu-si dădea seama dacă fusese frumoasă.

Când se întoarse din oraș, pe la opt seara, el era în baie; îl auzi cântând. Văzu pe masă un plic, cu mărci străine. Ar fi vrut să-l întrebe: „Ai tu într-adevăr o mamă undeva în lumea asta? O mamă care te-a ținut odată în brațe, te-a alăptat, te-a încălzit la sânul ei, te-a mângâiat? Nu-mi vine să cred! Pe tine trebuie să te fi crescut o lupoaică, într-o pădure troienită!”

El își reluase cântecul, cu capul în prosop; glasul îi suna înfundat, ca o trompetă de bâlci, cu surdină. Se duse la bucătărie să pregătească masa: conserve! Îl auzi întinzându-se pe pat, oftând cu mulțumire; obosise bărbierindu-se. Simți îndată fumul de tutun pătrunzând prin deschizătura ușii. Oare îi luase țigări de ajuns? Dacă s-ar fi lăsat de fumat ar fi fost o economie simțitoare.

În casă era foarte cald; îl găsi tolănit, numai cu haina pijamalei, admirându-și picioarele goale ridicate pe pereți.

— Sunt frumoase. Nu te mai uita atât la ele!

— Nu mă uit; stau așa ca să ajut circulația sângelui.

— N-ai nevoie. Circulă chiar prea bine. Tu n-ai să mori nici de inimă, nici de artere. O să te înjunghie cineva, sau o să te calce trenul.

— Vino și stai cu mine.

— N-am timp. Am pus mazărea să fiarbă.

— Mazăre? N-ai găsit ceva mai bun?

— Avem friptură rece de vițel, dar îi trebuie o garnitură.

— Să punem sos englezesc; vino încoa, las-o naibii de mazăre!

O apucă de mână și o trase lângă el, în pat.

— Urcă-ți picioarele sus, sa vedem ale cui sunt mai frumoase.

Eva își desfăcu ciorapii din portjartier și, după ce-i aruncă, își ridică picioarele lângă ale lui.

— Am fi o pereche frumoasă! zise el. De câți ani suntem împreună?

— De vreo șase.

— Șase ani! Asta e o viață de om! Și nu te-ai săturat de mine?

Se întoarse spre ea; părea nepăsător, părea străin, făcea gesturile simplu și fără nici o emoție, și totuși fiecare gest, însoțit de privirea și de glasul lui, stârnea sub pielea ei curenți electrici.

— Eva, vreau să te dezbrac. Mă ajuți?

— Nu; fă și tu ceva în casa asta.

Îl urmărea, străduindu-se să rămână lucidă, cum îi desfăcea cordonul, cum îi trăgea fermoarul, în talie, cum îi desprindea copcile la gât. Rochia urca încet, pe coapse, peste șolduri, parcă nu o mai trăgeau mâinile lui, parcă aluneca după ele, atrasă magnetic și subjugată.

— Nu te-am întrebat de ce porți cămășuțe așa scurte!

— Din economie.

— Stai așa! Eva, e un mister; nu ești mare, și îmi ajungi. Ești subțire, și îmi umpli brațele. Tu nu ai oase, nu-i așa? Îmi place cum miroase pielea ta: a tămâie caldă. Pe tine te-au crescut într-o biserică, sau te-ai născut în iesle?

— Te bate Dumnezeu!

— Suport orice pedeapsă, dar cu tine în brațe! Aș vrea să beau o picătură din sângele tău. Cred că e dulce și aromat ca unele vinuri italienești. Mi-ar place să facem dragoste pe o masă radioscopică. Să văd ce se întâmplă înăuntru. Ce-i aici, în pântecele tău? Tu știi? Aș vrea să am o lunetă miraculoasă și să mă uit în tine. Nu, eu însumi ar trebui să mă prefac în lunetă. Sub pielea ta e un fir lung, unul și singur care te țese ca într-o plasă. Pleacă de-aici, dintre sâni, și urcă, îți înconjură grumazul, apoi coboară pe umeri, se duce la subțioară – e unul, dar are însușiri metafizice și îți atinge amândouă subțiorile, și o ia peste coaste, până la pântece; aici face un nod, îl simți? Pe-aici se strecoară înlăuntrul tău și-acolo nu știu cât ocolește, tu ar trebui sa simți, pe urmă îți perforează pielea, fără să curgă sânge, și iese filtrat, cu mirosul fibrelor tale, se duce în jos, pe coapse; deasupra genunchiului face o spirală, de acolo până la glezne merge ramificat, în linii drepte, paralele…

După vorbe părea de-o luciditate inadmisibilă și jignitoare, dar tonul nu mai era cel de toată ziua, se simțea în el căderea în transă, prăbușirea orizontală.

Urmărea cu buzele mersul acelui fir imaginar, încercând să-l găsească, dedat ficțiunii cu o beție sinceră și deplină. Eva îl aștepta răsturnată pe

spate, cu brațele în lături, ancorată cu pumnii în cuvertură, ca să nu se înalțe de la pământ înainte de vreme.

— Uite firul, cred că l-am găsit, aici, deasupra călcâiului! Ba nu… (Ton rece, inexplicabil; parcă se ironiza.) Era un tendon! De ce ești încordată?

O chinuia insistent și cu deplină intenție. Ea întinse mâinile, i le înfipse în păr cu o furie tandră și-l trase înapoi.

— Lasă-mă, nu vreau să pierd firul; acum l-am găsit sigur, vine în sus, trece de genunchi și se învelește pe coapse, în spire dese, una lipită de alta, ca o bobină de inducție; dacă ating cu vârful degetului, scoate scântei… Ce-ar fi să mor electrocutat în brațele tale?

Nu mai putea să îndure, se simțea cu adevărat învelită într-o țesătură de fire încărcate de electricitate. Și înroșite. Dorea și îi era frică. Vroia să-l cheme, și să-l alunge, începea totdeauna cu o durere dusă până în inimă, poate pe aceleași fire; da, existau, nu erau o închipuire, simțea că o calcinează și o sugrumă. Buzele lui mergeau mai departe, cu un scâncet de negăsire, urmărind firele pe sub piele, de la grumaz până la glezne, tatuându-i pe trup meridiane și paralele.

— Într-o zi am să găsesc firul din care se desprind toate, am să-l depăn și am sa fac un ghem mare, să-l încui în dulap, să nu-l poată lua nimeni, nici tu! – să ți-l dau numai când ești cu mine. Unde-i? Arată-mi, spune-mi! Capătul lui e deasupra, sau în tine?

Și-n explorarea care începea aproape dușmănoasă, lui i se părea că firul era acolo, desfășurându-se fără capăt, de pe un mosor, palpabil, ascuns oriunde, în creier, sub tâmple poate în urechi, în plămâni, poate pretutindeni, poate nu unul, mai multe, nenumărate mosoare, nenumărate origini dar un singur fir, unul, alunecând, și el neputându-l prinde și iarăși, iarăși, iarăși, iarăși, întorcându-se să-l caute, când domol când și cu șiretenie, urmărind să-l surprindă, când războinic, să-l înfrângă, când exasperat, scrâșnind de furie, să-l distrugă.

Ea simțea această luptă, gemând ca pământul unui câmp de bătălie pe care îl frământă copitele cailor și roțile tunurilor. Gândurile lui, chiar nespuse, o copleșeau prin puterea sugestiei, auzea mosoarele închipuite de el rotindu-i-se în creier, în plămâni, în mână, simțea firul acela sfredelindu-i carnea, beată, stăpânită de o spaimă îngrozitor de fierbinte fără să poată număra învârtiturile, fără să poată ști lungimile – în afara timpului și a măsurilor. Firul se îngroșa, consuma din ce în ce mai multă materie și i se părea că însuși creierul tors ca un caier, se ducea pe sub piele – creierul,

apoi plămânii, inima, măduva spinării, și toată structura ei anatomică. Firul se ramifica insuportabil, nemaigăsindu-și locul sub piele, sfârtecând-o, sugrumând-o, făcând-o să caute cu spaimă aer, până ce deodată își pierdu greutatea, ca un trup cufundat în apă. Era o apă fierbinte și densă. Firul înroșit ardea, dar creierul, depănat, nu putea să înregistreze durerea…

În clipa când urechile începură să audă în afară, prin obloane pătrundeau bătăile clopotelor de la biserici și sirenele uzinelor. Era Anul nou, dar anul lui vechi nu se sfârșise, și el îl prelungea somnambulic. O privea cu ochii atât de dilatați, că irisul nu mai avea niciun contur, nici culoare, părea dizolvat în albul corneei. N-o vedea – se simțea că o caută în depărtări, într-o proiecție a ei viitoare. Părul îi căzuse peste această privire ireala, și-ar fi înspăimântat-o imaginea lui supraumană, dacă n-ar fi știut că dezlegarea era în ea și avea să vină prin puterea făpturii ei frământate, cotropite, istovite – și mai presus de toate, biruitoare.

Era mare și atotputernic și părea că vine din înălțimi, cu învestitură cerească. Întinse mâinile, îi cuprinse mijlocul, chemându-l spre ea, să aterizeze. Simți lame de oțel sub pielea lui, vibrând, prinzându-i și măcinându-i degetele imprudente. El se înălța în loc să coboare, părea că va ajunge la tavan și-l va arunca în aer, lăsând să se vadă stelele. Și când nu mai avu unde se duce, se prăbuși dintr-o dată, cu huruit de cutremur. Acum abia se sfârșea anul…

Stătea cu capul ascuns în părul ei, cu dinții încleștat în șuvițe. Ea își întoarse fața, trăgându-și încet părul, până ce putu să-l privească. N-o vedea; părea încă în transă, întrebă stins, ca de pe altă lume:

— Eva, tu ce simți?

Se răsturnă pe spate.

— Ce simt? Nu știu bine; poate o arșiță. Parcă ar fi o zi de secetă, când îți e sete și ți se usucă gâtul… Pe urmă simt cerul coborând, greu și fierbinte… Pe urmă simt orizontul întunecându-se, apropiindu-se, încercuindu-mă. Și vin nori negri, mari… Pe urmă văd fulgerele și aud tunetele… Pe urmă simt ceva ca o ploaie de vară, repede, puternică și bună… (Veni spre el.) Tu ești arșița, și norii, și fulgerele, și ploaia de vară. Îmi place cum miroase dragostea ta. Miroase a argilă udă și-a lemn de salcâm. Am uitat să-ți spun: „La mulți ani!”

— E miezul nopții?

— A trecut!

— Când?

— Odată, demult, când eram numai noi doi pe pământ. Se ridică în genunchi și îl privi îndelung, aplecată deasupra lui.

— E uimitor!

— Ce?

— Totul și în primul rând tu! Acum stai puțin.

Când se întoarse, el avea în mână scrisoarea pe care o văzuse mai înainte.

— E de la mama. Mă neliniștește; sunt temeri de o invazie germană în Belgia.

Eva prevedea totul și simțea că îngheață. După o tăcere, el reluă, la fel ca mai înainte, ca alteori, mediocru și fără imaginație:

— Sunt foarte îngrijorat din cauza mamei.

Și știa doar că nu-i mediocru și nu-i lipsește imaginația. Se așeză pe marginea patului, câmpul de bătălie devastat fără victorie.

— Când trebuie să pleci?

Tresări, de parcă ar fi venit cu gândurile de departe.

— Dar n-a fost vorba de nici o plecare!

Ea zâmbi silnic; era și mai devastată.

63

Burnița în mijlocul lui februarie; o căruță cu roțile strâmbe, alunecând pe lângă trotuar, ducea câteva geamantane și o legătură mare, cu lucruri strânse într-un covor. Ea venea mai în urmă, cu mantaua lui de ploaie pusă peste pardesiu. El se dusese înainte să cumpere becuri. Se mutau într-o garsonieră mică, în Piața Kogălniceanu: o odaie la parter, cu fereastra înspre scuarul interior, o baie și un oficiu de un metru pe fiecare latură; patru mii de lei pe lună, semimobilat. Vânduse apartamentul, pe neașteptate, în clipa când ea se întreba de unde vor face rost de bani. Cu mobilă cu tot, luase șase sute de mii de lei, printr-un noroc, fiindcă nu prea se cumpărau case, de teama războiului, pare-se foarte apropiat. Își oprise o sută de mii de lei, pe ceilalți i-i dăduse ei; îi avea în buzunar, împreună cu scrisoarea primită chiar în clipa plecării de la doamna Alion. Nu avusese când s-o citească. După ce ducea lucrurile vroia să se repeadă la poștă, să-i trimită datoria domnului von Seele. Era singurul motiv pentru care nu se simțea mâhnită și îngrijorată că vânduse casa și se mutau ca țiganii, pe burniță, cu o căruță schiloadă, la jumătatea lui februarie.

Căruța trecu podul Sfântul Elefterie și apucă pe bulevard, spre centru. Eva mergea tot în urma ei, la zece pași, uitându-se în jur, speriată că ar putea s-o vadă cineva cunoscut. „O să intre apa prin covor!” se gândi. Și strigă, la căruțaș:

— Nu poți să mâi mai repede?

Când ajunse, el încă nu era acolo; nu văzu nici pe portar, nici pe altcineva, ca să-i ajute; vremea urâtă alungase pe toată lumea. Se munci, împreună cu căruțașul, să ducă lucrurile înăuntru; le lăsă în vestibul, ca să nu se ude parchetul, și se apucă să mai cerceteze o dată casa. Avea să devină atrăgătoare, cu un covor, cu perdele și cu câteva gravuri pe pereți. „Poate e plăcut să te muți din când în când”, își spunea. Pe fereastră se vedea scuarul, vara trebuia să fie frumos, cu peluza de gazon și cu flori în lungul rigolelor. Desigur că aveau să vină copiii din blocurile învecinate, să se joace; n-o supăra gălăgia lor.

Se rezemă de caloriferul călduț, cu spatele la fereastră și citi scrisoarea: „Acum m-am întors de la Focșani și îți scriu, ca să știi și tu că am avut cu Gettuța un mare necaz, dar a trecut, lucrurile s-au liniștit și mi-a venit inima la loc. Eu nu știu bine ce-a fost, nici nu cred tot ce spune lumea, fiindcă oamenii sunt răi și vor să distrugă fericirea altora. Trebuie să știi că bărbatul

ei, Maiorul, este de două luni pe zonă, pe la Huși, în niște sate, și nu vine decât foarte rar acasă. Acum zice sau că a primit o scrisoare anonimă, sau i-a băgat cineva în cap prostii, că vinerea trecută s-a întors pe neașteptate și n-a găsit-o pe Gettuța acasă; ea spune că a fost la cinematograf, dar în ziua aceea el spune că nu era cinematograf că nu venise filmul. Și-a stat, ca să vezi ce-a putut să-i dea prin gând, la colțul străzii, după ghereta tutungiului, cât o fi stat nu știu, dar trebuie să-l fi luat mama dracului de frig până ce a văzut-o pe Gettuța venind zice cu un ajutor de judecător, care o ducea de braț. Ea spune că e adevărat, ca de la cinematograf judecătorul s-a oferit s-o conducă până acasă, ceea ce nu era nimic grav, și că nici măcar n-a ținut-o de braț. Dar el găsise mai demult sub hârtia de pe raftul șifonierului o fotografie, cu judecătorul în robă. Mi-a arătat-o și mie, ce-i drept, dar după ce l-a bătut pe judecător, că la început n-a spus nimic de ea, a făcut pe mutul. Gettuța se jură că nu știe nimic de fotografie și eu o cred, fiindcă nu-i ea să se uite la un pârlit de judecător, care umblă fără tocuri la ghete. Și ei nu-i plac civilii, să fie și poleiți. A fost scandal mare, s-au adunat oamenii, că el și-a desprins sabia de la centiron și l-a bătut pe judecător, în stradă, până și-a strâmbat teaca, și era o sabie bună, abia o cumpărase când l-a concentrat, că Gettuței nu-i plăcea cea veche, pe care o avea de când era căpitan. Pe urmă ea i-a jurat și el a crezut-o, dar până atunci, a mâncat bietul judecător bătaie, și Gettuța s-a făcut de râs, că nu mai îndrăznește să iasă pe stradă. El a vrut s-o ia pe zonă, dar nu s-a putut din cauza copilului fiindcă e frig și e greu cu drumul și cu viața, acolo, prin sate. Așa că s-a dus tot singur, după ce-a amenințat ca o împușcă și-a pus-o să jure încă o dată că nu mai iese din casă nici până în colțul străzii. Lasă că ea nici altfel n-ar fi ieșit, dar se plictisește, sărăcuța, singură, numai cu copilul. De aceea îți scriu, ca să te rog să cauți tu acolo, pe la librării, cărți de citit, romane mai frumoase, care au apărut în ultimul timp, că aici sosesc greu și-a cumpărat tot ce-a găsit. Îți trimite ea bani, cât o trebui, dar vezi să fie romane mai frumoase, de dragoste. Tu ce ai de gând să faci, cu omul acela? Te cununi sau îl lași; să-ți găsești și tu un bărbat, că tot mai bine să fii la casa ta."

Împături scrisoarea și se apucă să desfacă geamantanele. Nu știa ce să înțeleagă din întâmplarea Gettei; desigur că era ceva cu judecătorul. Avea o casă îndestulată, un bărbat, un copil și pare-se îi trebuia și altceva. Și ea avusese o casă și un bărbat, și plecase după altceva. Altceva… Care e sfârșitul căutărilor? Unde, când poți spune: „Acum, aici, e totul, mi-ajunge, nu mai doresc nimic!" Sunt oare pe lume femei ajunse la această împlinire?

Poate că da, și se uită la ele, în necunoscutul unde existau, cu o nesățioasă poftă de odihnă.

Geamantanele erau atât de grele, și atâtea nimicuri trebuiau scoase, scuturate, șterse de praf și așezate într-un loc. Se gândea: „Voi avea odată un dulap în care să știu că mi-am pus lucrurile pentru totdeauna?”

Dacă s-ar fi putut să nu mai existe geamantane, nici automobile, nici trenuri, nici vapoare!… Dacă s-ar fi putut ridica ziduri înalte în jurul fiecărei case, ziduri fără nici o poartă, de unde niciodată să nu mai poți pleca! Auzi pași la ușa; se duse să deschidă.

— Ei, cum a mers mutatul?

— Destul de bine; ne-a cam udat.

El se urcă pe măsuța din mijloc și puse becurile la lustră. Afară se întuneca.

— Ia învârtește întrerupătorul! Bravo! Ard toate, nu m-am păcălit!

Eva lăsă obloanele, închizând vederea spre scuarul pustiu. Camera păru mai prietenoasă.

— E mai plăcut seara, zise el coborând. Cred ca aici ar fi fost frumoase serile de iarnă; fereastra e spre apus. Îmi plac amurgurile geroase, cu cerul senin, dacă în casă e cald.

Se așezase pe marginea patului, cu pardesiul ud pe el ca și cum ar fi avut intenția să plece, și se simțea că e cu gândul în altă parte. Ea continua să așeze lucrurile în dulapuri. Îl văzu că se scotocește prin buzunare; își punea hârtiile în ordine. Și deodată, zări printre ele cărțulia odioasă, legată în pânză albastră, cea mai curată nuanță de albastru, injust de frumoasă. Vru să-l întrebe: „Ce faci cu pașaportul?” Dar se stăpâni; ar fi fost nechibzuit și dezgustător, glasul i-ar fi sunat fals și spart, ca al femeilor care se duc să-și ia bărbații de la cârciumă. Își văzu de treabă, cu inima strânsă. După ce termină, trecu în vestibul fără să spună o vorbă și își îmbrăcă pardesiul; împlinea trei ani la vară haina aceasta care o însoțise în toate necazurile; ar fi vrut s-o arunce – din clipa când o luase nu mai avusese tihnă.

— Unde te duci așa târziu?

— La poștă; trebuie să-i trimit mamei o telegramă; am primit astăzi o scrisoare.

În timp ce scria numele domnului von Seele pe numeroasele mandate în care trebuia să fracționeze suma prea mare îi spunea în gând: „Iar voi plânge, Oswald! De ce oare nu s-a putut să rămân în casa ta, unde n-am plâns niciodată decât de bucurie?”

La înapoiere, privea asfaltul trotuarului, murdar de zloată; trebuia să-și cumpere o pereche de pantofi solizi, mai bine bocanci. Privea străzile, casele, gardul Cișmigiului. Iar aveau să fie singurii ei prieteni!

În nișa din vestibul, geamantanele erau mutate din loc; în lipsa ei umblase la ele. Se feri să-i întâlnească privirea, nu făcu un gest, nu spuse un cuvânt. Mai târziu, în timp ce el se afla în baie, căută prin buzunarele hainei și găsi pașaportul. Era acela pe care i-l preschimbase ea, când fusese la Viena. Ea alergase, de atâtea ori, la Prefectura de poliție, la legații. Era dreptul ei sa-l rupă acum, dar nu îndrăzni, nu l-ar fi putut împiedica să plece. Văzu vizele obținute proaspăt; unele aveau data de azi, altele pe cea de ieri: a Jugoslaviei, Italiei, Franței și Belgiei. Dacă ar fi căutat în celălalt buzunar ar fi găsit biletele de tren.

El vorbi din baie:

— Mergem să mâncăm în oraș?

— E prea multă umezeală.

Era umezeală rece, asemănătoare zloatei de afară, în inima ei.

— Avem ceva de mâncare în casă? Ai luat proviziile de dincolo? Trebuie să-ți spun că mor de foame.

Le luase; el n-ar fi făcut la fel. Când părăsea un loc, și-ar fi părăsit și pielea; nu se gândea niciodată ce lasă în urmă. Eva trecu în oficiu. În colțișorul acela îngust, cu pereții văruiți, becul dădea o lumină strălucitoare, ca a soarelui; tot i se părea că are în spate o fereastră deschisă spre un cer de vară la amiază. Puse încălzitorul electric la priză și deschise o cutie de conserve. Erau ultimele provizii, păstrate cu grijă în timpul cât lipseau banii. O jumătate de pachet de unt ținuse patru-cinci zile. Ar mai fi făcut și acum economie, banii n-o îndemnau la risipă, dar nu știa la ce ar mai folosi. Puse tot untul rămas în cratiță, peste mazăre; era prea mult unt pentru atâta mazăre, își dădea scama, numai că n-avea de ce să-l oprească. Ar fi trebuit să pună în oală tot ce se mai găsea în dulăpior: toata sarea, tot piperul, toate cuișoarele, frunzele de dafin, muștarul, șunca, ouăle, apoi cuțitele, furculițele, lingurile, să le amestece, atâtea lucruri care rămâneau nefolosite, să facă din ele o fiertură de despărțire.

Mazărea și untul miroseau ademenitor; deasupra cratiței se ridicau aburi. E bine să fii într-o bucătărie, chiar mică dacă nu se poate una mai mare, să ai o sobă de gătit îmbrăcată în faianța albă, cu metalurile nichelate, cu un cuptor bun, să fie o chiuvetă cu apă caldă și rece, un răcitor mic într-un colț, o masă cu scândura frecată cu leșie, să miroase a lemn curat, în odaia de

alături să se joace copiii, să le auzi glasurile, să le urmărești năzdrăvăniile, un băiat cu ochii mari negri, cu breton, o fetiță blondă cu coade pe spate, cu o păpușă în brațe, și să învârtești lingura prin oale, zâmbitoare și liniștită, așteptând să vină cineva de la treabă.

— Tu plângi, Eva?

Nu-l simțise că era la ușă. Își scutură capul.

— Nu; mă ustură ochii.

— Mor de foame!

Se duse, și Eva rămase singură, aplecată deasupra cratiței. Îi curgeau lacrimile, se amestecau cu mazărea, fierbeau, împreună și se ridicau în aer cu aburii mâncării. De mâine n-avea pentru cine să mai gătească, n-avea de ce să mai stea în casă. Trebuia să colinde iarăși străzile și să bea la Ehrmann cafea cu lapte. Își șterse ochii cu dosul mâinii, ca țărăncile. Îi veni să râdă prostește: „Are să fie mazărea sărată!”

Fură singurele ei lacrimi de data aceasta. Era prea obosită; avea dreptul să se odihnească.

PARTEA A PATRA

64

Pe strada Sărindar, la un etaj unde se urca pe scări de lemn, înguste, putrezite, cu balustrada șubredă, era „Școala de studii practice”. Mirosea a guzgan și a mucegai. Eva se ducea în fiecare zi câte două ore, învăța stenografia, mașina de scris și contabilitatea. O dureau degetele și spinarea. Jos în stradă, se auzea gălăgia micilor vânzători de ziare, care se jucau în așteptarea edițiilor speciale. De trei-patru ori pe zi porneau ca hoardele cu foile subsuoară, umplând orașul de strigăte.

Afară era soare de mai; ea bătea la mașina de scris, încet, atentă, literă cu litera, lucrând cu toate zece degete, exersându-se cu texte luate la rând din ziare: „Armatele germane au pătruns în Belgia”, „Ieșind în întâmpinarea inamicului, diviziile franceze se îndreaptă spre Namur”, „Anglia trimite noi trupe pe continent…”

Nu se oprea cu gândul la niciuna din frazele acestea. Știa de un oraș Namur, ceva care îi stârnea durere, și vroia să-l uite, să-i fie la fel de indiferent ca orașele celelalte din comunicate. În fiecare zi întâlnea altele; era ca o lecție de geografie pe care o urmărea fără atenție. Scria în telegramele de presă și le strigau vânzătorii de ziare, în stradă; Dinant, Nivelles, Gand, Bruges. Și într-o zi, Dunkerque.

Altminteri nu se întâmpla nimic. Era frumos orașul, și lumea părea liniștită. Pe bulevard, copacii păreau mai verzi ca altădată, și cerul părea mai curat. Nu se mai temea nimeni de război. Într-o seară, se făcură exerciții de alarmă aeriană. Se stinseră luminile în tot orașul; vehiculele fură obligate să se oprească. Era lună plină. Lumea ieșise, forfota și umplea străzile, trotuarele. Semăna cu un exercițiu de carnaval, nu de apărare.

La sfârșitul lui iunie, Eva primi un certificat în care nu se spunea altceva decât că se află în posesia cunoștințelor cerute ca să poată ocupa un post de secretară. Începu să urmărească mica publicitate din ziare; apăreau diferite oferte. Se duse în Bulevardul Elisabeta, mai jos de Piața Kogălniceanu, fiindcă era aproape de casă. La ușă văzu doar numărul apartamentului, fără nici o firmă. Îi deschise un bărbat înalt, cu fața lungă și descărnată, cu o mustață groasă căzută peste gură, cu trăsături de oriental. Se numea domnul Protopopescu. În spatele lui se vedea o încăpere întunecoasă, cu obloanele pe jumătate lăsate. Într-un colț era un birou mare, iar împrejur fotolii de piele. O ușă întredeschisă dădea într-o altă odaie, la fel de întunecoasă. Nu

se auzea, niciun zgomot, vreo mașină de scris țăcănind, niciun glas, numai tramvaiele, afară.

Domnul Protopopescu o pofti să șadă într-un fotoliu; pielea fotoliului era rece și mirosea a tutun. El se așeză pe colțul biroului, cu un picior jos; pe celălalt îl bălăbănea în aer. Avea ciorapi albi și pantofi cât toate zilele. Părea că n-o privește; în penumbră nici n-ar fi putut s-o vadă bine. Ea scoase certificatul din poșetă și i-l întinse.

— Nu-i nevoie, domnișoară. Ești angajată.

Nu-i venea să creadă. El o întrebă, tot fără s-o privească;

— Care sunt pretențiile dumitale?

Parcă avea ochi galbeni, în culoarea tutunului.

— Vă rog să spuneți dumneavoastră; nu m-am gândit.

Îl văzu că se duce alături, de unde se întoarse cu o pereche de papuci de casă femeiești, mici, roșii.

— Salariul dumitale e zece mii de lei pe luna. Îți convine?

I ce păru enorm; crezu că nu înțelesese bine.

— Zece mii de lei pe lună? Ce trebuie să fac? Știu stenografia, mașina de scris…

— Scoate-ți pantofii și ia papucii!

Se bâlbâi:

— Pa-pucii?

El vorbea fără s-o privească, bălăbănindu-și într-una piciorul:

— Da! Încalță-i și nu întreba multe. Nu-mi place zgomotul pe care îl fac pantofii. Să umbli cu grijă.

— Și… și care sunt atribuțiile mele?

— Ai să afli pe măsură ce am să ți le încredințez. Vei sta la telefon în lipsa mea și vei nota cine mă caută. Trebuie să păstrezi o discreție desăvârșită. Eu sunt detectiv particular. Ne-am înțeles?

În clipa aceea sună la ușă. El străbătu camera cu pași mari. Îl auzi vorbind cu cineva:

— Postul s-a ocupat, domnișoară. Mai încercați peste o săptămână.

Eva simți o neașteptată strângere de inimă; poate afară era o fată mai săracă decât ea, poate n-avea ce să mănânce, poate se pricepea mai bine. Vru să se ridice, sfioasă, să spună: „Dacă vreți, angajați-o pe ea. Eu n-am absolută nevoie!” Dar el trânti ușa și se întoarse.

— Nu ți-ai pus papucii! Îmi place să fiu ascultat. Te rog, domnișoară!

Îi îndeplini porunca, zăpăcită, neînțelegând ce se întâmplă. Domnul Protopopescu luă pantofii, se uită la ei, pe tălpi, pe dinăuntru, îi mirosi, apoi îi duse în odaia vecină.

— Când pleci, îi găsești dincolo. Eu am treabă în oraș. Rămâi aici, până la unu. Notezi prin urmare în blocnotes tot ce se întâmplă. Dacă nu mă întorc, nu e nevoie să mă aștepți tragi ușa, se încuie singură. Revii la ora patru. Ai nevoie de un acont asupra salariului?

— Nu, mulțumesc. Nu am nevoie.

— Bine. Dacă îți trebuie bani, găsești în sertarul din mijloc al biroului.

Se duse alături de unde se întoarse îmbrăcat într-un pardesiu negru, cu o pălărie de panama albă, cu borurile enorme. Eva privi mirată pardesiul; era miezul verii.

— Să nu ridici obloanele. Nu-mi place lumina.

Luă de pe birou o pereche de ochelari negri și îi băgă în buzunarul de la piept al pardesiului. Pe urmă își scoase pălăria, se aplecă în fața ei adânc, salutând-o cu un gest de trubadur, și din poziția aceasta căzu deodată în genunchi. Eva simți că-i miroase picioarele, plimbându-și nasul pe deasupra papucilor. Vru să se ridice, dar n-avea cum, și scena nu durăa mai mult de-o clipă. În clipa următoare, domnul Protopopescu era în picioare, cu pălăria în cap, rigid și enigmatic.

— Atunci, ne-am înțeles, domnișoară! Nu uita, telefonul. Dacă sună la ușă nu deschizi.

Eva rămase zăpăcită în fotoliu până ce o cuprinse spaima. Sări în picioare și alergă la ușă, încredințată că o încuiase în casa. Își și făcu mintal planul gesturilor următoare: telefonul, poliția, fereastra deasupra străzii… Era la etajul întâi, putea să strige. Dar apăsând pe clanță, ușa se deschise fără nici o piedică. O închise la loc și se întoarse năucă. Pe măsură ce îi trecea spaima se simțea mai nedumerită. Stătu un timp în mijlocul odăii, neîndrăznind să se miște, tresărind la orice trosnet al mobilelor, așteptând să se întâmple ceva. Mai târziu, își luă inima în dinți și merse până la ușa cealaltă, să-și arunce o privire în camera vecină; în față era un divan cu așternutul nestrâns, și la stânga un dulap în perete; o ușă mică ducea probabil la camera de baie. Pe perete, deasupra divanului, atârnau câteva obiecte ciudate; se apropie și văzu o cravașa lungă, de piele împletită, altă cravașa de lemn roșu, încă una neagră și la mijloc un bici cu multe capete. Nu mai înțelegea pe ce lume se află, dar, fiindcă nu se întâmpla nimic nu-i mai era frică. Se întoarse în prima odaie, se așeză la birou, răsfoi bloc-

notesul căutând însemnările pe care trebuia să le continue; aşteptă să sune telefonul, emoţionată că îşi începea rolul de secretară. Filele bloc-notesului erau albe – nimeni nu se atinsese de ele. Deschise sertarul biroului şi rămase stupefiată; era plin de bani, teancuri, hârtii noi de câte două mii de lei, cu banderole nedesfăcute. Într-un colţ, se vedeau şi hârtii mai vechi, un teanc de câte o mie, altul de câte cinci sute. Împinse sertarul repede la loc; dacă ar fi lipsit ceva, putea fi învinuită de furt. Din nebăgare de seamă atinse telefonul cu cotul, gata să-l răstoarne; dând să-l îndrepte, văzu că firele atârnau libere, în stânga biroului, fără nici o legătură. Ridică receptorul, uluită, crezând că poate e o instalaţie necunoscută; nu se auzi nimic: nici tonul, nici alt zgomot. Firele se legănau pe lângă birou, inutile. Atunci o cuprinse din nou frica; nu mai putea să rămână. Se duse dincolo să-şi ia pantofii. Uşile dulapului erau descuiate; văzu înăuntru haine, lenjerie, pălării; pe uşă, în locul unde se pun cravatele, atârnau alte cravaşe şi bice, de toate felurile. Pantofii ei nu se vedeau nicăieri; se aplecă, răscoli pe jos, se întoarse, căută în toată odaia, se duse la baie; sub chiuvetă era o pereche de pantofi de femeie, dar nu ai ei. Reveni, cotrobăi pretutindeni, din ce în ce mai contrariată şi mai speriată; ridică până şi covorul, cu un gest absurd, apoi răscoli aşternutul, dând urmare aceleiaşi porniri absurde – şi, deodată, când nu se aştepta, îi văzu sub cuvertură, unul lângă altul, aşezaţi simetric în mijlocul patului. Nu stătu să mai judece: aruncă papucii, se încălţă în fugă şi ieşi pe uşă, fără să se mai uite înapoi, cu senzaţia că e urmărită.

Acasă o cuprinse panica: fuga ei putea să aibă urmări – ar fi putut să lipsească bani, el era în drept s-o reclame la poliţie. Se vedea arestată, acuzată de furt, întrebată şi chinuită.

Câteva zile nu îndrăzni să iasă din casă. Din fericire nu-i ceruse numele, nici adresa, dar poate avea mijloace nebănuite s-o identifice şi s-o prindă. Tremura ziua şi noaptea, la fiecare pas în faţa uşii. Apoi, încetul cu încetul, se linişti. Peste o săptămână, când ieşi din casă, trase cu ochiul în toate părţile, gata să fugă înapoi şi să se ascundă. Multă vreme de atunci înainte merse pe stradă cu frică. Şi într-o zi, tocmai când ieşea din scuar, în plină amiază, se pomeni cu el faţă în faţă. Venea dinspre oraş, cu acelaşi pardesiu negru şi cu pălăria albă, mergând drept spre ea, cu paşi rari, apăsaţi, acuzatori. Împietri, incapabilă să-şi ascundă faţa sau să fugă. Îi văzu ochii galbeni străpungând-o cu o privire dură şi ascuţită. Îşi duse mâna la frunte, simţi să se piardă, că leşină. Dar el trecu pe alături, ca şi când n-ar fi

observat-o, deși ochii li se întâlniseră, iar într-ai lui se simțea intenția ofensivei. O clipă mai târziu, îi auzii pașii îndepărtându-se. Când întoarse capul, îl văzu că se ducea înainte, cu mersul netulburat, aruncând în afară, la fiecare pas, pulpanele pardesiului.

Ea avu putere să se întoarcă, să intre în casă, să se trântească în pat, și așa rămase, parcă leșinată, până spre seară, când izbuti să se ridice.

De atunci nu mai ieși decât pe înnoptat, ca să-și cumpere de mâncare la o băcănioară de alături, strecurându-se pe lângă ziduri. Se gândi că ar fi trebuit să se mute, dar nu avu curaj să plece în căutarea altei case. Până ce, într-o zi, peste vreo lună, pe bucata de ziar în care băcanul îi învelise pâinea, un titlu îi atrase atenția: „Faimosul Protopopescu din Bulevardul Elisabeta a fost rearestat.” Din text rămăseseră numai câteva rânduri; restul fiind rupt, nu se înțelegea nimic, dar nici n-o mai interesa. Se gândi că, probabil, era un escroc, sau un hoț, că prădase vreo bancă. Se simți eliberată și începu iar să caute slujbă.

65

În a doua jumătate a lui septembrie lucră vreo zece zile la un birou de copiat acte, în fața Tribunalului. Veneau fel de fel de avocați și împricinați, grăbiți, asudați, mirosind urât, care se așezau alături să-i dicteze, dându-i fumul de țigară și respirația grea în obraz. O dureau degetele, îi înțepenea spinarea, simțea că se sleiește, și nici nu câștiga cine știe ce. Renunță, hotărâtă să găsească un serviciu unde să nu scrie toată ziua la mașină. În octombrie, se angajă la biroul unui depozit de lemne, departe, pe strada Panduri, o întreprindere mare, cu mulți funcționari. Lucra într-o cameră cu trei fete și cu un tânăr, domnul Sergiu, care le făcea curte tuturor, cu o superioritate protectoare. Domnul Sergiu nu le era propriu-zis șef, dar fiind mai vechi în slujbă își îngăduia să le socotească subalterne. Avea un cap mare, cam spân, cu nasul ascuțit ca muchea cuțitului, cu ochii verzi, spălăciți și cu buzele veștede, pe care și le umezea mereu cu limba. Umbla cu guler tare și nu ieșea pe stradă fără baston. Fetele spuneau despre el că are trecere ca bărbat, că e amorezată de el o actriță de revistă, care trimite automobilul să-l de la slujbă. Eva nu văzuse niciodată automobilul. El îi spunea pe nume, ca și celorlalte.

Odată, întâlnindu-se pe un coridor îngust, dădu s-o ciupească de obraz; se feri și îi aruncă o privire de gheață.

Acestea erau relațiile dintre ei în seara când, abia ajunsă acasă, auzi soneria. Domnul Sergiu stătea în fața ei, cu bastonul pe braț, cu pălăria tare, pudrat foarte mult, cu o servietă în mână, zâmbindu-i cu familiaritate. La început nu-l recunoscu, sau i se păru că visează; înțepenise cu mâna pe clanță și îl privea siderată.

El intră ca în propria lui casă, își puse pălăria în cuier, trecu dincolo, lăsă servieta pe marginea divanului și, după ce privi de jur-împrejur, zise:

— Ai gust! Am știut eu cum te-am văzut. E frumos la tine. Ce chirie plătești?

Fără voia ei, Eva răspunse, parcă hipnotizată:

— Patru mii de lei pe lună.

Domnul Sergiu îi făcu cu ochiul:

— Din leafă?

Și începu să râdă. Leafa ei era șase mii de lei. El își dezbrăcă pardesiul, tot râzând, își scoase o țigară, o aprinse, și se așeză pe marginea divanului. Eva nu-și revenise.

— Ce zici, o întrebă el, pot să dorm aici la noapte?

Îi năvăli sângele în ochi; nu mai văzu decât o pâclă roșie.

— Ieși!

Domnul Sergiu o privea, clipind nedumerit; prin colțurile gurii îi ieșeau două fire subțiri de fum.

— Ieși imediat! Ieși!

— Da de ce? (Se săltase de pe pat, neconvins.) Nu-ți place de mine?

Eva ridică mâna și scurt, fulgerător, i-o repezi în obraz. El se trase un pas înapoi.

— Dar de ce te-ai supărat? Ți-am tăcut ceva? Doar te-am întrebat! (Își luă servieta, plin de nevinovăție.) Am adus-o degeaba! E pijamaua, nu te uita așa; îmi place sa dorm cu lucrurile mele. Te credeam mai de înțeles. Păi, crezi că eu sunt omul să fac de pomană atâta drum? Altele ar fi fericite.

— Ieși!

— Bine! O să te căiești! Dar a doua oară nu mai vin!

Se îndreptă ofensat spre ușă. Când să deschidă, se mai întoarse o dată.

— Chiar vrei să plec?

Eva nu mai putu să se stăpânească. Apucă lampa de pe noptieră, smulgând-o din priză; era gata s-o arunce în capul pomădat, când domnul Sergiu se repezi afară și trase repede ușa după el. Tremura fără control, cu mișcări mari, rupte. Se apucă strâns cu mâinile de marginea mesei.

Nu putu să adoarmă toată noaptea. Într-un timp, tremurul păru că se liniștește, dar simțea o apăsare ciudată și alarmantă; aerul devenise greu, vâscos, de nerespirat. O dureau capul, inima, membrele, cu o durere surdă și fără cauză.

Încercă să învingă senzația de înăbușire, forțându-și plămânii, dar aerul adineauri îngroșat, acum parcă se rarefiase. Se ridică, speriată, să deschidă fereastra. În clipa când puse picioarele jos, parchetul începu să-i joace sub tălpi; auzi un huruit adânc, tunete subpământene. Pereții trosneau, casa se legăna ca pe valuri. Se repezi orbește la întrerupător, îl învârti, dar lumina nu se aprinse. Simțea că se apropia un sfârșit, ceva definitiv, care nu putea să întârzie. Nu mai fu în stare să facă niciun gest; rămase rezemată de peretele mișcător, în mijlocul trosnetelor și al huruitului, liniștită, mirată doar că nu se mai termină. În chip nesperat, mișcarea și zgomotul începură să descrească; numai pereții mai trosneau, și pe parchet cădea moloz fâșâind.

Afară se auzeau glasuri speriate, țipete, pași rostogolindu-se pe scări. Își luă pardesiul pe umeri și ieși. Oamenii de la etaj coborau în panică, aruncându-se unii peste alții, căutând ieșirea pe întuneric. O femeie striga, de sus:

— Marcel, unde ești? Ce-a fost? Ce s-a întâmplat?

— Cutremur! răspunse un glas bărbătesc, de afară. Alice vino jos!

Femeia nu auzea; striga mereu:

— Marcel, leșin. Marcel, Marcel!…

Bărbatul înjură, cu un năduf probabil mai vechi și mai puternic decât spaima:

— Leșină, lua-te-ar dracu!

Dialogul se pierdu în strigătele celorlalți.

Scuarul se umpluse de oamenii care fugiseră din blocuri și nu îndrăzneau să se întoarcă. Burnița. Eva întrebă cât e ceasul. Trei, spuse cineva. Altcineva spuse: patru; altul: două. Toți păreau zăpăciți. Intră în casă și își căută rochia pe întuneric. Când era aproape îmbrăcată se aprinse lumina. Lampa atârnată de tavan încă se mai mișca; pereții erau fisurați de jur-împrejur; printr-o crăpătură de deasupra ferestrei, răbufnea vântul umed. Molozul albise parchetul, masa, covorul, mobilele. Abia acum o cuprinse groaza, își luă pardesiul și fugi afară. Oamenii stăteau în ploaie; câte unul mai curajos spunea: „Mă duc să mă culc", și aștepta să vadă dacă îl urmează cineva. Cum nimeni nu îndrăznea să se miște, rămânea și el pe loc.

Eva porni pe bulevard, spre centru, în neștire, așteptând să se întâmple ceva care să redea liniștea oamenilor. Pretutindeni trotuarele erau acoperite de moloz. Aproape de Calea Victoriei, văzu lumea alergând spre statuia lui Brătianu. O echipă de gardieni se apropia în pas alergător dinspre Prefectura Poliției, tropăind pe asfaltul ud. Cineva care venea din față, îi spuse, ca unei cunoștințe:

— S-a dărâmat blocul Carlton. Du-te repede să vezi!

Se duse mergând încet, printre oamenii care alergau. Ajungând în Bulevardul Brătianu, văzu o pată mare de întuneric, și-n întuneric lumea forfotea răvășită. Când se apropie, descoperi golul dintre celelalte blocuri, un gol de neadmis: unsprezece etaje nu mai erau, ruinele nu depășeau capetele oamenilor, într-o imagine neverosimilă. Unde intrate tot ce fusese în sus?

Se lumina. Nu se mai întoarse acasă; rătăci pe străzi, până la ziuă, apoi coborî la Dâmbovița, trecu podul și o luă pe linia tramvaiului, spre Panduri.

Nu venise încă nimeni. Intră în birou și se rezemă de sobă, fără gânduri. Pe la nouă apăru una din fete, mai târziu alta și după ea a treia. Toate erau speriate, stăteau cu paltoanele pe ele, să fugă afară. Domnul Sergiu își băgă capul pe ușă, îi aruncă Evei o privire dușmănoasă, iar fetelor le făcu semn să vină după el. Eva rămase singură, poate o oră; fetele nu se întoarseră. Veni doar ușierul, care îi întinse un plic albastru și o puse să semneze de primire în condică, în plic era o hârtie cu antetul firmei: Fagul Nou – Societatea Anonimă Română. Dedesubt scria: „Doamnă, deoarece asupra dumneavoastră planează bănuieli care nu vă fac onoare și întrucât firma noastră ține să nu-și strice reputația, vă aducem la cunoștință că începând de astăzi ne scutim de serviciile dumneavoastră. Date fiind împrejurările, ne socotim în drept nu va acordăm niciun preaviz. Cu deosebită stimă…”

În prima clipă, tonul scrisorii o făcu să zâmbească. Oare ce însemna buna reputație a unui depozit de lemne? În sfârșit, după bănuielile care o indignau, firma Fagul Nou termina: „cu deosebită stimă.”

În clipa următoare, îi veni sângele în obraz. Simți impulsul să se ducă la director să-l pălmuiască, să-l pălmuiască pe domnul Sergiu. Dar nu-și dădu atâta osteneală. Își puse fularul la gât, își încheie pardesiul și ieși, fără să se mai uite în urmă. Afară dădu piept în piept cu prigonitorul ei, care venea de la direcție. În ochii lui răi lucea o scânteie de satisfacție.

— Mironosițo! îi strigă din urmă. Ai crezut că te joci cu mine!?

Văzu jos o bucată de lemn, căzută dintr-o căruță. Se opri, gata s-o apuce și să i-o arunce în cap. Câteva clipe șovăi, cu obrazul arzând, apoi se calmă și porni mai departe, prin ploaie, fără să întoarcă privirea.

În fața casei tot mai erau oameni. Intră, se așeză pe marginea divanului murdar de moloz, fără să-și scoată pardesiul ud, și începu să se frământe. Era enervată, îngrozitor de nemulțumită – nu-și ierta că se stăpânise și nu aruncase cu lemnul, să fi spart un cap de om sau măcar geamurile.

66

Până după Anul nou nu mai îndrăzni să caute de lucru; stătea mai tot timpul în casă, dormind, așteptând scurgerea zilelor. Își luase obiceiul să citească jurnalele, încercând să înțeleagă ce se întâmplă în jurul ei, ca să nu mai rămână atât de izolată de viața care începea dincolo de ziduri și se întindea peste granițele frământate, pe întreg pământul. Vedea abia acum că lumea fierbea, și se mira că putuse să trăiască atâta timp ca și când ar fi fost singură, într-o lume care totuși nu murise.

Odată, într-o corespondență din provincie, citi surprinsă numele domnului von Seele: „Opinia publică a orașului nostru nu mai poate suporta ca acest mason vândut străinilor să-și vadă de treburi nestânjenit, sfidând-o, împroșcând-o cu noroiul Pakard-ului…”

Se simți indignată; știa că domnul von Seele nu stropea pe nimeni cu noroi. Iar cuvântul mason, folosit cu un sens injurios, îi era necunoscut. Căută în dicționar și văzu că înseamnă „zidar.” Fu și mai nedumerită. De atunci înainte nu mai citi ziarele, încredințată că nu spuneau decât minciuni.

Curând după Anul nou, într-o dimineață, când trecea pe bulevard cu gândul să intre la un cinematograf, se întâlni pe neașteptate, față în față, cu domnul von Seele. O năpădi bucuria, nu mai văzuse de atâta timp un prieten, ar fi vrut să-l îmbrățișeze în stradă. El o luă de braț, o duse la Capșa și băură împreună șocolată fierbinte. De mult nu mai simțise un gust atât de bun. În cofetărie era cald, liniște, prea puțină lume, și afară încerca să ningă.

— Oswald, am citit în ziare; ce au cu tine?

— Lasă, Eva, nu-ți bate capul!

— De ce ți-au spus mason? Ce înseamnă asta?

El zâmbi ușor, cu un pic de ironie.

— Cred că nu știe nimeni. (Zâmbetul i se accentua.) Nici măcar eu!

— Dar ce au cu tine? Tu nu superi pe nimeni.

— Poate că supăr pe mulți. Ți-am mai spus o dată: nu vreau să mă închin niciunui stăpân. E ceva foarte periculos. Să nu mai vorbim. Ce faci tu? Singură?

Ea începu să râdă; nu-i mai era rușine; viața ei i se părea comică. Îi povesti întâmplările din ultima vreme, Școala de studii practice, alergăturile după o slujbă, spaimele, dezamăgirile.

— Vreau să-mi fac un rost, să nu atârn de nimeni. Dacă nu s-a putut altceva, să am măcar independență. Crezi că n-am să mă pot întreține

singură?

— E mai greu decât crezi. Când te socotești liberă, tocmai atunci depinzi de cineva. Unei femei i se pun mai multe piedici decât unui bărbat. Bărbaților nu le place să fie concurați în munca lor. Nu vrei să te întorci la Păltiniș? Nu te-ar supăra nimeni. Eu… Eu peste câteva zile sper să pot pleca din țară; nu te-aș stânjeni.

— Unde pleci?

— Deocamdată la Ankara; pe urmă am să văd.

Simți în vorbele lui un ton ciudat, un pic de neliniște și de tristețe. I se păru că înțelege ceva, dar se ferea să înțeleagă totul.

— Vrei să-ți dau un post la birourile noastre? Aș face să te simți bine.

— Îți mulțumesc; nu.

El se gândi un timp și se lumină:

— Știu ceva care are să-ți convină. Să nu te împotrivești. Vrei să lucrezi, nu-i așa? O muncă nu prea grea, dar care să-ți creeze sentimentul că nu trăiești de pomană. Adevărat?

Eva încuviință din cap.

— Undeva unde să nu se vorbească tare, să nu ți se ordine în chip grosolan, să nu te jignească nimeni. Du-te după-masă aici.

Scrise ceva pe o carte de vizită.

— E un medic cu multă căutare; mi-e bun prieten; am vorbit chiar ieri cu el, știu că are nevoie de o secretară. Îl chem acum la telefon.

Atunci îi auzi ultima oară glasul și ultima lui imagine rămase aceea, așa cum vorbea la telefonul din colțul cafenelei…

(Asasinat la Cairo, în vara anului 1943, în împrejurări misterioase, nelămurite niciodată.)

67

După sfântul Ion, Eva își luă în primire noua slujba. Stătea într-un birou, lângă vestibul, cu un halat alb, răspundea la telefon pacienților, le fixa orele de consultație și îi trecea în agendă. Tot ea îi primea când îi introducea valetul, încasa onorariul, apoi îi poftea alături, în sala de așteptare. Lucrul acesta dura în fiecare zi de la nouă până la unsprezece, iar după-amiază de la patru la șapte. În birou era curat, cald și liniște. Oamenii care veneau vorbeau în șoaptă, cu un fel de sfială, ca niște școlari care se prezintă la examen. Veneau mai ales femei; multe erau artiste la teatrele din București, în căutare de sfaturi pentru îngrijirea tenului pe care machiajele îl făceau să sufere.

Ramase aici până în luna martie, și, din partea ei, n-ar fi plecat niciodată. Medicul era un om de vreo cincizeci și cinci de ani, cu o figură nu prea frumoasă, care însă inspira prietenie și încredere, atrăgător prin politețe și bunăvoință. Față de Eva se purta cu o solicitudine caldă, poate fiindcă îi era în fire, poate fiindcă ținea seama de recomandările domnului von Seele. Într-o duminică dimineața ea se duse la un concert simfonic la Ateneu; îl văzu într-un fotoliu mai în față, nemișcat, ascultând cu atenție. Acum, fiindcă își dădea seama că era atras de muzică, își explica și prietenia lui cu domnul von Seele. Oswald n-ar fi fost într-adevăr prieten cu cineva căruia să nu-i placă muzica. La ieșire el o zări și o salută politicos. De atunci înainte, după terminarea consultațiilor venea în biroul ei și, în timp ce asistentul orânduia banii încasați ei vorbeau despre muzică. Ea îl iubea mai mult pe Beethoven, el pe Bach, însă fiecare îl înțelegea pe celălalt, la nivelul lor de diletanți.

— Bach are mai multa seninătate, mă împacă și mă împrietenește cu cerul, spunea doctorul.

Eva socotea că are dreptate, în muzica lui Bach era o seninătate religioasă. Chiar în părțile ei pasionate, simțea aceeași inspirație nelaică; avânturile dovedeau adorație față de cer și de Dumnezeu. Spunea:

— Da, înțeleg, și mie îmi place Bach. Dar Beethoven mă împrietenește cu pământul.

Din când în când, sâmbăta seara, doctorul îi punea pe birou un bilet pentru concertul de a doua zi. Pe el îl găsea în același loc, mai în față; nu căuta niciodată să-i vorbească, o saluta cu prietenie și politețe; era singurul om din toată sala cu care ar fi stat de vorbă, fără să se crispeze. În pauze

mulți bărbați o priveau, învârtindu-se în jurul ei; le simțea privirile îndrăznețe, însă îi întâmpina cu privirea atât de străină și rece, încât niciunul nu îndrăznea să i se adreseze. Trăia în mijlocul acestei lumi, ca pe o insulă de gheață, mereu cu fularul la gât, cu mănușile pe mâini.

Odată el o întrebă:

— Nu cânți la niciun instrument? Acasă la noi se face muzică în fiecare joi seara. Fiul meu cel mai mare cântă la vioară, ține vioara a doua; am un prieten, foarte bun violonist, cu școala la Dresda, ține vioara întâia; eu cânt la viola, și fratele meu la violoncel. E un quartet destul de curat; te-aș invita să asculți.

Păru încurcat, se posomorî și nu mai vorbi.

Într-o dimineață, aproape de terminarea consultațiilor, intră în birou, fără să se anunțe, o doamnă învelită în blănuri, răspândind un parfum violent, de neidentificat, ceva apăsător și lubric. Avea părul roșu, se cunoștea că-i vopsit; figura ei, nu urâtă, era aspră, dușmănoasă și disprețuitoare.

— Doamna are oră reținuta?

Ea o privi peste umăr, printre pleoape, cu ochii încărcați de silă.

— Dumneata nu știi să dai bună ziua? spuse, din vârful buzelor, în loc de răspuns. E cineva la domnul doctor? Haide, fetițo, ridică-te când îți vorbesc!

Traversă sala de așteptare, goală la ora aceea, și intră în cabinet fără să ciocăne. Valetul rămăsese țeapăn în ușa vestibulului. Eva îl întrebă:

— Știi cine era doamna care a intrat?

— N-o cunoașteți? E doamna doctor!

Doamna doctor! – stăpâna. Eva își mușcă buzele. Peste câtva timp ieșiră împreună. Doctorul își trăgea mănușile pe mâini. Doamna se opri în dreptul biroului și-i aruncă o privire mai stăruitoare, tot printre gene și nu cu mai puțină silă ca la început.

— Să-ți faci altă pieptănătură! îi spuse, poruncitor. Aici ești la un medic, nu la varieteu!

Eva se înroși. În timp ce ieșeau, doamna își admonesta soțul:

— Nu puteai să găsești una mai cuviincioasă?

Se stăpâni greu. Până la patru după prânz, umblă în neștire pe străzi, cu pumnii strânși în buzunarele hainei, plângând fără lacrimi; era furioasă că nu avusese puterea să-i întoarcă palmele.

La patru, când doctorul intră pe ușă, o găsi în spatele biroului, în picioare, înghețată. Nu îmbrăcase halatul alb. El se apropie, o privi în ochi cu o

căutătură obidită, întinse mâna și îi mângâie, timid, obrazul. Simțea cât vroia să fie de bun, și cât de umilit era el însuși că nu știa ce trebuie să facă.

— Te rog, rămâi până la terminarea consultațiilor!

Eva își îmbrăcă halatul, cu mâinile amorțite. La șapte, el așteptă până ce asistentul luă banii de pe birou, și ieși.

— Îți cer iertare, dragul meu copil! zise apoi.

— Domnule doctor, îmi pare rău, dar știți că trebuie să plec.

El zâmbi ușor; prin ochi îi trecu o lumină firavă.

— Suntem prea timizi amândoi. Altfel am putea face o alianță. Rezistența e arma la modă azi. Cine rezistă, învinge.

Păru speriat de aceste cuvinte și tăcu, aruncând priviri bănuitoare spre uși. Își frământa degetele pe cristalul biroului. Pe urmă scoase din buzunar un plic și îl puse pe masă.

— Ai aici onorariul dumitale. Mi-am îngăduit să adaug o despăgubire pentru luna viitoare. Te rog, nu protesta! Fă-mi această grație. Suntem de altfel în deplină legalitate: e preavizul care ți se cuvine. Aș vrea să nu urăști oamenii și viața. Ți-am pus în plic un abonament la ultimele concerte. Aș fi mulțumit să știu că te-ai dus. Îmi lași mângâierea asta?

Cum puteau să existe, în aceeași lume, cum aveau loc, cum puteau să respire laolaltă atâtea feluri de oameni? Răspunse, emoționată:

— Da, domnule doctor. Vă mulțumesc! Am să mă duc și am să-mi amintesc de bunătatea dumneavoastră.

Rămaseră tăcuți, timizi, unul în fața altuia, până ce el ridică ochii, înviorat.

— Ce-ar fi să înveți cosmetica? Să nu ai niciun stăpân, să nu asculți ordine, să-ți faci programul care îți place; toate relative, bineînțeles – altfel nu se poate! Da, ai să asculți sfatul meu. Dă-mi voie, puțin.

Se așeză la birou și scrise câteva rânduri.

— Ai să te duci cu asta la Institutul doamnei Kety, pe Bulevardul Take Ionescu. Doamna Kety este o elevă a mea; ai să înveți repede, nu-i greu – un pic de pricepere și un pic de escrocherie. N-ai să plătești nici o taxă. Când ești gata, ai să-mi telefonezi și am să te recomand pacientelor mele. Toate sunt bogate, cele sărace n-au grija tenului, au să plătească bine. Ne-am înțeles?

Îi ajută să-și îmbrace pardesiul, și o însoți până la ușă.

— Nu uita, când ești necăjită, să te gândești la prietenii noștri.

Eva zâmbi.

— La care din ei mai întâi?

— Date fiind împrejurările puțin cam dramatice, desigur, la Beethoven! Nu-i o concesie.

— Nu, domnule doctor! Dat fiind că nu vreau să socotesc nimic dramatic, am să-l pun înainte pe Bach! Nu-i o concesie!

68

Prin luna iunie; Eva primi de la doamna Alion o scrisoare lungă; doamna Alion îi scria din ce în ce mai des și mai mult, ceea ce o umplea de mirare; n-o știuse niciodată comunicativă. Scrisorile nu se explicau nici măcar prin afecțiune; erau reci, iar uneori răutăcioase. Porneau poate din nevoia de a flecări, care vine o dată cu vârsta la mai toți oamenii, chiar și la cei posaci. Doamna Alion îi scria: „M-am învățat să nu mă mai minunez de nimic ce aflu despre tine. Că ai fost în slujbă ici și colo, nu m-a mirat prea mult, mai sunt și alte femei la birouri, chiar la noi, unde lumea e mai altfel, că au ajuns peste tot mai multe decât bărbații, încât îmi zic că atunci cine mai gătește mâncare în oraș și cine mai crește copii, că d-aia s-au înmulțit birturile și orfelinatele. Așa că nu m-a mirat că ai fost prin slujbe, m-ar fi mirat să faci pureci undeva, dar unde s-a pomenit! Că parcă te-am născut în cort, la nomazi! Acum spui că te-ai apucat de cosmetică și ai cliente, cocoane bogate, care n-au altă treabă decât să-ți dea ție bani de pomană. Altceva n-ai găsit în Bucureștiul ăla? Că doar nu s-or fi terminat bărbații! Ai fi putut să-ți găsești unul, care să te țină în frâu, sa te așezi la o casă, că destul ai umblat hoinară. Vineri, când am fost la Focșani, era acolo manicurista Gettei, că ea își face unghiile regulat, o dată pe săptămână, vinerea la patru după-amiază, și am întrebat-o ce-i aia cosmeticiană; mi-a spus că e tot un fel de manicură, la obraz, nu la unghii. Atunci, bravo ție, dacă aici ai ajuns, după ce te-am ținut atâția ani la școală”

Urmau câteva pagini, în care povestea întâmplările din târg, ale vecinilor, ale prietenilor și ale necunoscuților. Spre sfârșit, revenea la Getta: „Că uite, luându-mă cu scrisul, uitam să-ți spun ce era mai important. Spuneam că vineri am fost la Getta, că era acolo și manicurista, venise biata fată, că vine în fiecare vineri la patru, și Gettuța îi da patruzeci de lei de fiecare dată, bani aruncați pe fereastră. Dar acum nu-i ardea de unghii, i-a trimis vorbă cu mine să nu se supere să vină altădată, că este prost dispusă, și eu am întrebat ce e aceea cosmeticiană. Gettuța era în dormitor, plânsă că iar ce s-a întâmplat cu bărbatu-su și cu judecătorul. El spune că a prins-o ieșind din casa lui, că și-a luat obiceiul să vină pe neașteptate. Dar Gettuța se jură că nu-i adevărat, și spune să-i aducă martori. El mi-a spus mie, ce martori îmi trebuie dacă am văzut-o eu, cu ochii ăștia? Nici n-a bătut-o, nici n-a certat-o, a intentat acțiune de divorț și a plecat pe zonă. Și Gettuța face iar un copil și e nenorocită, că el nu vrea să știe de nimic, fiindcă spune ăsta nu e copilul

meu, e al judecătorului. Acum așteptăm să vedem ce-o vrea Dumnezeu; noi n-avem nici o putere. Gettuța se jură că e nevinovată, dar nu știu nici eu ce să cred. Spune mereu să aducă martori, și plânge în dormitor toată ziua. Am vrut să mă duc la judecător, să-l întreb, barem să aflu care e adevărul, dar nu l-am găsit, că nu știu cum s-a întâmplat că l-a mutat la București, tocmai acum, aici a stat numai să nenorocească femeile și s-a dus, l-a avansat, că e rudă cu ministrul. Gettuța n-a putut să-ți scrie, dar mi-a spus să te întreb, în cazul când se face divorțul, ar putea să vină să stea la tine? Să nu te temi de cheltuială, că a vorbit cu un avocat și o să ceară pensie alimentară, pentru copii, poate să ceară mult, bărbatu-su e destul de bogat. Răspunde-mi, sau scrie-i ei de-a dreptul, să știe dacă are unde trage, că din Focșani trebuie să plece, iar la Panciu nu vrea să vină.”

Eva nu se gândi mult; nu o lega nimic de familia ei, se simțea din ce în ce mai străină, trăise în alte lumi, nu găsea nici o punte de legătură, dar nu putea să-și lase sora în restriște. Își aminti cât de aspră și nedreaptă fusese ea totdeauna și cum se schimba, îmbunându-se, când o lovea o nenorocire. Acum nenorocirea venise, deci trebuia să fie bună. Îi scrise în aceeași zi: „Îmi pare rău de necazurile tale, pe care le-am aflat de la mama. Vino aici când vrei, nu sta nici o clipă la îndoială. Am o singură odaie, o să ne fie cam greu, cu copilul, și cu al doilea, dar desigur atunci o să te internezi la un sanatoriu. Pe urmă o să vedem ce facem. Eu câștig acum destul de bine, sper să pot pune ceva bani deoparte, poate am să iau o casă mai mare. Deci te primesc din toată inima!”

Câteva zile mai târziu, află că începuse războiul, dar fiindcă nu vedea întâmplându-se nimic pe stradă, nu-i dădea nici o importanță. Război era de multă vreme în lume, departe – și-i privea pe alții. Era îngrijorată puțin și vag numai de soarta Gettei și a maică-si. Abia peste vreo două săptămâni primi o scrisoare de la doamna Alion: „Nu ți-am scris până acum, fiindcă ne-a cam speriat pe toți războiul. Au trecut și aeroplane, dar nu ne-au bombardat. Acum trebuie să-ți spun că Gettuța nu mai are nevoie să vină la București, fiindcă nu mai divorțează. Mitel, maiorul, s-a întors într-o seară și-a spus că sunt semne de război, că l-au și mutat de la jandarmi înapoi la infanterie. Era tare abătut, fiindcă la jandarmi se obișnuise, o ducea bine. De aici a spus că se duce direct pe front, și-a plâns ca un copil, a spus că nu vrea să intre în luptă cu gândul că sunt supărați. Așa că s-au împăcat și s-au sărutat de față cu mine. Eu i-am spus că pe judecător l-au mutat la București și-atunci am văzut că bietului om i-a părut tare bine, deși a lăsat capul în

farfurie, că eram la masă, și n-a răspuns nimic, făcându-se că n-a auzit. Eu în seara aceea am rămas acolo, din cauză că se făcuse foarte târziu și nu mai aveam tren. Ordonanța mi-a făcut focul la baie și m-am îmbăiat ca în vremuri bune, dar n-am putut să stau mult în cadă, fiindcă mi-era prea cald. Au venit și pe acolo căldurile? A doua zi la șapte el a plecat. L-am condus cu toții până la poartă, nu puteam să ne ducem la gară din cauza Gettei, e în a opta lună și prea se vede de la distanța. El a sărutat-o, cu lacrimile în ochi, pe urmă a sărutat copilul și i-a spus să fii cuminte, Nicușor, să n-o superi pe mama, nici pe mama mare. Mie mi-a săltat inima, iar eu l-am sărutat pe frunte, fiindcă să-ți spun drept, mi-e drag. Și uite așa, a doua zi, când am deschis radio, am aflat că a început. Dea Dumnezeu să se termine repede și să se întoarcă Mitel, maiorul, sănătos. Gettuța e tare speriată, îl știe pe el cum e, și se teme că prea o să se bage prin față, pe unde trec gloanțe mai multe. Dar e și mândră, e sigur că o să-l facă locotenent-colonel, ba poate chiar colonel, și mai mult ea săraca nici nu năzuiește. Eu acum nu mă mai întorc la Panciu, ei îi este frică să rămână singură pe vreme de război. Și așa tot trebuia să vin curând, că i se apropie zilele de dureri și e nevoie să fiu cu ea, că tot eu i-am dat curaj și rândul trecut. Ea spune, sărăcuța, mamă, fără dumneata nici nu nasc. Tu tot nu ți-ai găsit un rost? Tot cu cosmetica aia îți pierzi timpul?”

Eva împături scrisoarea, o puse la un loc cu celelalte, în sertar, își pregăti trusa și se uită în agendă: la ora nouă avea o clientă, pe strada general Lahovari. Era pe lângă Grădina Icoanei. De mult nu mai avusese timp să intre într-o gradină publică, să privească iarba și copacii. La clienta următoare trebuia să se ducă abia la unsprezece. Dacă nu întârzia la prima, îi rămânea o oră liberă. Se bucura copilărește. Afară aerul era curat și proaspăt. Mergea cu capul dat pe spate, cu buzele deschise, îi venea să zburde. „Ce bine! se gândi, respirând cu nesaț. O oră am să stau la soare. O oră întreagă, șaizeci de minute, pe o bancă, singură, cu brațele întinse pe rezemătoare, cu ochii închiși… Ce splendidă ar putea să fie viața!”

69

În sâmbăta dinaintea Floriilor, pe la zece dimineața, gonea cu bicicleta la șosea, își lăsase trusa acasă; pe portbagaj avea legat un pled și o carte de Schopenhauer, despre filozofia muzicii, împrumutată de la atât de bunul ei protector. O citea mai ușor decât ar fi crezut, era simplă, curgătoare și bogată și nu vorbea doar despre muzică, ci și despre viață poate chiar viața ei pe care n-o înțelesese sau o ignorase.

Acum își făcuse o dimineață liberă, trecuse printr-o iarnă grea, lipsise păcura, caloriferul fusese înghețat zile în șir tremurase de frig, cu un radiator electric lângă pat, lipsiseră multe, prăjiturile ajunseseră treizeci de lei, și ea încasa tot cinci sute pentru un tratament. Dar se bucura de venirea primăverii, vroia să iasă o singură zi la lumină, să-și lepede pielea înghețată, ca șopârlele. Pedala vertiginos, pe sub castani, cu părul în vânt, cu buzele întredeschise; simțea prin despicătura bluzei intrând aerul, nu prea cald, răcindu-i sânii. I se năștea în trup o tulburare difuză, generală, dar neprecizată; o descărca, veselă și dușmănoasă, în pedalele bicicletei. „E bine singură, e bine singură, e bine singură!” – își spunea, îmbătată de viteză, de aerul liber, de dimineața care îi aparținea.

Poate ar fi fost mai bine, într-o asemenea zi plină de mirosul pământului în trezire, să simtă brațele unui bărbat, strângând-o, să simtă un obraz aspru pe obrazul ei, să închidă ochii. Parcă o dureau oasele și carnea, cu un chin domol, neclar și dulce. Un bărbat, dar nu oricare… „Săptămâna cealaltă am să mai trag chiulul o dimineață, și am să mă duc baia de aburi. Am să fac gimnastică, pe urmă masaj, un ceas de masaj, să-mi dezmorțesc oasele, pe urmă am să intru în bazinul cu apă rece…” Și deodată, când gândurile îi zburau astfel în viteza bicicletei, auzi un glas necunoscut, strigând-o într-un fel pe care îl cunoștea. Puse frânele brusc, sări jos și se uită urmă. Era o surpriză – și o bucurie atât de neașteptată, că se transformă în exuberanță. În inima ei se topiră într-o clipă banchize de gheață; alergă renăscută și înaripată. Luchi venea spre ea, timid, așa cum îl cunoscuse, cu o haină de vânt peste un sweater galben. Îl cuprinse în brațe și îl sărută apăsat, pe amândoi obrajii.

— Luchi, ce dor mi-a fost de tine!

Nu-i fusese dor niciodată, îl uitase, dar bucuria de a-l revedea, într-o dimineață de primăvară când simțea nevoia chinuitoare să comunice cu cineva, trezise în ea toate sentimentele, cu putere retroactivă.

El stătea în fața ei, cu sângele în obraji, privind-o sfios, speriat de elanul ei inexplicabil. Eva îi apucă mâinile și se dădu un pas înapoi să-l privească. Îl recunoștea, dar se mira cum, fiindcă nu mai semăna decât prin amintiri cu copilul de pe dig. Crescuse, avea obrazul mai prelung, cu pomeții mai vizibili; poate slăbise; sub ochii parcă mai mari și mai arzători se vedeau umbre viorii, care-i dădeau un aer puțin chinuit și fragil. Aproape că nu-i mai putea spune pe nume; chiar dacă nu era un bărbat, se vedea limpede că va deveni, trebuia să ignore, altfel s-ar fi aflat în încurcătură.

— Cum de ești aici? Ce cauți în București?

— Ne-am mutat de astă vară, de teama bombardamentelor. Fac clasa a opta la Mihai Viteazul. Sunt cu mama; tata e mobilizat… Nu v-am mai scris, doamnă Eva.

— Dar nici eu nu te-am îndemnat! Am avut tare mult de furcă, anii ăștia, cu viața. Ia să te mai văd cum arăți! Tot blond, și cu ochii tot albaștri. Ești cu bicicleta? Unde ți-ai lăsat-o?

— Colo, lângă bancă. Azi am ieșit prima oară; am fost ocupat cu școala.

— Ia-o și hai cu mine! Vrei? Să stăm la soare, împreună.

Eva alergă să-și ridice bicicleta de pe alee; o lăsase să cadă. El o găsi inspectând-o îngrijorată, să vadă dacă nu se lovise.

— E cel mai frumos cadou pe care l-am primit în viața mea. Și unde mai pui că mi l-am făcut singură! Am cumpărat-o vara trecută; am mers destul de mult cu ea; are și kilometraj. O șterg în fiecare seară de praf, în vestibul, ne urmă o duc în cameră; dorm cu ea lângă pat. Pe bicicleta ta cum o cheamă? Cum, nu i-ai pus niciun nume? Pe a mea o cheamă Rândunica. Nu e un nume original, dar i se potrivește. Îmi place zborul rândunelelor. Hai să ieșim pe câmp. Ne luăm la întrecere?

Dincolo de aerodrom se opriră pe stânga șoselei și lăsară bicicletele în șanț, sub coroana unui copac. Eva puse pledul pe iarbă și se întinse la soare. El nu se decidea să se așeze lângă ea. Îl privi de jos și-i veni să râdă; cât pe ce să-i spună: „Îmi ții umbră!” Se încruntă; vroia să nu-și aducă aminte.

În sfârșit, Luchi se așeză timid pe marginea pledului și începu să se joace cu un fir de iarbă.

— Doamnă Eva… V-ați măritat?

— Sunt cam bătrână, nu-i așa?

— Nu. Sunteți foarte tânără… și foarte frumoasă.

Probabil se chinuise din greu până să vorbească; parcă își dăduse sufletul. Ea se uită la el, puțin fermecată și mai mult curioasă. Ar fi putut să-l

cuprindă în brațe și să-i sărute obrajii; avea pielea subțire, curată, de fetiță, dar n-o ispitea, nu-i stârnea nici o tulburare.

Statură așa, tăcând sau schimbând câte o vorbă banală. Eva afla cu uimire că băiețelul de atunci împlinea douăzeci de ani se bărbierea de două ori pe săptămână și urma să fie student la toamnă. Erau singurele date biografice pe care el putuse să i le comunice, prea puțin ca să aibă cum continua o convorbire și cum să se lege o prietenie. Începea să se simtă stânjenită de prezența lui și totuși n-ar fi vrut să-l alunge; în afară de el nu exista nimeni pe lume cu care să poată sta pe un pled, afară din oraș, într-o *zi* de primăvară.

— Și dumneavoastră, doamnă Eva, ce faceți în București?

— Muncesc, Luchi; nu e o muncă grea, dar câteodată mă dezgustă.

N-o îndemna nimic să continue; informațiile ei n-ar fi găsit niciun răsunet, el n-avea nevoie să știe, la douăzeci de ani e mai bine să vorbești despre vise, decât despre grijile zilei. Se gândi doar cum ar fi putut să-i spună: „Uite tot ce se întâmplă cu mine: dimineața mă scol la șapte, îmi fierb ceaiul, mă îmbrac, mă pieptăn, după aceea mă uit în agendă să văd ce program am. Îmi iau trusa, am să ți-o arăt, o valiză mică, plină de cosmetice, loțiuni, paste pentru măști faciale, creme, farduri, mi-o leg de port-bagaj, scot bicicleta și pornesc. Mă duc la o mulțime de doamne care vor să arate bine, le fac băi de aburi, le storc punctele negre, la masez mușchii obosiți, le aplic paste care să închidă porii și alte o mulțime de lucruri, ca să fie frumoase. Nu pare o treabă serioasă, dar mie îmi folosește. Și probabil le folosește și cucoanelor mele, altfel numărul lor n-ar crește atât de repede. Dacă o să meargă tot așa, în curând n-am să mai fiu liberă nici duminica. Deocamdată duminica dimineață mă duc la cinematograf. Cât au fost concertele, mă duceam la Ateneu…”

El spuse abrupt, probabil după multă ezitare, și cu un curaj temporar:

— Domnul acela…

Îl văzuse o singură dată, la far, pe domnul acela și simțise că rolul lui era capital, dar nu îndrăznise să întrebe. Nici acum nu întrebase; vorbele lui puteau fi un început de frază cu toată patima care le urmase. Eva se închise brusc în sine.

— Nu!

Însoțitorul ei nu înțelegea limpede ce înseamnă acest nu, simțea în schimb că nu trebuie să mai vorbească. Putea să însemne: mort, plecat, uitat. Era totuna.

— Aveați altfel părul, atunci.

— Da, și-a schimbat culoarea. Este ciudat, dar zău că nu i-am făcut nimic.

— E foarte negru; vă stă mai bine așa. N-am văzut niciodată un obraz atât de frumos ca al dumneavoastră.

Întoarse capul spre el; revenea la viață uimită. Oricine i-ar fi vorbit astfel nu ar fi convins-o. Pe lângă sinceritatea lui neviciată, îi atribui deodată acestui băiat și o deplină pricepere, de unde până mai adineauri îl socotise o simplă prezență, abia însuflețită.

— Știi că-mi place ce spui? Mă faci să mă uit în oglinda. Haide, nu mai vorbi cu mine așa, că nu-ți sunt profesoară. Spune-mi pe nume! Spune după mine: „Eva, tu ești prietena mea de pe dig, de când aveam paisprezece ani."

— Doamnă Eva!

— Eva! Înțelegi? Și-acum să mergem acasă; mi-am adus cartea degeaba. Dar nu-i nimic, mai bine că te-am întâlnit pe tine. Ție îți place muzica?

— Nu știu; ascult câteodată la radio.

— O să-ți placă mai târziu; acum trebuie să te plimbi pe câmp, să auzi păsările ciripind, să auzi foșnetul frunzelor, zbârnâitul stâlpilor de telegraf, mugetul vitelor. Muzica e cea mai grea și mai completă formă de exprimare, fiindcă adună glasurile naturii și le contopește cu tot ce-i în sufletul nostru și al celorlalți oameni. Am citit multe cărți, am ascultat am gândit și am înțeles de ce o căutam; fiindcă îmi umple și timpul, și spațiul, îmi dă dintr-o dată tot ce are nevoie sufletul meu, mai mult decât poezia și pictura. Poezia și pictura înmulțite între ele, ridicate la cub, transformate într-un volum care nici măcar n-are limite.

Văzu că Luchi o privea nedumerit și cam speriat. Cui îi vorbea? Măcar dac-ar fi fost prețioasă! Era exaltată – și n-avea pentru cine! Spuse, rece:

— Hai acasă!

70

Acasă găsi o scrisoare de la doamna Alion. În plic era fotografie: Getta cu cei doi copii. Pe cel mai mic, în scutece, îl ținea în brațe. Celălalt, în rochiță, stătea rezemat de genunchii ei. Doamna Alion scria: „Îți trimit o fotografie nouă a Gettuței, cu copiii; ce zici de micuți, cât sunt de drăguți amândoi? Cel mare vorbește acum binișor, îmi spune mamă mare, nici nu-ți închipui cât e de inteligent. Gettuța nu mai poate după ei, deși o chinuiesc toată ziua. Dar ție degeaba îți spun, că tu nu știi ce înseamnă copil mic. Ce ți-a trebuit bicicletă? Când am citi scrisoarea ce i-ai trimis-o Gettuței m-am crucit. Ba încă vrei să-i bagi în cap și ei prostia asta! Femeie de douăzeci și opt de ani cu doi copii, pe bicicletă! Lasă, ajunge că ai tu, nu te mai îngriji de alții, că Gettuța se plimbă la trăsură, e mai frumos și mai sănătos. Vezi să nu dea un tramvai peste tine! P-aici s-a auzit că trăiești cu unul de șaizeci de ani, doctorul unde ai fost cu slujba, că Dumnezeu știe ce slujbă o mai fi fost și aia! Va să zică aici ai ajuns tu, să te încurci cu un om însurat și cu trei copii? Acum cine crezi că o să te mai ia? Nu-ți mai faci tu casă, să te dai și peste cap! Că după ce ești săracă, a trebuit să-ți mai iasă și nume de stricată. Nici nu știi câte vorbește lumea aici. Nu din partea mea îți spun, treaba ta! Nu mă amestec, nu mă bag, dar să nu-ți închipui că vreodată, când te-or lovi necazurile și bolile, ai să poți veni aici. Gettuța nici nu vrea să audă de tine. Nici măcar nu știe că îți scriu. Mă ascund de ea, sau îți scriu când pleacă în oraș și pe urmă trimit scrisoarea cu soldatul s-o pună la cutie, că el e prost și nu înțelege, așa că nu trebuie să mă feresc. După cum ți-am spus, eu n-am mai plecat acasă, ca să n-o las pe Gettuța singură. Bărbatul ei, maiorul, e bine, chiar alaltăieri a venit un soldat de pe front și ne-a adus o scrisoare, cu un pachet. Săracul, de aproape un an e plecat și nici măcar copilul nu și l-a văzut. Mi-au venit lacrimi în ochi când am citit scrisoarea. Spune: ce face infanteristul tatei, cel mic? Încolo spune că o duce bine și ne trimite sărutări. El nu știe că judecătorul s-a întors în oraș. Ori nu ți-am scris? A fost o minciună cu mutarea, nici pomeneală de rudenie cu ministrul, numai o scorneală de-a lui. A fost pus în disponibilitate, sau suspendat, nu știu bine, pentru niște greșeli, și patru luni a umblat prin București, milogindu-se pe la minister, până ce i-au dat postul înapoi. Să vezi cu ce ifose s-a întors, de parcă nu l-ar ști lumea câtamai musca are pe căciulă! Eu i-am spus Gettuței să nu care cumva să-i vorbească, dar mi-e teamă că nu mă ascultă, că o văd venind din oraș cu cărți de împrumut, spune că le ia de la o

librărie și dă două sute de lei pe lună taxă, ca să citească orice vrea, numai că pe o carte era iscălitura lui. Tare mă tem că s-o întoarce bărbatu-său, maiorul, într-o zi pe neașteptate, și-o mai ieși vrun scandal. Mai bagă-i, și tu bicicleta în cap, că atât îi lipsea!”

După-masă, între două drumuri, Eva îi telefona doctorului, la cabinet.

— Ce faci cu primăvara, domnișoară?

— Bine; de dimineață am chiulit; am fost cu bicicleta la șosea. Dumneavoastră ce mai faceți?

— Sunt necăjit. Azi mi-au rechiziționat mașina.

— Dar cum? Medicii nu sunt scutiți?

— Unii medici! Spune-mi, cum te împaci cu bicicleta?

— Vreți să vă cumpărați și dumneavoastră?

— Nu numai atât: vreau chiar să umblu pe ea. Dar nu știu. Îmi dai lecții?

— Aș fi încântată!

— Bine! Telefonează-mi luni.

A două zi, la nouă, îl găsi pe Luchi în stația de tramvai, așa cum îl convocase. Era îmbrăcat de oraș, într-un costum gri, cu cămașă albă și cravată albastră. Nu-și dădea seama ce anume era ales și cuviincios totdeauna în îmbrăcămintea lui. În buzunarul de la piept își pusese o batistă subțire, de olandă; nu-i plăceau batistele purtate de bărbați la piept; păreau ostentative. A lui Luchi n-avea decât sinceritate și nevinovăție.

— Ce film vrei să vedem? Învață-te să ai inițiativă! Au să râdă studentele de tine. Hai mai întâi să-ți arăt casa mea.

Obrajii lui se făcură roșii. Ce minune trecătoare, se gândea Eva, vârsta când te înroșești la fiecare bătaie a inimii! Fusese și ea așa odată – dar când? Aproape că nu-și mai aducea aminte. Atunci, la pilonul funicularului, când iepurașul umbla în iarbă, și ea stătea cu fața la soare, așteptând să crească… O, cât crescuse, ce mult crescuse! Azi-dimineață se uitase în oglindă: Luchi îi spusese că-i frumoasă… Și la coada ochilor pielea era filigranată, ce-i drept foarte ușor, abia ar fi putut să vadă altcineva; ochiul ei era obișnuit cu ridurile. Crescuse, dar de mult încetase să mai crească; avea douăzeci și șase de ani!

— Uite, aici stau; ușa se deschide cam greu. Iată vestibulul; sus îmi țin geamantanele. Asta e odaia mea. Iată și pe Rândunica. E tristă că azi o las acasă. Dar după-amiază am s-o scot la plimbare. Acolo e bucătărioara mea, dincolo baia; vezi, am tot ce-mi trebuie. Dimineața e cam întuneric, dar după-amiază vine soarele la geam. Uite ce frumos e scuarul! Ieri au fost

grădinarii de la Primărie și au plantat flori. Mi se pare că e grădina mea; seara, când nu mai trece nimeni, deschid fereastra și stau pe pervaz, cu lumina stinsă. Mai avem timp până la film; vrei să-ți fac un ceai?

Puse ceainicul la fiert, așteptă, stânjenită, îi turnă în ceașcă, o puse pe masă și se așeză în fața lui. De ce oare trebuia să-i dea un ceai, cu care vedea cât se chinuiește? De ce o fi în oameni atâta sfială câteodată? La el acasă l-ar fi băut cu seninătate, ar mai fi cerut unul și n-ar fi lăsat nici firimiturile fursecurilor în farfurie. Își spunea: „Într-o zi, băiatul acesta cuminte, când va avea fața aspră și cute pe frunte, va sta tolănit pe un divan, încruntat, și o femeie se va învârti în jurul lui, neștiind ce să-i mai facă, pentru a-i intra în voie.” De ce nu se putea să rămână neschimbat toată viața, cuviincios și plin de sfială? Dar alta avea să fie femeia aceea! Ea plătise tributul datorat bărbatului aspru. Era în drept să privească. „Dacă l-aș lua în brațe și l-aș lipi de mine, s-ar face palid, gata să leșine. Mi s-a întâmplat și mie așa, demult, știu ce înseamnă!” El își băuse ceaiul cu noduri. Eva îl privea gândind: „Primul ceai, prima sărutare, prima întâmplare de dragoste, toate sunt la fel: nu poți niciodată să le simți gustul.”

— Acum mergem. Treci înainte, să închid ușa. Ai văzut unde stau; îți dau voie să mă vizitezi când îți place.

Amiaza strălucea de lumină când ieșiră de la cinematograf. Bulevardele erau pline de lume. Țigăncile vindeau zambile.

— Luchi, să-i duci flori mamei tale. (Cumpărase două buchete.) Unul îl păstrez pentru mine.

După-amiază se plimbară cu bicicletele până la aeroport, se întoarseră pe la Arcul de Triumf și ieșiră pe marginea lacurilor. Acolo rămaseră pe o bancă până aproape de amurg. Eva simțea sărbătoarea Paștelui venind prin aer, călduță, dulce, puțin misterioasă, mirosind a frunză verde, a zambile și a tămâie.

— Peste o lună se deschide ștrandul. Ai să mergi cu mine?

Îi veni să râdă; ar fi vrut să-i spună: „Nu știu să înot. Poate ai să mă înveți tu; pentru asta trebuia să găsesc un băiat ca tine. Ceilalți nu vor altceva decât să mă țină în brațe. Și unul, pe care l-am lăsat să mă țină în brațe cât i-a plăcut, a socotit că nu-i nevoie să-și mai bată capul cu mine.”

Pe înserat, Luchi o conduse acasă; după plecarea lui, la început se simți foarte singură; mirosi zambilele, le puse pe masă, se duse la baie și începu să-și maseze micile riduri din colțul ochilor. Când termină, văzu că își

zâmbea ei însăși și fără sa-și dea seama. Perdelele fluturau; pe fereastră intra mirosul gazonului.

71

A doua zi după-amiază se grăbi sa telefoneze doctorului.

— De azi dimineață, o informă el, sunt proprietar de bicicletă.

— Domnule doctor, s-au închis școlile, toată lumea a luat vacanță. Nu sunteți obosit de atâta muncă?

— Care-i ispita? Spune-i pe nume!

— Haideți să ne luăm și noi vacanță!

— Am să mă gândesc. Să știi că ar fi o idee. Poate de mâine.

— De azi, nu de mâine. Unde-i bicicleta dumneavoastră?

— La Șosea, la Sanatoriul Saint Vincent de Paul. O țin acolo până am să pot umbla cu ea prin oraș.

— Atunci știți ce faceți? Acum e ora patru și un sfert. Contramandați orele pacienților, nu moare niciunul. După chiar spusele dumneavoastră, ori îi tratați, ori nu, e totuna. La patru jumătate vă urcați în tramvai, acum tramvaiele nu sunt aglomerate. Vă dați jos la Bufet, traversați șoseaua și mă găsiți la Statuia Aviatorilor, cu Rândunica și cu Luchi, ajutorul meu instructor.

— Bine, fetițo! Roagă-te lui Dumnezeu ca pacienții să se însănătoșească fără alifiile mele. Așa fac și eu, în fiecare zi. E singura mea știință!

Când sosi doctorul, erau în fața sanatoriului de câteva minute.

— Dați-mi voie să vi-l prezint pe Luchi, prietenul meu de pe dig. Am să vă povestesc altădată de cât timp îl cunosc; de pe când nu mă născusem. Nu puteți să-i dați o pomadă să nu se mai înroșească așa, ca fetele?

— Lasă-l să se înroșească! N-am crezut că la cincizeci și cinci de ani mi-a mai rămas ceva necunoscut, în afară de dermatologie, bineînțeles. Și iată-mă luând lecții de mers pe bicicletă!

Portarul sanatoriului tocmai scotea bicicleta pe poartă. Luchi își începu numaidecât rolul.

— Doamnă Eva, nu e nevoie de dumneavoastră; puteți să vă plimbați. Domnule doctor, trebuie să nu vă uitați la roată, priviți mai departe; dacă vă vine greu să pedalați, lăsați că vă împing eu până vă deprindeți.

Eva porni înainte.

— Vă aștept pe malul lacului. Știi, Luchi, la banca unde am stat atunci, după-amiază.

Peste o jumătate de ora îi văzu venind împreună, fiecare pe bicicleta lui.

— Extraordinar! Cum ați învățat așa repede?

— Prietenul tău e un foarte bun pedagog, răspunse doctorul Dar, ca să-ți spun drept, la început mi-a fost frică. Urâtă soartă, să te urci prima oară pe bicicletă la cincizeci și cinci de ani! (Se așeză pe bancă și își șterse nădușeala de pe obraz.) Nu e lucru de glumă! Dragii mei, acum fumăm câte o țigară?

— Eu da! se repezi Eva. E un eveniment prea însemnat ca sa mă abțin. (Îl îmbie și pe Luchi.) Ia o țigară! Am să te învăț cum se trage în piept.

— Ia, mai încet cu inițierile! Lasă băiatul în pace, dacă nu-i fumător! Ei, drăcie, mi-am uitat bricheta acasă.

— Mă duc eu să aduc chibrituri! spuse Luchi, ridicându-și bicicleta.

Rămași singuri, doctorul întoarse capul și o privi pe Eva, stăruitor.

— Nu arăți rău. Îți prinde bine alergătura.

Nu era cu totul convins; fusese convențional. După ce o examină încă un timp, vorbi cu glasul lui adevărat:

— Cam tristă, Eva?

Ea tresări. Nu se simțea tristă, dar și Luchi îi spunea la fel.

— Fetițo, eu și Luchi nu suntem ceea ce îți trebuiește ție. Altfel se vine într-o după-amiază ca asta la Șosea. Ia să facem o adunare: cincizeci și cinci de ani ai mei, cu… El cât să aibă, optsprezece, nouăsprezece? Vreo șaptezeci și cinci în total, împărțit la doi, treizeci și șapte și jumătate. Poate că-i prea mult. Treizeci, treizeci și cinci, iată ce-ți trebuie. M-ai înțeles? Ești frumoasă și plină de viață. Ți se duce tinerețea în vânt. De ce n-o dai cuiva?

— Am început să fac riduri!

— Peste zece ani n-o să le mai ai. Nu te ascunde, uită-te la mine! Nu-i păcat de serile frumoase care trec?

Ea îl privi o clipă, apoi își lăsă capul în piept.

— Mi-e frică. Am întâlnit un om bun și n-am putut să-l iubesc, fiindcă iubeam pe unul rău. Și dacă ar fi iarăși doi oameni, unul bun și altul rău, tot pe cel rău l-aș iubi. De aceea fug și de cei buni, și de cei răi. Mai veniți și mâine, domnule doctor?

— Am să-mi dau silința să scap.

— E rău să fii însurat?

Doctorul începu să râdă, voios:

— Când ai un flăcău de douăzeci și opt de ani, nu mai e așa rău. Uite că vine tânărul nostru. Hei, dacă aș putea să-i dau zece din anii mei! Totul ar fi cum trebuie, și cu el, și cu tine.

— Și cu dumneavoastră, nu? Nu v-ar place să fiți mai tânăr?

— Mi-ar place, dar când mă gândesc câte neghiobii am făcut în viață, chiar și în ultimii ani, îmi vine să mă lipsesc. E de ajuns să trăiești o dată. De ajuns, și poate prea mult.

În toate după-amiezile până la Paști, ieșiră la plimbare toți trei. Pe înserat, doctorul își lăsa bicicleta la sanatoriu, ei îl însoțeau până la tramvai, și porneau mai departe. Luchi o ducea pe Eva acasă la ora când se stropeau florile în scuar.

În Vinerea Mare, seara, merseră împreună la biserică. El ceruse voie de acasă să se ducă la denie cu colegii de școală. Eva se întristă: „Din cauza mea a trebuit să mintă. Eu sunt de vină. Încetul cu încetul, sufletul lui se va aspri. Cel mare îi înrăiește pe cel mic!”

În prima zi de Paști, Luchi lipsi; nu putea s-o lase singură pe mama lui. Eva nu cunoștea pe nimeni în tot orașul, disponibil pentru ea într-o astfel de zi. Era ziua familiei; toți se strângeau acum pe la casele lor. Numai ea n-avea nici o familie. Ba da; o telegramă primită după prânz îi aminti de ai săi. Își duse mâna la frunte și se rezemă de ușă. În telegramă scria: „Maiorul mort pe front ca un erou; îndurerate Getta și mama ta.”

Proiectase cu Luchi ca a doua zi să meargă la Snagov. Oare trebuia să poarte doliu?

În zori, auzi clopoțelul bicicletei sub fereastră. Ridică obloanele. Trebuia să spună: „Îmi pare rău, Luchi; nu mai putem merge.”

Luchi ținea bicicleta de ghidon, îmbujorat, nerăbdător, fericit – îi spuse:

— Așteaptă-mă! În cinci minute sunt gata.

Ieșiră din oraș când soarele abia se ridica peste copaci. Pe câmp pluteau neguri subțiri; asfaltul șoselei strălucea, le fel ca totul împrejur: iarba, frunzele, florile, zidurile albe ale fermelor. Dăinuia răcoarea de peste noapte.

— Doamnă Eva, să vă dau haina mea.

Se opri cât să îmbrace haina de vânt; era călduroasă și mirosea a ceva proaspăt, nedefinit, cum miroase aerul dimineața când deschizi ferestrele.

— Luchi, ce apă de colonie ai tu?

— Maria Farina; nu-mi dau decât puțină, pe obraz, după ce mă bărbieresc.

— Azi te-ai bărbierit?

Iar se făcu roșu. O fermeca sfiala lui, dar devenea enervantă. Ar fi vrut să-l zgâlțâie o dată, să fractureze ceva în el, să se înroșească tare, până la flacără și să treacă în altă viață. Era pornită să nu-l mai cruțe.

— Te-ai bărbierit pentru mine! Așa-i?

— Doamnă Eva!

Simțea o plăcere puțin drăcească să-l vadă că își pierde cumpătul, în timp ce ea rămânea netulburată. Trebuia să se sfârșească! Puse frânele și sari pe marginea drumului. Luchi se opri câțiva pași mai departe. Se duse la el, întins, și-i luă obrazul în mâini; părea furioasă.

— Luchi! A fost cât pe-aci să te trag de urechi! Repetă după mine: „Jur să rămân repetent, să nu-mi iau bacalaureatul, să stric bicicleta, să nu-mi mai crească barba niciodată, dacă am să mai spun „Doamnă Eva."

— Eva?

Irisul lui își schimbă culoarea, se mări, dizolvându-se în albul corneei; Eva știa să descifreze această tulburare. Păli ea acum și își pierdu stăpânirea de sine. Numele ei, de-atâtea ori frământat laolaltă cu mădularele, în dezlănțuite clipe de dragoste, acum suna ca la naștere, îi pierise curajul. Se văzu la altă vârstă, când avea timiditatea lui, dar poate mai multă inconștiență și făcuse un jurământ care dăduse roade de toate felurile, cum poate avea să dea și cel de astăzi. Era responsabilă, dar nu știa cu ce ar putea să garanteze.

Din urmă veneau alți bicicliști, oferindu-i prilejul să se sustragă.

— Haide să mergem repede, că ne ajung. Vreau să fim primii!

Eva împingea la pedale sârguincios, aplecându-se pe o parte și pe alta, ajutând cu umerii mișcarea picioarelor, ca băieții care își dau ifose. După un kilometru, Luchi observă că mergea cu limba afară.

— Ați obosit?

— Nu, dar mi-e cald.

— Și de ce umblați cu limba așa?

— Ca să mă răcoresc; am văzut cum fac câinii.

— Mai bine scoteți-vă haina.

Ea se opri.

— Ai dreptate. Dă-mi puțin batista ta!

Se șterse pe frunte și pe gât, apoi îi înapoie batista. Deși îi era cald, Luchi îmbrăcase haina purtată de ea. N-ar fi putut să-i spună, nu știa nici el ce însemnau haina și batista cu mirosul ei, călduț, aburind. În secret și nelămurit însemnau prima atingere carnală a unei femei, destul de materializată ca să n-o confunde cu un vis, destul de indirectă și de abstractă ca să nu se sperie și s-o poată prelungi.

La Snagov ajunseră cu un ceas înainte de prânz. Eva era obosită, obrajii îi ardeau, dar astfel chipul ei părea demonstrativ tânăr și sănătos. Întinse

pledul pe iarbă, lângă apă, și se răsturnă cu fața la cer, fără să-și dea seama că fusta de stofă subțire, luată de vânt, îi dezgolea picioarele până mai sus de genunchi.

— Dacă ne-am fi adus costumele de baie, am fi putut să facem plajă; e foarte cald. De ce nu stai jos?

Era tulburat, se gândea la costumele de baie, ce ar fi dezvăluit unuia despre celălalt, și care erau șansele lui să supraviețuiască examenului. Avea în inimă o greutate bună și rea. Se întinse în marginea pledului. Scame de nori, albe, navigau cu vânt slab pe cer. Nu se vedea lume pe aproape; vizitatorii se îngrămădeau la restaurante și la debarcadere; li se auzea gălăgia, ca de pe alt țărm, și ei erau singuri pe țărmul lor.

Eva se întoarse pe o parte și-l privi. „Ce are să se mai obrăznicească într-o zi!”

— Luchi, tu îți pierzi vremea cu mine. Băieții de vârsta ta umblă după fete.

Văzu în ochii lui o privire mâhnită. Îi apucă mâna. Era fragilă și mirosea a trandafir. „Odată va fi altfel, se gândea. Va mirosi a pământ ud și a lemn de salcâm.”

Simți că se înăbușă…

Drumul fusese prea lung. Ajunseră în oraș când se înnopta. Eva abia mai putea să împingă pedalele. Se despărțiră în fața casei, cu o oboseală demoralizantă. Își simțea colțurile gurii atârnând. Dacă totul ar fi fost numai pe jumătate – jumătate din numărul kilometrilor, din numărul orelor, din numărul gândurilor! Capul îi plesnea când și-l lăsă pe perne. Adormi îndată, cu toți mușchii pulsând de febră. A doua zi se trezi tristă; văzu telegrama pe masă, cum o lăsase în ajun. Se îmbrăcă și alergă la poștă. Scrise cu mâinile tremurând (I se părea că în locul stiloului ține ghidonul bicicletei): „Plâng din toată inima alături de voi. Dumnezeu să vă dea putere pentru a îndura.”

Plângea alături de ei? Nu. Ar fi plâns, dar singură, pentru ceea ce spunea doctorul, pentru tinerețea ei care se ducea, fără s-o dea nimănui. Era atât de chinuitor, de penetrant sfârșitul de primăvară!

73

Peste o săptămână începură școlile; pe Luchi îl vedea mai rar. Venea câteodată după-amiaza s-o ia, o însoțea la cliente, rămânea în stradă cu bicicletele. Nu știa ce să-i spună, iar el aștepta să vorbească ea. După vreo zece zile, primi o scrisoare de la doamna Alion: „În nenorocirea care a lovit-o, Gettuța are o mângâiere, pe bărbatul ei l-a făcut locotenent-colonel post mortem. Săptămâna trecută a fost înmormântarea, că a umblat fratele lui peste tot și a obținut aprobarea să-l aducă în țară. L-a adus cu un autocamion de la armată, sicriul era învelit în tricolor și l-am ținut trei zile la capelă, a venit multă lume să-l vadă. Și să pună flori. A fost o înmormântare ca de erou, au venit generali și mulți ofițeri și o companie de onoare cu muzică. Au venit și școlile, se umpluse cimitirul de nu mai aveai unde să te miști. După slujbă au vorbit generalii. Gettuța plângea cu capul pe sicriu și eu o țineam să nu-i vină rău. Pe copii i-am lăsat acasă, cu ordonanța, deși săracul ar fi vrut să vină la înmormântare fiindcă îl iubise pe stăpânu-su. A plâns și el, de mi s-a rupt inima. Pe urmă alt general, ori colonel, ca nu i-am văzut gradele, a cetit decretul de înaintare. Scrie-i și tu Gettuței, că nu-ți poartă nici o dușmănie, biata de ea. Dar să-i scrii pe adresa „Doamnei locotenent-colonel”, să aibă și ea mângâierea asta. Eu acum nu mai plec la Panciu, fiindcă el a lăsat prin testament casele Gettuței și copiilor, și cu pensia ei, cu a mea, cu ce-i mai vine de la vie, a spus să rămânem împreună ca să ne fie mai ușor. Îmi pare bine că am avut o fată ca Gettuța, care să mă ia în casa ei, ca să am unde să-mi odihnesc oasele. Nu știu ce-o să fie mai târziu, că poate o să vrea să se mărite din fiindcă e femeie tânără, de douăzeci și nouă de ani neîmpliniți. Ea spune că nu, dar cine știe? Tu, tot așa? Scrie-i Gettuței, o să-i facă bucurie, dar nu uita ce ți-am spus, să pui gradul pe plic.” Era prima scrisoare a doamnei Alion care o îndurera. Se simțea mâhnită că n-avea o casă unde s-o aducă, să-i facă o viață mai ușoară, la bătrânețe. N-o mai văzuse de șapte ani. O îngrozea acel resort care o ținea atât de departe de familia ei. Nu știa ce să-i spună; își simțea și mâinile și sufletul, paralizate când se gândea să pună pe hârtie un cuvânt afectuos. Se apucă de muncă, își recoltă cliente noi, își umplu toate orele zilei, de la șapte dimineața până seara la opt, neîngăduindu-și decât puțină odihnă, puține cheltuieli, străduindu-se să adune bani. Deoarece nu izbutise să aibă un cămin statornic alături de un bărbat, trebuia să-și împlinească altfel viața, să ajungă la o casă a ei, îndestulată și confortabilă,

să nu depindă de nimeni, să-și asigure nu doar ziua de mâine, ci pe toate, până la ultima. Cel mai târziu anul următor spera să aibă destui bani ca să deschidă un institut de cosmetică. Seara își număra banii și făcea planuri. Trebuia să închirieze un apartament mare într-un bloc elegant; să comande mobilier, să aducă aparate, să caute cinci asistente curățele și drăguțe, pe care să le învețe cosmetica. Strânsese vreo patru sute de mii de lei, îi mai trebuia poate un milion; într-un an, dacă muncea mult, se simțea în stare să-i adune. Suprimă orice cheltuială care nu era absolut necesară; își reluă carnetul vechi de însemnări, socotindu-și ultimul leu. Neavând priceperi financiare nu se gândea că banii își pierdeau valoarea lună de lună.

Venise vara; cea mai mare parte din cliente plecaseră în vilegiatură și se văzu cu foarte mult timp de prisos. Începu iarăși să se plimbe cu Luchi, după-amiezele, la Șosea și mai departe, afară din oraș. Într-o duminică dimineață merseră la ștrand; era prea multă lume goală, corpuri urâte, nu doar frumoase, însă arse de soare, astfel unificate – și salvate. Abia găsiră loc pe nisip, unde să-și întindă cearșaful; trebuiră să stea alături unul de altul. Îl simțea înțepenit de sfială; nici nu îndrăznea s-o privească. Ea însă îl privi, pe îndelete, cu o curiozitate neascunsă. Aproape nici nu era împlinit. Față de amintirile ei neegalabile avea membrele subțiri (nu slabe), fine, de adolescent, cu mușchii abia desenați sub pielea neînarmată, fără agresivul păr masculin. Prin comparație, părea un corp de fetiță; n-o tulbura și se simțea bine lângă el; putea să stea liniștită, gândind fără să vorbească și neavând teama că ar fi putut s-o supere cineva, încercând s-o acosteze. Era ca un paj.

— Nu începem lecția de înot? întrebă el, ridicându-se.

Îl privi de jos, cum stătea în picioare; umerii, de aici, se vedeau mai largi, și pieptul mai bombat. „Ce-ar fi dacă m-ar lua odată în brațe?” Dacă intrau în apă împreună, el trebuia s-o sprijine, cu mâinile pe sub mijloc. Un moment se simți ispitită, un val de paloare îi trecu pe obraz, semnul unei bătăi greșite a inimii. Dar jocul acesta nelimpede i se păru stânjenitor.

— Du-te singur, Luchi; n-am chef să înot.

El se întoarse după un timp, ud, suflând din greu.

— Am fost până pe malul celălalt. Și n-am niciun pic de antrenament.

— Bravo, Luchi!

Mai multă indiferență nu putea să exprime. În clipa următoare văzu o arteră, la gâtul lui, deasupra claviculei, pulsând într-un ritm viril. Avu

pornirea să-și lipească buzele de piele, în locul acela, să vadă ce gust avea tinerețea; iarăși îi trecu un val de paloare pe față, și iarăși se simți stânjenită.

Rămase tăcută toată ziua, iar de atunci nu mai merse la ștrand. Îi părea rău că treceau zilele cu soare, și ea umbla îmbrăcată pe străzi; pe fiecare avea s-o regrete. Dar tot așa îi treceau și zilele tinereții. N-avea cum să-și salveze nici vara, nici tinerețea.

Prin august, Luchi începu să se pregătească pentru examene; vroia să intre la Școala de Arhitectură; nu-l mai văzu nici pe el. Veni toamna. Într-o dimineață, ridicând oblonul, găsi o crizantemă pe marginea ferestrei. Inima începu să-i bată mai tare, dar când se gândi că singurul trubadur care ar fi putut trece pe sub fereastra ei era Luchi, se posomorî, dezamăgită. Odată, după-amiaza, el veni s-o vadă; nu mai era de mers cu bicicleta; afară burnița; își îmbrăcase pardesiul.

— Am reușit! spuse, cum intră.

Nu părea prea entuziasmat.

Și nici ea. Se așeză pe marginea divanului, stăpânită de o tristețe cenușie; poate era de vină vremea; camera părea mortuară. Crizantema albă, de pe masă, dădea singura lumină, dar și ea emana valuri de răceală, pe care le simțea, material, pe mâini și pe față. Spuse, ca o scuză:

— Toamna nu-i anotimpul meu.

El își lăsă capul în jos; nu mai roșea atât de ușor; acum sfiala i se ascundea în tăceri lungi. „Oare am îmbătrânit atât de tare, încât se ofilește totul în jurul meu?” se întrebă Eva.

— Ție îți trebuie o fată tânără, să vă plimbați împreună, pe ploaie, umăr la umăr. Acum, dacă încep cursurile, ai să găsești între colege una pe gustul tău. Să mi-o arăți și mie.

Dinspre radiator începea să se ridice o boare călduță, zefirul acela metalic, cu miros de praf și vopsea, din zilele când se dă prima oară drumul la calorifer. Afară se întunecase. Tăcură împreună, mult timp. Ea își simțea o parte a corpului caldă, alta înghețată. S-ar fi cufundat într-o baie fierbinte, adormitoare, să rămână fără niciun ghid până la primăvară, când în locul crizantemei să găsească ghiocei, sau zambile.

— Dacă începi școala o să ne vedem mai rar. Nu vreau să înveți rău, din cauza mea.

Luchi nu răspunse. Îi vedea umbra nemișcată, acolo unde se așezase de la început, lângă masă. Se ridică, să aprindă lumina. În trecere, dădu să-i mângâie obrazul – fusese nemeritat de rece cu el, nu era vina lui dacă zilele urâte îi apăsau sufletul. Se opri mirată; avea obrazul ud.

La început crezu că rămăsese așa de la ploaie; ar fi fost absurd după atâta timp, dar nu găsea altă explicație, Și deodată, trecând peste un alt absurd, își dădu seama că erau lacrimi. Îngenunche lângă el. Acum lacrimile se

vedeau, curgându-i din ochi, decent, fără grimasă și luciu pe obrazul ca de copil. Și când se credea înghețată, simți că sufletul îi era plin de căldură și de generozitate; îi lipsea poate doar nebunia.

— Luchi, plângi? Plângi tu, tu cu ochii tăi albaștri? Tu n-ai voie să plângi; înseamnă să nu mai răsară soarele niciodată!

Îi trecu mâinile pe obraz, peste ochi, prin păr, fără să știe ce se întâmplă, cu mișcări pe care le-ar fi crezut uitate și imposibile, și deveneau deodată firești. Dar i se părea că ființa lui se va topi și va curge, cu lacrimile, în mâinile ei; îi venea să le adune, ca să i le redea, să-l poată reconstitui, să nu-l piardă.

— Spune-mi, ce te-a supărat? De ce plângi?

— Fiindcă mă alungi!

Era atât de ușor să repare! N-ar fi bănuit! Avea și ea o dată putere deplină! Îi cuprinse umerii și îl strânse tare; putea să-l fărâme.

— Dar nu te alung! Tu ești prietenul meu cel mai vechi!

Îl zgâlțâi, ca să evite alte gesturi, pe care nu le știa, dar le bănuia gata să pornească și s-o ducă departe. Nu s-ar fi ferit de niciunul, avea dreptul la toate, dar vroia să oprească vremea în loc, s-o respire. După atâția ani aspri, simțea nevoia unui ceas blând, de odihnă și reverie.

— Eva!

— Spune! Îmi place numele meu, cum mi-l spui tu.

— Ți l-am spus de-atâtea ori, că nici n-ai putea crede. L-am spus și în somn, și la școală, l-am scris pe caiete, pe cărți. L-am zgâriat pe bancă… Știi ce vreau? Să mă lași să-ți sărut mâinile și să te privesc.

Își lipi obrazul de al lui. Tot mai era ud. Căută urma lacrimilor cu buzele. Pielea lui era neuzată, netedă, fragilă, gingașă și mirosea… A ce mirosea oare? Cum miros trandafirii albi după ploaie. Simțea în sufletul ei o altă Evă, trezindu-se din somn, ca o fetiță de paisprezece ani și râzând la fereastră, cum ea nu râsese niciodată.

Se ridică în picioare, îl trase în sus – trebuia să facă un gest!

— Luchi, nici n-am băgat de seamă cât ești de înalt! (Trebuia să spună ceva!) Te credeam mai mic; m-ai întrecut! Erai de-o șchioapă când ne-am întâlnit.

Nu știa cum să continue; era prea mult dintr-o dată, îi plesnea sufletul. Ar fi vrut să rămână singură, să se trântească pe pat, cu mâinile la ochi, râzând, și să reia fiecare gest făcut, fiecare cuvânt spus, să le depene, să le toarcă, să le împletească, să-și facă o haină care s-o apere de întrebări, s-o scutească

de răspunderi. Ar fi vrut să-i spună atâtea, ca să nu-și mai spună ei nimic. Să-i spună astfel: „Luchi, tu mă împaci cu mine însămi, cu un nu știu ce al meu care trăia răzvrătit de mulți ani. Mă împaci cu viața, cu visul, cu zilele, cu nopțile, cu ploaia de afară, cu somnul. Iar pentru ce-mi dai, ce vei primi în schimb? Am douăzeci și șase de ani și te admit în viața mea prin fraudă. Prin fraudă m-a luat odată altul, în viața lui. Dar poate că așa e bine. Dacă viața i-ar respinge pe defraudatori, poate că lumea ar dormi de-a-npicioarele pe tot bietul nostru pământ!”

Nu ar fi avut curajul să aprindă lumina, să-l privească în ochi. Fusese odată victimă, acum avea în față victima ei. Stătea cuminte, în picioare, gata să-și pună de bunăvoință gâtul grațios sub secure. Știa cum este, și-l pusese și ea! Întinse mâinile, îi netezi părul, le coborî pe tâmple, pe obraz, le opri pe grumazul primejduit. „Am să fiu un călău blând! N-am să te chinuiesc! La noapte am să mă gândesc la tine și am să râd, cum n-am râs la paisprezece ani. Și fiindcă mi-ai dat prilejul să simt puțină fericire, îți făgăduiesc să fiu cel mai dulce călău din viața ta!”

Își coborî mâinile pe umerii lui, cu un gest protector.

— Acum du-te acasă, Luchi! Du-te și visează-mă și vino mâine să-mi spui cum a fost.

Îl duse până în vestibul, îi căută pardesiul pe întuneric, îi ajută să se îmbrace. Simți în el o îndoială pe care n-avea îndrăzneala s-o transforme în protest. Ar fi putut să întindă o mână, să-l tragă lângă ea, și toate temerile ar fi dispărut. Nu! Să visăm… Cât se poate mai mult! În vis, viața e cusută cu aur, și cu argint. Pe urmă, când ne trezim, trebui să ne facem armuri de oțel, ca să nu fim zdrobiți!

În clipa când deschise ușa, se ridică pe vârfuri și îi sărută obrajii.

— Visează-mă la noapte, dar nu prea mult!

Se auzea ploaia răpăind. Își scutură un fior de frig, și rămase cu urechea afară, ascultându-i pașii pe mozaic. Ușa de fier de la intrare scârțâi greoi, o dată, a doua oară, se trânti în clanță, și Eva se pomeni singură, cu visul în față. Nu aprinse lumina, nu schimbă niciun obiect de la locul lui, își trecu degetele peste petalele frizate ale crizantemei, și se trânti pe pat, zâmbind. Căldura caloriferului se simțea crescând și parcă aducea dinspre fereastră mirosul prematur și nesperat al unei dimineți de mai, când înfloresc trandafirii albi.

Nu se gândea la nimic; îi era frică să nu-și întâlnească rațiunea la o cotitură de drum. Visa în vag, cum s-ar fi lăsat dusă de o apă călduță, pe

albia unui râu lung, spre o țintă unde era bine să ajungă cât mai târziu, ca plutirea să țină cât mai mult.

Nu crezuse că ar putea să mai reînvie ceva din anii sfârșiți. Tot ce s-ar fi cuvenit să simtă altădată simțea acum, ascunsă încă, temătoare și puțin incredulă sub o perdea de scepticism, pe care însă surâsul ei renăscut putea s-o destrame, ca să treacă prin ea cu inima întreagă, inima tânără de la șaisprezece ani.

Ar fi trebuit să se ridice, să facă patul, să se dezbrace – atâtea mișcări care azi căpătau alt înțeles decât ieri. Dar îi era bine și îi era frică să nu se rupă din vis.

Auzea ploaia bătând în oblon. Cât o făcuse să sufere într-un timp! Acum putea s-o sfideze: avea patru pereți, un acoperiș, caloriferul era cald… Luchi cobora din tramvai, îl vedea mergând pe sub castanii scuturați de pe bulevard, cu capul aplecat, poate beat, poate speriat, dar tânăr și stăpân pe viitor.

Își apăsă mâinile pe ochi. Mai păstrau parfumul obrazului și lacrimilor lui. Îl absorbi adânc, surâzând. Nu se gândea la nimic ce i-ar fi trebuit ei; o îmbăta ceea ce putea face pentru el. „Să-ți sărut mâinile și să te privesc!…” Mâinile care cunoscuseră atâtea încordări, obrazul marcat de atâtea deznădejdi! Le simțea acum altfel, cu mirare, liniștite. Și purificate. Se gândea: „Luchi a ajuns acasă. Mama lui îl întreabă: De unde vii? Și el răspunde: Am sărbătorit examenul cu niște colegi. Getta o întreba: Unde ai fost? Și ea răspundea, silindu-se să meargă strâmb: La cimitir.”

Mințim, și ne doare când aflăm că alții ne mint.

Tresări; afară se auzise un pas, după ce ușa de fier de la intrare parcă se lovise în clanță. Avea încă în urechi sunetul de la plecarea lui Luchi – nu-și dădea seama de cât timp. Oare nu era tot el, plecând abia acum? I-ar fi plăcut să-l mai vadă o clipă, înainte de a adormi, să-i spună: „Uite mâinile mele; sărută-le! Uite ochii mei; privește-i!”

Între două răpăieli de ploaie, i se păru că aude un zgomot la ușă. Se ridică într-un cot. Cineva umbla la clanță, poate un vecin care nimerise din greșeală la apartamentul ei. Se lăsă în perne și încercă să ducă visul mai departe. Prin pleoapele închise simți crescând o lumină. Se ridică: Ușa era deschisă, și-n cadrul ei becul de pe sală lăsa să se vadă umbra unui om. Înainte de a putea face un gest, lumina în vestibul se aprinse, și omul apăru în prag, zâmbind, căutând-o cu ochii orbiți.

Eva își duse pumnii la gură.

El făcu un pas, își scoase cu mâna udă bascul înmuiat de ploaie. Era nebărbierit și părea obosit. Își ținea cu o mână gulerul pardesiului, ridicat.

— Nu te speria! spuse, înaintând. Eu sunt; am venit!

75

Stătea pe un taburet, lângă geam, cu spatele rezemat de calorifer; apa curgea de pe pardesiu, pierzându-se în covor.

De la venirea lui, Eva rămăsese în fundul patului, strânsă în ea, crispată, cu sufletul răvășit. Ochii, rătăcind primprejur, descoperiră cheia aruncată de el pe masă. Cum de uitase? Ar fi trebuit să știe tot timpul că nu era singură, că acești patru pereți nu-i aparțineau, că în nici o clipă nu avusese dreptul să se socotească liberă. Un obiect mic, de metal, pe care el îl purtase pe toate drumurile, lăsa deschisă oricând o ușă în existența ei. Vedea covorul udându-se, apa ajunsese la parchet, avea să-l păteze, parchetul pe care abia îl curățase! Tot ce abia curățase avea să se păteze iar.

— De unde vii?

El își trecu mâinile peste obrazul nebărbierit, apăsându-le cu gestul acela cunoscut, de parcă ar fi vrut să-și dea jos un rând de piele, să apară cu alt chip.

— De departe!… Am umblat pribeag… (Ce vorbă!) A trebuit s-o iau pe mama, am dus-o în Sud, a murit acum patru luni, în refugiu, la Toulouse. Acum nu mai am pe nimeni în lume, afară de tine. M-am întors să mă încălzești puțin.

Eva își spunea: „Dacă nu te-aș cunoaște!”

Părul îi albise – trecuse de patruzeci de ani? – îmbătrânea, vedea și se bucura cu o bucurie răzbunătoare: „A venit și rândul tău să plătești! Nu mie! Nu am nevoie de nici o plată. Să plătești vieții, să vezi ce înseamnă singurătatea, tăcerea, deznădejdea!”

El ridică ochii și o privi, nedumerit de tăcerea ei. Se așteptase s-o vadă încălzindu-se și ea stătea în același loc, în fundul patului, înghețată. Lampa de pe noptieră îi proiecta profilul pe perdea, lângă el. Întinse mâna și începu să-i mângâie imaginea, sfios, cu degetele tremurând, cum i-ar fi căutat obrazul prin somn.

— Mi-a fost dor de tine!

Îi vorbea și-i privea umbra, parcă neîndrăznind să i se adreseze de-a dreptul. Ea își simți inima schimbându-și ritmul. Răsuflă adânc, își adună toată vrajba din suflet, o strânse în pumni.

— Eu mi-am făcut o viață a mea! În ea nu mai e loc pentru nimeni. Zece ani de zbucium îmi ajung; e timpul să mă odihnesc puțin.

Păru că n-o aude; îi mângâia umbra, cu mâna tremurătoare, privindu-i profilul pe perdea.

— Te-am purtat în minte pretutindeni pe unde am umblat. Mă doare fiecare zi pe care n-am trăit-o lângă tine.

— Du-te la baie! Cred că mai e apă caldă.

El se ridică greu, cu umerii curbați. Părea tare obosit.

— N-ai nimic cu tine?

— Mi-am pierdut geamantanul la frontieră. Am trecut noaptea, cu niște contrabandiști; era să ne împuște. A trebuit să las tot și să fug. Actele mele nu sunt în regulă… Eva, aici nu m-au căutat? Sunt nesupus la mobilizare. Trebuie să fac ceva, să scap.

Eva începu să tremure. Ar fi trebuit să înțeleagă, să simtă că nenorocirile ei nu se sfârșiseră. Ar fi trebuit să-și dea seama că plutiseră tot timpul în aer. Știa ce îl așteaptă în timp de război: plutonul de execuție sau un regiment de pedeapsă pe front: totuna!

Se ridică tremurând, și veni în ușa băii. Caloriferul parcă se răcise, în cameră se făcuse frig. Își duse mâna la frunte. El își săpunea obrazul; găsise pe etajeră săpunul și pămătuful vechi; mai era și o mașină de ras, erau și lame uitate. Cum de nu le aruncase undeva, să dispară toate urmele lui?

— Am să te ascund! Spune-mi, ce trebuie să fac să te scap?

— Întâi lasă-mă să mă bărbieresc!

Ceva se schimbase în el, pe nebăgate de seamă; își regăsise un timbru din vechiul lui glas. Dar poate fiindcă se bărbierea.

Se întoarse, tremurând de frig, să-i caute în dulap ceva de îmbrăcat. Și totuși caloriferul încă ardea; de ce-i era așa de frig? Auzi apa curgând în baie, impetuos, prelungind năvala lui în viața ei. Pantofii căzură pe mozaic; auzi foșnetul hainelor pe care și le scotea. Acum era gol – îl știa, îl vedea, băgându-și un picior în cadă, pe urmă pe celălalt, începu să facă patul pentru noapte; întinse cearșafurile, puse două perne la căpătâi, și deodată i se răci tot sângele. El era alături, avea să vină, acum, peste un minut, peste două… își duse mâinile la inimă. Și atunci auzi cântecul lui; cânta după baie, cu glasul cunoscut, poate mai gros, mai fals, poate blestemat și nefericit.

Când îl văzu venind, se ridică în picioare; tremura. Bărbierit, obrazul i se schimbase; nu îmbătrânise, nu; era așa cum îl știuse dintotdeauna, cu părul căzut în ochi, ca în ziua când îl cunoscuse, când sărise de pe vagonet.

— Ți-e foame? Vrei să mănânci ceva?

El îi apucă umerii; și mâinile lui tremurau.

— Mi-e foame de tine!

Avea în nări mirosul de trandafir alb, pe obraz avea amintirea obrazului catifelat. Simți obrazul aspru lipindu-se de al ei, și atunci toate amintirile celelalte, se duseră în vânt. Se prăbuși sub îmbrățișarea nouă, și în locul mirosului de trandafir, recunoscu, puternic, strivitor, mirosul vechi, de animal nădușit, mirosul fierbinte, ud, de argilă plouată și de salcâm.

Zorii cenușii pătrundeau încet prin crăpăturile oblonului.

— Acum n-ai să mai pleci. Acum știu că nu se mai poate să pleci.

Se prăbușise în ființa ei o clădire întreagă, în care turnase beton, luni și ani, cu o muncă trudnică de salahor. Pusese în ea tot ce avusese bun, ce avusese rău, pusese sângele, nădușeala, respirația gâfâitoare, lacrimile și zbuciumul; nimic nu-și oprise din ce putuse da. Și betonul nu fusese bun, sau cineva smulsese cofrajul înainte de timp, și zbuciumul ei zăcea la pământ, ca un morman de moloz, cum văzuse, în noaptea cutremurului, blocul acela mare prăbușit.

Stătea ridicată într-un cot, aplecată deasupra lui, cu părul despletit, cu un surâs de spaimă pe obraz. Îi șoptea, și era în șoapta ei străfundă o hotărâre vecină cu speranța și disperarea, cu viața veșnică și cu moartea:

— Trebuie să-mi dai viața înapoi! Mi-ai luat-o când aveam paisprezece ani; de-atunci rătăcesc după tine, ca umbra ta. Când te închini, mă închin și eu, fără să vreau; când râzi, râd la fel, când gemi, mă doare aici ceva. Într-o vreme, dacă mi-ai fi spus că la miezul nopții, în locul lunii are să răsară soarele, aș fi stat ca o proastă noaptea întreagă la geam și l-aș fi așteptat să răsară.

— Eva, dacă aș fi spus eu că soarele răsare la miezul nopții, să știi că ar fi răsărit; n-ai fi așteptat degeaba.

Eva îi puse mâna pe gură.

— Lasă; acum te cunosc! Toate câte m-ai făcut să cred s-au dus și au lăsat numai cenușa lor. Acum știu și când răsare soarele, și când apune. Știu foarte multe, auzi tu? Și știu că, așa cum ești, nu trebuie să mai pleci de lângă mine. De data asta te opresc. Încui ușa, oblonesc ferestrele, te țin închis, te leg.

— Da, Eva! Te rog! Ar fi spre binele meu!

Era convinsă. Îi cuprinse grumazul cu brațele:

— Am să te țin așa! N-am să-ți mai dau drumul, niciodată. Nici nu mai știu dacă te iubesc. Poate că nu; poate te urăsc, dar când ești lângă mine, e bine. Nu se poate altfel; tu ești bărbatul meu!

— Vrei să ne căsătorim?

Inima ei bătu greu.

— Nu știu. Vreau să nu mai pleci. Am fost o proastă; n-am făcut nimic să te țin. Cred că mi-ar fi trebuit un efort mult mai mic decât cel pe care l-am

făcut ca să cred că te-am uitat. Asta-i tot. Acum dormi. Eu am să plec; am treabă.

— Mai stai!

Ea se ridică; de pe marginea patului, în genunchi, îi vorbi, energică și hotărâtă:

— De acum înainte nu mai poruncești tu. Am un program; n-ai să mi-l întorci pe dos. Îți las în oficiu pregătit totul pentru ceai. Dormi, și când te trezești, mănâncă singur. La unu, mă întorc. Dacă sună, nu deschizi. Vrei să întrerup soneria?

— Vreau să stai cu mine. (Întinse mâinile și îi cuprinse mijlocul gol.) Eva, ce subțire a rămas talia ta! Tu ai douăzeci și câți de ani?

— Și șase.

— Când au trecut?

— În lipsa ta.

— Dar arăți ca o fetiță de șaisprezece ani.

— De paisprezece!

Rămase sub mâinile lui, distrată sau indulgentă, și mâinile alunecară, pe șolduri, pe coapse, înaintând simetric, și iar se întoarseră, desenând conturul ei străvechi, descoperit din nou. Ea se clătină puțin; puse un picior jos, să ia sprijin de la pământ.

El o ținu de mijloc. Șopti:

— Stai!

Era un șuier și se răsuci pe ea, o cuprinse, ca un bici lung… Era încredințată că nu se va supune, că va merge până la un punct, încă nestabilit, dar pe care avea să-l hotărască la timp. Se arcui în jos, spre el, până ce îi întâlni respirația pe sâni. Mai putea rămâne, încă nu era târziu. Mâinile lui continuau să-i umble pe piele, le simțea însă ca și când ar fi trecut pe dedesubt, săpând galerii, o nouă rețea de vine și de artere, pe unde sângele se ducea fierbinte și se întorcea înghețat. Începea să fie insuportabil de cald și de frig. Trebuia să se rupă – și *se rupse*, dar un contact inversat, în creier, o făcu să se rupă în jos, nu în sus. Se prăbuși, crezând că se ridică să fugă.

Se făcuse ora zece și nu-și dădea seama când, nici de ce mai era aici, stupefiată și istovită. Putea să renunțe la celelalte drumuri, dacă tot se dusese prima parte a dimineții. Dar, ca niciodată, nu vroia să se recunoască învinsă. Își întinse ultima coardă a voinței și sări din pat pe o podea care, ca

și restul pământului, nu mai avea nicio stabilitate. Așa, clătinându-se, în zece minute era îmbrăcată, gata să iasă pe ușă. El întinse brațele…

Se pomeni în stradă, în burniță, cu trusa; nici nu știa unde avea de gând să meargă. Important era că izbutise să plece. De mâine, avea să-și organizeze viața altfel. Rătăci pe străzi, o oră, tot întorcându-se spre casă, nerăbdătoare să-l revadă, și învingându-se. Ea douăsprezece, când crezu că luptase destul, intră în băcănie, cumpără de mâncare și se întoarse. În fața ușii se opri, mirată. Parcă fusese ieri, alaltăieri, zilele de demult, când venea tot așa, de la târguieli, grăbindu-se să-i facă de mâncare. Nu-și dădea seama care-i erau sentimentele acum. Se întreba: „Oare în tot acest timp nu s-a întâmplat nimic?”

I se părea că dormise.

77

Era ora trei, când îl văzu pe Luchi coborând din tramvai. De un ceas stătea la intrarea scuarului, în ploaia măruntă, așteptându-l. Nu avusese liniște nici să citească scrisoarea Gettei, sosită la prânz. Își aruncase ochii pe ea și se oprise într-un singur loc „… pe aici lumea spune că trăiești cu un kinder de optsprezece ani. Frumos! L-am întrebat pe un judecător, pe care îl cunosc eu, dacă nu se poate să te dea în judecată părinții lui, pentru corupere de minori. Zice că nu. Dacă-i așa, am să-ți trimit biberonul, că tot n-am ce face cu el, să-l alăptezi…”

Traversă în fugă piața, îl luă de braț și-l târî în Cișmigiu; nu se plimba nimeni pe aleile plouate. Eva își număra pașii, cu ochii în pământ. Trebuia să vorbească. În fundul grădinii se opri. O picătură de apă, scuturată din copaci, îi căzu pe gât; o simți ducându-se în jos, pe șira spinării, dându-i o senzație neplăcută, până se pierdu în talie, în căldura pielii încă torturată și încinsă. O picătură de apă nu putea să șteargă nimic. Avea pe corp mirosul de argilă udă și de salcâm. Spuse:

— S-a întâmplat ceva rău… („De ce mint? De ce mă lepăd?”) Omul acela…

Obrazul lui se făcu alb, ochii i se măriră, până la disperare, apoi pleoapele coboară încet, agonizând incredul și se închiseră, înghețate și moarte.

— Să fii cuminte! Ai să rămâi totdeauna prietenul meu cel mai bun.

Deschise ochii de foarte departe, o văzu ca într-o imagine ștearsă și micșorată, îi luă mâinile, i le sărută și, întorcându-se, porni în fugă pe aleea udă, pe sub copacii care se scuturau de ploaie.

Eva îl privi până se pierdu; nu știa dacă apucase într-o parte, sau se topise în negură.

Era în octombrie 1942. Avea să-l mai vadă abia peste un an, în aceeași lună și pe un timp asemănător.

Ploua mărunt, pe înserat; venea de la o cârciumă, de peste podul Izvor, unde se întâlnise cu un plutonier de la cercul de recrutare. De un an alerga, în fel de fel de locuri, se întâlnea cu fel de fel de oameni, pentru o viză în livretul militar și pentru un ordin de lăsare la vatră. Nu mai știuse de altceva, în tot acest timp, terorizată că într-o zi îl vor prinde și-l vor duce la Curtea Marțială. Pe străzi se făceau razii, din ce în ce mai des. Nu-l lăsa să iasă din casă decât noaptea, și-atunci îl însoțea, gâtuită, așteptându-se să apară din umbră cineva, să-l apuce de braț. Uniformele militare o speriau. Chiar când era singură și vedea cordoane de soldați încercuind răspântiile, o apuca spaima.

Plutonierul îi rânjise, pe deasupra paharului cu vin roșu, și iarăși îi făcuse cu ochiul, și iarăși trebuise să-i dea bani, fără să obțină nimic. Mereu o amâna, mereu îi făgăduia, o ținea cu vorba, de luni de zile, docilă fiindcă n-avea încotro, suportându-i mojicia, fumul țigării și plătindu-i regulat kilogramul de vin. Se întorcea, obosită, într-un moment de revoltă și de deznădejde; nu știa dacă va mai putea suporta încă o zi. În fața băcăniei, șovăi. Trebuia să intre să cumpere de mâncare; la prânz fusese pe drumuri. Nu mâncase ca oamenii din ajun, dar nu avea curaj să mai vadă pe cineva, îi lipsea puterea să deschidă ușa prăvăliei, să-și arunce ochii în rafturi. Ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii și să se scufunde într-un somn lung, să se trezească la sfârșit, sub un cer albastru, cu scuarul înflorit, cu războiul terminat, să nu mai fie soldați, livrete militare și razii pe străzi.

La colț, se pomeni față în față cu un militar care stătea lipit de zid. Își duse mâna la inimă. Nu se mai putea! Îi veni s-o ia la fugă, plângând, urlând, să-și zdrobească fruntea de un copac, să se arunce înaintea tramvaiului.

Vedea casa înconjurată, era sigură că în scuar așteptau alți soldați, cu armele în mâini, să intre după ea. Militarul își scoase capela, cu un gest stângaci, și rămase cu capul gol, în ploaie, în fața ei.

— Luchi! (Se repezi în brațele lui, hohotind.) M-ai speriat! De ce te-au îmbrăcat așa? N-ai scăpat nici tu? Ce vor să facă din tine? Unde te trimit? Când se termină? Luchi, bine că te văd!

Venise să-și ia rămas bun; pleca a doua zi la Câmpulung, la școala de ofițeri. Se plimbară împreună, prin ploaie, abătuți, ca doi învinși.

— Ce-ai făcut un an de zile?

— Am muncit, doamnă Eva.

— Nu-mi mai spui pe nume?

Mergeau alături; nu-l vedea, dar știa fiecare trăsătură a feței lui. Uniforma militară nu putea să-l denatureze.

— Și… tu, Eva?

— Eu? Nimic… Alerg.

Ce să-i spună? Lăsase trusa în părăsire; mai avea câteva cliente, la care se ducea gâfâind între două drumuri, străduindu-se să le respecte orele, ca să nu le piardă și pe ele. Trecuse o iarnă; niciun concert; trecuse o primăvară: nici o zi cu bicicleta afară din oraș; trecuse o vară: nici o zi la ștrand. Altele erau preocupările ei: Cercul de recrutare, Statul major, plutonierul, cârciuma, paharul cu vin roșu, fumul țigării în obraz. Pentru un om care stătea ziua întreagă în vârful patului, fumând țigară după țigară, posomorât, cu ochii roșii, un om care poate o ura, fiindcă din cauza ei, pentru că venise s-o vadă, stătea închis. Un om pe care poate nu-l iubea, dar care, așa cum îl știa, reprezenta singura ei rațiune de a fi. Alerga, ca să-l poată auzi, din când în când, în baie, cântând marșul militar. Se bărbierea rar, la două-trei zile, și zilele acelea, în viața chinuită pe care o ducea, deveneau sărbătorile ei. Alerga, ca să-i poată auzi noaptea inima bătând; se trezea din somn, își punea capul pe pieptul lui și asculta. Ce inimă puternică și sănătoasă! „Trăiește, trăiește!” se gândea, în ritmul ei. „Trăiește, lângă mine, și este al meu, și trebuie să-l păstrez, să nu vină soldații să mi-l ia!”

— Și Institutul, Eva?

Ea clătină din cap. Institutul era un vis de demult. Cheltuia banii devalorizați, după ce îi adunase atât de greu; el îi spunea: „După război o să plecăm de aici; averea mamei a rămas în Belgia. Eu sunt singurul moștenitor.” Se înflăcăra; prin ochi îi treceau scântei: „Eva, o să ducem o viață de magnați – și-o să fim mai fericiți decât orice magnat, fiindcă n-o să avem de cerut și de dat socoteală nimănui. Tu putuseși să-ți faci un ideal din a masa obraji buhăiți?” Îi lua mâinile, și le trecea prin păr, pe obraji, le oprea, pe gură. „Mâinile tale trebuie să fie numai ale mele. Nimeni nu trebuie să te atingă, nici să respire în preajma ta. Am să te duc în brațe, peste ape și prăpăstii, am să cobor stelele de pe cer și-am să ți le pun în păr, și după ce n-o mai fi niciuna, și-o să fii destul de împodobită, o să ne urcăm pe un vapor, pe un yacht al tău, și-o să te duc în jurul lumii, să vezi răsăritul soarelui pe fiecare meridian. Mi-e sete să fii fericită! Nu vreau nimic pentru mine, viața mea ar fi terminată dacă n-ai exista tu; mai trăiesc prin tine și

atâta timp cât îmi acorzi grația ta. Dacă mâine ai înceta să mai fii pentru mine, aș închide ochii și aș muri. Aș muri fără suferință, fără împotrivire, mulțumit cu ce mi-ai dat. Ce mult mi-ai dat!” Se înduioșa, îi veneau lacrimi în ochi; murmura cu obrazul pe mâinile ei: „Erai așa mică, așa mică, Eva, când te-am cunoscut! Aveai un căpșor speriat și gingaș – mi-e milă când mă gândesc ce ușor puteai să te fărâmi! Numai ochii și gura arătau că ești un om viteaz. Prin câte bătălii ai trecut – și ești tot tu! De ce nu se poate să te întâlnesc din nou, ca atunci? Acum aș ști tot alfabetul tău, n-ar trebui să te mai silabisesc. Să nu mă pedepsești că te-am chinuit atât până să-l învăț. Vino, lasă-mă să te citesc!”

Se plimbau de o jumătate de ceas, și în zece cuvinte sfârșiseră tot ce și-ar fi putut spune, sub cerul ud și chinuit. O conduse până aproape de casă. Eva scoase lanterna electrică din buzunar și i-o puse în față.

— Nu închide ochii, Luchi; vreau să ți-i mai văd o dată.

Erau tot albaștri. Se mira că nu luaseră culoarea cerului și a războiului. Mai rămânea câte ceva, nu se pierdea totul din om. Simțea un val de speranță. Poate avea să se termine, să se aprindă iar luminile. Spuse:

— Dacă ai ști ce dor îmi e de o stradă luminată! Nici nu-mi aduc aminte cum era orașul altădată! De cât timp bâjbâim ca orbeții?… Când s-o termina, am să umblu o noapte întreagă, până la ziuă, beată, am să urlu la becurile de pe stradă, cum urlă câinii la lună.

Își stăpâni un fior. Noaptea aceea era atât de departe, atât de nesperată! Luau la război băieții de douăzeci și unu de ani, din școli!

— Când pleci?

— Mâine dimineață.

Îi întinse mâinile; dorise să i le sărute și s-o privească. N-o putea privi, luminile erau stinse. Și a doua zi pleca. Soldatul se aplecă peste mâinile ei; îi simți respirația, și căldura din plămânul lui i se păru atât de nefirească, de inutilă, de nemeritată, în noaptea neagră, de război!

— Când te întorci, vino să mă vezi. Vino, negreșit!

O salută milităresște, se întoarse și după doi pași se topi în ploaia neluminată. Doar bocancii se auzeau, îndepărtându-se, slăbind, până ce se pierdură după colț.

Era în octombrie 1943; Eva împlinise douăzeci și șapte de ani. Avea să-l revadă peste câteva luni, la începutul lui martie, anul următor. Pentru ultima oară!

79

Venise o primăvară timpurie; peste noapte plouase, și în zori plesniseră mugurii copacilor de pe bulevard. Mirosea a tinerețe, vântul aducea dinspre Cotroceni, de afară, suflarea câmpului, prea vie, prea neliniștită. Era spre prânz; Eva se întorcea acasă, cu soarele în spinare, cu pardesiul descheiat, moleșită de anotimpul turbulent. Luchi o aștepta în piață. Chipul i se asprise, i se vedeau pomeții și nodul gâtului, proeminent, ieșind deasupra gulerului prea larg. Îi strânse mâinile, cu un surâs obosit.

— Ai scăpat?

— Nu; s-a terminat școala mai curând. Plec pe front; diseară.

Era îngrozitor! Privea în ochii lui, vedea dincolo de el și se gândea, sfâșiată: „Ce-o să se aleagă din tinerețea ta? Au să te bage în tranșee, să te umpli de noroi, să te năclăiești de sânge, au să te năpădească păduchii! Oare o să mai poți avea ochii albaștri când ai să te întorci, după atâtea orori?” I se părea că după plecarea lui, după plecarea celor ca el, nimic în lume nu va mai rămâne curat și bun.

Se plimbară pe străzile din jurul pieței, apropiindu-se treptat de Cișmigiu. Forfotea multă lume, erau mulți refugiați. Se așteptau să vină aeroplanele, cum veneau la Sofia, cum veniseră în Italia. Oamenii continuau să alerge, să muncească, să trăiască, și nimeni nu știa pentru ce. În scuar, în locul florilor, se săpau șanțuri, se băgau bârne. Locatarii blocurilor se urcau pe grămezile de pământ și priveau în jos, ca în niște morminte.

Se obișnuise, nu i se părea amenințător. Parcă se născuse pe marginea unui adăpost, parcă se jucase prin tranșee. Tot orașul era răscolit – cheiurile Dâmboviței, piața Universității, peluzele bulevardelor, curțile. Pe străzi scârțâiau căruțe cu grinzi, umblau oamenii cu târnăcoape și lopeți. Păreau niște cârtițe surprinse de lumină, grăbindu-se să-și regăsească galeriile de sub pământ. Și se făceau razii, mereu, se cereau actele, până și femeilor, intrau în blocuri, dimineața în zori, păzeau ieșirile, sunau la uși. Făcuse o ascunzătoare în dulapul din perete, pe care îl acoperea cu un covor. Trebuia să se ferească de portar, de ceilalți locatari, zi de zi, luni, mai bine de un an, trăind sub teroarea fiecărui pas pe coridor, a fiecărei uși trântite, sub teroarea soneriei, pe care n-avea s-o uite nici în mormânt.

Iată ce-ar fi putut să spună lui Luchi despre viața ei. Și că se dusese vremea plimbărilor la Șosea, cu bicicleta, că nu-l mai văzuse de un an pe doctor, prietenul lor dintr-o vreme anulată, că ar fi vrut să-i telefoneze, și nu

avea ce-i spune. Îi venea să geamă: „E primăvară și nu știu de ce, și nu știu ce anotimp urmează!” Nici măcar băiatul cu ochi albaștri nu mai era; îl făcuseră soldat.

Mergeau pe străzi și se tot apropiau de Cișmigiu, singura parte a orașului unde rămăsese pace, o republică neutră, dar din păcate neapărată. Din când în când, Eva ridica ochii spre însoțitorul ei și îl privea cu regrete ireparabile. Rămăsese datoare, nu atât lui, nu atât ei, cât clipei când se născuseră să populeze pământul acesta pliu de sânge, fărâmițat de război.

Dar virtual totul era împlinit.

Nu mai umblau – mărșăluiau spre capătul unei etape; o parte din viață se sfârșea astăzi. Se despărțiră abia seara, în poarta Cișmigiului, amândoi fragili și sfâșiați. Ea îl sărută pe obraji; în aerul proaspăt care venea din grădină, obrazul soldatului mirosea a trandafiri, nu a cazarmă. I se părea ca o speranță: nu pier toate dintr-o dată!

— Drum bun, și ferește-te! Vreau să te întorci. Nu fi prea curajos; nu folosește nimănui!

Și iarăși îl privi, ducându-se pe stradă, până se pierdu după colț. Era în martie, 1944; n-avea să-l mai vadă niciodată. (Mort pe front, lângă Iași, la 4 aprilie, când se bombardase Bucureștiul, și Eva, rătăcind nebună printre ruinele Gării de Nord, avea să aibă viziunea copilului blond de pe pod, ducând de mână pe bătrânul muzicant orb – doctorul, rănit de schije în aceeași zi, cu amândoi ochii pierduți.)

Se întoarse acasă obosită, ducând în spinare toată greutatea serii de primăvară, inutilă, și tot ce era greu în tot ce era inutil.

Îl găsi trântit pe divan, citind ziarele. Nu băgase de seamă că întârziase atât. Vroia să afle doar ce se întâmpla cu actele. Spuse:

— Poate de data asta scăpăm; am lăsat livretul.

— Nu trebuia!

— De ce nu mi-ai spus înainte? Mi-e capul fărâmițat; nu mai știu ce fac, nu știu încotro s-o iau.

Se lăsă pe un scaun, cu pardesiul pe ea, ca un salahor la sfârșitul zilei.

— Cui i-ai dat livretul? Plutonierului?

— Erau doi; vor câte o sută de mii de lei.

— Știu unde stai?

— Nu; am întâlnire mâine, la două și jumătate, după ce termină serviciul.

— Nu te-a urmărit nimeni?

Îl privi nepăsătoare. Unde s-o fi urmărit?

— N-aș vrea să mă pomenesc că mă ridică de aici, ca pe un idiot. Te întâlnești mâine? Banii îi ai?

— Nu-mi ajung; am vorbit cu portarul, o să vină cineva de dimineață, să vând bicicleta. Pot să iau cincizeci de mii de lei pe ea; restul îi am.

— Eva, să nu-ți pară rău! Nu-mi plăcea să umbli pe bicicletă. Am să-ți cumpăr cel mai frumos automobil.

Își strânse tâmplele în mâini; o durea capul de atâtea iluzii! Nu automobil, nu blănuri, nu apartamente princiare! O odăiță i-ar fi fost de ajuns; să fie liniște, războiul terminat, să se aprindă luminile pe străzi, să nu mai întâlnească razii la colțuri.

A doua zi după-amiază, la trei, se întoarse gâfâind, cu obrazul aprins, îmbătată de o izbândă în care nu mai sperase. Flutură hârtiile din ușă:

— Am terminat, uite, diavole, ți-am adus o piele nouă! Îmbracă-te cu ea!

Uitase tot – îl absolvise, se absolvise; se aruncă de gâtul lui, râzând, îi răvăși părul, își frecă fruntea de obrazul nebărbierit, îi dădu drumul, îl privi, îl bătu cu pumnii în piept, iar îl îmbrățișă, spasmodic, apoi căzu pe pat, cu fața în jos, hohotind de plâns. Nu era fericită; se bucura că ajunsese la capăt.

El luă hârtiile, le examina în lumină, cercetă atent datele, iscăliturile și ștampilele.

— E perfect! zise, venind lângă ea. Eva, îți mulțumesc!

Oricât ar fi fost de puțin din partea lui, abia aceste cuvinte îi confirmau izbânda; își suci capul pe cuvertură și-l privi cu lacrimile în ochi. Dorea iarăși să rămână al ei, fiindcă îl salvase – îl crease din nou, și poate altfel!

— Acum du-te și te bărbierește. Fă și tu ceva pentru mine!

— Da; mă bărbieresc cât am să pot de bine, apăsat și cu perdaf!

Înainte de a trece la baie, mai cercetă o dată actele; părea mulțumit. Îl auzi, de dincolo, în timp ce se săpunea:

— Eva, tu mai ai bani?

— Vreo douăzeci de mii de lei.

— Facem chef cu ei.

— Și pe urmă?…

— N-avea grijă! De mâine pot să umblu.

Spre seară ieșiră împreună din casă. Era cald; mugurii continuau să plesnească. Dacă s-ar fi terminat și războiul! Ce primăvară frumoasă venea!

El privi adăposturile, săpăturile încă neacoperite. Îl străbătu un fior.

— Nu m-aș băga într-un asemenea mormânt! Prefer să rămân pe stradă, să mor la lumină.

Eva îl strânse de braț.

— Nu mai vorbi așa; noi o să trăim o mie de ani. Și nu se poate altfel decât împreună! Acum știu ce să fac: Ți-am spus: am să cumpăr un lanț și am să te leg. Știi de ce îmi era teamă mai mult? Că au să vină bombardamentele și n-o să poți ieși, să mergem la adăpost.

— Să nu crezi că într-un adăpost moartea e mai ușoară decât în casă!

Vru să-l întrebe de ce le mai sapă, dar se opri tresărind. În colț, la Liceul Lazăr, văzu cordoane de soldați. Înlemni. El o trase de braț.

— De când ți-e frică ție de razii?

Avea un ton nepăsător și ironic.

— Te rog, hai prin altă parte!

— Nu ocolesc nici zece pași. Merg pe unde vreau!

Îl urmă, speriată. Avea acte, dar ascundeau un fals. De ce n-ar fi evitat controlul? Un ofițer tânăr, care cerceta hârtiile, îl privi bănuitor, de sus până jos, se uită la vize, la ordinul de demobilizare. Obrazul Evei se făcuse alb. El stătea netulburat, cu mâna întinsă imperativ, așteptând actele.

— De pe front? îl întrebă ofițerul, deferent. Cum e pe acolo?

Eva își duse mâna la frunte. El răspunse, băgându-și actele în buzunar;

— Du-te și dumneata să vezi.

Ofițerul zâmbi stânjenit. O privi pe Eva și păru alarmat:

— Doamnei îi este rău!

Merse împleticindu-se până la trotuarul celălalt. Mai târziu, după ce se dezmetici, începu să râdă, nervos.

— Știi cum a fost? Ca în ziua când am trecut prima oară cu funicularul peste prăpastie.

Se înșela. (În ziua aceea vroise să moară.) Acum fusese mult mai rău.

De-atunci el începu să umble; nu-l mai vedea decât seara. Nu știa ce face, unde se duce, în ce scop. Își freca mâinile, satisfăcut:

— Să vezi șobolanii, cum aleargă pe străzi! Își caută mâncare și adăposturi. Au să intre toți în pământ!

Spaima care stăpânea orașul îi dădea o satisfacție plină de cinism și cruzime. Nu era în ea egoism, fiindcă n-ar fi fost mai apărat decât restul lumii, ci un fel personal de mizantropie. Disprețuia la oameni tot ce decurgea din tradiții, decaloguri și canoane, adică viața medie și majoritară. Probabil nu-i era frică de moarte și nu ar fi fugit de ea, cu condiția să piară multă omenire.

Peste vreo două săptămâni, se întoarse, la prânz, cu un teanc de bani.

— Eva, ai aici tot ce-ai cheltuit.

Se întinse, curbându-și spinarea, făcându-și oasele să trosnească, de parcă ar fi sfârșit, cu bine, o muncă istovitoare. Nu-l întrebă de unde luase banii. Era sigură că nu-i furase.

— Acum mă duc să-ți cumpăr un lanț!

Spunea, dar nu credea că ar mai fi nevoie; își câștigase drepturi definitive, față în față cu plutonul de execuție. Putea să-și facă planuri pentru totdeauna.

— Dar o bicicletă tot aș vrea să-mi cumpăr. Să-ți iei și tu una, să mergem departe, împreună.

Era o dorință atât de modestă! Și făcea atât de bine legătura cu un trecut în care învățase să fie fericită cu orice preț, chiar al tristeții!

El se împotrivi, agasat:

— Lasă bicicletele! Nu ți-am spus că o să plecăm?

Acestea se întâmplau joi. Câteva zile mai târziu, duminică, rămase în casă; de dimineață se bărbieri, cântă în baie, în timp ce se ștergea pe obraz, își puse pijamaua, se urcă în vârful patului și începu să citească ziarele. După ce sfârși, se suci pe o parte, pe alta, ursuz, se ridică, se duse la geam și rămase un timp aplecat afară, privind copiii care se jucau pe mormanele de pământ de deasupra adăposturilor. Apoi, din senin, începu să urle, imitând sirenele, destul de înșelător ca Eva, care era în oficiu, să scape ibricul din mână. Nu se anunțase niciun exercițiu de alarmă. „Au început!” se gândi, pălind. Dar îndată îi recunoscu glasul. Alergă dincolo, pe jumătate speriată, pe jumătate înveselită.

Copiii o luaseră la fugă, spre intrările caselor. Un om în vârstă, poate un portar, ieși pe o ușă îmbrăcându-și vesta.

— Dumitale ți s-a făcut de arest?

Eva îl trase de la geam. Alți locatari ieșiseră din case, alarmați.

— De ce ești neserios? Acum dacă vin să te aresteze?

— Pentru ce? Nu scrie nicăieri că n-am voie să imit sirenele!

Se bucura, văzând ce mișcare provocase în blocurile dimprejur. Eva se întoarse în oficiu. Se născuse o altă spaimă în ea, sau o nedumerire și-o neliniște. Ce îl nemulțumea, ce îl învrăjbise? Simțea că ar fi fost în stare să arunce și bombe, dacă ar fi avut cum. El se urcă iar în pat, răsfoi din nou ziarele, pe urmă le aruncă pe jos și rămase posomorât. O apucă deodată o oboseală grea, de sfârșit, la gândul că după atâția ani sufletul lui îi rămânea necunoscut; uneori i se părea simplu și senin, ca de copil, și când nu se gândea, când îl urmărea mai liniștită, mai fără griji, se pomenea cu el cotind, smucindu-se în loc, trântind-o de pământ.

Reveni, se așeză pe divan, lângă el, îi cuprinse tâmplele în mâini și îl privi în ochi, mult, adânc.

— Ce-i aici, dedesubt?

— Ți-am spus de-atâtea ori ceea ce se poate spune. Din ceea ce se poate ști!

Îi spusese câte un cuvânt, teorii pentru ea nebuloase, poate fiindcă erau întrerupte, uneori contradictorii și nedemonstrate. Nu vroia să-și facă o credință, de teamă că ar exista alta mai bună, iar deasupra tuturor, credința supremă, încă necunoscută de nimeni. Nu vroia să-și facă iluzii, ca să nu fie dezamăgit. Cea mai mare primejdie pentru om e fericirea, spunea, senin; cine ține la demnitatea lui trebuie s-o mitralieze, de departe. Eva ar fi ripostat: „Fă ce vrei cu fericirea ta, dar cruț-o pe-a altora!” îi era teamă că el ar putea să aibă o dreptate a lui, care numai pentru ea și numai aparent era contrafăcută.

A doua zi el lipsi până seara; după-amiază veni un ucenic de la croitor cu două costume de haine și cu un pardesiu nou. Nu știa când și le comandase. Întors, pe înnoptate, le scoase din dulap, le probă, o întrebă dacă îi plac; părea bine dispus. Rămase întreaga seară la fel, se duse la băcănie, aduse vin, se ameți puțin. Peste noapte, trezindu-se cu o apăsare pe suflet, Eva îl simți că nu doarme.

— Ce faci? îi șopti.

Și el răspunse, tot în șoaptă:

— Sunt trist.

Se lipi de el, înduioșată și neliniștită. Ce-l chinuia? Începea să spere în ceva? Începea să aibă o credință? Se simțea fericit? El o îndepărtă ușor.

— Culcă-te!

A doua zi, la prânz, se întoarse cu un geamantan nou.

— Eva, trebuie să plec.

Ea se clătină.

— Nu știu ce am; sunt bolnav, mă înăbuș; înnebunesc.

Veni în fața lui. Era crispată, dușmănoasă și hotărâtă, înarmată eu un singur cuvânt:

— Nu!

Dar când îl spuse, toată ființa ei vibra de încordare, cum ar fi lovit cu un topor, cum ar fi apăsat pe trăgaciul unui revolver.

El n-o luă în seamă; o îndepărtă și se apucă să-și strângă lucrurile în geamantan. Și Eva, care crezuse că el niciodată n-o va mai putea înfrunta, că îl va ține toată viața lângă ea, cu o vorbă și cu o privire, se simți deodată obosită, zdrobită, incapabilă să se împotrivească, atinsă de paralizie. Se lăsă pe marginea divanului. Avea sufletul plin de revolte, numai că nu putea să le exprime. Ar fi vrut să-l apuce cu amândouă mâinile de guler, ca pe un borfaș, să-i strige în obraz: „De ce n-ai plecat când îmi tremura inima pentru viața ta? Când îmi sleiam puterile alergând să te scap, stând de vorbă, prin cârciumi, cu plutonieri bețivi, când nu dormeam noaptea pândind dacă nu se aud pași la ușă? Și, în afară de toate, de ce-ai mai venit?”

Nu făcu niciun gest, nu spuse niciun cuvânt. Rămase pe marginea divanului, împietrită, privindu-l cum își adună lucrurile.

— Ți-ai uitat o cravată!

Știa că ar fi trebuit să-l împiedice, își cunoștea drepturile, dreptul de a-l opri, sau dreptul de a-l scuipa în obraz, sau de a-i împlânta în grumaz cuțitul de bucătărie, cum stătea aplecat peste geamantan – și nu putea face nimic.

Sfârșind cu adunatul lucrurilor, el se ridică și își îndreptă șalele, cu un gest îngreuiat. „Ai îmbătrânit, câine rătăcitor! – ar fi vrut să-i spună. – Nu te mai țin oasele! Odată ai să crapi în vreun șanț și jur că, dacă am să știu, n-am să vin să-ți pun o lumânare la căpătâi!” Atât putea face: să-l urască, în gând. Dar îl ura de moarte, și fără iertare.

Plecă a doua zi.

A doua zi el se sculă în zori și trecu la baie. În timp ce-i pregătea ceaiul, îl auzi cântând. Îi veni să urle. Se abținu și îl ascultă, parcă mirată, cum l-ar fi auzit prima oară.

El își bău ceaiul, se uită la ceas, aprinse o țigară, citi ziarele ca în fiecare zi. Pe la ora nouă plecă în oraș.

— Mă întorc la douăsprezece, zise, ieșind. Trenul meu pleacă la unu și jumătate. Ai să fii acasă?

Rămase singură – și n-avea nimic de făcut; se așeză pe marginea divanului, cu mâinile în poală ca bucătăresele după ce-au pus mâncarea la foc; geamantanul era în fața ei, în mijlocul casei. Se gândi să-l ridice, să nu încurce drumul, dar îi era silă și groază să-l atingă. Simțea că înlăuntrul ființei sale se pregăteau lănci, scuturi, armuri. Trebuia să înceapă iar războiul, dar mai întâi trebuia să-și lepede încă o dată pielea pașnică, s-o arunce în rigola străzii, s-o ia măturătorii, s-o ducă la Valea Plângerii, sub cimitir, unde se aruncă gunoaiele și morții orașului. Îi trebuia încă o dată o piele nouă și își simțea carnea îndurerată, de câte ori trebuise s-o jupoaie.

Peste un timp auzi sirenele. Era una chiar deasupra casei; urletul ei mecanic venea prin zidărie, transmis de armătura betonului, vibrație cu vibrație, și era mai violent dublat de un alt sunet răsfrânt de afară, din zidurile celorlalte case, de-a valma cu propriile lui ecouri, făcând sticla ferestrelor să zbârnâie, și să fluture perdelele albe.

Izbucnea o speranță îngrozitoare. Din orașul acesta în care urmau să moară mii de oameni, soarta poate avea s-o aleagă pe ea, pe el sau pe amândoi împreună. Trei zaruri stăteau să cadă, și fiecare ar fi însemnat o izbăvire.

Auzi tropot pe scări, apoi glasuri:

— Nu vă speriați degeaba! E exercițiu de alarmă; n-ați citit ziarele?

Eva simți întâi o ușurare pe care nu o așteptase; după aceea, o cuprinse dezamăgirea. Ochii îi căzură pe o pagină de ziar: „Astăzi, 4 aprilie, la ora 11 dimineața, se va face un exercițiu de alarmă aeriană…”

Nu vroia să vină moartea, pentru nimeni. Rămase pe marginea divanului.

El se înapoie târziu, aproape de ora unu. Înșfacă geamantanul, își luă pardesiul pe o mână și se îndreptă spre ușă. Înainte de a ieși avu o tresărire tardivă, lăsă o clipă lucrurile jos, se întoarse, îi sărută mâinile, o bătu pe umeri cu un gest prietenesc, de încurajare, zâmbindu-i fără s-o privească.

— Mult noroc, Eva! Să te duci la adăpost când sună alarma. Promite-mi că ai să te păzești.

Îi mai făcu un semn cu mâna și se duse, curbat pe o parte, ca să contrabalanseze geamantanul. Ea rămase năucă în mijlocul odăii; pe fereastră intra atâta soare, că îl simțea până în inimă. Era singură. Nu crezuse până acum; tot așteptase să se întâmple ceva, să-i taie drumul. Se uită de jur împrejur; pe spatele ușii de la dulap, rămasă deschisă, atârna cravata pe care n-o luase. În baie, trebuia să-și fi lăsat o lamă de ras, încă bună. În oficiu mai era, nespălată, ceașca din care își băuse ceaiul. Peste tot stăruiau semne de la el, și-n sufletul ei, își dădea seama abia târziu, era plantată ființa lui, de nezdruncinat, cu ce avea rău, cu ce avea bun, de nedespărțit. Își duse mâna la frunte; auzea ceva pârâind în inimă, cu un sunet de copac rupt. Bâigui: „Nu!”

Câteva clipe se clătină, apoi se repezi în vestibul, smulse pardesiul din cui și ieși alergând. Nu!

Nu se putea să plece. Îi promisese că îl va lega, și uitase. Nu făcuse niciun gest să-l oprească. Trebuia să-l ajungă, să i se așeze în față, să-l întoarcă din drum, sau să-l omoare. Căută cu ochii un taximetru; nu se vedea niciunul; toate automobilele treceau în goană, ducând oameni claie peste grămadă. Alergă la liceul Lazăr; era peste putință să se mai suie cineva în tramvaiul care mergea spre gară. Porni pe jos, în goană, cu părul fluturând, târând pardesiul în mână, căutând încă zăpăcită, disperată, un automobil, un camion, o căruță. Văzu de departe ceasul gării; arăta unu și douăzeci; mai avea zece minute. În zece minute trebuia să se termine totul: să ajungă, să-l caute, să-l oprească, rugându-l, smulgându-i părul, scoțându-i ochii, oricum, numai să nu plece cu trenul!

Se apucă de mâneca unui hamal, care mergea spre peroane:

— Unde-i trenul care pleacă la unu și jumătate?

Hamalul o privi nedumerit; era greu să înțeleagă întrebarea pusă astfel.

— Spune-mi, te rog, ce tren pleacă la unu și jumătate.

— Trenul de Arad. Drept în față.

Văzu placa pe care scria: „Plecarea la ora 13,30.” Mai avea cinci minute. O masă imensă și densă de oameni acoperea peronul; strigau, gâfâiau, se loveau, se striveau să-și facă loc spre vagoane, parcă alungați de foc și potop. Erau refugiați, veniți cu un tren și plecând cu altul mai departe; erau femei cu boccele în mână, și copii cu obrajii mânjiți, cu ochii rătăciți, atât de izbiți, de striviți, de speriați, că nu mai puteau nici să scheaune, nici să

urle. Eva văzu oameni urcându-se pe ferestre, îndesându-se cu capul înainte, făcându-și loc în spațiul cu lume compactă și terciuită, ca viermii în carne putredă; alții se înghesuiau spre scările înguste, ca să se cațăre pe acoperișuri. Trenul arăta ca un șir de hoituri năpădite de muște. Și ceasul mergea înainte, minutarul se apropia de verticală. Îndată hoitul lung, târât de aici, avea să se dezmembreze.

Își făcu loc printre oameni sărind peste bagaje, agățându-se de umerii celor mai înalți, trecându-le altora pe sub coate. Nu mai spera să dea de el, dar nu vroia să se lase învinsă; trebuia să meargă până la cap, și, dacă nu se putea altfel, să se agațe și ea de o scară, de un tampon, de o roată, numai să plece, să-l găsească undeva, mai departe, la o gară, sau pe lumea cealaltă. Nu-l mai căuta; umbla cu ochii după un loc unde să se lipească. Și deodată, la capul peronului, ochii i se întâlniră cu ai lui. Era la o fereastră, strivit, în primul vagon.

— Eva! Cum ai putut să treci prin gloata asta de nebuni?

Îl privea prostită, incapabilă să spună un cuvânt, să facă un gest.

— Nu trebuia să vii! Puteau să te strivească. Parcă sunt fiare; uită-te la ei!

Nu se uita la oameni; se uita la el. Și își spunea umilită de neputința ei: „Tu ești fiară; o fiară mai mare decât toți la un loc!”

Soarele o lovea în ochi; căută să-l vadă pe sub palma făcută streașină; imaginea lui îi juca printre pleoape. Se întreba: „De ce pleacă, într-un astfel de tren? Ce blestem ispășește?” Dacă ar fi admis vorbele lui, ispășea poate blestemul de a fi altceva decât ceea ce dorise să fie; se ura și nu-și accepta existența decât în silă, în așteptarea unui sfârșit deasupra firescului – nu putea spune ce, ar fi trebuit să fie ceva inimaginabil, încă negândit și nici măcar visat de oameni, care să-l salveze de mediocritate. „Viața mea ar fi fost justificată dacă eram Iisus Cristos, sau Mahomed. Sau măcar Cristofor Columb. Poate și Amundsen!” Eva nu-l bănuia de nesinceritate, dar nu-l putea crede, atâta vreme cât îi era imposibil să înțeleagă. „De ce te chinuiești? Ai tot ce-ți trebuie!” „Nimeni nu știe ce înseamnă *tot* și ce-i trebuie celuilalt!” Abdicase de mult nu fiindcă n-ar fi avut argumente să-l combată, ci fiindcă îi lipsea forța.

Și-acum era iarăși lipsită de orice forță în fața lui, deși o avusese pe aceea de a se învinge pe ea și a ajunge aici, înfruntând puhoaie de adversități și de oameni. Nu mai știa de ce venise, dacă avusese vreun ghid sau vreo speranță. Nu-i rămânea decât să aștepte fluierul locomotivei. Pierduse măsura timpului; când se uită la ceas, văzu că se făcuse două fără un sfert.

— De ce nu pleacă?
— Cine știe? Mai e vreun tren care să nu meargă anapoda?
Cu ultimul lui cuvânt, Eva auzi ridicându-se din spate, dinspre turnul gării, un urlet ca din gâtlejul unui animal înjunghiat, dar un animal uriaș, din alte vremuri, cu gura deschisă până la un cer de demult. În clipa care urmă, sunetul își modulă tonul, și recunoscu sirena. Sunau și alte sirene, de jur-împrejur, spre Calea Griviței, spre fabrica de bere, spre triaj. Un cor de bocitoare în veșminte cenușii, cu tulnice, trompete și megafoane, trecea prin aer, sub cerul sfârtecat de vibrații metalice.
Un freamăt scurt zgâlțâi masa de oameni. După aceea, talazul își reluă mersul lui de lavă și mâl. Se auzeau glasuri amestecate, strigând: „Alarmă! Fugiți!…” „Stați pe loc! E exercițiu!”
Sunetele sirenelor se stinseră, pe o pedală descrescândă, lungă, agonizând sinistru; părea că animalul preistoric își dă sfârșitul. Rămase numai vuietul mulțimii, scurt răstimp; din megafoanele înșirate pe peron, izbucni un glas neliniștit: „Atenție! Părăsiți peroanele. Alarma e reală! Îndreptați-vă spre adăpostul gării! Avioane inamice vin asupra Capitalei. Atenție, toată lumea coboară din trenuri! Părăsiți peroanele”
Eva întinse mâinile. Încordarea ei mistică invocase acest deznodământ: ca să i-l redea! Acum știa că va rămâne al ei! Îl strigă, transfigurată:
— Vino repede, să fugim!
Glasul din megafon repeta, din ce în ce mai alarmat: „Coborâți din trenuri! Părăsiți peroanele! Avioane inamice se îndreaptă asupra Capitalei!”
Nimeni din cei aflați în tren, sau pe peron, nu se clintea.
— De ce stau? scânci Eva. De ce nu se mișcă! Ei nu aud? Încurcă drumul!
Nimeni nu cobora; trenul era o realitate câștigată prin luptă, pe când moartea rămânea doar o prevestire incertă.
— Coboară, te rog, vino cu mine!
Glasul din megafon continua să strige; după o clipă de nedumerire, oamenii se tălăzuiau iarăși, înghesuindu-se să răzbească și să se cațăre pe vagoane. Câteva grupuri de jandarmi veneau fuga dinspre clădirea gării, făcându-și drum cu paturile puștilor. La capătul peronului, se aliniară cot la cot, și porniră înapoi, cu pașii îndesați, împingând mulțimea spre ieșire.
— La adăpost! Toată lumea afară, la adăpost!
Eva îi văzu apropiindu-se; cordonul avea s-o prindă, în curând, s-o ducă. Își ridică mâinile:

— Coboară! Ai inimă!

El îi făcu semn cu mâna să se liniștească. Cordonul de jandarmi o ajunse; se simți îmbrâncită, nu vedea de cine. Ochii îi rămaseră la fereastră. O singură clipă simți ură, o ură scurtă, dar ucigașă. Îi strigă, pe deasupra. Mulțimii:

— Să nu te mai întorci! Du-te pentru totdeauna!

Nimeni nu lua seama la răcnetele unei femei smintite. Ea își aduse aminte de cheie. Se zbătu să scape printre jandarmii care o împingeau înapoi; nu izbuti. Întinse mâna.

— Lasă-mi cheia! strigă. Auzi? Dă-mi cheia! Să nu te mai întorci niciodată acasă!

Strivit de vecini, el se chinuia să bage mâna în buzunar; poate era imposibil. Megafoanele răsunau: „Părăsiți peroanele! Avioane de bombardament se îndreaptă asupra Capitalei!”

Soldații își măreau pașii și îmbrânceau lumea cu brutalitate. Eva se pomeni izbită ca de un val spart, îndepărtată repede de fereastră. Văzu mâna lui întinzându-se, cu cheia care sclipea în soare și părea amplificată, numai că era departe. O privea, fără să mai vadă altă imagine, cu ochii sudați pe micul obiect metalic, agățându-se de el ca de o ultimă speranță. Distanța se mărea, și nu putea să scape de jandarmi, să se întoarcă; și chiar de ar fi scăpat, în spatele cordonului creștea altă învălmășeală, mai deasă. El făcu un gest, se pregătea să-i arunce cheia peste capetele mulțimii compacte, dar șovăia, temându-se că ea n-ar putea s-o prindă din zbor, căci dacă ar fi căzut pe jos, era mai pierdută decât pe un fund de mare.

— Arunc-o! mai strigă Eva, o dată.

În ochi i se înregistră gestul lui, la jumătate; jandarmii o îmbrânciră, și se împletici, gata să cadă.

Când izbuti să privească înapoi, nu se mai vedea nici fereastra vagonului, nici brațul. Și în chip ciudat, în aceste momente de panică și brutalitate, o obseda mișcarea neterminată: cheia rămăsese în mâna lui, sau o aruncase?

(Ani în șir, în loc să dispară, obsesia avea să crească, spre a deveni uneori delirantă. Oricând ușa ei putea să se deschidă; nu era singură niciodată. Nimeni nu cunoștea sfârșitul lui. „E mort, știu, simt!” gândea Eva. Apoi un cuțit îi pătrundea între coaste, căutându-i inima care se zbătea să scape. „Dar nu există niciun act, nu există niciun mormânt!…” De multe ori se trezea din somn cu ultima lui imagine, se așeza pe marginea patului, cu ochii deschiși mari în întuneric, și continua să-l vadă, cu brațul întins, în

fereastra vagonului. „Unde s-a dus?” se întreba între două realități neconfirmate. „Pe unde umblă acum?… Și dacă l-au îngropat undeva, când are să ridice lespedea, să iasă din mormânt, să pornească iar în lume, sau să se înalțe la cer?… Și dacă a fost prefăcut în fărâme, în ce colț al pământului are să-i ajungă pulberea dusă de vânt, să încolțească din nou sămânța lui?… Nu! A murit! Sunt sigură, știu!” Totuși, niciodată nu încetase să aștepte: S-a auzit un pas la intrare? S-a deschis ușa de fier? Umblă cineva pe coridor?… Afară lucrătorii desfăceau adăposturile, scoteau bârnele, astupau gropile. Se refăcea peluza, se plantau flori. Eva își amintea primăvara plecării. Înnebunise și îl aștepta să se întoarcă, umblând rătăcită în întunericul minții ei, într-un oraș îngrozit de bombardamente, unde oamenii se ascundeau de la nouă dimineața în gropi, lăsând-o singură cu puținii sergenți de stradă care patrulau neliniștiți, uitându-se când la ceas, când pe cer… Îl aștepta de atunci, chiar când știa că nu are să mai vină. Căci nimic nu era dovedit! Oricând putea să se deschidă ușa, la miezul nopții, în zori, la prânz, în amurg, și el să se ivească în prag, îmbătrânit, cu gulerul pardesiului ridicat – el sau fantoma lui… Sărea din pat, speriată: „Cel puțin dacă mi-ar fi lăsat cheia!”)

83

Apăsarea mulțimii ajunsese distrugătoare și degradantă. Jandarmii loveau cu paturile puștilor în oamenii de pe scări, să-i dea jos bucățele, dar ei rămâneau pe loc, îndobitociți, cu degetele încleștate definitiv pe bare; ca să-i ia de acolo ar fi trebuit să le taie mâinile. Eva se lăsă dusă în neștire cu torentul, în timp ce deasupra capului auzea urlând megafoanele. Se pomeni afară, sub cerul albastru, mai înalt și mai curat decât îl văzuse vreodată. Nu părea că ar fi cu putință să se întâmple ceva rău. Puhoiul se îndrepta răvășit, spre adăposturile clădirii uriașe din față; se supuneau, deși nu vroiau să creadă.

„N-au să vină!” se gândea Eva. Nu-și dădea seama dacă în gândul acesta nu era o părere de rău amară. Văzu gurile adăposturilor, întunecate, înghițind sutele de oameni, și-o luă la fugă înainte, scăpată din cordoane, să rămână la aer și la lumină. Mai erau și alți oameni pe străzi; unii mergeau liniștiți, alții alergau, dar nimeni nu părea în panică. Tramvaiele înțepeniseră de-a lungul străzii; dacă se oprise unul, celelalte n-aveau ce face.

Ajunsese la spitalul militar când auzi bubuituri îndepărtate. Câțiva inși se opriseră și se uitau pe cer. Alții o luară la fugă, speriați abia acum. Eva privi în sus; văzu, departe, și la înălțime, un pâlc de norișori albi, destrămându-se în vânt. „Uite-le!” strigă un om alături. Dar nu era speriat, nu se urni din loc; stătea cu ochii la cer, curios, neîncrezător și nedumerit. Eva deslluși nişte lame mici de argint, ca niște peștișori, un banc de aterine, alunecând printre norișorii care se țineau de ei, vrând să-i învăluiască.

Nu-i venea să creadă. Și dacă ar fi fost avioane, cu adevărat, erau prea mici și prea argintii ca să poată face vreun rău. Nu înțelegea de ce fuge lumea. Bubuiturile din depărtare păreau să aibă altă cauză, nu aceea care venea de sus, într-o zi de primăvară, alunecând pe un cer atât de curat. Dar văzduhul începu să freamăte; porniseră uragane dintr-o zare în alta.

Oamenii dimprejur se prăbușiră la pământ, retezați. Eva se pomeni ghemuită sub zidul spitalului, cu senzația că se înăbușă, că aerul în loc să-i intre în plămâni, îi perforează timpanele – și un trosnet îi izbi capul de zid. Ameți – nu înțelegea nimic, decât că era victima unei agresiuni. Se încorda spre a se împotrivi. Văzu cerul albastru și peștișorii de argint; nimic nu se schimbase sus. Dar de jos, de pe pământul care vuia, se ridicase un nor cenușiu, răscolit. Alte trosnete se risipiră în jur, repetând trosnetul din

urechile ei. Simți în coate și în genunchi țărâna tremurând; zidurile marii clădiri se mișcau, zgâlțâite din temelii.

Peste câteva clipe, văzduhul se liniști. Oamenii începură să se ridice, zăpăciți. Se auzi un glas strigând: „Intrați la adăpost!”

În depărtare porniseră iarăși bubuituri, ca la început. Acum nici sus nu se mai vedea nimic; un vulcan în erupție ridica deasupra gării țărână și fum, acoperind cerul cu mâzgăliturі. Curentul lua de jos și flutura în văzduhul acesta dens puzderie de hârtii smulse dintr-un depozit fără înțeles – dosare, ziare, cărți – nu se putea ști, spre deslușire ar fi fost nevoie să gândești, și nu era timp. Corpuri mai grele – scânduri, grinzi, table răsucite, înnegrite de fum, scaune, mese, dulapuri aruncate și mai sus cădeau înapoi, pe pământ, dacă îl mai puteau găsi. „Fugiți!” strigau mai multe glasuri, în jur.

Eva o luă la goană, spre oraș, lovindu-se de oamenii care veneau din față, spre adăpost. Alt freamăt se stârni sus; un șuier se înfigea în aer, despicându-l și aruncându-l în părți. Se prăbuși, lângă alt zid, pe pământul mișcător, în clipa când alt trosnet, mai lung, mai adânc, zgâlțâia solul în urma ei. Închise ochii și așteptă să se prăbușească zidul, neștiind alt sfârșit. Pocniră doar geamurile și căzură zornăind. Ploaia de sticlă o acoperi.

Nu se auzea niciun glas omenesc țipând, gemând. Rămăsese singură, în mijlocul cataclismului care zgâlțâia planeta din temelii. Când cutremurul se liniști și ea deschise ochii, văzu un tramvai aruncat de-a curmezișul străzii, stâlcit, arătându-și pântecele cu mașinării. Îl privi năucă, neînțelegând cum ajunsese așa. Atunci veni peste ea un val de moloz și fum. Îl înfruntă ca pe-o apă, înotând, să n-o ducă la fund, și trecu. Era multă vâltoare pe sus, hârtiile zburau acum care încotro, de neînțeles cum – decât că văzduhul își ieșise din minți. Dincoace, pe pământ, nu se mai vedea niciun om; numai departe, la colţ, cineva trecu în goană, traversând strada, cu spinarea aplecată, cum ar fi vrut să devină mai mic. Sus, norul se lățea, mâncând repede restul de cer pe care lamele albe tot mai alunecau spre răsărit, poate spre a întâmpina și a respinge din timp soarele de a doua zi, soarele de azi fiind de mult răpus.

Eva se ridică fără gând și porni înainte – la fel ar fi putut să pornească înapoi – nu mai existau puncte cardinale. Strada era ninsă de sticlă pisată și de moloz, și drumul ei, peste cioburi și printre bubuituri, nu ducea spre niciun orizont.

Un om – cine altcineva? – îi strigă, dintr-un loc unde nu putea să-l vadă, de sub pământ: „Intră la adăpost, nebuno! Unde te duci?”

I se făcu frică de omul ascuns; traversă strada în fugă, și-o luă pe trotuarul celălalt, pe lângă zid. După câțiva pași auzi iar sfâșiindu-se aerul deasupra ei și se prăbuși. Nu mai putea să îndure, era o așteptare prea lungă, vroia să se termine mai curând, să se facă liniște, pe lumea aceasta, sau pe altă lume. Închise ochii. Strada începu să se salte, huruind. O trombă de aer o izbi, îngropându-i capul în asfalt. Auzi un trosnet nou lângă ea, prelung, definitiv, și pământul se răsculă, ridicându-se mai sus decât casele dimprejur. Se simți împăcată, liniștită, mirată de acest deznodământ, mai ușor decât l-ar fi bănuit. Praf și moloz cădeau de sus, într-o ploaie care nu se mai termina, de parcă întreaga zidărie a orașului, aruncată la cer, se cernea printr-o sită, domol, să potolească valurile de jos.

Deschise ochii, încredințată că ajunsese pe alt tărâm, și într-adevăr, alt tărâm era în fața ei. Casa de peste drum, cu zidurile galbene, cum n-ar fi putut să le uite, unde stătuse adăpostită, nu mai era. Un gol cenușiu, neverosimil, parcă născocit, se întindea până la colțul străzii. Se căută acolo, cu ochii rătăciți, pe ea însăși, unde fusese acum câtva timp, încredințată că va trebui să-și descopere leșul strivit. Nu înțelegea nimic, dacă-i acolo, sau aici, ce parte din ființa ei trecuse și ce nu, cu neputință să dea timpului scurs valoarea adevărată, suprapunând momentele peste un singur clipit.

Și căutându-se, privirea i se opri la un detaliu de neînțeles. Dincolo de zidurile prăbușite, în curtea casei lovite în plin, între pereții căzuți, pe fondul altor ruine care se duceau înainte, până la orizontul fărâmițat și de-acolo cine știe cât, stătea drept în picioare un piersic înflorit, fluturându-și grațios, ramurile cu petale roz.

84

Se înserase când deschise ușa casei, dibuind încuietoarea pe întuneric. Lumina electrică nu ardea. Înăuntru era liniște și cald; soarele bătuse toată după-amiaza în geam. Se rezemă de ușă; venise de jos, alergând. Tramvaiele nu mergeau; stăteau înțepenite pe străzi, așa cum le prinsese bombardamentul la prânz. Vatmanii se plimbau pe lângă ele, ca niște căruțași cu un convoi dejugat.

Trase cu urechea; nu se auzea nimic. Întrebă, încet, rugător, scâncind:

— Ești aici?

Nu răspunse nimeni. Înaintă pe întuneric, deschise ușa băii și încercă să zărească o umbră pe pereții albi.

— Ești aici?

Își duse mâna la frunte; îi curgea moloz din păr. Unde putea fi? De ce nu venea înapoi?

Nu izbutise să ajungă la gară; cordoane de soldați închideau drumul și nu lăsau să treacă decât ambulanțele. Deasupra mai pluteau nori de fum și mai fluturau hârtii. Încercase să ocolească, să intre prin altă parte, dar soldații și gardienii păzeau peste tot. Lumea umbla rătăcită pe străzi, mai multă, mai înghesuită decât înainte; ai fi spus că nu murise nimeni, în casele prăbușite la pământ.

Așteptă câteva clipe în mijlocul odăii, să-și adune gândurile, apoi alergă afară. În scuar, un grup de oameni povesteau ce văzuseră în oraș. Căzuseră bombe peste tot; pe străzi vedeai numai sticlă fărâmată și moloz. Portarul era printre ei; îl interogă, îi răspunse voios – nu văzuse pe nimeni venind.

Și ceilalți păreau voioși, ca niște luptători care vin teferi de la război. Eva se întoarse, deschise ușa, și întrebă iar din prag:

— Ești aici?

Luă drumul înapoi, spre gară, pierdută în mulțimea care forfotea pe străzi. Toți vorbeau, zgomotos, strigându-se unii pe alții, pe întuneric. Ici și colo ardea, firav, sub pălăria de camuflaj, un felinar cu gaz aerian. Unul câte unul, oamenii rămâneau pe drum, o luau pe străzi laterale, se răreau; la gară mergea numai ea. De ce? Toți care locuiseră în jurul gării și mai departe erau morți?

Dincolo de niște ziduri dărâmate, se mișca un felinar. Câțiva oameni răscoleau molozul; le vedea umbrele cocoșate aplecându-se și ridicându-se în același ritm, ca al unor dansatori. Un câine lătra, peste un gard.

Curând întâlni cordonul de soldați. O opriră; unul dintre ei o sfătui să caute pe la spitale, dacă avusese pe cineva în gară.

Ea nu înțelese; stărui, fără să-i înduplece. Se întoarse iar acasă, drumul lung, pe jos. Tot mai veneau oameni din oraș; trotuarele erau înțesate; nu văzuse niciodată atât de mulți. Alteori, o bună parte din ei umpleau tramvaiele, ale căror umbre se deslușeau acum înțepenite din loc în loc.

Descuie ușa tremurând. Întrebă, din prag:

— Ești aici?

Ascultă spre ușa băii:

— Ești acolo?

Încă nu venise. Ieși în stradă să-l aștepte; în scuar nu mai era nimeni. Se așeză pe bordura trotuarului, ca salahorii de la binale, trudită, urmărind cu ochii măriți umbrele care se apropiau – oameni necunoscuți. Veneau, treceau prin dreptul ei și se îndepărtau. Unii se aplecau curioși s-o vadă prin întuneric. Auzea câte un glas: „Când am simțit suflul m-am trântit la pământ…” „Pe strada Armenească e o groapă de zece metri; am văzut-o chiar eu!…” „La noapte dorm îmbrăcat; au să vină iar…”

Încetul cu încetul, strada se golea; arar se mai vedea câte o siluetă omenească, apropiindu-se, îndepărtându-se. Așteptă așa, nu-și dădea seama cât; orașul se liniștise, numai în ființa ei era o învârtire huruitoare de roți. Își simți membrele amorțind; se făcuse frig. Abia acum băgă de seamă că nu mai avea pardesiul; plecase cu el în mână, nu știa unde îl pierduse. Intră în casă, dibuind treptele de la intrare, și întrebă, șoptit:

— Ești aici?

Deschise dulapul, căută haina de iarnă, și-o puse pe umeri; mâinile atinseră cravata agățată pe spatele ușii. Ieși iar în stradă; se mai luminase; răsărise luna, dar n-o vedea, era încă jos, clădirile înalte o acopereau. Rămase în fața casei, lipită de zid, așteptând, ascultând; nu mai mișca nimic; numai umbra statuii, în mijlocul pieței, descreștea treptat. Luna ieși deasupra acoperișurilor. Se făcuse mai frig. Eva se târî până la colț, privi în lungul bulevardului; era pustiu și fără lumini; șinele tramvaiului luceau la lună; lângă un vagon adormit vatmanul fuma, atât de singur că toată lumea părea pustie.

Se întoarse acasă.

— Ești aici?

Ar fi vrut să se întindă pe divan, măcar puțin; înăuntru era bine și cald, și nu știa ce vină avea, ca să nu se poată folosi de acest adăpost, la ora când

toate ființele trudite dorm. Rămase în mijlocul odăii, ascultând. Câteodată i se părea că aude afară un pas; alerga să vadă. Nu trecea nimeni.

Nu se luminase de ziuă când porni. În dreapta, zorile se iveau pe cerul inocent. În Cișmigiu niciun copac nu se ofilise; primăvara se revărsa printre gratii, eliberată, nesupusă, tânără și inconștientă.

Cordonul de soldați se mutase mai departe, la intrarea gării.

Dincolo de ei era liniște; praful se potolise, nu mișca nimic, părea că tot ce fusese de făcut se făcuse.

Un plutonier cu ochii înroșiți de nesomn, cu obrazul vânăt, prăpădit bietul, o sfătui, ca soldatul de aseară, să caute pe la spitale. Ea îl privi, confuză. Nu căuta un rănit; căuta un om întreg. Dar luă spitalele, pe rând. Întâi Spitalul Militar, cel mai apropiat; câțiva oameni erau îngrămădiți la poartă; nu-i lăsau să intre; citeau pe o tablă numele răniților. Se ridică pe vârfuri, să vadă peste capetele celorlalți. Nu-l găsi; răsuflă ușurată. Se duse la Spitalul Căilor Ferate; și aici erau oameni la intrare, citind listele afișate. Se duse la Filantropia, la Colentina, ocolind orașul pe jos, târându-și pașii, se întoarse în centru, la Colțea, la Salvare, la Spitalul Brâncovenesc. Venea amiaza; el nu era pe nici o listă. Își aduse aminte de casă și se întoarse într-un suflet. Ar fi fost așa de bine să-l audă în baie, cântând fals marșul de totdeauna. Nu se auzea nimic. Întrebă:

— Ești aici?

Îl căută pe portar; nu văzuse pe nimeni. Se prăbuși pe o treaptă – era nemâncată și istovită, dar nu putea nici să mănânce, nici să se odihnească. Porni iar pe la spitale, la sanatoriile de la Șosea, se întoarse iar la gară. Soldații din cordoane se răriseră, însă tot n-o lăsară să treacă. Nu mai era plutonierul de azi-dimineață; poate ar fi recunoscut-o și i s-ar fi făcut milă, înțelegând că toată ziua alergase. O îndrumară la morgă, dacă nu găsise la spitale. Ea își duse mâna la frunte; pleoapele i se zbătură, repede, speriate. Să nu fi fost istovită ar fi urlat; căuta un om viu, nu un cadavru!

Și totuși se duse și la morgă; era pe la patru după prânz. Dâmbovița curgea la vale, murdară și nepăsătoare. Văzu pe poartă o listă cu vreo douăzeci de nume – dedesubt scria: „Restul cadavrelor neidentificate.”

Lumea intra înăuntru și își alegea morții din grămadă. Nu mai avuseseră loc în săli; îi aruncaseră în curte, pe pavaj, unii peste alții, în grămezi vinete. Își acoperi capul cu mâinile și porni înnebunită spre ieșire. Un om, la poartă, îi spuse cu un amestec de nepăsare și bunăvoință să caute și la Facultatea de Medicină.

O luă pe cheiul Dâmboviței în sus, se abătu pe acasă, deschise ușa, ascultă dacă nu mișca nimic în baie. Întrebă, gâfâind, cu glasul tremurând, aproape să hohotească:

— Ești aici?

Își urmă drumul pe cheiuri până la podul Sfântul Elefterie. Aproape, în stânga bulevardului, era casa pe care o vânduse. Avu gândul să treacă pe acolo; poate din zăpăceală el se întorsese la o locuință mai veche, dar se dezmetici. Era un gând absurd, îl lepădă și își regăsi deznădejdea.

La Facultatea de Medicină văzu aceeași listă afișată la intrare. Nu toate cadavrele erau identificate. Nu avu putere să intre, să le examineze, și nici nu venise cu gândul acesta. Venise, nu știa cu ce scop – fiindcă aici erau morții, și ea căuta un om în viață.

85

Pe înserat se întoarse la gară. Soldații plecaseră; rămăseseră numai zidurile vinete, și geamurile fărâmate, scrâșnind sub tălpi. O luă la fugă, temându-se că ar putea s-o ajungă cineva din urmă și iarăși s-o oprească. Pașii i se împiedicară în grinzi de fier încolăcite, în blocuri de beton fracturate; sticla opacă a luminatoarelor era spulberată. Se vedea cerul gol, amurgind senin, liniștit; el singur își păstra întregimea. Restul, de jur-împrejur, nu mai avea formă. Ziduri întregi erau căzute la pământ; se vedeau încăperi afumate, cu mobilele strivite, pline de moloz. Gropi adânci închideau drumul și păreau niște cratere abia stinse, dar nu pentru totdeauna; ceva tot stătea să erupă, fum sau flacără, tristețe sau moarte – și deloc speranță. Trenurile rămăseseră pe linii, negre, pustiite; de departe păreau neatinse. Apoi Eva desluși pereții găuriți de schije, vagoanele sărite de pe linii. Peroanele erau sfârtecate, copertinele strivite, cu pilonii de fier răsturnați ca popicele. Oameni răzleți umblau printre sfărâmături. Pe placa de la capul liniei, neatinsă, albă, curată, văzu scris: „Arad – plecarea 13.30.” S-ar fi spus că nimic nu se întâmplase, că trenul era gata să pornească, aștepta numai să revină călătorii. Străbătu peronul în fugă, sărind peste ruine, alunecând prin hârtoape. Văzu locomotiva, rece, cu botul strivit, îngropat în pământ, ca un animal căzut pe brânci, atins cu buzduganul în creștet. Nu, trenul nu mai putea să plece, trebuia altă locomotivă, aceasta n-avea să se mai ridice din țărână. Se simți ușurată; nu mai era nevoie să se grăbească! În umbra amurgului, recunoscu vagonul; părea întreg, afară de geamuri, toate spulberate. Dar când se ridică pe vârfuri, chinuindu-se să privească înăuntru, văzu peretele din partea cealaltă îmbucătățit, cu tablele smulse, atârnând rigide în bătaia vântului. El nu fusese acolo, se gândi. Fusese dincoace. Încercă să-și amintească fereastra; o recunoștea, cea de la mijloc – se miră că nu-l mai vedea la locul lui cucerit cu atâta luptă, făcându-i semne să plece. Vru să se urce în vagon, dar ușile erau înțepenite; se întoarse la fereastră, întinse mâinile, încercă să se agațe, să caute înăuntru.

— Ești aici?

Nu-și auzi glasul. Îl întrebase, ca și când ar fi fost în inima ei – în tren știa că nu este. Se uită pe jos, răscoli cu piciorul cioburile și fărâmăturile din fața ferestrei, căutând absurd cheia obsedantă. Nu era! „Dar poate n-a aruncat-o”…

Un om trecu prin spate; o informă, din mers, cu nepăsare, să nu mai caute, s-au ridicat toate bagajele.

Avusese și un geamantan, un geamantan nou, dar căuta altceva. Se dădu un pas înapoi, dezorientată. El nu mai era aici; plecase, nu putea să stea mult timp într-un loc, se temea de nemișcare, credea într-o metempsihoză dusă mai departe, oamenii putând să se transforme în obiecte, prin simpla prelungire a repaosului. Trebuia să-i ia urma. Porni cu ochii rătăciți, înainte, pe linie, chinuindu-se prin gropi, printre șinele și traversele răvășite. Un macagiu, care stătea prostit în ușa unei gherete, prin minune intactă, îi strigă să se întoarcă, – unde se ducea? – niciun tren nu plecase din gară.

Ea clătină capul, încăpățânată. Știa de ce se duce.. „N-a plecat trenul, dar el da! – ar fi vrut să-i spună macagiului. – El a plecat! Îl știu eu!” Plecase, era sigură! Și nu putuse să ajungă departe. Era undeva, pe aici, trebuia să-l găsească.

Mări pasul, ocoli gropile, sări peste șinele încolăcite, cu ochii tot înainte. Din loc în loc, se vedeau vagoane răsturnate, sfâșiate, fărâmate, cu contururile nelimpezi, în lumina de înserare. Peste lanțul de ruine dinspre Calea Griviței, se auzeau trecând automobile, chinuindu-se din greu, cu motoarele urlând, prin gropile care barau drumul. În stânga, cerul mai păstra urmele însângerate ale apusului, și pe ele se desena marginea unei dantele destrămate dintr-o rochie de bal, în noaptea când sala balului arsese, și o femeie frumoasă, o regină nebună, se aruncase cuprinsă de flăcări pe fereastră. Își duse mâinile la frunte, simțea că își pierde mințile, urmărită de imagini demente.

În unele părți, oameni cu felinare scormoneau molozul; i se părea că sunt lumânări, mișcându-se în jurul unor morminte, în așteptarea sabatului de la miezul nopții. În față apăru un pod, pe neașteptate, ieșind din întuneric, negru, masiv, trecând pe deasupra liniilor, părând că e hotarul cu lumea cealaltă. O umbră atârna printre arcade. Văzu un cal mort, cu capul întins, cu gâtul lung, înțepenit în balustradă; s-ar fi spus că se pregătește să sară, gata să necheze, peste liniile spulberate.

Eva se opri și ascultă în noapte; se auzeau, în depărtare, lovituri de târnăcoape. Întrebă, în șoaptă:

— Ești aici?

Capul calului păru că se mișcă; se trase înapoi, speriată. Era coama fluturată de vânt. Își plimbă ochii pe sus, în lungul podului. Strigă:

— Ești acolo?

Simțea că nu putea merge mai departe: îi venea să scâncească, umilită de membrele ei sleite, de ființa care stătea gata să se năruiască. Se învârti în loc, rătăcită – nu știa care e drumul, nu se vedea nimic înainte, nu mai era nici o linie întreagă, câmpul întunecat și devastat se lărgea în neștire.

Se rezemă de un pilon al podului, cu obrazul lipit de fierul rece; venea, de sus, prin traverse, o vibrație prelungă, semnalul unei neliniști pornite de departe – neliniștea orașului, a pământului, a lumii, a lumilor celorlalte. Întrebă în șoaptă:

— Unde ești?

Ascultă; nimic, decât glasul ei, îndepărtându-se prin noapte. Deasupra, flutura coama calului. Începură să-i curgă lacrimi, calde, domoale, fără nici o crispare, lacrimile ei, ca din ochii alteia.

— Unde ești?

Se roti, sprijinindu-se de pilon, și ascultă în fiecare parte; se auzeau lovituri de târnăcoape. Își înfipse dinții în traversă, încercând să sfâșie fierul, prin care veneau vibrațiile omenirii. Și se văzu cât era de mică, în fața lumii răscolite. Începu să hohotească, lovindu-și fruntea în fierul rece.

— Ești aici?

I se păru că trece cineva pe pod; se dădu un pas înapoi, cu capul pe spate.

— Ești acolo?

Nu trecea nimeni; porni înainte, deși n-avea unde se duce, se târî din groapă în groapă, alunecând pe taluzurile rupte, zdrelindu-și genunchii, răsucindu-și tendoanele, mușcând țărâna cu dinții.

— Unde ești?

Glasul i se pierdea fără ecou, pe câmpul semănat cu fiare; nu se vedea nicio ființă; nu se mai auzeau automobile și târnăcoape. Nu știa încotro merge și cât va mai ține drumul. O lumină albăstruie se răspândi peste ruine, ridicându-le umbrele. Răsărea luna, în spate, deasupra gării, liniștită, revoltător de neștiutoare. Gropile își măriră conturul presărat cu traverse rupte, cu șine îndoite, cu roți de vagoane. Eva văzu până departe și înțelese că oricât ar fi mers, n-ar fi întâlnit decât moarte.

Lângă un zid prăbușit mișca o umbră.

— Ești acolo?

Era o tablă bătută de vânt. O căldură otrăvitoare i se ridica în creier. Prevedea că în curând va trebui să-și lase capul pe ceva, pe o piatră sau pe un butuc de supliciu, să închidă ochii, să aștepte somnul sau securea.

Porni înapoi, cu pașii împleticiți, privind îndobitocită luna care se ridica repede. Văzu în dreapta umbra unei locomotive aruncată cu botul în sus, ca un armăsar cabrat, cu picioarele dinainte adunate sub piept, sforăind în fața unui obstacol înalt. La pod se opri, își rezemă obrazul de pilon și începu să plângă domol, mângâind cu mâinile amorțite fierul mort. Acum, când văzuse cât se întindeau ruinele, își dădea seama că zadarnic ar mai fi căutat: erau prea multe gropi pentru un singur om. „Iubitul meu, iubitul meu! Suspina, chemând în gând, cu inima sfâșiată și mângâind fierul, cum l-ar fi mângâiat pe el. De ce-ai plecat?”

Era atât de albă luna pe cer, iar cerul era atât de curat! Calul, cu coama bătută de vânt, o privea, și din ochii morți părea că plânge alături de ea.

Eva mângâia fierul, în mișcări lungi, mângâierile nopților din trecut, domoale, calde, înfiorate și fără sfârșit. Nu știa unde se va duce de aici. Pilonul era singurul prieten al ei, un prieten de demult, de când avea șaptesprezece ani și aștepta să crească întinsă pe iarbă, cu fața în sus. Își freca încet fruntea, obrazul, de traversele reci, udându-le cu lacrimi și murmura în gând: „Iubitul meu, iubitul meu!”

Nu-i spusese niciodată acest cuvânt, îi fusese teamă că-i prea mică pentru înțelesul lui, că este trecătoare prin cuvântul definitiv. Acum, în mijlocul ruinelor, vedea că mult mai multe decât ar fi crezut sunt trecătoare, și că în ea este măcar ceva cu siguranță definitiv…

Nu se mai auzeau automobile trecând, nici târnăcoape lovind în pământ; se stinseseră felinarele între ruine. Rămăsese doar luna peste tot. Ea și scâncetul Evei, plângând pe pilon: „Iubitul meu, iubitul meu! Fără tine mi-e casa pustie și pământul gol. Vino, într-o zi, când ai să vrei, te aștept cât de târziu…”

Era o întinsă liniște albă împrejur, liniștea aștrilor morți care rătăcesc în univers. Și în liniștea aceasta parcă se auzea o vioară căutând. Parcă pe pod trecea un muzicant orb, dus de pulpana hainei negre de un copil blond.

—S F Â R Ș I T—